POLIROM

Autorul capodoperei *Stoner*

John Williams

Butcher's Crossing

BIBLIOTECA POLIROM

John Williams

Butcher's Crossing

Traducere din limba engleză
de Ariadna Ponta

POLIROM
2022

John Williams, B*utcher's Crossing*
Copyright © 1960 by John Williams
All rights reserved

© 2022 by Editura Polirom, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-9468-6
ISBN PDF: 978-973-46-9469-3
ISBN print: 978-973-46-9088-6

Coperta: Radu Răileanu
Pe copertă: Albert Bierstadt (1830-1902), B*izoni, studiu* (1870, ulei pe carton), detaliu

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!

Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

LIBRIS | We know books

„[...] tot ce e viu dă semne de mulțumire și vitele care stau culcate la pământ par să aibă gânduri mari și liniștite. Aceste zile de liniște și fericire pot fi găsite ceva mai sigur în vremea cea pură de octombrie pe care o distingem prin numele de vară indiană. Ziua, nemăsurat de lungă, doarme pe dealurile nesfârșite și pe câmpiile întinse și calde. Faptul de a-i fi trăit toate ceasurile ei însorite ne pare o longevitate suficientă. Locurile singuratice nu par chiar atât de singuratice. La porțile pădurii, omul de lume surprins e obligat să-și părăsească aprecierile lui orășenești despre mare și mic, înțelept și nerod. Ranița obiceiurilor cade de pe spatele lui, la primul pas pe care-l face în aceste locuri. Iată o sfințenie care face ca religiile noastre să se rușineze, iată o realitate care discreditează pe eroii noștri. Ne dăm seama aici că natura e împrejurarea care face ca

toate celelalte împrejurări să pară neînsemnate și că, întocmai ca un zeu, judecă pe toți oamenii care vin la ea.“

Ralph Waldo Emerson, „Natura“[1]

„Vai, și poeții trimit spiritul bolnav pe pajiștile verzi, așa cum caii betegi sunt lăsați liberi și nepotcoviți în iarbă, să-și întărească la loc copitele. Ca niște șarlatani în felul lor, poeții susțin că pentru o inimă suferindă, la fel ca pentru plămânii suferinzi, natura e marele leac. Dar de ce a murit înghețat păstorul în mijlocul preriei? Și cine și-a bătut joc de Peter, băiatul sălbatic?“

Herman Melville, *The Confidence Man*

1. În R.W. Emerson, *Eseuri*, trad. de Wally Alexandrescu, Ed. Casa Școalelor, Bucureşti, 1945, pp. 383-384 (n.tr.).

PARTEA ÎNTÂI

I

Diligența de la Ellsworth la Butcher’s Crossing era o caretă modificată astfel încât să poată duce şi călători și mărfuri mai mărunte. Patru catâri trăgeau poștalionul pe drumul vălurit și plin de hârtoape care cobora ușor dinspre întinsul preriei spre Butcher’s Crossing; când roțile mici ale caretei intrau și ieșeau din făgașele lăsate de care mai grele, încărcătura prinsă cu frânghii la mijloc se mișca, prelatele de pânză se izbeau de stâlpii din lemn de hicori care susțineau șipcile laterale și coviltirul de pânză și singurul călător din spate se ținea bine proptindu-se în rezemătoarea îngustă; o palmă şi-o ţinea răşchirată pe bancheta tare, îmbrăcată în piele, iar cu mâna cealaltă se apuca de unul dintre stâlpii netezi din lemn prinși de rezemătoare cu manșoane din fier. Vizitiul, despărțit de călător prin mărfurile care fuseseră așezate unele peste altele până în tavan, a strigat cât să acopere fornăitul catârilor și scârțâitul caretei:

— Butcher’s Crossing, ajungem acuși.

Călătorul a încuviințat și și-a scos capul și umerii de sub coviltir. Dincolo de crupele asudate și urechile catârilor a zărit niște barăci simple și corturi așezate unele lângă altele în fața unui pâlc mai înalt de copaci. Ce l-a izbit pe loc a fost culoarea – fumuriu-deschis amestecat cu gri, scos în evidenţă de o pată vie de verde. Apoi zgâlțâitul căruței l-a obligat să se îndrepte iar de spate. S-a uitat clipind la mormanul de mărfuri care se legăna în fața lui. Era un bărbat trecut puțin de douăzeci de ani, cu o constituție delicată și pielea albă care începuse deja să se înroșească de la cât stătuse în soare peste zi. Își scosese pălăria ca să-și șteargă nădușeala de pe frunte și nu și-o mai pusese la loc; părul castaniu-deschis, de culoarea tutunului de Virginia, era tuns cu grijă, dar acum îi atârna în bucle umede, în felurite nuanțe,

peste urechi și peste frunte. Purta niște pantaloni de nanchin maro-gălbui aproape noi, iar pe pânza groasă se mai vedea încă vag unde fusese dunga. Își dăduse jos mai devreme haina maro de oraș, vesta și cravata; dar cu tot vânticelul iscat de înaintarea lentă a diligenței, cămașa albă de in era pătată de sudoare și atârna moale pe el. Pe obrazul cu ţepi blonzii neraşi de două zile sclipeau broboane de sudoare și din când în când își ștergea fața cu o batistă murdară, de parcă l-ar fi mâncat barba.

Pe măsură ce se apropiau de oraș, drumul nu mai avea la fel de multe hârtoape și înaintau mai rapid, legănându-se ușor dintr-o parte în alta, așa că tânărul a putut să mai slăbească strânsoarea mâinii de pe stâlpul de hicori și să se lase mai în faţă pe bancheta tare. Tropotul copitelor catârilor a devenit mai ritmic și mai stins; un nor de praf, ca un fum gălbui, se ridica în jurul trăsurii și plutea în urma ei. Dincolo de zornăiala hamurilor, de răsuflarea greoaie a catârilor, de tropotul copitelor și de scârțâielile rare ale căruței, din când în când se desluşeau în depărtare voci de oameni și nechezat de cai. De-a lungul drumului apăruseră porțiuni golaşe în întinderea altminteri otova a ierburilor de prerie; ici și colo se vedeau bușteni înnegriți, puşi cruciş, de la câte un foc de tabără părăsit; câțiva cai păşteau cu piedica legată de picioare iarba scurtă și galbenă, ridicând brusc capul, cu urechile aduse în față, la auzul diligenței. S-a auzit o voce ridicată a furie; cineva a râs; un cal a fornăit și a nechezat și zurgălăii de pe un căpăstru au sunat, scuturați brusc; aerul încins păstra un iz de bălegar.

Butcher’s Crossing aproape că putea fi cuprins cu privirea dintr-odată. Un grup de șase clădiri rudimentare din bârne era tăiat în două de o uliţă îngustă; dincolo de clădiri, pe ambele părți, erau împrăștiate niște corturi. Diligența a trecut întâi pe lângă un cort cazon cam șubred, aflat pe partea stângă, cu prelatele laterale ridicate și cu o scândură atârnată de acoperiș pe care scria grosier, cu roșu: JOE LONG, BĂRBĂRIE. De cealaltă parte a drumului era o clădire joasă, aproape pătrată, fără ferestre și cu o prelată în loc de ușă; direct pe fațada de scândură se putea citi, cu litere negre, mai atent trasate: BĂCĂNIA LUI BRADLEY. În fața următoarei clădiri, o construcţie lungă, dreptunghiulară, cu etaj, diligența s-a oprit. Dinăuntrul clădirii

răzbătea un murmur continuu de voci și se auzea clinchetul cadenţat al paharelor ciocnite. Fațada era umbrită de streașina lungă, dar se deslușea firma de deasupra intrării pe care stătea scris frumos, cu litere roșii cu contur negru: CÂRCIUMA LUI JACKSON. Pe o bancă lungă din fața clădirii stăteau câțiva bărbați care priveau apatici cum oprește diligența. Tânărul călător a început să-și adune de pe banchetă hainele pe care le lepădase mai devreme din cauza căldurii. Și-a pus pălăria și haina, iar vesta și cravata le-a îndesat într-o geantă de pânză pe care-şi sprijinise picioarele. A săltat geanta peste margine și, cu aceeași mișcare, a ridicat și un picior peste scânduri și l-a pus pe treapta de metal care i-a permis să coboare. Când gheata i-a atins pământul, a stârnit un norișor rotund de praf care i-a învăluit piciorul; praful s-a așezat pe pielea neagră, nouă și pe manșeta pantalonului, făcându-le practic de aceeași culoare. Și-a ridicat geanta și a pășit sub streașină, la umbră; în urma lui, înjurăturile vizitiului se amestecau cu zăngănitul fierului şi zornăitul harnaşamentului, în timp ce omul desfăcea al doilea proțap de la căruță. Vizitiul a strigat rugător:

— Să m-ajute și pe mine careva cu-ncărcătura asta.

Tânărul proaspăt coborât din diligenţă stătea pe trotuarul încropit din scânduri şi se uita la vizitiu cum se luptă cu hățurile care se încâlciseră în hamuri. Doi dintre bărbații de pe bancă s-au ridicat, au trecut pe lângă el aproape atingându-l și au ieșit alene în stradă; au privit lung la sfoara cu care era legată încărcătura și au început să tragă de noduri fără nici o grabă. Cu o ultimă smucitură, vizitiul a reușit să descâlcească hățurile; a mânat catârii în diagonală spre cealaltă parte a străzii, în direcția grajdului, o clădire joasă și deschisă, cu acoperiș din bușteni tăiați pe lung susținut de niște trunchiuri necurățate de scoarță.

După ce vizitiul și-a dus atelajul în grajd, s-a lăsat din nou liniștea asupra străzii. Cei doi bărbați desfăceau metodic sforile care țineau în loc încărcătura acoperită; zgomotele care veneau dinspre cârciumă erau înăbușite parcă de straturi de praf și arșiță. Tânărul a pășit cu grijă pe stinghiile inegale așezate direct pe pământ. În fața lui era un bordei pe jumătate îngropat în pământ, cu un acoperiș abrupt care se continua în față cu o acoperitoare prinsă în balamale, susținută de doi pari așezați în

diagonală și care acoperea deschiderea largă; înăuntru, pe bănci și rafturi, erau împrăștiate câteva șei și vreo jumătate de duzină sau poate mai multe perechi de cizme; fâșii lungi de piele netăbăcită atârnau de un cârlig care ieșea din peretele de pământ acoperit cu iarbă, lângă intrare. La stânga acestui bordei era o clădire cu două niveluri, proaspăt vopsită în alb și cu lemnăria roşie, aproape de aceeași lungime cu cârciuma lui Jackson și ceva mai înaltă. Fix în mijloc avea o ușă largă, deasupra căreia trona o firmă îngrijit înrămată: HOTEL BUTCHER'S. Spre această clădire s-a îndreptat încet tânărul, privind cum pașii lui împing înainte praful de pe stradă, stârnind norișori care se împrăștiau rapid.

A intrat în hotel și s-a oprit imediat după ușă ca să i se obișnuiască ochii cu semiîntunericul dinăuntru. Spre dreapta se ridica silueta neclară a unei tejghele; în spatele ei stătea nemișcat un bărbat în cămașă albă. Prin încăpere erau împrăștiate vreo şase scaune cu spătar drept și șezutul îmbrăcat în piele. Lumina venea de la niște ferestre pătrate tăiate la distanță egală în cei trei pereți aflaţi în raza vederii lui; pătratele erau acoperite cu pânză străvezie care se umfla ușor spre interior, atrasă ca de un vid de semiobscuritatea și relativa răcoare din interior. A luat-o pe pardoseala golaşă de lemn, spre omul care aștepta.

— Aș dori o cameră.

Vocea i-a răsunat a gol în liniștea încăperii.

Omul a împins spre el un registru deschis și i-a oferit un condei cu penița de oțel. S-a semnat încet: William Andrews; cerneala era diluată, de un bleu pal pe hârtia gri.

— Doi dolari, a spus bărbatul de după tejghea, trăgând registrul mai aproape și uitându-se atent la nume. Încă douășcinci de cenți dacă doriți să vi se aducă apă caldă. Dintr-odată a ridicat privirea spre Andrews. Stați mult?

— Nu știu sigur, a răspuns Andrews. Cunoașteți pe cineva pe nume J.D. McDonald?

— McDonald? Omul a dat încet din cap. Negustoru' de piei? Sigur. Toată lumea-l știe pe McDonald. Sunteți prieteni?

— Nu tocmai, a spus Andrews. Știți unde-l pot găsi?

Omul a încuviințat din cap.

— Are-un birou mai jos lângă iazurile cu saramură. Cam zece minute de mers pe jos.

— O să merg mâine, a spus Andrews. Vin de la Ellsworth, acum câteva minute am ajuns și sunt obosit.

Bărbatul a închis registrul, a ales o cheie de pe inelul mare cu chei de la brâu și i-a întins-o lui Andrews.

— Bagajul va trebui să vi-l cărați singur, a spus. O să v-aduc apă când o să vreți.

— Cam într-o oră, a spus Andrews.

— Camera cinșpe, a spus omul. Imediat cum urcați.

Andrews a încuviințat din cap. Scările erau niște trepte fără balustradă și fără contratrepte, care porneau abrupt din peretele din fundul încăperii și dispăreau într-o deschizătură mică, dreptunghiulară, tăiată în planșeul clădirii. Andrews a ajuns la capătul unui hol îngust care trecea prin mijlocul unui lung șir de camere. Și-a găsit camera și a intrat pe uşa descuiată. Înăuntru nu era loc decât de un pat îngust cu o saltea subțire așezată pe o împletitură de sfoară, o masă rudimentară pe care se găseau o lampă și un lighean de cositor pentru spălat, o oglindă și un scaun cu spătarul drept asemănător cu cele de la parter. Camera avea o singură fereastră care dădea spre stradă; în fereastră era fixat un cadru detașabil de lemn, acoperit cu o pânză ca tifonul. Și-a dat seama că de când ajunsese în oraș nu văzuse nici o fereastră cu geam. Și-a așezat geanta pe salteaua fără cearșaf.

După ce și-a despachetat lucrurile, a îndesat geanta sub patul jos și s-a întins pe salteaua cu cocoloaşe; foșnea și se lăsa sub greutatea lui; simțea frânghiile întinse care o susțineau. Șalele, fesele și coapsele îi zvâcneau surd; abia acum își dădea seama cât de obositoare fusese călătoria.

Dar acum călătoria se încheiase; și, pe măsură ce mușchii i se destindeau, mintea a început să rememoreze drumul pe care îl parcursese. Timp de aproape două săptămâni, fie cu trenul, fie cu diligența, se lăsase purtat de-a lungul țării. De la Boston la Albany, de la Albany la New York, de la New York… Numele orașelor i se învălmășeau în memorie, fără legătură cu traseul pe care-l urmase. Baltimore, Philadelphia, Cincinnati, St. Louis. Își amintea chinul şi frecuşul banchetelor tari din diligențe și așteptarea înțepenită din stațiile jegoase, pe bănci din șipci. Toate neplăcerile călătoriei i se scurgeau din oase și i se revelau dintr-odată,˝acum că se știa la capătul drumului.

Îşi dădea seama că a doua zi o să-l doară toate. A zâmbit și a închis ochii, să scape de lumina puternică de la fereastra din fața lui. A ațipit.

După o vreme omul de la tejghea a venit cu un hârdău de lemn și o găleată de apă din care se înălţa aburul. Andrews s-a ridicat și a turnat niște apă în ligheanul de cositor. S-a săpunit pe față și s-a ras; omul s-a întors cu încă două găleți de apă rece, pe care le-a turnat în hârdău. După ce omul a ieșit din cameră, Andrews s-a dezbrăcat încet, scuturându-și hainele de praf pe măsură ce le scotea de pe el; le-a așezat cu grijă pe scaun. A intrat în hârdău şi s-a aşezat, cu genunchii la gură. S-a săpunit pe îndelete, toropit de apa caldă și de liniștea după-amiezii târzii. A rămas acolo până a început să-i cadă capul în piept; când a atins genunchii cu fruntea s-a îndreptat de spate și a ieșit. A rămas în picioare pe podeaua goală, cu apa șiroind de pe el, și s-a uitat în jur. Cum nu a găsit nici un prosop, și-a luat cămașa de pe scaun și s-a șters cu ea.

Întunericul începea să se strecoare în cameră; fereastra lucea palid în înserarea care se lăsa și o adiere ușoară făcea pânza să tremure și să se umfle; ai fi zis că pulsează ca un organism viu, crescând și micșorându-se. Din stradă se auzea un murmur tot mai pronunțat de voci și zgomot de cizme pășind greoi pe scânduri. O femeie a început să râdă și apoi s-a oprit brusc.

Baia îl relaxase și îi atenuase zvâcnetul mușchilor încordați ai spatelui. Tot gol, a strâns pătura de lână până a făcut din ea un fel de pernă și s-a întins pe salteaua neacoperită. Era aspră la atingere. Dar a adormit înainte să se întunece de-a binelea în cameră.

În timpul nopții l-au trezit de mai multe ori zgomote greu de identificat, undeva la hotarul conștiinței adormite. În perioadele de veghe care urmau privea în jur și nu reușea să distingă, în bezna desăvârşită, pereții, marginile încăperii; și avea senzația că e orb, suspendat în plin nicăieri, nemișcat. Ca și cum râsetele, vocile, bufniturile și hârșâielile abia auzite, clinchetul de clopoței și de lanțuri de la hamuri, toate își aveau sursa în mintea lui și i se învolburau în cap ca vântul într-o sferă goală. Odată i s-a părut că aude vocea și apoi râsul unei femei venind undeva foarte aproape, dintr-una dintre camerele de pe hol. A rămas treaz

câteva clipe, ascultând atent; dar nu s-a mai auzit.

II

Andrews a luat micul dejun la hotel. La parter, într-o încăpere îngustă din spate, se afla o singură masă lungă, în jurul căreia erau împrăștiate niște scaune cu spătar drept care păreau să constituie principalul mobilier al hotelului. La un capăt al mesei stăteau trei bărbați, aplecați unul spre altul și adânciți în discuţie. Andrews s-a așezat singur la celălalt capăt. Omul care îi adusese apa cu o seară înainte a intrat în cameră și l-a întrebat dacă vrea micul dejun; când el a dat din cap că da, omul s-a întors și a pornit spre bucătărioara aflată în spatele celor trei bărbați. Avea un ușor șchiopătat care nu se observa decât din spate. S-a întors cu o tavă pe care se găseau o farfurie mare cu fasole și terci de porumb și o cană de cafea aburindă. A așezat mâncarea dinaintea lui Andrews și s-a întins spre mijlocul mesei după un vas cu sare.

— Unde l-aș putea găsi pe McDonald la ora asta? l-a întrebat Andrews.

— La biroul lui, a răspuns omul. E-acolo mai tot timpul, zi și noapte. O luați drept în josul străzii, spre pârâu, dup-aia faceți la stânga chiar înainte de pâlcul de plopi. E o baracă micuță, chiar dincoace de iazuri.

— Iazuri?

— Pentru piei, a spus omul. N-aveți cum să nu le vedeţi.

Andrews a încuviințat din cap. Omul s-a întors și a ieșit din cameră. Andrews a mâncat încet; fasolea era călâie și insipidă chiar și după ce i-a pus sare, iar terciul era apos și abia dacă se încălzise. Dar cafeaua era fierbinte și amară; i-a amorțit limba și i-a făcut gura pungă peste dinții albi și drepți. A băut-o pe toată cât de repede a putut la cât era de fierbinte.

Până a terminat micul dejun și a ieșit în stradă, soarele se ridicase bine peste cele câteva clădiri din oraș, iar razele sale se abăteau asupra străzii cu o forţă care părea aproape palpabilă. Erau mai mulți oameni în jur decât cu o zi înainte, când sosise; câțiva bărbați cu costume negre și pălării melon se amestecau cu alții, mai numeroși, îmbrăcați mai puțin îngrijit în haine de

denim decolorat, de pânză sau de postav. Toți păreau plecaţi cu o treabă anume, dar se mişcau fără cine știe ce grabă, fie pe trotuar, fie pe stradă; printre nuanțele terne ale hainelor bărbătești se zărea din când în când câte o pată de culoare – roșu, lila, alb curat – de la o fustă sau bluză de femeie. Andrews și-a tras peste ochi borul pălăriei moi și a pornit în lungul străzii spre pâlcul de copaci de dincolo de marginea orașului.

A trecut de prăvălia cu pielărie, de grajdul cu cai de schimb și de şopronul unei micuţe fierării. Acolo se termina și orașul și a păşit de pe trotuar pe drum. La nici două sute de yarzi de oraș se desprindea drumeagul de care pomenise omul de la tejghea; nimic mai mult, de fapt, decât două fâșii de pământ golaş, bătătorit de roțile căruțelor. La capătul acestei ulițe, cam la vreo sută de yarzi de mers de la drum, se găsea o cocioabă cu acoperiș drept și dincolo de ea o serie de garduri din pari, aranjate după un model pe care nu-l putea descifra de la distanță. Lângă acestea, înclinate în diferite unghiuri, erau mai multe căruțe goale, cu proțapul sprijinit pe pământ în direcția opusă gardurilor. Un iz vag pe care Andrews nu-l putea identifica se simțea tot mai puternic pe măsură ce se apropia de birou și de garduri.

Ușa barăcii era deschisă. Andrews s-a oprit o clipă, cu pumnul ridicat, pregătit să bată la ușă; în singura încăpere era o harababură de cărți, documente și registre împrăștiate pe podeaua neacoperită, stivuite în teancuri inegale prin colțuri sau revărsându-se din cutii înşirate pe lângă pereți. În mijlocul tuturor acestora, parcă înghesuit acolo, un bărbat îmbrăcat doar în cămașă și vestă stătea aplecat deasupra unei mese rudimentare, dând în mare grabă paginile unui registru; înjura încet și monoton.

— Domnul McDonald? a întrebat Andrews.

Bărbatul a ridicat privirea, cu gura mică deschisă și sprâncenele ridicate peste ochii albaștri și bulbucați; albul ochilor avea aceeași nuanță ușor gri ca a cămășii.

— Intră, intră, a spus, trecându-și brutal mâna prin părul rar care îi atârna peste frunte. Și-a împins scaunul în spate, a dat să se ridice, după care s-a prăbușit la loc, cu umerii pleoștiți. Intră, nu sta acolo.

Andrews a intrat și s-a oprit chiar după prag. McDonald a făcut un gest înspre colțul din spatele lui Andrews și a spus:

— Ia-ți un scaun, băiete, şezi.

Andrews a tras un scaun din spatele unui teanc de hârtii și l-a așezat în fața biroului lui McDonald.

— Ce dorești… cu ce pot să te ajut? a întrebat McDonald.

— Sunt Will Andrews. Bag seamă că nu vă amintiți de mine.

— Andrews? McDonald s-a încruntat, privindu-l pe tânăr cu oarece ostilitate. Andrews… A strâns din buze; colțurile gurii i s-au pierdut în ridurile care urcau dinspre bărbie. Nu mă face să-mi pierd timpul, ce naiba; dacă mi-aș fi amintit de tine aș fi zis din capul locului. Acuma…

— Am o scrisoare, a spus Andrews vârând mâna în buzunarul de la piept, de la tatăl meu. Benjamin Andrews. L-ați cunoscut la Boston.

McDonald a luat scrisoarea pe care i-o întinsese Andrews.

— Andrews? Boston? Era țâfnos, cu gândurile în altă parte. A stat cu ochii pe Andrews cât a despăturit scrisoarea. Păi zi așa. De ce n-ai spus că ești… Sigur, predicatorul ăla. A citit cu atenție scrisoarea, mișcându-și-o în fața ochilor de parcă asta l-ar fi ajutat s-o isprăvească mai repede. Când a terminat, a împăturit-o la loc și a azvârlit-o peste un teanc de hârtii de pe birou. A bătut darabana cu degetele în masă. Dumnezeule! Boston. Tre’ să fie doișpe, paișpe ani de-atunci. Înainte de război. Veneam la ceai în salonașul vostru. A clătinat din cap a mirare. Probabil că te-am și văzut la un moment dat. Nici măcar nu-mi amintesc.

— Tata mi-a vorbit adesea de dumneavoastră, a spus Andrews.

— De mine? McDonald a rămas iar cu gura căscată; a clătinat încet din cap. De ce? Dacă l-am văzut de vreo șase ori. Și-a mutat privirea dincolo de Andrews și a continuat pe un ton golit de orice emoţie: Cine eram eu să vorbească de mine? Eram angajat la o firmă de comerț cu ridicata. Nici nu-mi mai aduc aminte cum se chema.

— Cred că tata vă admira, domnule McDonald, a spus Andrews.

— Pe mine? A scos un râs scurt, apoi l-a privit pe Andrews încruntat și bănuitor. Ascultă aici, băiete. Am mers la biserica lui taică-tu fiindcă m-am gândit că aș putea să cunosc pe cineva care

să-mi ofere o slujbă mai acătării și tot din pricina asta am început să merg și la întâlnirile alea ale lui. Jumate din timp nici nu pricepeam despre ce se vorbea. A continuat cu acreală: Dădeam din cap la orice spunea oricine. Nu că mi-ar fi folosit la ceva.

— Cred că vă admira pentru că sunteți singurul cunoscut de-al lui care a venit aici – care a venit în vest și și-a făcut un rost.

McDonald a clătinat din cap.

— Boston, a spus, aproape șoptit. Dumnezeule!

Preț de încă o clipă a rămas cu privirea pironită dincolo de Andrews. Apoi și-a ridicat umerii și a tras aer în piept.

— De unde știa domnu' Andrews bătrânu' unde sunt?

— De la un angajat de la Bates and Durfee aflat în trecere prin Boston. V-a pomenit, a zis că lucrați la birourile firmei din Kansas City. În Kansas City mi s-a spus că ați plecat de la ei și ați venit aici.

McDonald a zâmbit cu buzele strânse.

— Am firma mea acum. Am plecat de la Bates and Durfee acum patru, cinci ani. I-a aruncat o privire piezișă și a pus o mână pe registrul pe care îl închisese când a intrat Andrews. Mă ocup singur de toate… Așa. S-a îndreptat din nou de spate. În scrisoare spune să te ajut cum pot. Ce te-a făcut să vii încoa', apropo?

Andrews s-a ridicat de pe scaun și a început să umble fără țintă prin încăpere, uitându-se la teancurile de hârtii.

McDonald a rânjit; a coborât vocea.

— Necazuri? Ai intrat în vreun bucluc acasă?

— Nu, a răspuns repede Andrews. N-are a face.

— Li se-ntâmplă la mulți băieți, a spus McDonald. De-asta vin încoace. Chiar și la un fiu de predicator.

— Tatăl meu e pastor mirean în Biserica Unitariană, a spus Andrews.

— Tot aia. McDonald a dat din mână a nerăbdare. Deci ce e, vrei de lucru? Ce naiba, am să-ți dau de lucru. Dumnezeu știe că nu fac față. Uită-te la toate astea. A arătat spre teancurile de hârtii; degetul îi tremura. Sunt deja în urmă cu două luni și rămân tot mai în urmă pe zi ce trece. Nu găsesc pe nimeni pe-aici care să rămână suficient timp cât să…

— Domnule McDonald, a spus Andrews, nu știu nimic despre afacerile dumneavoastră.

— Ce? Nu știi ce? Păi e vorba de piei, băiete. Piei de bizon. Cumpăr și vând. Trimit câte-o ceată la vânătoare și ei mi-aduc pieile. Le vând în St. Louis. Le țin la saramură și le tăbăcesc aici. Mi-au trecut prin mână aproape o sută de mii de piei anu' trecut. Anu' ăsta – de două sau de trei ori pe-atâta. Grozavă șansă, băiete. Crezi că te-ai putea ocupa de o parte din hârțoagele astea?

— Domnule McDonald…

— Hârțogăraia mă termină.

Și-a trecut degetele prin șuvițele rare de păr care-i atârnau peste urechi.

— Cu toată recunoştinţa, domnule, a spus Andrews, chiar nu ştiu…

— Ce naiba, asta-i doar pentru început. Uite. Cu o mână osoasă ca o gheară, l-a înșfăcat pe Andrews de deasupra cotului și l-a împins spre ușă. Uită-te-acolo. Au ieșit la lumină, în soarele care ardea; Andrews și-a mijit ochii și a tresărit de la lumina puternică. McDonald, încă ținându-l de braț, a arătat înspre oraș. Acum un an, când am venit aici, erau trei corturi și-un bordei săpat în deal – o cârciumă, un bordel, o băcănie și o fierărie. Și uită-te acum. Și-a apropiat fața de Andrews și a șoptit răgușit, cu un damf dulce-acrișor de tutun: Să nu spui la nimeni, da' orașul ăsta o s-ajungă ceva în doi ani, trei. Am vreo juma' de duzină de parcele deja împrejmuite și data viitoare când mă duc în Kansas City o să mai iau înc-o dată p-atâtea. E la liber! A scuturat brațul lui Andrews ca pe un băț; apoi și-a coborât vocea, care devenise stridentă. Fii atent, băiete. Vorbesc de calea ferată. Să nu te-apuci să duci vorba; da' când o să treacă pe-aici calea ferată, ăsta chiar o să devină *oraș*. Vino să lucrezi pentru mine; te-învăț eu pârghiile. Oricine poate să ceară o bucată de pământ aici; tot ce tre' să faci e să te semnezi pe o bucată de hârtie la Biroul Statal de Cadastru. După care stai și-aștepți. Asta-i tot.

— Vă mulțumesc, domnule, a spus Andrews. O să mă gândesc.

— Să te *gândești*! McDonald i-a dat drumul la braț și a făcut un pas în spate, siderat. Și-a ridicat mâinile, fluturându-le în timp ce se învârtea într-un mic cerc furios. Să te gândești? Păi, băiete, e o mare şansă. Ascultă. Ce făceai în Boston înainte să vii încoa'?

— Eram în anul trei la Harvard.

— Vezi? a exclamat McDonald triumfător. Și ce-ai fi făcut după

anul patru? Te-ai fi dus să te angajezi la cineva sau ai fi fost profesor, ca domnu' Andrews, sau… Ascultă. Nu sunt mulți ca noi p-aici. Oameni cu viziune. Oameni capabili să se gândească la ziua de mâine. A arătat spre oraș cu mâna tremurândă. I-ai văzut pe oamenii ăia de-acolo? Ai stat de vorbă cu vreunul din ei?

— Nu, domnule, a spus Andrews. Abia ieri după-amiază am venit de la Ellsworth.

— Vânători, a spus McDonalds. Și-a tras peste dinți buzele subțiri de parcă ar fi gustat ceva stricat. Numa' vânători și bădărani. Dintr-ăștia ar fi făcută țara asta dacă n-ar fi oamenii ca noi. Din oameni care doar trăiesc de pe urma pământului, da' nu știu ce să facă cu el.

— În oraș sunt mai mult vânători?

— Vânători, tot felul de bădărani, niște pierde-vară veniți din est. Ăsta e un oraș care trăiește din piei, băiete. Da' asta o să se schimbe. Așteaptă numa' să vină calea ferată.

— Cred că aș vrea să vorbesc cu câțiva dintre ei, a spus Andrews.

— Cu cine? a strigat McDonald. Cu vânătorii? O, Doamne sfinte! Nu-mi spune că ești și tu ca toți tinerii ăia plini de ei de vin p-aicea. Ai făcut trei ani la Harvard și la asta crezi că-ţi folosesc. Trebuia să-mi dau seama. Trebuia să-mi dau seama de când ai apărut.

— Nu vreau decât să stau de vorbă cu câțiva dintre ei, a spus Andrews.

— Sigur, a răspuns McDonald acru. Și dup-aia o să vrei să mergi cu ei. Şi-a luat un ton grav. Ascultă, băiete. Ascultă-mă pe mine. Dacă te-apuci să te-nhăitezi cu ăștia, prafu' s-alege de tine. Ei, nu c-ai fi primu'. Se prinde de tine ca păduchii de bizon. N-o să-ți mai pese de nimic. Oamenii ăia…

Andrews a făcut un gest cu mâna, de parc-ar fi vrut să agațe din aer cuvântul potrivit.

— Domnule McDonald, a spus Andrews încet, vă mulţumesc că încercați să mă ajutaţi. Dar aş dori să vă explic ceva dacă reuşesc. Am venit aici…

A făcut o pauză și și-a lăsat privirea să hoinărească dincolo de McDonald, în direcția opusă orașului, dincolo de muchia de pământ care-și închipuia că trebuie să fie malul râului, spre

întinderea netedă, verde-gălbuie care dispărea la orizont, la vest. Încerca să formuleze în minte ce avea să-i spună lui McDonald. Era o senzație; era un impuls căruia trebuia să-i dea glas. Dar orice-ar fi rostit în cuvinte, știa că nu e decât un alt nume pentru sălbăticia pe care o căuta. Era o libertate, o bunătate, o speranță și o vigoare pe care le percepea undeva dedesubtul tuturor lucrurilor bine cunoscute din viața lui care nu erau nici libere, nici bune, nici pline de speranță și nici viguroase. Ce căuta el era originea și forţa proniatoare a lumii lui, o lume care părea să se îndepărteze, mereu temătoare, de propria obârşie, în loc să le caute cum face iarba de prerie din jurul lui, care-și înfige rădăcinile în pământul jilav, întunecat și bogat, Sălbăticia, și se reînnoiește astfel an după an. Dintr-odată, în mijlocul preriei măreţe și netede, nelocuite și misterioase, i s-a înfiripat în minte imaginea unei străzi din Boston pline de trăsuri și de oameni care se târâiau leneș pe sub coroanele ulmilor plantați la distanțe egale și siliţi să crească, se părea, direct din străzile și trotuarele pietruite; i-a răsărit în minte imaginea clădirilor înalte, înghesuite una într-alta, cu fațadele ornamentate de piatră mânjite de fumul și jegul orașului; i-a venit în minte imaginea râului Charles șerpuind printre câmpuri parcelate, printre orașe și sate, ducând cu el gunoaiele oamenilor și ale orașului spre golful cel mare.

Și-a dat seama că ține pumnii încleştaţi; buricele degetelor îi alunecau pe palmele umede. Și-a desfăcut pumnii și și-a șters mâinile de pantaloni.

— Am venit aici ca să văd cât mai mult din ţinut, a spus. Vreau să ajung să-l cunosc. E ceva ce trebuie să fac.

— Tinerii ăștia, a spus McDonald. Vocea i se înmuiase. Broboanele sclipitoare de pe frunte i se prelingeau în firicele de sudoare ce se pierdeau în sprâncenele zbârlite, coborâte deasupra ochilor care îl fixau pe Andrews. Habar n-au ce să facă cu viața lor. Doamne, dacă te-ai apuca acum – dacă te-ar duce capul să te-apuci acum, pân' la patruzeci de ani, ai putea să… A ridicat din umeri. Aaah. Hai să ieşim din soare.

Au intrat înapoi în baraca întunecoasă. Andrews și-a dat seama că respiră greu; cămașa îi era îmbibată de sudoare, i se lipea de piele și apoi aluneca neplăcut pe ea la fiecare mișcare. Și-a scos haina și s-a prăbușit în scaunul din fața mesei lui

McDonald; simțea cum o slăbiciune stranie și un fel de sfârșeală i se scurgeau dinspre piept și umeri spre vârfurile degetelor. În încăpere s-a lăsat o lungă tăcere. McDonald stătea cu mâna pe registru; un deget se mișca la întâmplare pe deasupra paginii, fără s-o atingă. În cele din urmă a oftat din rărunchi și a spus:

— Bine atunci. Du-te și stai de vorbă cu ei. Dar te previn: cei mai mulți dintre bărbații de pe-aici vânează pentru mine; n-o să-ți fie ușor să pătrunzi în vreo ceată fără ajutorul meu. Nu încerca să te lipești de vreunul din oamenii pe care-i trimit eu la vânătoare. Să-mi lași oamenii în pace. Nu răspund pentru tine. Nu vreau să te am pe conștiință.

— Nici măcar nu sunt sigur că vreau să merg la vânătoare, a spus Andrews somnoros. Vreau doar să vorbesc cu oamenii care fac așa ceva.

— Niște gunoaie, a bombănit McDonald. Vii aici tocmai din Boston, Massachusetts, ca să te-nhăitezi cu niște gunoaie.

— Cu cine-ar trebui să stau de vorbă, domnule McDonald? a întrebat Andrews.

— Cum?

— Cu cine-ar trebui să stau de vorbă? a repetat Andrews. Ar fi bine să vorbesc cu cineva care știe meserie și mi-ați zis să nu mă apropii de oamenii dumneavoastră.

McDonald a clătinat din cap.

— N-asculți o vorbă din ce-ți spune omul, așa-i? Le știi tu mai bine pe toate.

— Nu, domnule, a spus Andrews. Nu știu nimic mai bine. Vreau doar să aflu mai multe despre ţinutul ăsta.

— Bine, a spus McDonald cu o voce obosită. A închis registrul pe care se tot juca cu degetele și l-a trântit peste un teanc de hârtii. Vorbește cu Miller. E vânător, da' nu-i așa rău ca restul. A trăit aici aproape toată viața; măcar nu-i la fel de rău ca rebelii și bădăranii ăia de yankei. Poate o să vrea să stea de vorbă cu tine, poate nu. Asta va trebui să descoperi singur.

— Miller? a întrebat Andrews.

— Miller, a spus McDonald. Stă într-un bordei de lângă râu, dar ai mai mari șanse să dai de el la cârciuma lui Jackson. Acolo-și fac veacul toți, zi și noapte. Întreabă pe oricine; toată lumea-l știe pe Miller.

— Vă mulțumesc, domnule McDonald, a spus Andrews. Vă sunt recunoscător pentru ajutor.

— Nu-mi mulțumi, a spus McDonald. Nu fac nimic pentru tine. Îți spun un nume, asta-i tot.

Andrews s-a ridicat. Sfârșeala i se dusese în picioare. E de la arşiţă, și-a spus, și de la locul ăsta străin. A rămas o clipă pe loc, adunându-și forțele.

— Un lucru, a spus McDonald. Un singur lucru te rog.

Lui Andrews i se părea să bărbatul se topeşte în semiîntunericul camerei.

— Desigur, domnule McDonald. Ce anume?

— Dă-mi de știre înainte să te duci cu ei, dacă te hotărăști să te duci. Vino-încoace și spune-mi.

— Desigur, a spus Andrews. O să ne vedem des, sper. Vreau doar un pic de timp înainte să iau orice decizie.

— Sigur, a spus McDonald cu amărăciune. Acordă-ți cât timp vrei. Nu duci lipsă.

— La revedere, domnule McDonald.

McDonald i-a făcut cu mâna furios și și-a întors brusc atenția spre hârtiile de pe birou. Andrews a ieșit încet din baracă în curte și a luat-o pe drumul de căruțe care ducea în strada principală. Ajuns la stradă, s-a oprit. Pe partea cealaltă, câțiva yarzi spre stânga, era pâlcul de plopi; dincolo de el, întretăind strada, era pesemne râul; nu vedea apa, dar desluşea malurile vălurite, cu hăţişuri și ierburi mărunte, care dispăreau unduindu-se în depărtare. S-a întors și a pornit spre oraș.

Era aproape de miezul zilei când a ajuns înapoi la hotel; oboseala care îl cuprinsese în coșmelia lui McDonald stăruia. În sala de mese a hotelului a mâncat puțin din carnea friptă tare și fasolea fiartă și a sorbit din cafeaua fierbinte și amară. Angajatul de la hotel, care tot intra și ieșea din cameră șchiopătând, l-a întrebat dacă a dat de McDonald; i-a răspuns că da; omul a încuviințat din cap și nu a mai spus nimic. În scurtă vreme Andrews a ieșit din sala de mese, a urcat în camera lui și s-a întins pe pat. A privit cum se umflă ușor plasa de pânză de la fereastră până l-a luat somnul.

III

Când s-a trezit, în cameră era întuneric; pânza de la fereastră lăsa să pătrundă de jos, din stradă, o lumină pâlpâitoare. Auzea niște strigăte îndepărtate dincolo de murmurul mai multor voci arțăgoase, de sforăitul unui cal și de tropotul de copite. Preț de o clipă nu a reușit să-și aducă aminte unde se află.

S-a ridicat brusc și a rămas așezat pe marginea patului. Salteaua foșnea sub el; s-a relaxat, și-a trecut degetele prin păr până la ceafă și și-a lăsat capul pe spate, savurând durerea care îi încălzea plăcut spatele între omoplați. Pe întuneric, a traversat camera spre măsuța al cărei contur se ghicea lângă fereastră. A găsit pe masă un chibrit și a aprins lampa de lângă ligheanul pentru spălat. Pe chipul lui se alăturau izbitor în oglindă lumina gălbuie și umbra negricioasă. Și-a vârât mâinile în apa călduță din lighean și s-a spălat pe față. S-a șters pe mâini și pe față cu aceeași cămașă pe care o folosise și cu o zi înainte. La flacăra pâlpâitoare a lămpii, și-a pus cravata neagră îngustă și haina maro cu croială dreaptă, care începea să miroasă a transpirație, și s-a uitat lung la imaginea din oglindă de parcă ar fi fost un străin. După care a suflat în lampă și a ieșit din cameră.

Strada era cufundată în umbrele lungi azvârlite de luminile gălbui de la ușile și ferestrele deschise ale celor câteva case din Butcher’s Crossing. O lumină singuratică venea de la băcănia de vizavi de hotel; siluete masive se mișcau în raza ei, părând supradimensionate din pricina umbrelor. Alte lumini, însoțite de râsete și zgomot de pași grei, veneau de la cârciuma de alături. Câțiva cai erau priponiți de parmalâcul grosolan de lemn înfipt la doi, trei yarzi de trotuar, în fața localului lui Jackson; stăteau nemișcați, dar luminile mișcătoare le jucau în ochi și pe părul lucios de pe crupe. Mai sus, pe stradă, dincolo de bordeiul săpat în mal, două felinare atârnau de niște bușteni în fața grajdului cu cai de schimb; imediat în spatele grajdului se vedea lumina stinsă, roșiatică de la fierărie și se auzeau izbiturile grele ale ciocanului care lovea fierul și fâsâituri ascuţite atunci când metalul fierbinte era cufundat în apă. Andrews a trecut încet strada, de-a curmezişul, spre cârciuma lui Jackson.

Încăperea în care a pătruns era lungă și strâmtă; lungimea ei făcea unghi drept cu strada și era atât de îngustă, încât patru bărbați nu ar fi putut să stea comod umăr la umăr. Vreo cinci felinare atârnau de grinzile nevopsite, înnegrite de funingine; lumina pe care o făceau se răspândea direct în jos, astfel că toate suprafețele din încăpere scânteiau gălbui, iar tot ce era dedesubtul lor dispărea în umbre nedeslușite. Andrews a mai făcut câțiva pași. Pe partea dreaptă, o tejghea se întindea pe aproape toată lungimea camerei; era făcută din două scânduri groase puse una lângă alta, sprijinite pe niște bușteni grosolani, sparţi în două, așezaţi direct pe podeaua din scânduri denivelate. A tras adânc aer în piept și mirosurile amestecate de gaz ars, sudoare și băutură i-au umplut plămânii; a tușit. S-a dus spre tejghea, care îi venea doar un pic mai sus de talie; cârciumarul, un bărbat scund și chel, cu o mustață mare și pielea gălbuie, l-a privit fără să scoată o vorbă.

— O bere, a spus Andrews.

Cârciumarul a scos o stacană grea de sub tejghea și s-a întors spre unul dintre cele câteva butoiașe așezate pe lăzi mari de lemn. A învârtit de cep și a lăsat berea să se prelingă în bule albe pe marginea stacanei. Punându-i-o în față lui Andrews, a spus:

— Face doi cenți.

Andrews a gustat din bere; părea mai caldă decât camera și nu prea aromată. A pus o monedă pe tejghea.

— Îl caut pe un domn Miller, a zis. Mi s-a spus că l-aș putea găsi aici.

— Miller? Cârciumarul s-a întors indiferent și s-a uitat spre capătul îndepărtat al camerei, unde, în penumbră, se găseau două măsuţe în jurul cărora erau așezați, bând în tăcere, şase bărbați.

— Nu pare să fie-aci. Ești prieten cu el?

— Nu ne cunoaştem, a spus Andrews. Vreau să-l văd în legătură cu o chestiune de… afaceri. Domnul McDonald a spus că probabil o să-l găsesc aici.

Cârciumarul a încuviințat din cap.

— Poate-l găsești în camera mare. A arătat din ochi un loc din spatele lui Andrews; acesta s-a întors și a văzut că mai era o ușă închisă, care dădea probabil în altă încăpere. E un tip masiv, bărbierit. Mai mult ca sigur stă la masă cu Charley Hoge – unu’

mărunțel și cu păr cărunt.

Andrews i-a mulțumit cârciumarului, și-a terminat berea și a deschis ușa de pe latura îngustă a localului. Încăperea în care a pătruns era mai mare și mai slab luminată decât cea din care venea. Cu toate că erau multe lămpi atârnate în cârlige de grinzile afumate, doar câteva erau aprinse; camera era un mozaic de pete de lumină și porţiuni mai mari, neregulate, de semiîntuneric. Mesele cioplite rudimentar erau așezate astfel încât să lase un spațiu gol, oval, în mijlocul încăperii; în fund, o scară dreaptă ducea la etaj. Andrews a înaintat, deschizând bine ochii ca să vadă în penumbră.

La una dintre mese stăteau cinci bărbați și jucau cărți; nu au ridicat privirea spre Andrews și nici nu vorbeau între ei. Plesnetul cărților și țăcănitul slab al jetoanelor de pocher spărgeau liniștea. La altă masă stăteau două fete cu capetele apropiate, vorbind în șoaptă; alături, un bărbat și o femeie, împreună la o masă; alte câteva grupuri erau așezate la mese întunecate prin camera spațioasă. Tabloul avea o fluiditate calmă și lentă care lui Andrews îi era străină și s-a lăsat absorbit de imagine preț de o clipă, încât a uitat de ce venise. În capătul îndepărtat, prin lumina slabă și fum, a văzut la o masă doi bărbați și o femeie. Stăteau oarecum mai retraşi de ceilalți și bărbatul mai voinic se uita drept la el. Andrews a luat-o spre ei prin spațiul gol.

Când a ajuns în dreptul mesei, cei trei și-au ridicat privirile şi s-au uitat la el. Câteva clipe toți patru au rămas tăcuți și nemișcați. Andrews își îndreptase atenția către bărbatul voinic aflat drept în fața lui, dar remarcase și figura rotundă și cam palidă a fetei și părul galben care părea să se reverse în jurul umerilor goi, dar și nasul lung și țepii cărunți din barba insului mai mărunțel.

— Domnul Miller? a întrebat Andrews.

Bărbatul voinic a încuviințat din cap.

— Io-s Miller, a spus.

Pupilele negre îi ieșeau puternic în evidență pe albul ochilor și sprâncenele joase îi erau strânse într-o expresie încruntată care îi încrețea puntea lată a nasului. Avea tenul ușor gălbejit și neted ca pielea argăsită și de la colțurile gurii mari cute adânci urcau până

la baza groasă a nasului. Părul des și negru era pieptănat cu cărare într-o parte și atârna în şuviţe dese până la jumătatea urechilor.

— Io-s Miller, a repetat el.

— Mă numesc Will Andrews. Sunt… familia mea se știe de mult cu J.D. McDonald. Domnul McDonald spunea că poate o să fiți de-acord să stați de vorbă cu mine.

— McDonald? Miller și-a închis încet pleoapele grele, aproape fără gene. Stai jos, băiete.

Andrews s-a așezat pe un scaun gol între fată și Miller.

— Sper că nu v-am întrerupt.

— Ce vrea McDonald? a întrebat Miller.

— Poftim?

— McDonald te-a trimis încoa', nu? Ce vrea?

— Nu, domnule, a spus Andrews. Nu înțelegeți. Eu voiam să vorbesc cu cineva care cunoaște regiunea. Domnul McDonald a avut amabilitatea să-mi dea numele dumneavoastră.

Miller l-a privit o clipă stăruitor, după care a încuviințat din cap.

— McDonald încearcă de doi ani să mă convingă să-i conduc o ceată. Am crezut c-a încercat iar.

— Nu, domnule, a spus Andrews.

— Lucrezi pentru McDonald?

— Nu, domnule, a spus Andrews. Mi-a oferit o slujbă, dar am refuzat.

— De ce? a întrebat Miller.

Andrews a ezitat.

— N-am vrut să-mi pierd libertatea de mișcare. Nu pentru asta am venit aici.

Miller a încuviințat, apoi și-a schimbat poziția; abia atunci a realizat Andrews că bărbatul de lângă el stătuse nemișcat tot timpul.

— El e Charley Hoge, a spus Miller cu o mișcare ușoară din cap în direcția bărbatului cărunt care stătea vizavi de Andrews.

— Mă bucur să vă cunosc, domnule Hoge, a spus Andrews și i-a întins mâna peste masă.

Hoge îi zâmbea strâmb, cu fața uscăţivă îngropată între omoplații înguști. A ridicat lent brațul drept și apoi și-a întins

brusc antebrațul peste masă. Brațul se termina la încheietură cu un ciot alb, cu pielea cicatrizată strânsă cu grijă. Fără să vrea, Andrews și-a retras mâna. Hoge a izbucnit în râs; râsul lui suna ca un hârâit aproape neauzit care părea să iasă anevoie din pieptul costeliv.

— Nu-i da atenție lui Charley, fiule, a spus Miller. Mereu face-așa. Îl distrează.

— Mi-am pierdut-o în iarna lui ’62, a spus Charley Hoge, încă trăgându-și sufletul de la atâta râs. A degerat și ar fi căzut pur și simplu dacă…

L-a luat tremuratul și a tot tremurat aşa de parcă ar fi simțit din nou frigul.

— Poate-i faci cinste lui Charley cu un whisky, domnule Andrews, a spus Miller aproape cu blândețe. Asta-i altă chestie care-l distrează.

— Desigur, a spus Andrews. A dat să se ridice de pe scaun. Să…?

— Stai liniștit, a spus Miller. Ne-aduce Francine băuturile. A dat din cap spre fata blondă. Ea e Francine.

Andrews a rămas pe jumătate ridicat.

— Îmi pare bine, a spus și s-a înclinat ușor.

Fata a zâmbit și buzele palide au lăsat să se vadă dinții foarte albi și ușor strâmbi.

— Sigur, a zis Francine. Mai vrea cineva ceva?

Vorbea domol și cu o urmă de accent german.

Miller a clătinat din cap.

— Un pahar de bere, a spus Andrews. Și dacă vrei și dumneata ceva?

— Nu, a răspuns Francine. Acum nu sunt la lucru.

S-a ridicat și a plecat de la masă; Andrews a urmărit-o cu privirea câteva clipe. Era corpolentă, dar se mișca grațios; purta o rochie dintr-un material lucios cu dungi late, albe și albastre. Corsetul era strâmt susţinându-i formele pline. Așezându-se, Andrews i-a adresat o privire întrebătoare lui Miller.

— Ea… lucrează aici? a întrebat Andrews.

— Francine? Miller i-a întors o privire lipsită de orice expresie. Francine e prostituată. Sunt nouă sau zece în oraș; șase din ele lucrează aici și mai sunt câteva indience care lucrează la

bordeiele de lângă râu.

— O femeie uşoară, a spus Charley Hoge; încă mai tremura. O femeie care trăiește în păcat.

Nu zâmbea.

— Charley e cu Biblia, a spus Miller. Citește destul de bine.

— Deci e… prostituată, a spus Andrews și a înghițit în sec. A zâmbit. Cumva, nu arată a…

Colțurile gurii mari a lui Miller s-au ridicat ușor.

— De unde ziceai că ești, fiule?

— Din Boston, a spus. Boston, Massachusetts.

— N-aveţi prostituate în Boston, Massachusetts?

Andrews a simțit cum se încinge la față.

— Ba cred că da, a spus. Așa cred. Da.

Miller a încuviințat din cap.

— Sunt prostituate și la Boston. Da' o curvă din Boston și o curvă din Butcher's Crossing… ei, una nu seamănă deloc cu cealaltă.

— Înțeleg, a spus Andrews.

— Nu prea cred, a spus Miller. Da' o să înțelegi tu. În Butcher's Crossing, prostituata e o parte esențială a economiei. Omul trebuie să mai aibă și altceva pe care să dea banii în afară de pileală și mâncare și ceva care să-l aducă înapoi în oraș după ce-a umblat prin sălbăticie. În Butcher's Crossing prostituatele po' să facă mofturi și tot câştigă bine; de-asta sunt aproape respectabile. Unele din ele chiar se mărită; și sunt neveste bune, din câte am auzit, pentru ăi de vor nevastă.

Andrews a rămas tăcut.

Miller s-a lăsat pe spătarul scaunului.

— Unde mai pui că asta-i o perioadă cam moartă și Francine nu lucrează. Când nu lucrează, o prostituată arată ca oricine altcineva, zic io.

— Păcat și desfrâu, a intervenit Charley Hoge. E mânjită pânăn măduva oaselor.

Cu mâna bună s-a prins de marginea mesei atât de strâns, încât încheieturile degetelor i s-au făcut albe-albăstrui pe pielea smeadă.

Francine s-a întors cu băuturile. S-a aplecat peste umărul lui Andrews ca să-i așeze lui Charley Hoge paharul de whisky în față.

Andrews i-a simțit căldura, mirosul; s-a foit. Apoi i-a pus și lui berea în față și i-a zâmbit; avea ochii spălăciți și mari, iar genele blond-roșcate, fine ca puful, îţi lăsau impresia că şi-i ţine larg deschiși și că nu clipește. Andrews a scos niște monede din buzunar și i le-a strecurat în palmă.

— Vrei să plec? l-a întrebat Francine pe Miller.

— Şezi, a spus Miller. Domnul Andrews nu vrea decât să stăm de vorbă.

Charley Hoge se calmase la vederea paharului de whisky; l-a luat și a băut repede, cu capul pe spate și cu mărul lui Adam săltând ca un animăluț sub barba ca o blană căruntă care-i acoperea gâtul. Când și-a terminat băutura, s-a ghemuit în scaun și a rămas nemișcat, urmărindu-i pe ceilalți cu ochii lui mici, cenușii și reci.

— Despre ce voiai să vorbim, domnule Andrews? a întrebat Miller.

Andrews s-a uitat încurcat la Francine și la Charley Hoge. A zâmbit.

— Ați trecut foarte direct la subiect, a spus.

Miller a încuviințat din cap.

— Așa am și vrut.

Andrews a făcut o pauză, apoi a continuat:

— Păi aș vrea să știu mai multe despre ţinutul ăsta. N-am mai ajuns niciodată până aici; vreau să aflu cât pot de multe.

— De ce? a întrebat Miller.

Andrews l-a privit fără să înţeleagă.

— După cum vorbești, ești un om cu școală, domnule Andrews.

— Da, domnule, a răspuns el. Am făcut trei ani la Colegiul Harvard.

— Așa deci, a spus Miller. Trei ani. Nu e puțin. Și cât e de când ai terminat?

— Nu mult. M-am lăsta de studii ca să vin încoace.

Miller l-a privit preț de câteva clipe.

— Colegiul Harvard. A clătinat din cap. Eu am învățat singur să citesc într-o iarnă când m-a prins ninsoarea într-o cabană de vânătoare undeva în Colorado. Știu să-mi scriu numele pe hârtie. Ce crezi că pot să te-nvăț eu?

Andrews s-a încruntat și și-a stăpânit iritarea care simțea că i

se strecoară în voce.

— Nici măcar nu vă cunosc, domnule Miller, a spus aprinzându-se ușor. E cum v-am spus. Vreau să știu câte ceva despre regiunea asta. Domnul McDonald mi-a spus că ați fi persoana potrivită cu care să vorbesc, că știți mai multe decât oricine de pe-aici. Am sperat că o să aveți amabilitatea să stați de vorbă cu mine vreo oră, să mă îndrumaţi…

Miller a clătinat iar din cap, rânjind.

— Da' știu că te pricepi să dai din gură, fiule. Chiar te pricepi. Asta vă învață la Colegiul Harvard?

Câteva clipe, Andrews l-a pironit cu o privire bățoasă. Apoi a zâmbit.

— Nu, domnule. N-aș zice. La Colegiul Harvard nu vorbești, doar asculți.

— Atunci sigur, a spus Miller. Oricui i-ar veni să renunțe. Omu' mai trebe să și spună ce are de spus din când în când.

— Da, domnule, a răspuns Andrews.

— Deci ai venit aici. În Butcher's Crossing.

— Da, domnule.

— Și după ce afli ce vrei să afli, ce-o să faci? Te duci înapoi și te lauzi la ai tăi? Scrii ceva care s-apară în ziare?

— Nu, domnule, a spus Andrews. Nu pentru asta am venit. O fac pentru mine.

Miller nu a mai spus nimic o vreme. Apoi a continuat:

— Poate-i mai faci cinste lui Charley cu un whisky; și o să beau și eu unul de data asta.

Francine s-a ridicat. Lui Andrews i-a spus:

— Încă o bere?

— Whisky, a răspuns el.

După ce Francine a plecat de la masă, Andrews a rămas tăcut o vreme; nu se uita la nici unul dintre cei doi bărbați cu care stătea la masă.

Miller a spus:

— Deci n-ai bătut palma cu McDonald.

— Nu asta căutam.

Miller a dat din cap.

— Ăsta-i oraș de vânători, băiete. Dacă rămâi p-aici, nu prea ai multe variante. Ori te angajezi la McDonald și faci niște bani, ori

te-apuci de vreo afacere și speri că într-adevăr o să treacă p-aici calea ferată, ori te lipești de o ceată și vânezi bizoni.

— Cam asta a spus și domnul McDonald.

— Și ultima idee nu-i era pe plac.

Andrews a zâmbit.

— Nu, domnule.

— Nu-i place de vânători, a spus Miller. Și nici lor de el.

— De ce?

Miller a ridicat din umeri.

— Ei fac toată munca și el încasează toți banii. Ei îl cred pungaș și el îi crede proști. Nu poți să dai vina pe nimeni, toţi au dreptate în felul lor.

Andrews a spus:

— Dar și dumneavoastră sunteți vânător, nu-i așa, domnule Miller?

Miller a clătinat din cap.

— Nu ca ăștia de p-aici și nu pentru alde McDonald. El își face propriile cete și le dă cinzeci de cenți pe bucată pentru pieile proaspete – piei de vară, piele subțire și-atât. Are tot timpul câte treizeci sau patruzeci de cete la vânătoare; face rost de-o groază de piei, dar la cum se împart banii, oamenii au noroc dacă câștigă destul să treacă iarna. Eu vânez singur sau nu vânez deloc.

Miller a tăcut; Francine se întorsese cu o sticlă plină pe un sfert și pahare curate și un ţap de bere pentru ea. Charley Hoge s-a repezit la paharul pe care i l-a așezat în față; Miller l-a luat pe al lui și l-a ținut în mâinile mari și fără păr, făcute căuș; Andrews a luat o înghițitură scurtă. Alcoolul i-a ars buzele și limba și i-a lăsat o senzație de căldură pe gâtlej; nu simțea nici un gust din cauza arsurii.

— Am venit aici acu' patru ani, a continuat Miller, în același an cu McDonald. Dumnezeule! Să fi văzut cum arăta atunci ţinutul. Primăvara, dacă te uitai de-aici vedeai câmpia neagră, bizon lângă bizon, mile-ntregi. Eram doar câțiva pe-atunci și o ceată se-ntorcea uşor cu o mie, o mie jumate de piei după câteva săptămâni de vânătoare. Și încă piei de primăvară, cu păr ca lumea. Acu' n-au mai rămas mai deloc. Se-adună în cirezi mici și ai noroc dacă vii cu două, trei sute de la vânătoare. Într-un an, doi, n-o să mai ai ce vâna în Kansas.

Andrews a mai luat o gură de whisky.

— Și ce-o să faceți atunci?

Miller a ridicat din umeri.

— O să m-apuc din nou de pus capcane, sau de minerit, sau o să vânez altceva. S-a încruntat cu ochii la pahar. Sau o să vânez tot bizoni. Mai sunt de găsit, dacă știi unde să cauți.

— Prin împrejurimi? a întrebat Andrews.

— Nu, a răspuns Miller. Trupul lui robust, în costum negru, se foia neliniștit pe scaun; și-a împins băutura, din care nici nu gustase, până exact în mijlocul mesei. În toamna lui ’63, eram în Colorado, puneam capcane pentru castori. Era în anul în care Charley își pierduse mâna și rămăsese în Denver, nu era cu mine. Castorii nu aveau încă blană bună în anul ăla, așa că am lăsat capcanele lângă râul lângă care mă aşezasem, mi-am luat catârul și am urcat spre munte; speram să prind câțiva urși. Auzisem că aveau blană bună anul ăla. Am urcat pe coasta muntelui ăluia vreo trei zile, cred, și n-am zărit nici picior de urs. În a patra zi, încercam să-mi croiesc drum mai sus și mai spre nord și-am ajuns într-un loc unde muntele cobora brusc într-un mic defileu. M-am gândit că poate-o fi vreun pârâu acolo unde vin animalele să s-adape, așa c-am coborât coasta abruptă; aproape o zi mi-a luat. Nu era nici un pârâu jos. Era numai o fâșie de pământ netedă și golașă, lată de zece, doişpe picioare, bătătorită ca piatra, de ziceai că-i un drum tăiat în stâncă. Am văzut-o și pe loc mi-am dat seama ce e, da’ nu-mi venea să-mi cred ochilor. Erau bizoni; d-atâția ani cât trecuseră încoace și-ncolo tăpșiseră pământul de era tare ca piatra. Am mers pe vale în sus tot restul zilei și aproape de lăsarea nopții am dat peste o vale întinsă ca un lac. Și valea aia șerpuia printre munți cât vedeai cu ochii; și erau bizoni peste tot, în cirezi mici, de jur împrejur. Cu blană de toamnă, dar mai bună și mai deasă decât orice blană de iarnă de pe ăia de pasc la câmpie. De unde me uitam eu, să fi tot fost trei, patru mii de capete; și poate mai erau și alții prin coturile văii, pe unde nu-i puteam vedea. A ridicat paharul din centrul mesei și a luat câteva gâturi rapide, tresărind ușor. Mi s-a părut mie că nici un om n-a pus vreodată picioru’ în valea aia. Poate niște indieni, acu’ multă vreme, da’ oameni nu. Am rămas acolo două zile și n-am văzut nici urmă de om și nici p-ormă, când am ieșit din vale. Spre râu

poteca făcea un cot pe lângă coasta muntelui și era ascunsă de copaci; cineva care venea în sus pe râu n-ar avea cum s-o vadă.

Andrews și-a dres vocea. Când a vorbit, glasul i-a sunat străin și sec.

— V-ați mai întors vreodată acolo?

Miller a clătinat din cap.

— Nu m-am mai întors. Știam c-o să rămână așa. N-o poate găsi nimeni decât dacă știe unde e sau dacă dă de ea din întâmplare, ca mine; și asta-i puțin probabil.

— Zece ani, a spus Andrews. De ce nu v-ați întors?

Miller a ridicat din umeri.

— N-am găsit prilejul potrivit. Într-un an Charley a zăcut cu febră, în alt an mă angajasem să fac altă treabă, altă dată n-am avut bani. Da' mai mult fiindcă n-am reușit să adun o ceată cum trebuie.

— Cum ar trebui să fie? a întrebat Andrews.

Miller nu s-a uitat spre el.

— Să se-nvoiască să mă lase să fiu eu şeful. N-au mai rămas multe locuri ca ăsta și n-am vrut deloc să-i iau cu mine pe vreunul din ceilalți vânători.

Andrews simțea cum crește în el un entuziasm nedeslușit.

— De câți oameni ar fi nevoie într-o ceată ca asta?

— Depinde, a zis Miller, de cine-i strânge. Cinci, șase, șapte oameni în cele mai multe cete. Io unul, pentru vânătoarea asta, aș face-o mică. Un vânător ar fi de-ajuns, fiindcă-ar avea tot timpul să-și pregătească lovitura; ar putea ține bizonii în vale cât are nevoie. Vreo doi să jupoaie pieile și un om să aibă grijă de tabără. Patru oameni ar trebui să poată face treaba asta ca lumea. Și, cu cât sunt mai puțini, cu atât mai mare e partea la fiecare.

Andrews a rămas tăcut. La marginea câmpului său vizual, Francine s-a mișcat și și-a pus coatele pe masă. Charley Hoge a tras aer în piept, adânc și șuierat, și a tușit ușor. După o bună bucată de vreme, Andrews a spus:

— Ați mai putea aduna o ceată în perioada asta a anului?

Miller a încuviințat din cap și s-a uitat undeva peste capul lui Andrews.

— Cred că s-ar putea face.

A urmat o tăcere. Apoi Andrews a spus:

— De câți bani ar fi nevoie?

Miller și-a coborât privirea și a întâlnit-o pe a lui Andrews, apoi a surâs.

— Fiule, tu doar vorbești ca să te afli în treabă sau chiar ți-a trezit interesul ceva?

— Chiar mi-a trezit interesul, a răspuns Andrews. De câți bani ar fi nevoie?

— Păi, a zis Miller. Eu nu mă gândisem serios să pornesc anul ăsta. A bătut darabana în masă cu degetele groase și palide. Da' bănuiesc c-aș putea să mă gândesc acum.

Charley Hoge a tușit din nou și și-a mai turnat un deget de whisky în paharul pe jumătate plin.

— Contribuția mea-i destul de mică, a spus Miller. Oricine vine cu mine ar trebui să pună cam toți banii.

— Cât? a întrebat Andrews.

— Și chiar și-așa, a continuat Miller, ar trebui să înțeleagă că tot vânătoarea mea rămâne. Ar trebui să înțeleagă asta.

— Da, a spus Andrews. De cât ar fi nevoie?

— Câți bani ai, fiule? a întrebat Miller cu blândețe.

— Ceva peste o mie patru sute de dolari, a spus Andrews.

— Și desigur c-ai vrea să vii și tu.

Andrews a ezitat. Apoi a încuviințat din cap.

— Ca să muncești, vreau să zic. S-ajuți la jupuit.

Andrews a dat din nou din cap.

— Dar tot io aș fi șefu', înțelegi? a spus Miller.

— Înțeleg, a răspuns Andrews.

— Păi, atunci, se poate aranja, a spus Miller, dacă vrei tu să pui banii de echipaj și provizii.

— Ce ne-ar trebui? a întrebat Andrews.

— Ne-ar trebui un car și un echipaj, a spus Miller domol. Cel mai adesea se folosesc catâri, da' catârii au nevoie de grăunţe. Boii ar putea să pască şi gata, și la dus, și la întors, și poa' să tragă greutăți mari. Or fi ei înceţi, da' nici noi n-o să fim pe fugă. Ai cal?

— Nu, a spus Andrews.

— Ți-ar trebui un cal pentru tine și poate unul pentru jupuitor, când l-om găsi. Știi să tragi?

— Vreți să spuneți cu… pistolul?

Miller a zâmbit crispat.

— Nici un om zdravăn la cap n-are ce face cu jucăriile alea, a zis, decât dacă-şi caută moartea. De pușcă întrebam.

— Nu, a răspuns Andrews.

— Tre' să-ți facem rost de-o pușcă mică. O să am nevoie de praf și de plumbi – să zicem o tonă de plumbi și cinci sute cinzeci de livre de praf. Dacă nu folosim tot, putem să ne luăm banii înapoi. La munte putem să mâncăm ce prindem p-acolo, da' ne trebuie mâncare destulă pe drum, la dus și la-ntors. Vreo doi saci de făină, zece livre de cafea, douăzeci de zahăr, două livre de sare, câteva bucăți de slănină și douăzeci de livre de fasole. O să ne mai trebuiască niște oale și câteva unelte. Niște grăunţe pentru cai. Aș zice că cinci, șase sute de dolari ne-ar ajunge lejer.

— Asta-i aproape jumătate din toți banii pe care-i am, a spus Andrews.

Miller a ridicat din umeri.

— Sunt bani mulți. Dar o să câștigi mult mai mult. Într-un car bun ar trebui să putem să încărcăm aproape o mie de piei. Asta ne-ar aduce spre două mii cinci sute de dolari. Dacă-i o captură bună, putem să lăsăm o parte din piei acolo peste iarnă și să ne-ntoarcem după ele în primăvară. Eu o să iau șaizeci la sută și tu patruzeci; iau ceva mai mult decât de obicei, da' e vânătoarea mea și, în plus, eu mă îngrijesc și de Charley. Tu te-ngrijești de celălalt jupuitor. La-ntoarcere, ar trebui să poți să vinzi carul și atelajul cam la același preț la care le-ai luat; deci ieși bine.

— Io nu vin, a spus Charley Hoge. Ăla-i ținutul diavolului.

Miller a spus binevoitor:

— Charley și-a pierdut mâna sus în munți; de-atunci nu-i place-acolo.

— Focul și îngheţul gheenei, a spus Charley Hoge. Nu-i pentru ființe omenești.

— Povestește-i domnului Andrews cum ți-ai pierdut mâna, Charley, a spus Miller.

Charley Hoge a zâmbit în barba scurtă și cenușie. Și-a așezat ciotul pe masă, împingându-l încet spre Andrews în timp ce vorbea.

— Eram cu Miller într-o iarnă în Colorado, la vânat și pus capcane. Eram sus pe-o culme chiar înainte de munți când s-a pornit un viscol. M-am pierdut de Miller și-am alunecat pe stâncă,

m-am lovit la cap și-am rămas lat fără simțire. Nu'ș cât am zăcut acolo. Când m-am trezit sufla încă viscolul și l-am auzit pe Miller care mă striga.

— Îl căutam de aproape patru ore, a spus Miller.

— Tre' că mi-a sărit mănușa de la mână când am căzut, a continuat Charley Hoge, fiin'că aveam mâna goală și înghețată bocnă. Dar nu o simțeam rece. Doar niște furnicături. Am urlat după Miller și a ajuns la mine și a găsit un adăpost după niște stânci; erau chiar și niște lemne uscate și-am putut să facem focul. M-am uitat la mână și era albastră, de-un albastru viu. N-am mai văzut în viața mea așa ceva. Și când s-a încălzit, atunci a început să doară; nu-mi dădeam seama dacă durea ca de la gheață sau ca de la foc; și pe-urmă s-a făcut roșie, ca o bucată de pânză d-aia fandosită. Am stat acolo două, trei zile și viscolul tot nu se domolea. Dup-aia s-a făcut albastră din nou, aproape neagră.

— Începuse să pută, a spus Miller, așa c-am știut că trebuie tăiată.

Charley Hoge a scos un râs spart, șuierat.

— Îmi tot spunea că tre' tăiată, da' eu nu voiam s-aud. Ne-am certat aproape juma' de zi, până m-a doborât într-un sfârșit. Nu m-ar fi convins el dacă n-aș fi fost așa de obosit. Pân' la urmă m-am întins pe jos și i-am zis s-o taie.

— Doamne sfinte, a spus Andrews și vocea abia dacă-i era o șoaptă.

— N-a fost așa rău cum îți închipui, a spus Hoge. Deja mă durea așa de tare, că abia dacă mai simțeam cuțitul. Când a ajuns la os mi-am pierdut cunoștința, așa că n-a mai fost rău deloc.

— Charley a fost neatent, a spus Miller. N-ar fi trebuit să alunece de pe stânca aia. Da' de-atunci n-a mai fost neatent, nu-i așa, Charley?

— Am fost al naibii de-atent de-atunci, a râs el.

— Așa că înțelegi, a spus Miller, de ce nu-i place lui Charley în Colorado.

— Dumnezeule, da! a făcut Andrews.

— Da' o să meargă cu noi, a continuat Miller. Chiar și cu o singură mână, tot poate s-aibă grijă de tabără mai bine ca mai oricine.

— Nu, a spus Charley Hoge. Io nu merg. De data asta nu.

— O să fie bine, a spus Miller. În perioada asta e aproape cald acolo sus; n-o să ningă până în noiembrie. S-a uitat spre Andrews. O să vină; nu ne mai trebuie decât un jupuitor. Și trebuie să fie bun, fiindcă trebuie să te-nvețe și pe dumneata.

— În regulă, a spus Andrews. Când pornim?

— Ar trebui să ajungem în munți pe la mijlocul lui septembrie; o să fie răcoare deja și pieile o să fie cum trebuie. Ar fi bine să plecăm de-aici cam în două săptămâni. Dup-aia ne mai ia două săptămâni să ajungem, o săptămână sau zece zile vânătoarea și încă vreo două drumul de-ntoarcere.

Andrews a încuviințat din cap.

— Cum facem cu vitele și cu proviziile?

— Mă duc io la Ellsworth pentru asta, a spus Miller. Știu un om care are-un car bun și ar trebui să fie boi de vânzare; o să cumpăr și proviziile tot de-acolo, c-o să fie mai ieftine. Ar trebui să mă-ntorc în patru, cinci zile.

— Faceți dumneavoastră toate pregătirile, a spus Andrews.

— Da. Lasă asta în grija mea. O să-ți iau și dumitale un cal și o carabină mică. Și fac rost de-un jupuitor.

— Vreți banii acum? a întrebat Andrews.

Colțurile gurii lui Miller s-au strâns într-un zâmbet încordat.

— Nu-ți ia mult să te hotărăști, așa-i, domnule Andrews?

— Nu, domnule, a spus acesta.

— Francine, asta merită încă-un rând de băutură. Mai adu-ne niște whisky – și ia-ți și tu.

Francine s-a uitat o clipă la Miller, apoi la Andrews; privirea i-a zăbovit asupra lui Andrews în timp ce s-a ridicat și a plecat de la masă.

— Putem să închinăm un pahar, a spus Miller, și dup-aia poți să-mi dai banii. Şi cu asta batem palma.

Andrews a încuviințat din cap. S-a uitat la Charley Hoge și pe urmă dincolo de el; se simțea moleșit de la zăpușeală și îl mai încălzise și whiskyul băut; în minte i se perindau crâmpeie din vorbele lui Miller despre munții spre care urmau să meargă și crâmpeiele sclipeau și se învârteau și cădeau lent, alcătuind imagini aleatorii și stranii. Aidoma bucățelelor de sticlă dintr-un caleidoscop, se măreau învârtindu-se și captau lumina din surse întâmplătoare și neînsemnate.

Francine s-a întors cu o nouă sticlă și a așezat-o în centrul mesei; nimeni nu a spus nimic. Miller a ridicat paharul și l-a ținut o clipă în locul în care lumina unui felinar îl făcea să lucească mocnit, roșu-chihlimbariu. Ceilalți au închinat în tăcere paharele și au băut și nu le-au lăsat jos până nu le-au golit. Lui Andrews au început să-i lăcrimeze ochii de la arsura pe care o simțea în gât; printre lacrimi, a văzut în fața ochilor chipul lui Francine lucind palid. Și ea avea privirea îndreptată spre el și zâmbea ușor. Andrews a clipit și s-a uitat la Miller.

— Ai banii la tine? a întrebat Miller.

Andrews a dat din cap. Și-a descheiat unul din nasturii de jos de la cămașă și a scos din chimir un sul de bancnote. A numărat șase sute de dolari pe tăblia zgâriată a mesei și a pus restul la loc în brâul de piele.

— Și asta-i tot, a spus Miller. Mâine mă duc la Ellsworth să iau tot ce ne trebe și mă-ntorc până-ntr-o săptămână. A căutat printre bancnote, a ales una și i-a întins-o lui Charley Hoge. Uite. Asta o să-ți ajungă cât sunt plecat.

— Cum? a întrebat Charley Hoge cu voce uluită. Nu vin și io cu tine?

— O să fiu ocupat, a spus Miller. Ai aici destul pentru o săptămână.

Charley Hoge a încuviințat încet, apoi a înhățat bancnota din mâna lui Miller, a mototolit-o și și-a vârât-o în buzunarul de la cămaşă.

Andrews și-a împins scaunul în spate și s-a ridicat; își simțea brațele și picioarele țepene, parcă refuzau să se miște.

— Cred că eu mă retrag, dacă nu mai e nimic de discutat.

Miller a clătinat din cap.

— Nimic ce nu mai poate aștepta. Eu o să pornesc devreme mâine, așa că nu ne mai vedem până mă-ntorc. Da’ Charley o să fie pe-aici.

— Noapte bună, a spus Andrews.

Charley Hoge a mormăit și s-a uitat la el sumbru.

— Noapte bună, doamnă, i-a spus Andrews lui Francine și s-a înclinat ușor și stingher, din umeri.

— Noapte bună, domnule Andrews, a spus Francine. Și noroc.

Andrews s-a întors și a pornit în lungul camerei. Era aproape

pustie și petele de lumină de pe duşumeaua aspră de scânduri și de pe mesele grosolane de lemn păreau mai intense, iar umbrele din jurul lor mai profunde și mai dense decât fuseseră mai devreme. A traversat cârciuma și a ieșit în stradă.

Lumina focului din fierărie aproape dispăruse, iar gazul din felinarele atârnate de pari în fața grajdului arsese de tot, astfel că doar niște cercuri de lumină gălbuie mai răzbăteau de pe fundul globului de sticlă; cei câțiva cai care mai rămăseseră priponiți în fața cârciumii stăteau nemișcați, cu capetele plecate, aproape vârâte între picioare. Cizmele lui Andrews au răsunat tare și prelung pe trotuarul de scânduri; a coborât în stradă și a traversat spre hotel.

IV

În primele zile după ce Miller a plecat din Butcher's Crossing spre Ellsworth, Andrews și-a petrecut mare parte a timpului în camera de hotel; stătea întins pe salteaua subțire de pe patul îngust privind pereții goi, duşumeaua grosolană, tavanul drept și jos. Se gândea la casa tatălui său de pe Clarendon Street, aproape de dealul Beacon și de râul Charles. Cu toate că trecuse mai puțin de o lună de când plecase de acolo cu partea lui din moștenirea lăsată de un unchi, avea senzația că e foarte departe în timp de casa în care se născuse și în care îşi trăise copilăria; abia dacă mai vedea cu ochii minții ulmii înalți din jurul ei și chiar casa însăși. Își amintea mai clar salonul mare și slab luminat și canapeaua de catifea roșu-închis pe care se întindea în după-amiezile de vară, cu obrazul mângâiat de materialul bogat și urmărind cu privirea, până îl lua amețeala, modelul floral, cu sinuozitățile lui complicate, sculptat pe cadrul din lemn de nuc al canapelei. Se sforța să-și amintească, de parcă ar fi fost ceva important; alături de canapea era o lampă mare cu baza rotundă, de un alb lăptos, încinsă cu trandafiri pictați, iar dincolo de ea, pe perete, frumos înrămate, erau o serie de acuarele pictate de o mătușă de mult uitată care făcuse Marele Tur al Europei. Dar imaginea i se tot ştergea din minte. Ireală, se risipea precum ceața purtată de vânt; și Andrews revenea în prezent, la propriul sine aflat în camera

golașă dintr-un hotel grosolan din Butcher's Crossing.

Din camera aceea vedea aproape tot orașul; odată ce a descoperit că poate scoate din cadrul ferestrei rama acoperită cu tifon, și-a petrecut multe ore așezat acolo, cu brațele încrucișate pe pervazul ferestrei, cu bărbia sprijinită pe un antebraț şi cu ochii pierduţi asupra orașului. Privirea i se muta de la aşezarea ca atare, ce părea că se mișcă într-un ritm leneș și neregulat, ca pulsul unei existențe primitive, la împrejurimi. De fiecare dată când își ridica ochii de la oraș, se uita către vest, spre râu și mai departe. În lumina limpede a dimineții, orizontul era o linie apăsată deasupra căreia se întindea cerul albastru și fără nori; privind la orizontul clar conturat, care avea în el ceva definitiv, se gândea la vremurile când, copil fiind, stătuse pe malul stâncos al golfului Massachusetts și privise spre est, peste apele cenușii ale Atlanticului, până când i se împotmolise mintea, năucită de imensitatea din fața ochilor. Acum, la altă vârstă, privea spre altă imensitate și către alt orizont; dar regăsea încă ceva din uimirea copilăriei. Parcă asemenea unei aluzii la lucruri pe care le știuse și le pierduse demult, se gândea acum la primii exploratori care porniseră să străbată o altă pustietate, sărată și întinsă. Își amintea că auzise de superstiția care îi avertiza că vor ajunge la un moment dat la o margine abruptă și că, odată trecuți peste ea, vor cădea la nesfârşit din lumea asta în bezna spațiului. Legendele nu-i opriseră, știa bine; dar se întreba cât de des, în singurătatea mărilor, avuseseră senzația căderii în abisuri fără fund și cât de des le apăruse în vise. Cu privirea ațintită în zare, vedea linia orizontului tremurând de la arșiță; spre seară, când se pornea vântul, orizontul devenea neclar, una cu cerul, în timp ce spre vest se așternea un ţinut nelămurit, cu hotare și întindere neștiute. Iar pe măsură ce se lăsa noaptea, furișându-se dinspre lumina cufundată ca un tăciune aprins în pâcla apusului, orășelul în care se găsea părea să se facă tot mai mic cu cât se întindea întunericul; iar uneori, când privirea pierdea orice reper, avea o senzație ca de cădere, așa cum trebuie să fi avut marinarii în visele și spaimele lor cele mai ascunse. Dar atunci se întâmpla să pâlpâie o lumină jos, în stradă, sau să scapere un chibrit, sau să se deschidă o ușă și lumina unui felinar să licărească o clipă pe cizma unui trecător; și atunci se redescoperea așezat la fereastra

deschisă a camerei lui de hotel, simţind că-l dor toţi mușchii de atâta încordare și lipsă de mişcare. După care se prăbuşea pe pat și dormea, într-un alt întuneric, mai cunoscut și mai sigur.

Din când în când își întrerupea așteptarea de la fereastră și cobora în stradă. De acolo, cele câteva clădiri din Butcher's Crossing îi întrerupeau perspectiva asupra împrejurimilor, așa că ţinutul nu se mai întindea la nesfârșit în toate direcțiile – deși uneori avea impresia că se află undeva la mare înălțime deasupra orașului și chiar deasupra lui însuși și privește în jos spre un ciorchine miniatural de clădiri printre care se mișcau încet niște siluete micuţe; iar dinspre acest mic centru pământul se întindea la nesfârşit, pătat și pierzându-şi forma chiar din punctul din care pornea.

Dar cel mai adesea umbla fără țintă pe stradă, printre oamenii care păreau că intră și ies din Butcher's Crossing plutind purtați de o maree intermitentă, dar ritmică. Mergea încolo și încoace pe stradă, intra și ieșea din prăvălii, se oprea, apoi o lua iar la picior, potrivindu-și mișcările la cele ale oamenilor printre care se preumbla. Cu toate că se amesteca printre oameni fără vreun scop anume, avea senzații neașteptate și bizare cărora le dădea importanţă poate tocmai pentru că nu le căuta. Nu era conștient de ele atunci când se petreceau; dar seara, întins în patul său, pe întuneric, reveneau cu forța unor trăiri noi.

Îi apărea în minte imaginea unor bărbați mişcându-se în tăcere pe stradă pe fundalul unui zăngănit care nu avea de-a face cu ei şi care nu le risipea tăcerea, ci mai degrabă le-o contura. Câțiva dintre ei purtau pistoale înfipte neglijent la brâu, deși cei mai mulți erau neînarmați. În imaginea din mintea lui, fețele le erau extrem de asemănătoare; erau fețe cafenii și brăzdate de riduri, iar ochii, mai luminoși decât pielea, aveau un fel de a privi ușor deasupra și dincolo de obiectul la care păreau să se uite. Până la urmă, rămânea cu senzația că se mișcă cu toții, firesc și fără sforțare, după un tipar atât de pestriţ și de complicat, încât mintea lui nu-l putea cuprinde, un tipar ale cărui căi tainice nu se deschideau nici cu forţa.

Cât timp a lipsit Miller, Andrews a vorbit din proprie inițiativă doar cu trei persoane: Francine, Charley Hoge și McDonald.

Odată a văzut-o pe Francine pe stradă; era la amiază, nu prea

ieşise nimeni din casă; Francine mergea dinspre cârciuma lui Jackson spre băcănie și s-au întâlnit la intrare, care era exact vizavi de hotel. S-au salutat și Francine l-a întrebat dacă s-a obișnuit cu orașul. În timp ce-i răspundea, i-a observat broboanele de sudoare care se vedeau limpede deasupra buzei pline de sus și reflectau lumina soarelui ca niște mici cristale. Au vorbit câteva clipe, după care s-a lăsat o tăcere incomodă; Francine stătea în fața lui, zdravănă și nemișcată, zâmbindu-i și clipind lent din ochii mari și spălăciţi. Într-un final Andrews a îngăimat o scuză și s-a îndepărtat în susul străzii, ca și cum ar fi avut de mers undeva.

A mai văzut-o devreme într-o dimineață coborând scara lungă dinspre etajul cârciumii lui Jackson. Purta o rochie gri, simplă, cu gulerul desfăcut la gât, și păşea în jos cu mare atenție; scara era abruptă și fără contratrepte, așa că fata avea grijă să pună piciorul exact în mijlocul fiecărei scânduri groase. Andrews s-a oprit pe trotuar și a privit-o cum coboară; Francine nu purta pălărie și, când a ieșit din umbra clădirii, lumina puternică a dimineții i s-a reflectat în părul blond-roșcat și i-a încălzit chipul palid. Cu toate că nu-l văzuse în timp ce cobora, l-a privit fără urmă de mirare odată ajunsă pe trotuar.

— Bună dimineața, a spus Andrews.

Ea a dat din cap și a zâmbit; a rămas cu fața spre el, cu o mână încă pe balustra de lemn neșlefuit a scării; nu a spus nimic.

— Te-ai trezit devreme azi, a spus el. Aproape că nu e țipenie de om pe stradă.

— Uneori, când mă scol devreme, fac o plimbare.

— Singură?

Fata a dat din cap.

— Da. E bine să te plimbi singur dimineața; e răcoare. În curând vine iarna și o să fie prea frig pentru plimbări și se întorc și vânătorii în oraș, așa că n-o să mai fiu singură deloc. Așa că vara și toamna mă plimb dimineața de câte ori pot.

— E o dimineață frumoasă, a spus Andrews.

— Da, a spus Francine. E foarte răcoare.

— Păi, a spus Andrews nu prea convins și a dat să se îndepărteze. Te las să-ți vezi de plimbare atunci.

Francine a zâmbit și și-a pus mâna pe brațul lui.

— Nu. E în regulă. Plimbă-te puțin cu mine. Mai stăm de vorbă.

L-a luat de braț și s-au plimbat agale în susul și în josul străzii vorbind încet, iar vocile le sunau limpede în liniștea dimineții. Andrews era destul de încordat; nu privea decât arareori spre fata de lângă el și era conștient de fiecare mușchi care îl purta alături de ea. Deși mai apoi s-a gândit adesea la plimbarea aceea, nu reușea să-și amintească nimic din ce și-au spus.

Pe Charley Hoge l-a văzut mai des. De regulă, discutau puţin şi pe fugă. Dar odată, ca din întâmplare, legat vag de subiect, Andrews a pomenit că tatăl lui era pastor mirean în Biserica Unitariană. Hoge a făcut ochii mari, a căscat gura a uimire și în voce i s-a strecurat o notă de respect nemaiauzită. I-a explicat lui Andrews că pe el îl mântuise un predicator itinerant din Kansas City și că tot el îi dăduse și o Biblie. I-a arătat-o; era o ediție ieftină, jerpelită, cu câteva pagini rupte. Mai multe pagini aveau colțurile acoperite cu pete maro închis; Charley l-a lămurit că e sânge, sânge de bizon, și că mânjise Biblia cu doar câțiva ani în urmă; se întreba dacă nu cumva comisese, chiar și fără voie, un sacrilegiu; Andrews l-a asigurat că nu. De atunci Charley Hoge s-a arătat vorbăreţ; uneori chiar îl căuta el pe Andrews ca să discute vreo chestiune concretă sau vreun verset interpretabil din Biblie. În scurtă vreme, aproape cu uimire, Andrews și-a dat seama că nu cunoaște destul de bine Biblia cât să vorbească despre ea nici măcar la nivelul lui Charley Hoge – că, de fapt, nici măcar n-o citise prea conștiincios. Tatăl lui îl încurajase să-l citească pe domnul Emerson, dar nu insistase, din câte își amintea, să citească Biblia. Cu ceva ezitări, i-a explicat acest lucru lui Charley Hoge; Charley Hoge a mijit ochii bănuitor și de atunci a început să-i vorbească pe un ton de predicator, mai degrabă decât de la egal la egal.

În timp ce asculta exortațiile lui Charley Hoge, mintea îi rătăcea, ignorând cuvintele înflăcărate; se gândea la alte vremuri, doar cu câteva luni în urmă, când era obligat să se prezinte în fiecare dimineață la ora opt la King’s Chapel de la Colegiul Harvard și să asculte cuvinte care semănau foarte tare cu cele pe care le asculta acum. Îl amuza să compare cârciuma grosolană, duhnind a gaz, alcool și transpirație, cu solemna capelă încăpătoare și întunecoasă în care sute de tineri în haine sobre se

adunau în fiecare dimineață să asculte cuvintele mormăite ale Domnului.

Ascultându-l pe Charley Hoge și cu gândul la King's Chapel, și-a dat seama dintr-odată prin ce ironie renunţase el la Colegiul Harvard și la Boston și se trezise azvârlit în această lume stranie în care se simțea, inexplicabil, ca acasă. Uneori, după ce asculta vocile monotone din capelă și din sala de curs, fugea dintre zidurile orașului Cambridge spre câmpurile și pădurile care se întindeau la sud-vest. Acolo, într-o oarecare solitudine, cu picioarele pe pământul gol, simțea cum aerul curat îi limpezeşte mintea și i-o poartă spre infinitul spațiului; meschinăria și apăsarea pe care le simțea se risipeau în peisajul sălbatic din jur. O frază dintr-o prelegere a domnului Emerson, la care participase, îi revenea în minte: Am devenit un ochi transparent. Una cu pădurile și cu câmpiile, nu mai era nimic; vedea totul; o emanație a unei forțe fără nume curgea prin el. Și simțea, cum nu simțise niciodată în King's Chapel, în sălile colegiului sau pe străzile din Cambridge, că într-adevăr e bucățică ruptă din Dumnezeu, liber și neîncorsetat. Printre copaci și în peisajul care i se întindea în fața ochilor întrezărea, spre vest, o fărâmă din orizontul îndepărtat; și acolo, preț de o clipă, privea ceva la fel de minunat ca propria lui natură nedescoperită.

Acum rătăcea adesea pe întinsul preriei din jurul orașului Butcher's Crossing, căutând parcă o capelă mai pe sufletul lui decât King's Chapel sau cârciuma lui Jackson. Într-o astfel de peregrinare, într-a cincea zi de la plecarea lui Miller și cu o zi înainte să se întoarcă, Andrews a luat-o pentru a doua oară pe drumul cu șleauri dinspre râu și, dintr-o toană, a cotit pe poteca ce ducea spre baraca lui McDonald.

Andrews a intrat fără să bată. McDonald era așezat la biroul lui dezordonat; nu s-a clintit când a intrat Andrews în încăpere.

— Așa deci, a spus McDonald și și-a dres glasul furios. Văd că te-ai întors.

— Da, domnule, a spus Andrews. Am promis că vă anunț dacă…

McDonald a fluturat din mână a nerăbdare.

— Nu-mi spune, a zis. Știu deja… Trage-ți un scaun.

Andrews a luat un scaun dintr-un colț al camerei și l-a adus

lângă birou.

— Știți?

McDonald a râs scurt.

— Cum naiba să nu știu? Nu-i om în oraș care să nu știe. I-ai dat șase sute de dolari lui Miller și plecați la o mare vânătoare în Colorado, așa merge vorba prin oraș.

— Știți până și unde mergem, a spus Andrews.

McDonald a râs din nou.

— Doar nu crezi că ești primul pe care-a-ncercat Miller să-l bage-n afacerea asta, nu? De patru ani tot încearcă, poate chiar mai mult – de când îl știu io, în orice caz. Eu credeam c-o fi renunțat deja.

Andrews a rămas tăcut o clipă. Într-un final a spus:

— Nu schimbă cu nimic lucrurile.

— O să-ți pierzi coada, băiete. Miller a văzut bizonii ăia, asta dacă i-a văzut, acum zece, unșpe ani. S-a vânat mult de-atunci și cirezile s-au împrăștiat; nu mai stau pe unde stăteau înainte. Poate c-o să găsiți câțiva rătăciți, da' asta-i tot; n-o să-ți mai vezi banii.

Andrews a ridicat din umeri.

— E la noroc. Poate n-o să-i mai văd.

— Încă mai poți să renunți, a spus McDonald. Fii atent. S-a aplecat peste birou, îndreptându-și arătătorul țeapăn spre Andrews. Renunță. Miller o să ia foc, da' n-o să facă scandal; ai putea să-ți iei înapoi patru, cinci sute de dolari pe lucrurile deja tocmite. La naiba, ți le cumpăr eu. Și dacă într-adevăr vrei să mergi la vânătoare, aranjez eu. Te trimit cu o ceată de-a mea care pleacă de-aici. N-o să dureze mai mult de trei, patru zile, și-o să câștigi în alea trei, patru zile mai mult decât în toată expediția cu Miller.

Andrews a clătinat din cap.

— Mi-am dat cuvântul. Dar e foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule McDonald; vă mulțumesc foarte mult.

— Ce să zic, a spus McDonald după câteva clipe. Nici nu mi-am închipuit c-o să renunți. Ești prea căpos. Am știut de când am dat cu ochii de tine. Da-s banii tăi. Nu mă priveşte.

Nici unul nu a zis nimic o bucată bună de vreme. În cele din urmă, Andrews a spus:

— Ei bine, am vrut să vă văd înainte să plec. Miller o să sentoarcă mâine sau peste două zile și nu știu când o să pornim.

S-a ridicat de pe scaun și l-a pus la loc în colț.

— Încă ceva, a spus McDonald fără să se uite la el. E-o regiune periculoasă aia unde vă duceți. Să faci ce-ți spune Miller. O fi el jigodie, da' știe ţinutul; să-l asculți și să nu-ți dea prin cap că le știi tu pe toate.

Andrews a încuviințat din cap.

— Da, domnule. S-a apropiat de birou până s-a lipit cu pulpele de el și s-a aplecat ușor deasupra figurii răvășite a lui McDonald. Sper să nu mă considerați nerecunoscător. Știu că sunteți un om cumsecade și că vă gândiți la binele meu. Chiar vă sunt îndatorat.

McDonald deschisese ușor gura și acum stătea cu ea căscată de parcă nu-i venea să creadă ce aude, iar ochii lui rotunzi îl urmăreau pe Andrews. Andrews s-a întors și a ieșit din baracă în lumina soarelui.

Ajuns la lumină, s-a oprit. Se întreba dacă într-adevăr își dorește să se întoarcă în oraș chiar atunci. Nereuşind să se hotărască, și-a lăsat pașii să-l poarte mai mult sau mai puțin de-a lungul șleaurilor săpate de căruțe spre drumul principal; acolo a ezitat o clipă, întorcându-se când într-o parte, când în cealaltă, asemeni acului unei busole căruia îi ia ceva să-și afle direcția. Credea – și încă de multă vreme – că există un magnetism subtil al naturii care, dacă se va lăsa în voia lui, îl va îndruma corect, părând să-i pese cum anume păşea. Dar simțea că abia în cele câteva zile de când se afla în Butcher's Crossing i se revelase natura cu atâta puritate, încât puterea ei de convingere avea forța necesară pentru a-i învinge voința, deprinderile și ideile. A luat-o spre vest, lăsând în spate Butcher's Crossing și așezările și orașele mari care se aflau dincolo de el spre est; a mers pe lângă pâlcul de plopi, spre râul pe care nu-l văzuse niciodată, dar care căpătase, în mintea lui, proporțiile unei enorme frontiere care îl despărțea de sălbăticia și libertatea pe care le căuta instinctiv.

Malurile vălurite ale râului se ridicau abrupt, deși drumul nu urca nici pe departe la fel de drept, ci treptat-treptat. Andrews a ieșit de pe drum și a intrat în iarba de prerie, care îi șfichiuia gleznele și îi intra pe sub cracii pantalonilor, lipindu-i-se de piele. S-a oprit în vârful povârnișului și a privit în jos spre râu; era o

panglică subțire, noroioasă, care se prelingea peste bolovanii turtiţi acolo unde îl tăia drumul, dar mai sus și mai jos de el se vedeau locuri unde abia se adâncea, iar apa era liniștită și maro-verzuie în bătaia soarelui. S-a întors puțin spre stânga, ca să nu mai vadă drumul care ducea înapoi spre Butcher's Crossing.

Privind în zare peste ţinutul neted și monoton cu care avea senzația că se contopește, deși stătea nemișcat, și-a dat seama că vânătoarea pe care o pusese la cale cu Miller nu era decât o stratagemă, o farsă pe care și-o juca singur, un paliativ pentru obișnuințele și năravurile înrădăcinate. Nu-l obliga nimic să o apuce încotro vedea cu ochii, unde urma să se ducă; se ducea de bunăvoie. Se ducea de bunăvoie de-a lungul câmpiei de la orizontul de vest care părea să se întindă necurmată spre soarele care apunea și îi venea greu să creadă că ar putea exista acolo așezări sau orașe suficient de însemnate cât să-l abată din drum. I se părea că, oriunde ar locui și oriunde avea să locuiască de aici încolo, se îndepărta tot mai tare de oraș, retrăgându-se în sălbăticie. I se părea că acesta e sensul fundamental, singurul pe care avea să-l afle în toată viața lui, și avea senzația că toate întâmplările din copilărie și din prima tinerețe îl conduseseră, fără să știe, spre clipa de faţă, în care zăbovea acum, parcă înainte să-și ia zborul. S-a uitat din nou spre râu. Pe partea asta e orașul, și-a spus, iar pe cealaltă, sălbăticia; și chiar dacă va trebui să mă întorc, întoarcerea nu e decât o altă șansă de a-l părăsi tot mai mult.

S-a întors. Butcher's Crossing se întindea mic și ireal în fața lui. S-a îndreptat agale înapoi spre oraș, pe drum, târşâindu-şi picioarele pe pământul uscat, cu ochii la vălătucii de praf pe care pașii lui îi lăsau în urmă.

V

Spre seară, în cea de-a șasea zi de când plecase din Butcher's Crossing, s-a întors Miller.

Din camera lui, Andrews a auzit strigăte de jos, din stradă, și tropăit de paşi grei; peste toate aceste sunete, estompate de distanță, se auzeau pocnetul unui bici și răcnetele guturale ale

unui căruțaș. Andrews s-a ridicat în picioare și s-a dus la fereastră; s-a aplecat peste pervaz și s-a uitat spre intrarea dinspre est a orașului.

Un nor mare de praf plutea în aer, înainta și se risipea totodată; din perdeaua de praf ieșea, greoi, un lung șir de boi. Cei din fruntea atelajului mergeau cu capetele plecate și se tot îngrămădeau unul în celălalt, astfel că din când în când coarnele lungi și curbate li se izbeau, moment în care amândouă dobitoacele clătinau din cap fornăind și se despărțeau pentru câteva clipe. Până nu s-a apropiat atelajul bine de oraș – atunci când boii din față au trecut prin dreptul bărbăriei lui Joe Long –, carul abia dacă a intrat în raza vizuală a oamenilor adunați pe trotuare și a lui Will Andrews, care aștepta deasupra lor.

Carul era lung, nu prea adânc și lateralele se încovoiau spre mijloc, încât lăsa impresia unei bărci cu fundul plat susținute de nişte roți imense; pe loitrele carului mai rămăsese o pojghiță de vopsea albastră, decolorată, iar pe spițele care se învârteau lent spre mijlocul roților enorme se mai zăreau niște urme de vopsea roșie. Un bărbat voinic, într-o cămașă în carouri, stătea ţeapăn, cocoțat pe capra prinsă aproape de partea din față a carului; în mâna dreaptă ținea un bici lung pentru boi, din care pocnea pe la urechile animalelor din fruntea atelajului. Cu stânga trăgea tare de piedica verticală, astfel că boii, care înaintau la îndemnul biciului, erau înfrânați de greutatea carului cu roțile pe jumătate înţepenite. Pe lângă car, cocârjat în șa, mergea Miller călare pe un cal negru; ducea de căpăstru încă un cal, un roib, înșeuat, dar fără călăreț.

Procesiunea a trecut de hotel și de cârciuma lui Jackson. Andrews a privit-o cum trece și de grajduri, și de fierărie și iese din oraș. A tot privit până nu prea mai vedea decât norul de praf mișcător, strălucitor şi de nepătruns în lumina piezișă a soarelui care apunea și a așteptat până când norul s-a oprit și s-a risipit departe, în albia joasă a râului. Apoi s-a întors la patul lui și s-a întins, cu palmele sub ceafă, și a rămas cu ochii pironiţi în tavan.

Încă stătea cu ochii în tavan, la punctele luminoase care pâlpâiau la întâmplare pe suprafața lui, când, o oră mai târziu, Charley Hoge i-a bătut la ușă și a intrat fără să mai aștepte răspuns. S-a oprit imediat după prag; silueta i se vedea umbrită și

neclară, mărită de lumina slabă care venea de pe hol.

— De ce zaci aici pe-ntuneric? a întrebat.

— Te așteptam să vii după mine, a spus Andrews.

Și-a lăsat picioarele peste marginea patului și s-a ridicat în capul oaselor.

— S-aprind lampa, a spus Charley Hoge. A înaintat prin întuneric. Unde e?

— Pe masa de la fereastră.

A frecat un chibrit de zidul de lângă fereastră; s-a aprins cu o flacără galbenă. Cu mâna care ținea chibritul a ridicat sticla afumată a lămpii, a pus-o pe masă, a apropiat chibritul de fitil și a pus la loc sticla. Camera s-a luminat pe măsură ce fitilul se aprindea mai bine și pâlpâirile de afară s-au stins. Charley Hoge a aruncat chibritul ars pe podea.

— Bănuiesc c-ai aflat că s-a-ntors Miller.

Andrews a încuviințat din cap.

— Am văzut carul când a trecut pe-aici. Cine e celălalt?

— Fred Schneider, a răspuns Charley Hoge. El o să fie jupuitoru'. Miller a mai lucrat cu el și-altă dată.

Andrews a încuviințat din nou.

— Presupun că Miller a făcut rost de tot ce trebuie.

— Totu-i gata, a spus Charley Hoge. Miller și Schneider-s la Jackson la cârciumă. Miller zice să vii și tu ca să punem la punct toate cele.

— Bine, a spus Andrews. Să-mi iau haina.

— Haina? a întrebat Charley Hoge. Băiete, dacă ți-e frig acuma, ce-o să te faci când ajungem în munți?

Andrews a zâmbit.

— Nu mi-e frig. Doar că m-am obișnuit s-o port.

— Cu timpul te lepezi de o grămadă de obiceiuri, a spus Charley Hoge. Hai să mergem.

Cei doi bărbați au ieșit din cameră și au coborât scara. Charley Hoge mergea cu câțiva pași în fața lui Andrews, care era nevoit să se grăbească dacă voia să se țină după el; Charley înainta iute, agitat, iar umerii înguști și aduși în față îi săltau la fiecare pas.

Miller și Schneider așteptau la tejgheaua lungă din cârciuma lui Jackson. Stăteau în picioare, cu paharele de bere în față; pe umerii cămășii roșii, în carouri a lui Schneider stăruia un strat fin

de praf, iar vârfurile firelor de păr șaten, țepos, care se iţeau de sub pălăria cu boruri drepte, erau albe de la praful de pe drum. Și el, și Miller s-au întors când Charley Hoge și Will Andrews s-au apropiat de ei venind în lungul camerei.

Colțurile buzelor subțiri și drepte ale lui Miller s-au ridicat într-un zâmbet încordat. Jumătatea inferioară, cărnoasă a feței îi era umbrită de o fâşie de barbă neagră bine potrivită.

— Will, a spus domol. Credeai că nu mă mai întorc?

Andrews a zâmbit.

— Nu. Știam că o să vă întoarceți.

— Will, el e Fred Schneider; e jupuitorul nostru.

Andrews a întins mâna și Schneider i-a strâns-o moale, indiferent; i-a scuturat o dată mâna cu o mișcare scurtă, zvâcnită.

— Sal'tare, a spus.

Avea fața rotundă și, cu toate că partea de jos era acoperită de ţepi castanii-deschis, întreaga figură părea lipsită de asperități și de contururi. Ochii îi erau mari și albaștri și îl priveau pe Andrews de sub pleoapele grele, somnoroase. Era un bărbat de înălțime medie și îndesat; îți dădea imediat senzația că e tot timpul în alertă, vigilent, în gardă. Purta sus la brâu un pistol mic într-un toc de piele neagră.

Miller și-a dat berea pe gât.

— Haideți în camera mare, ca să putem să stăm jos, a spus, ștergându-și cu arătătorul un rest de spumă de pe buze.

Ceilalți au încuviințat din cap. Schneider s-a dat într-o parte și i-a lăsat să intre pe ușa laterală; apoi i-a urmat, închizând cu grijă ușa în urma lui. Cei patru bărbați, cu Miller în frunte, s-au îndreptat spre fundul încăperii. Au ales o masă de lângă scară; Schneider și-a luat un scaun cu spatele la scară şi cu fața spre restul camerei; Andrews s-a așezat în faţa lui. Charley Hoge era în stânga lui Andrews, Miller în dreapta.

Miller a vorbit:

— Când veneam încoace de la râu m-am oprit pe la McDonald. O să ne cumpere pieile. Asta o să ne scutească de mers până în Ellsworth.

— Cât plătește? a întrebat Schneider.

— Patru dolari bucata pentru pieile calitatea-ntâi, a spus Miller. Are-un cumpărător pentru piei a-ntâia undeva în est.

Schneider a clătinat din cap.

— Și cât dă pe pieile de vară? Piei a-ntâia nu găsești încă trei luni de-acu' încolo.

Miller s-a întors către Andrews.

— N-am bătut încă palma cu Schneider și nu i-am spus unde mergem. Am zis s-aștept până ne vedem cu toții.

Andrews a încuviințat.

— În regulă, a spus.

— Hai să nu vorbim pe uscat, a spus Miller. Charley, vezi dacă găsești pe cineva să ne-aducă o carafă cu bere și niște whisky.

Charley Hoge și-a târșâit scaunul pe podea și a traversat rapid camera.

— A mers bine în Ellsworth? a întrebat Andrews.

Miller a dat din cap.

— Carul l-am luat la preț bun. Unii boi nu-s obișnuiți să tragă și câțiva trebe potcoviți, da' ăia doi din fruntea atelajului sunt buni și ceilalți o să se obișnuiască după câteva zile.

— V-au ajuns banii?

Miller a încuviințat iar, indiferent.

— Mi-a și rămas ceva. Ți-am găsit un cal bun; am venit pe el la întoarcere. Tot ce mai trebuie să luăm de-aici e niște whisky pentru Charley, câteva hălci de slănină și... Ai ceva haine de tăvăleală?

— Pot să-mi cumpăr mâine, a spus Andrews.

— O să-ți spun eu ce-ți trebuie.

Schneider s-a uitat somnoros la cei doi bărbați.

— Unde mergem?

Charley Hoge se apropia în lungul camerei; în spatele lui, cu o tavă mare pe care erau o carafă, o sticlă și pahare, venea Francine strecurându-se printre mese. Charley Hoge s-a așezat, iar Francine a pus sticla de whisky și berea în mijlocul mesei și paharele în fața fiecăruia. I-a zâmbit lui Andrews și s-a întors către Miller.

— Mi-ai adus ce te-am rugat de la Ellsworth?

— Îhî, a făcut Miller. Ți-o dau mai târziu. Tu stai o vreme la altă masă, Francine. Avem afaceri de discutat.

Francine a dat din cap și s-a îndreptat spre o masă unde stăteau o altă fată și un bărbat. Andrews a urmărit-o cu privirea

până s-a așezat; când a întors capul, a văzut că Schneider e tot cu ochii țintă la ea. Schneider a clipit o dată alene și s-a uitat spre Andrews. Andrews și-a ferit privirea.

Toți bărbații în afară de Charley Hoge și-au umplut paharele cu bere; el și-a tras în față sticla de whisky, i-a scos dopul și a turnat gâlgâind licoarea chihlimbarie în pahar până aproape de buză.

— Unde mergem? a întrebat din nou Schneider.

Miller și-a dus paharul la buze și a băut cu înghițituri lungi și egale. Apoi a pus paharul la loc pe masă și l-a învârtit cu degetele lui butucănoase.

— Mergem în munți, a spus Miller.

— În munți, a spus Schneider. Și-a lăsat paharul pe masă, de parcă gustul berii devenise dintr-odată neplăcut. Sus în Teritoriul Colorado.

— Corect, a spus Miller. Știi regiunea?

— O știu, a răspuns Schneider. Preț de câteva clipe a dat din cap fără să spună nimic. Păi, măcar n-am pierdut prea mult timp. Pot să dorm bine la noapte și mâine-n zori o iau înapoi spre Ellsworth.

Miller n-a spus nimic. Și-a ridicat paharul și a terminat berea, după care a oftat din rărunchi.

— Ce naiba ți-a căşunat s-o apuci tocmai într-acolo? a întrebat Schneider. Găsești o groază de bizoni la treiș', patruș' de mile de-aici.

— Piei de vară, a spus Miller. Subțiri ca hârtia și rezistente cam tot p-atâta.

Schneider a pufnit.

— Și ce-ți pasă? Poți să scoți bani buni pe ele.

— Fred, a spus Miller, noi am mai muncit cot la cot. Nu te-aș băga în ceva dacă nu-i în regulă. Am pus ochii pe o cireadă; nimeni nu știe de ea în afară de mine. Putem să ne-ntoarcem ușor cu o mie de piei, poate și mai mult. L-ai auzit pe McDonald, patru dolari bucata pentru pieile a-ntâia. Asta înseamnă patru mii de dolari, din care șase sute partea ta, poate mai mult. Asta-i mult peste ce-ai putea să scoți oriunde pe-aicea.

Schneider a dat din cap.

— Dacă sunt bizoni unde zici tu că sunt. Cât a trecut de când ai

văzut cireada aia?

— A trecut ceva, a spus Miller. Da’ nu-mi fac griji.

— Da-mi fac io, a spus Schneider. Știu sigur că n-ai mai fost în munți de opt, nouă ani; poate și mai mult.

— Charley merge, a spus Miller. Și domnu’ Andrews, aici de față, merge; el chiar a pus banii.

— Charley face orice-i zici tu, a spus Schneider. Iar pe domnu’ Andrews nu-l cunosc.

— N-o să mă cert cu tine, Fred. Miller și-a mai turnat un pahar de bere. Da’ s-ar zice că mă lași baltă.

— Poți să găsești alt jupuitor care n-are atâta minte ca mine.

— Tu ești cel mai bun, a spus Miller. Și pentru vânătoarea asta am vrut ce-i mai bun.

— Dă-o naibii, a spus Schneider.

A întins mâna după carafa cu bere; era aproape goală. A ridicat-o și a strigat-o pe Francine. Francine s-a sculat de la masa unde stătea, a luat carafa și a plecat fără un cuvânt. Schneider a luat sticla de whisky din fața lui Charley Hoge și și-a turnat câteva degete în paharul de bere. L-a dat pe gât din două înghițituri, strâmbându-se de la arsura alcoolului.

— E un risc prea mare, a spus. O să fim plecați două luni, poate trei; și s-ar putea să ne-ntoarcem cu mâna goală. E mult de când ai văzut bizonii ăia; locurile po’ să se schimbe mult în opt, nouă ani.

— N-o să dureze mai mult de o lună jumate, hai două, a spus Miller. Am boi puternici şi tineri; o să meargă treizeci de mile pe zi la dus şi vreo douăzeci la întors.

— Poate merg cinşpe la dus şi zece la întors, dacă pui biciul pe ei.

— În perioada asta zilele sunt lungi, a spus Miller. Terenu-i drept aproape până unde trebuie s-ajungem și e apă peste tot pe drum.

— Dă-o naibii, a zis Schneider. Miller nu a spus nimic. Fie, a zis Schneider. Mă bag. Dar fără împărțeală, nu vreau să risc. Vreau șaiș’ de dolari pe lună, banu’ jos, începând din ziua în care plecăm și până-n ziua când venim înapoi.

— Asta-i cu cinșpe dolari mai mult decât de regulă, a spus Miller.

— Ai zis că-s cel mai bun, a spus Schneider, și mi-ai oferit parte din câștig. Pe lângă asta, e ţinut sălbatic unde vrei tu să mergi.

Miller s-a uitat la Andrews; Andrews a încuviințat din cap.

— S-a făcut, a spus Miller.

— Unde-i fata aia cu berea? a întrebat Schneider.

Charley Hoge a luat sticla de whisky din fața lui Schneider și și-a umplut din nou paharul. A sorbit băutura încet, savurând-o; ochii lui mici și cenușii săreau de la Miller la Schneider. I-a rânjit tăios, șiret lui Schneider.

— Știam io de la-nceput c-o să te lași. Știam io.

Schneider a încuviințat din cap.

— Miller mereu face cum vrea el pân' la urmă.

S-a lăsat tăcerea. Francine a adus carafa de bere și a pus-o pe masă. Le-a zâmbit scurt tuturor și i s-a adresat iar lui Miller.

— Ați terminat cu afacerile?

— Aproape, a răspuns Miller. Ți-am lăsat pachetu' în camera din față, sub tejghea. De ce nu te duci fuguța să vezi dacă e ce-ai vrut? Poate te-ntorci mai încolo și bei ceva cu noi.

— Bine, a spus Francine și a dat să plece.

Chiar atunci Schneider a întins mâna și a apucat-o de braț. Andrews s-a încordat.

— *Sprechen sie Deutsch?* a întrebat Schneider; rânjea.

— Da, a spus ea.

— *Ach*, a făcut el. *Ich so glaube. Du arbeitest jetzt, nicht wahr?*

— *Nein*, a răspuns Francine.

— *Ja*, a zis Schneider, rânjind în continuare. *Du arbeitest mit mir, nicht wahr?*

— Gata, gata, a spus Miller. Avem lucruri de discutat. Du-te, Francine.

Francine s-a desprins din strânsoarea lui Schneider și a traversat iute camera.

— Ce-a fost asta? a întrebat Andrews.

Vocea îi era sugrumată.

— Păi am întrebat-o dacă vrea ceva de lucru, a spus Schneider. N-am mai văzut curvă aşa frumoasă de când eram în St. Louis.

Andrews l-a privit o clipă; simțea furnicături în buze de furie, iar mâinile, pe care le ținea sub masă, îi erau încleştate. S-a întors spre Miller.

— Când credeți că plecăm?

— În trei, patru zile, a spus Miller. S-a uitat când la Andrews, când la Schneider ușor amuzat. Mai e ceva de lucru la car și, cum am spus, câțiva boi trebuie potcoviți. Nu vreau să ne-ntârzie nimic pe drum.

Schneider și-a turnat un pahar de bere.

— Ziceai că e apă pe drum. Pe unde-o luăm?

Miller a zâmbit.

— Nu-ți bate capul cu asta. M-am gândit la toate. De multă vreme cântăresc totul în minte.

— Bine, a spus Schneider. Eu lucrez singur?

— Domnu' Andrews o să te-ajute.

— A mai făcut așa ceva în viața lui?

S-a uitat spre Andrews, rânjind din nou.

— Nu, a răspuns Andrews scurt.

A simțit cum i se înfierbântă fața.

— Mi-ar fi mai bine dac-aș lucra cu cineva pe care-l știu mai bine, a spus Schneider. Fără supărare.

— Cred că o să descoperi că domnu' Andrews o să fie de mare ajutor, Fred.

Miller vorbise cu blândeţe, fără să-l privească pe Schneider.

— Bine, a spus Schneider. Tu ești șefu'. Da' cuțite-n plus n-am.

— M-am ocupat de toate astea, a spus Miller. Tot ce mai trebuie e să-i facem rost lui Will de niște haine de lucru; putem să ne ocupăm mâine.

— Te-ai gândit la toate, ai? a spus Schneider apatic; în ochii albaștri îi revenise toropeala.

Miller a încuviințat din cap.

Andrews a dat pe gât și drojdia de pe fundul paharului.

— Să înțeleg, așadar, că nu mai avem nimic de discutat în seara asta.

— Nimic ce nu poate aștepta, a spus Miller.

— În cazul ăsta, cred că mă întorc la hotel. Am câteva scrisori de scris.

— Bine, Will, a spus Miller. Da' trebuie să-ți cumpărăm hainele alea mâine. Ce-ar fi să ne vedem la băcănie imediat după prânz?

Andrews a dat din cap. I-a spus noapte bună lui Charley Hoge și a pus o bancnotă pe masă

— M-aș bucura dacă ați mai bea ceva din partea mea.

A traversat camera, a deschis ușa spre cârciuma plină de fum și a ieșit repede în stradă.

Furia care îl apucase înăuntru, când îl auzise pe Schneider vorbind cu Francine, începuse să se domolească. Dinspre râu se simțea o adiere ușoară, care aducea cu ea duhoarea de bălegar și mirosul acru de metal brut, încins, de la fierăria de peste stradă. Dogoarea roșiatică a focului dinăuntru se filtra prin lumina gălbuie a unui felinar agățat în ușă; fâșâitul moale al foalelor se auzea peste bocăniturile de metal pe metal încins. A tras adânc în piept aerul mai rece al nopții și a coborât de pe trotuarul de scânduri ca să traverseze strada spre hotel.

Dar s-a oprit cu un picior în praful de pe stradă și celălalt încă pe marginea unei scânduri groase. Auzise, sau i se păruse că aude, cum cineva îi rostește numele în șoaptă de undeva din spatele lui, din întuneric. S-a întors nesigur și a auzit mai limpede vocea care îl striga:

— Domnule Andrews! Aici.

Şoapta părea să vină din colțul clădirii lungi a cârciumii. S-a dus într-acolo, luând-o prin lumina intermitentă care răzbătea pe lângă ușile batante și prin ferestruicile de sus ale cârciumii.

Era Francine. Cu toate că nu se așteptase să o vadă, s-a uitat la ea fără uimire; stătea în picioare pe prima treaptă a scării abrupte care urca pe peretele lateral al clădirii. Întunericul îi făcea trăsăturile să pară și mai palide și nelămurite, iar trupul ei era o umbră neagră în întunericul care o înconjura. Francine a întins mâna și i-a așezat-o pe umăr; urcată pe scară, era mai înaltă decât el și îl privea de sus când îi vorbea.

— Mă gândeam eu că dumneata ești. Așteptam aici să ieși.

Lui Andrews i-a venit greu să-și găsească vocea.

— M-am… m-am săturat de discuțiile lor. Voiam să ies la aer.

Francine a zâmbit și s-a tras puțin înapoi, fără să-și ia mâna, care abia îi atingea umărul; chipul îi era acum umbrit și Andrews îi vedea, în lumina slabă reflectată, numai ochii și dinții dezveliți de zâmbet.

— Vino sus cu mine, a spus ea încet. Vino un pic sus.

Andrews a înghițit, chinuindu-se să vorbească.

— Eu…

— Haide, a spus ea. E în regulă.

L-a apăsat ușor pe umăr și i-a întors spatele; Andrews i-a auzit hainele foșnind când a început să urce scările. A urmat-o, bâjbâind după balustrada grosolană de pe stânga, încercând cu disperare să desluşească silueta care urca încet și ușor în fața lui, atrăgându-l cu prezenţa ei nevăzută.

S-au oprit pe micul palier pătrat. Francine stătea în umbra intrării, chinuindu-se să descuie; Andrews și-a lăsat privirea să se plimbe peste Butcher's Crossing; tot ce se vedea din oraș era o umbră întunecată, neregulată, ca o pată pe întinderea licărindă a câmpiei. Luna nouă, o seceră subțire, stătea atârnată pe cer înspre apus. Ușa s-a deschis scârțâind, Francine a șoptit ceva și el a urmat-o în întuneric.

O flacără slabă ardea undeva departe; răspândea o lumină palidă, doar în jurul ei, dar suficientă cât să se poată dumiri că se găsesc pe un hol îngust. De jos răzbăteau voci înăbuşite de bărbați și tropăit de cizme pe lemn; Andrews și-a dat seama că se află chiar deasupra camerei mari de lângă cârciuma lui Jackson, de unde ieșise cu câteva clipe mai devreme. A întins mâinile, orbecăind, și a atins materialul țeapăn și neted al rochiei lui Francine.

— Pe-aici, a șoptit ea. I-a căutat mâna și l-a apucat de ea; îi simțea palma rece și umedă. Pe-aici e.

A mers orbește în urma ei, alunecând și poticnindu-se de duşumeaua grosieră din scânduri. S-au oprit; abia desluşea conturul unei uși.

— Asta e camera mea, a spus Francine deschizând-o, după care a intrat.

Andrews a urmat-o, clipind în lumina care s-a revărsat odată cu deschiderea ușii.

Ajuns înăuntru, a închis ușa în urma lui și a rămas sprijinit de ea, urmărind-o din priviri pe Francine, care a traversat încăperea micuță îndreptându-se spre o masă pe care ardea slab o lampă cu baza de un alb lăptos, decorată cu trandafiri pictați în culori vii. A dat lampa mai tare și camera s-a luminat mai puternic; în lumină au ieşit la iveală odaia mică, patul de fier atent aranjat, o canapea micuță, arcuită, cu rama de lemn sculptată cu ghirlande de flori și acoperită cu perne îmbrăcate în catifea roșu-închis. Pereții

camerei fuseseră tapetați de curând; pe pereți erau atârnate câteva gravuri înrămate, care înfățișau scene silvestre. Ici și colo tapetul cu flori colorate era dezlipit și încreţit la colțuri, lăsând să se vadă lemnul gol de dedesubt. Cu toate că nu știa nici el la ce se așteptase, Andrews era tulburat și ușor incomodat de cât de cunoscut îi era interiorul. Câteva clipe a rămas nemișcat.

Francine, cu spatele la lumină, îi zâmbea; Andrews a băgat iar de seamă cum îi sclipesc ochii și dinții. Fata a făcut semn spre canapea. Andrews a dat din cap și a traversat camera; când s-a așezat, și-a privit picioarele; pe podea era un covor subțire, ros și pătat. Francine a venit și ea dinspre măsuța de lângă pat și s-a așezat lângă el; stătea ușor oblic, cât să fie cu fața spre el; ținea spatele drept și părea aproape pudică așa cum stătea acolo, în lumina lămpii, cu mâinile așezate în poală.

— E… e drăguț aici la tine, a spus Andrews.

Fata a încuviințat din cap, încântată.

— Eu am singurul covor din tot orașul, a spus ea. L-am comandat din St. Louis. În curând o să-mi pun și geam la fereastră. Intră praful și e greu să ții curat.

Andrews a dat din cap și a zâmbit. Bătea darabana cu degetele pe genunchi.

— Ești de mult aici? În Butcher’s Crossing?

— De doi ani, a răspuns ea impasibilă. Am stat în St. Louis înainte, dar erau prea multe fete acolo. Nu mi-a plăcut. Îl țintuia cu privirea, de parcă nici nu se sinchisea de ce-i povesteşte. Îmi place aici. Vara pot să mă odihnesc și nici nu e așa multă lume.

Andrews vorbea cu ea, dar abia dacă-și dădea seama ce spune; îşi simţea inima plină de atâta milă pentru fata aceea. O vedea ca pe o biată victimă neştiutoare a vremurilor și a locurilor, trădând o anume artificialitate în purtări, azvârlită de marele mecanism al lumii pe acest platou golaș al existenței, la frontiera sălbăticiei. S-a gândit la Schneider, care o apucase de braț și îi vorbise grosolan; și și-a imaginat nedeslușit umilințele pe care învăţase singură să le îndure. A simțit cum crește în el o silă față de lumea întreagă, o simțea în gât. Dintr-o pornire nestăpânită, a întins braţul peste canapea și i-a luat mâna într-a lui.

— Cred… cred că duci o viaţă îngrozitoare, a spus brusc.

— Îngrozitoare? s-a încruntat Francine, gânditoare. Nu. E mai

bine decât în St. Louis. Bărbații sunt mai de treabă și nici nu sunt atâtea fete.

— Nu ai familie, nu ai pe nimeni la care să mergi?

Fata a râs.

— La ce-mi trebuie mie familie? L-a strâns de mână, i-a ridicat-o și i-a întors-o cu palma în sus. Ce moale e, a spus. I-a mângâiat palma cu degetul mare, descriind cercuri mici, încet și ritmic. Numai asta nu-mi place la bărbații de-aici. Au mâinile așa de aspre.

Andrews tremura. Cu mâna liberă s-a apucat zdravăn de brațul canapelei.

— Cum ți se spune? a întrebat Francine moale. William?

— Will, a răspuns el.

— O să-ți spun William, a zis ea. Ți se potrivește mai bine, mi se pare. I-a zâmbit leneş. Ești foarte tânăr, mi se pare.

Williams și-a tras mâna de sub degetele ei fine şi mângâietoare.

— Am douăzeci și trei de ani.

Francine s-a dat mai aproape de el, alunecând pe canapea; foșnetul rochiei apretate suna ca o pânză moale care se sfâșie. Umărul i s-a lipit ușor de al lui și a rămas respirând lent, egal.

— Nu te supăra, a spus. Mă bucur că ești tânăr. Vreau să fii tânăr. Toți bărbații de-aici sunt bătrâni și tăbăciți. Vreau să fii delicat, cât mai poți… Când pleci cu Miller și cu ceilalți?

— În trei, patru zile, a răspuns Andrews. Dar mă întorc în mai puțin de-o lună. Și atunci…

Francine a clătinat din cap, deși zâmbea mai departe.

— Da, o să te-ntorci, dar n-o să mai fii la fel. N-o să mai fii așa de tânăr; o să fii ca ceilalți.

Andrews a privit-o nedumerit și, în nedumerirea lui, s-a trezit că exclamă:

— Eu doar o să devin cine sunt cu adevărat!

Francine a continuat de parcă nici n-ar fi întrerupt-o.

— Vântul și soarele o să-ți asprească fața; n-o să mai ai mâinile așa de moi.

Andrews a deschis gura să-i răspundă; se simțea oarecum iritat de vorbele ei. Dar nu a dat glas supărării sale; și, privind-o pe fată în lumina lămpii, mânia i s-a risipit. Pe chip i se citeau

simplitatea și onestitatea, și o tristețe dulce, dar nu profundă, și toate astea îl dezarmau și îi preschimbau în duioșie mila pe care o simțise cu puţin timp în urmă. În clipa aceea i se părea de necrezut că Francine putea fi omul care se presupunea că e prin ocupația ei. A întins mâna pe care și-o retrăsese și a așezat-o peste a ei.

— Ești… a început și apoi a ezitat și a încercat încă o dată. Ești…

Dar nu a reușit să termine, nici măcar nu știa ce vrea să spună.

— Dar o vreme, a spus Francine, o să fii tot aici; încă trei, patru zile o să fii tânăr și fin.

— Da, a spus Andrews.

— Vrei să rămâi aici astea câteva zile? a spus Francine cu blândeţe. Și-a plimbat delicat degetele pe dosul palmei lui. Vrei să faci dragoste cu mine?

Andrews nu a răspuns; îi simțea mişcarea degetelor pe mână și se concentra pe senzația aceea.

— Acum nu muncesc, s-a grăbit să adauge Francine. O fac din iubire; o fac pentru că te doresc.

Andrews a clătinat din cap ca amorțit, nu în semn de refuz, ci de disperare.

— Francine, eu…

— Știu, a spus ea încet, zâmbind iar. N-ai mai fost niciodată cu o femeie, așa e? El nu a spus nimic. Așa e?

Andrews își amintea câteva încercări neizbutite din urmă cu câțiva ani, alături de o verișoară mai mică, o fată mărunţică și plină de toane; își amintea graba, stânjeneala lui și, într-un final, plictisul; și își mai amintea aluziile vagi ale tatălui său și cum îşi ferise privirea când părinții fetei, care stătuseră la ei, au plecat.

— Da, a spus.

— E în regulă, a spus Francine. Îți arăt eu. Haide.

S-a ridicat în picioare și i-a întins mâinile. El i le-a prins și s-a ridicat la rândul lui, rămânând în fața ei. Francine s-a dat mai aproape, fără să-l atingă; i-a simțit pântecul moale lipit de el; mușchii i s-au încordat și a tresărit, dându-se mai în spate.

— E în regulă, a repetat Francine; îi simțea respirația caldă în ureche. Nu te gândi la nimic. A râs ușor. Ești bine?

— Da, a spus el cu voce tremurătoare.

Francine s-a tras ușor în spate și i-a privit chipul; lui i se părea că buzele fetei sunt mai pline, ochii, mai albaştri. S-a lipit de el, unduindu-se.

— Te-am dorit din prima clipă când te-am văzut, a spus. Chiar dacă nu m-ai atins și nici măcar nu mi-ai vorbit. S-a îndepărtat, fără să-și ia ochii ei foarte albaştri de la el; și-a dus mâinile la ceafă și a început să-și desfacă rochia. Andrews o urmărea amorțit, cu brațele atârnându-i prostește pe lângă corp. Dintr-odată, Francine s-a scuturat și rochia i-a căzut la picioare într-un morman cenușiu. Era goală; trupul îi lucea în lumina lămpii. A pășit delicat afară din faldurile rochiei și carnea i-a tremurat ușor; sânii grei i se legănau lent în timp ce se apropia de el.

— Așa, a spus ea și și-a ridicat buzele spre fața lui.

A sărutat-o cu buzele uscate, simțind gustul buzelor ei umede; ea a șoptit ceva, cu gura lipită de a lui, mişcându-şi orbeşte mâinile pe cămașa lui; a simțit cum îşi strecoară mâinile pe sub cămaşă şi îi mângâie ușor mușchii încordați ai pieptului.

— Așa, a spus iarăși; era un sunet înăbuşit, care parcă îi răsuna în creier.

S-a dat un pic mai în spate ca să-i privească trupul moale și plin, lipit de al lui ca o catifea, susţinut prin forţa propriei naturi; pe chipul ei se citea seninătatea, aproape ai fi zis că e adormită; și Andrews a simțit că e frumoasă. Dar în clipa aceea şi-a amintit cum vorbise Schneider mai devreme, la cârciumă, despre ea – spusese că nu mai văzuse târfă așa frumoasă de când era în St. Louis; și expresia de pe fața ei se schimbase, deși nu-și dădea seama în ce fel. A înţeles cutremurat că și alții văzuseră acest chip așa cum îl vedea el acum; că și alții o sărutaseră pe buzele umede, auziseră vocea pe care o auzea el, simțiseră respirația pe care o simțea el acum pe față. Plătiseră rapid și plecaseră și după ei veniseră alții și apoi alții. O clipă i-a apărut în minte imaginea irațională a sute de bărbați intrând și ieșind din cameră într-un șuvoi neîntrerupt. S-a întors și s-a smuls de lângă ea, simțindu-se dintr-odată mort pe dinăuntru.

— Ce e? a spus Francine cu voce toropită. Vino înapoi.

— Nu! a spus el răgușit și s-a repezit spre ușă, împiedicându-se de marginea covorului. Dumnezeule!… Nu. Îmi… îmi pare rău. A ridicat privirea. Francine rămăsese năucită în picioare în mijlocul

camerei, cu brațele întinse descriindu-i parcă o siluetă; expresia din ochii ei era de uluire. Nu pot, i-a spus el, parcă în loc de explicație. Nu pot.

A privit-o încă o dată; nu se clintise și expresia de uluire nu i se ștersese de pe chip. Andrews a deschis ușa, dând drumul clanței, care i-a ţâşnit furtunos din mână; a străbătut în goană holul întunecat, împiedicându-se pe picioare, a deschis ușa care dădea spre palier și a rămas o clipă acolo, trăgând adânc aer în piept, cu nesaţ. Când s-a simțit mai sigur pe picioare a coborât scara, ținându-se orbeşte de balustrada aspră.

A rămas preț de câteva clipe pe trotuarul grosolan, privind când într-o parte, când în cealaltă a străzii. Nu vedea mare lucru din orașul cufundat în întuneric. A privit peste stradă, spre hotel; din cadrul ușii răzbătea o lumină slabă. A trecut strada prăfoasă și s-a îndreptat spre intrare. Nu se gândea la Francine și nici la ce se întâmplase în camera de deasupra cârciumii lui Jackson. Se gândea la cele trei, patru zile cât mai avea de stat în locul ăsta, până vor fi gata Miller și ceilalți. Se gândea cum să şi le treacă și se întreba cum ar putea să facă tot timpul ăsta ghem şi să-l arunce cât colo.

PARTEA A DOUA

I

Când abia se crăpa de ziuă, în a douăzeci și cincea zi a lui august, cei patru bărbați s-au întâlnit în spatele grajdului unde îi aștepta carul, gata încărcat cu provizii pentru șase săptămâni. Un grăjdar somnoros, care a apărut scărpinându-se în capul lăieț și înjurând mecanic în barbă, le-a înhămat boii la car; animalele fornăiau și se mișcau neliniștite în lumina slabă a unui felinar pus pe jos. Imediat ce și-a terminat treaba, grăjdarul a mormăit și le-a întors spatele celor patru bărbați; și-a târșâit picioarele înapoi spre grajd, legănând leneş felinarul, și s-a trântit pe un morman de pături jegoase întinse direct pe pământ, afară. Lăsându-se pe o parte, a ridicat sticla felinarului și a suflat în flacără. Pe întuneric, trei dintre cei patru bărbați au încălecat pe cai; cel de-al patrulea s-a urcat în car. Preț de câteva clipe nici unul dintre ei nu s-a mișcat și nu a scos o vorbă. În liniștea și bezna din jur răzbătea până la ei respirația greoaie a grăjdarului, profundă și regulată, și scârțâitul ascuţit al pieii frecate de lemn de la boii care se opinteau în hamuri.

Din car, Charley Hoge și-a dres glasul și a spus:

— Gata?

Miller a oftat adânc, după care a răspuns, încet și înăbușit:

— Gata.

Plesnetul de piele împletită a rupt dintr-odată tăcerea când Charley Hoge a pocnit din bici deasupra boilor, iar vocea lui, ascuțită și ţipătoare, a răsunat:

— Diii!

Boii s-au opintit să urnească greutatea carului, bocănind surd cu copitele în pământ; roțile au gemut, frecate de osiile din lemn de hicori; preț de câteva clipe s-a stârnit vacarmul: fibrele încordate ale lemnului, plesnetul şi scârţâitul ascuţit de piei

întinse, brute şi argăsite, metalul zornăind pe metal; apoi zgomotele au lăsat loc unui huruit lin odată ce roțile s-au pus în mișcare și carul a pornit încet în urma boilor.

Călărind în fața carului, cei trei bărbați au ieșit din spatele grajdului în strada mare, nepavată din Butcher's Crossing. Miller mergea primul, aplecat în șa; în spatele lui, formând baza lungă a unui triunghi, veneau Schneider și Andrews. În continuare nu vorbea nimeni. Miller privea în față, spre întunericul care începea, încet, să se risipească; Schneider își ținea capul în piept, de parcă ar fi dormit în șa; iar Andrews privea în dreapta și în stânga la orășelul pe care îl părăsea. Orașul era fantomatic și nedeslușit în întunericul zorilor; fațadele clădirilor nu erau decât forme cenușii care se înălţau din pământ ca niște stânci uriașe, roase de vreme, iar bordeiele săpate în pământ arătau ca niște mormane de pietriș împrăştiate în jurul unor gropi. Procesiunea a trecut de cârciuma lui Jackson și în scurtă vreme a ieșit din oraș. Pe întinderea netedă de dincolo de marginea orașului părea să fie și mai întuneric; bărbații nu mai auzeau decât tropotul cadenţat și înăbușit al copitelor cailor și mirosul stătut de praf le stăruia în nări, fiindcă mergeau prea încet ca să fie luat de vânt.

Dincolo de oraș au lăsat în urmă, pe partea stângă, baraca lui McDonald și iazurile cu saramură împrejmuite de gardurile din pari; Miller a întors capul, a mormăit ceva ce numai el auzea și a râs în barbă. Puțin mai încolo de pâlcul de plopi, unde drumul începea să urce pe malurile povârnite ale râuleţului, cei trei călăreţi s-au oprit și în urma lor carul s-a oprit și el, scârțâind. S-au întors și au privit în urmă, cu ochii mari ca să zărească ceva în întuneric. Și cum priveau spre întinderea nelămurită care era Butcher's Crossing, s-a aprins o lumină palidă și gălbuie, nepământească și atârnată parcă la întâmplare în întuneric; undeva, un cal a nechezat și a fornăit. Ca unul, și-au întors caii și au pornit să coboare pe drumul care ducea spre râu.

Vadul pe unde au traversat era puțin adânc; apa care curgea printre bolovanii turtiţi, așezaţi în nămolul moale din albie ca să ușureze trecerea, era un murmur răsunând în întuneric; lumina palidă a lunii în creștere se reflecta ici-colo în apa curgătoare și scânteierea neîncetată a râului îl făcea să pară mai lat și mai adânc decât era. Apa abia dacă trecea de copitele cailor și curgea

peste obezile roților căruței.

La câteva clipe după ce au trecut râuleţul, Miller și-a oprit din nou calul. În lumina slabă, ceilalți l-au văzut cum se saltă în șa și se apleacă spre vest, unde întunericul se subția. Și-a ridicat brațul de parcă ar fi fost greu și a arătat într-acolo.

— O tăiem peste câmpuri pe-aici, a spus, și-o să ajungem la calea Smoky Hill pe la prânz.

Spre est se întrezăreau primele dâre rozalii de lumină. Grupul a părăsit drumul și a luat-o peste câmpie; după câteva minute, drumeagul nici nu se mai vedea. Will Andrews s-a sucit în șa și s-a uitat înapoi; nu-şi mai dădea seama unde anume lăsaseră drumul și nu vedea nici un reper care să-i călăuzească înspre vest. Roțile carului înaintau ușor și lin prin iarba deasă, gălbui-verzuie; lăsau în urmă linii paralele înguste, pe care şesul le înghițea rapid.

Soarele răsărea în spatele lor și au început să meargă mai repede, împinși parcă de la spate de căldura crescândă. Aerul era limpede și nu era nici un nor pe cer; soarele le ardea spinările și îi făcea să nădușească prin hainele aspre.

La un moment dat au trecut pe lângă o colibă cu acoperișul năpădit de iarbă. Era așezată în plin câmp; în spatele ei, o mică parcelă fusese curățată cândva, dar acum crescuse la loc iarba galben-verzuie care acoperea toată câmpia. Lângă ușa din față zăcea o roată ruptă de căruță, iar alături putrezea un plug greu de lemn. Prin ușa largă, lângă care atârna o zdreanţă de pânză bătută de vreme, se vedeau o masă răsturnată și podeaua acoperită de praf și dărâmături. Miller s-a întors în șa, adresându-i-se lui Andrews:

— S-au dat bătuți. În voce i se simţea o notă de satisfacție. O grămadă au încercat, dar nu mulți și reușesc. O lasă baltă când le e un pic mai greu.

Andrews a încuviințat din cap, dar nu a spus nimic. Când au trecut de colibă a întors capul; și s-a uitat mai departe la ea până când i-a fost ascunsă vederii de căruța care venea în spatele lor.

La amiază părul cailor lucea deja de sudoare și boturile le erau smălțate cu spumă albă care zbura prin aer când scuturau din cap mușcând din zăbală. Andrews simțea arşiţa pulsându-i pe trup și capul îi zvâcnea dureros în ritmul bătăilor inimii; deja îl

usturau coapsele de la frecușul apărătorilor de piele și fesele îi amorțiseră de la şaua tare. Nu mai călărise niciodată mai mult de câteva ore fără oprire; se cutremura numai gândindu-se cum o să-l doară toate la sfârșitul zilei.

Vocea lui Schneider i-a întrerupt gândurile:

— Ar trebui să cam ajungem la râu. Da' nu se vede nici urmă de el.

Vocea nu i se adresa cuiva anume, dar Miller s-a întors și i-a răspuns scurt:

— Nu mai e mult. Animalele o să reziste până ajungem.

Nici nu terminase bine de vorbit când, din spate, din căruță, Charley Hoge, cocoțat pe capră mai sus decât stăteau ei în șa, a strigat cu vocea lui ascuțită:

— Uitați-vă-n față! Se văd copacii d-aicea.

Andrews a mijit ochii, chinuindu-se să vadă ceva prin lumina puternică de la amiază. După câteva clipe a desluşit o linie subțire și întunecată care tăia câmpia galbenă.

Miller s-a întors spre Schneider.

— N-ar trebui să ne ia mai mult de zece minute, a spus zâmbind ușor. Crezi că mai rezişti?

Schneider a ridicat din umeri.

— Io n-am nici o grabă. Mă întrebam doar dac-o să ne fie așa ușor cum ziceai.

Miller a lovit ușor crupa calului cu o mână și animalul a iuțit puțin pasul. În spatele lui, Andrews l-a auzit pe Charley Hoge plesnind din bici și îndemnând fără cuvinte boii. S-a întors. Boii au luat-o ceva mai iute înainte, de parcă i-ar fi trezit din reverie. Un vânticel a început să bată din faţă, vălurind ușor iarba. Caii au ciulit urechile; Andrews a simțit dintr-odată cum se încordează calul sub el şi cum o ia înainte înviorat.

Miller a strâns dârlogii calului și i-a strigat lui Andrews:

— Ține-l bine. Au mirosit apa. Dacă n-ai grijă, o ia la sănătoasa cu tine cu tot.

Andrews a apucat strâns dârlogii și a tras tare, încercând să stăvilească înaintarea calului; calul a dat capul pe spate, cu ochii negri larg deschiși și coama de abanos fluturând. În spatele lui a auzit scârțâit de piele prea întinsă când Charley Hoge a tras piedica și a auzit boii mugind ca de durere când s-au simțit ținuți

în loc.

Până au ajuns la râul Smoky Hill animalele se mai liniștiseră, dar erau încordate și nerăbdătoare. Pe Andrews îl dureau mâinile de la cât trăsese de frâie. A descălecat; nici n-a pus bine piciorul pe pământ că animalul a și țâșnit de lângă el, tăind-o prin tufărișurile care se întindeau pe malurile râului.

Abia se ținea pe picioare. A făcut câțiva pași și s-a așezat, clătinându-se, la umbra unui stejar pitic; ramurile îl zgâriau pe spate, dar nu-i venea deloc să se miște. A privit pierdut cum Charley Hoge pune piedica și eliberează prima pereche de boi de la oiște. Trăgând tare de jug cu singura lui mână, vârât pieziş între boi, Charley s-a lăsat purtat către râu. După câteva clipe s-a întors și a mai dus o pereche spre apă, în timp ce ultimii boi rămași scoteau mugete adânci și tâmpe. Miller s-a trântit pe jos lângă Andrews; Schneider s-a așezat în fața lor, sprijinit de alt copac, și s-a uitat în jur nepăsător.

— Charley trebuie să-i ducă la apă doi câte doi, în jug, a spus Miller. Dacă i-ar lăsa să se ducă toți, s-ar putea să se calce în picioare. Nu-i duce capul mai mult decât pe bizoni.

Până au fost eliberați și ultimii boi de la car, caii începuseră să întoarcă agale de la râu. Li s-au scos zăbalele și au fost lăsați să pască. Charley a adus din car niște fructe uscate și turte și au început cu toții să molfăie la ele.

— Putem să stăm liniştiţi o vreme, a spus Miller. Animalele trebuie să pască, așa că putem să ne odihnim vreo două ore.

Niște musculițe negre le bâzâiau în jurul fețelor asudate și dădeau întruna din mâini să le alunge; prin hăţişul des le ajungea la urechi şopotul râului ascuns dincolo. Schneider s-a întins pe spate, și-a acoperit fața cu o batistă roșie și murdară și și-a încrucișat mâinile la subsuori; nu i-a luat mult și a adormit, iar mijlocul batistei roșii tot sălta și cobora lin cu fiecare respirație. Charley Hoge a pornit prin iarba de pe malul râului, spre animalele care pășteau.

— Cât am mers în dimineața asta? l-a întrebat Andrews pe Miller, care stătea ţeapăn lângă el.

— Aproape opt mile, a răspuns Miller. O s-avem mai mult spor când se mai învață boii la car. Nu trag împreună cum ar trebui. A urmat un moment de tăcere. Apoi Miller a continuat: La o milă și

ceva mai încolo o să dăm peste calea Smoky Hill; merge de-a lungul râului aproape până-n Teritoriul Colorado. E drum ușor; n-ar trebui să ne ia nici o săptămână.

— Și după ce trecem în Colorado? a întrebat Andrews.

Miller a rânjit scurt și a clătinat din cap.

— Acolo nu mai sunt drumuri. O să mergem peste câmpie.

Andrews a dat din cap. Slăbiciunea de până atunci se transformase în sfârșeală. Și-a întins mâinile și picioarele și s-a lungit pe burtă, cu bărbia sprijinită pe mâinile încrucişate. Iarba scurtă, care la umbra copacilor era verde și umedă de la apa care se scurgea dinspre râu, îi gâdila nările; simțea izul de pământ reavăn și mirosul proaspăt și înțepător al ierbii. Nu a adormit, dar pleoapele i s-au închis și a început să respire profund și regulat. Se gândea cât de puțin merseseră și cum începeau deja să-l doară mușchii încordați. Era abia începutul călătoriei; ce văzuse în dimineața asta – peisajul lin, pustiu, marea galbenă de iarbă necălcată – era doar prevestirea sălbăticiei. Un alt fel de necunoscut îl aștepta odată ce vor fi părăsit drumul și vor fi pătruns în Teritoriul Colorado. Cu ochii pe jumătate închiși, aproape că regăsea în memorie desenele în tușe clare pe care le văzuse în cărți sau în reviste acasă, în Boston, dar liniile negre și subțiri se unduiau pe fundalul ierbii adevărate din fața lui, prindeau culoare, pentru ca apoi să pălească. Nu reușea să redeștepte senzațiile stranii pe care le avusese, cu multă vreme în urmă, când văzuse pentru prima dată imagini ale ținuturilor în căutarea cărora pornise acum. Nici unul dintre cei trei bărbați care așteptau pe malul râului nu a rupt tăcerea până când Charley Hoge nu a început să mâne boii înapoi spre car ca să-i injuge de oişte şi să-și reia drumul de după-amiază.

Calea pe care au luat-o era o fâșie îngustă de pământ bătătorit de roțile carelor și de copitele animalelor. Din când în când, din cauza șleaurilor adânci, carul ajungea în iarba grasă, unde adesea pământul era mai neted decât pe drum. Andrews l-a întrebat pe Miller de ce trebuie s-o ţină pe drumul acela și Miller i-a explicat că pe boi s-ar putea să-i doară picioarele dacă merg o zi întreagă prin iarba aspră care le șfichiuie copitele și chișițele. La cai, care ridică mai bine copita chiar și la pas, pericolul era mai mic.

Odată, au dat peste o fâșie largă de pământ gol care se

încrucişa cu drumul. Pe bucata asta pământul era bătătorit ca piatra, deși, curios, suprafața era plină de mici adâncituri aflate la distanţe egale. Într-o parte se întindea dinspre râu în depărtare, aproape cât vedeai cu ochii, pierzându-se treptat în iarbă; de partea cealaltă ducea spre râu și se tot lățea până ajungea la apă, unde malul era complet lipsit de tufişuri şi copaci.

— Bizoni, a spus Miller. Aici e adăpătoarea lor. Vin dintr-acolo… – a arătat spre câmpie – în șir și pe urmă se împrăștie când ajung la râu. Nu există nici o explicație. Am văzut și câte o mie de bizoni înșirați pe cărări ca asta, unul în spatele altuia, așteptând să ajungă la apă.

De-a lungul drumului, în ziua aceea n-au mai văzut nici urmă de bizoni, cu toate că Miller a pomenit la un moment dat că au pătruns pe teritoriul lor. Soarele albea cerul dinspre vest și căldura lui le îngreuna înaintarea. Caii mergeau cu capetele plecate și se poticneau pe pământul neted, iar pielea le lucea de sudoare; boii se târâiau în faţa carului, respirând greoi și chinuit. Andrews și-a tras pălăria cât să-i umbrească fața și mergea cu capul în piept, încât nu vedea decât coama neagră și arcuită a calului, oblâncul cafeniu-închis al șeii și pământul galben mișcându-se sacadat pe lângă el. Era leoarcă de transpirație, iar coapsele și fesele îi erau carne vie de la cât se frecaseră de șa. S-a tot sucit până când nici așa nu a mai găsit vreo alinare, apoi și-a priponit calul de codârla carului și a sărit pe capră lângă Charley Hoge. Dar lemnul tare îi dădea niște dureri mai ceva decât șaua, iar de la praful ridicat de copitele boilor se îneca și îl usturau ochii; trebuia să stea țeapăn și încordat pe scândura îngustă ca să se poată ține drept în legănarea lentă a carului. La scurtă vreme, după ce i-a zis câteva cuvinte lui Charley Hoge, care nu vorbise cu el, a coborât din car și și-a reluat perpelitul în șa. Tot restul după-amiezii a călărit pradă unei dureri care se apropia de amorțeală, dar niciodată îndeajuns de mult.

Când soarele a coborât dincolo de arcul larg al orizontului, înroșind cerul și pământul, animalele și-au ridicat capetele și au iuțit puțin pasul. Miller, care mersese toată ziua în față, s-a întors și i-a strigat lui Charley Hoge:

— Dă-le bice! Mai rezistă, acu’ că s-a făcut mai răcoare. Tre’ să mai mergem cinci mile înainte să ridicăm tabăra.

Pentru prima dată din zorii zilei, biciul lui Charley Hoge s-a auzit şfichiuind, peste scârțâitul carului și bufnetul surd al copitelor boilor. Ceilalți trei bărbați au dat pinteni cailor, care au pornit la pas vioi, din când în când chiar la trap ușor.

Odată ce a dispărut soarele, întunericul s-a lăsat rapid; și totuși au continuat să meargă. Secera lunii se ridica în urma lor; lui Andrews i se părea că se mișcă fără să ajungă nicăieri, că se vânzolesc chinuitor în penumbra unui mic platou care se mișcă sub ei, dându-le doar iluzia că înaintează. În întunericul aproape desăvârşit, s-a apucat de oblânc și s-a săltat, înfigându-și picioarele tremurânde în scări.

Cam după două ore, Miller, o siluetă nedesluşită care părea una cu animalul pe care călărea, s-a oprit și a strigat în urmă, spre ceilalți, iar vocea i-a sunat limpede și tăioasă în beznă:

— Mână carul spre pâlcul ăla de sălcii, Charley. Ridicăm tabăra acolo.

Andrews a luat-o cu precauție spre Miller, ținând strâns frâiele ca să stăpânească mișcările calului. O pată și mai întunecată pe fundalul întunericului, desișul de pe malul râului i-a apărut brusc în față. A încercat să-și scoată un picior din scară ca să descalece, dar era atât de înțepenit și de amorțit, încât n-a reuşit. Până la urmă s-a întins, a apucat cureaua scăriței și a tras de ea până a simțit că i se eliberează piciorul. Apoi și-a lăsat greutatea pe o parte și aproape că a căzut de pe cal; odată ajuns pe pământ, și-a păstrat echilibrul ținându-se bine de șa câteva clipe.

— Nu-i ușor, nu? s-a auzit o voce joasă, dar aproape de urechea lui.

S-a întors; figura lată și albă a lui Miller plutea în beznă.

Andrews a înghițit și a dat din cap, neştiind dacă e în stare să vorbească.

— Îți ia ceva să te obișnuiești, a spus Miller. Încă două zile pe cal și-o să fii bine. A dezlegat aşternutul lui Andrews din spatele șeii și i-a ars o palmă pe crupă calului. O să dormim în scobitura aia de dincolo de sălcii. Crezi că te descurci de-acum?

Andrews a încuviinţat din cap și și-a luat aşternutul din mâna lui Miller.

— Mersi, a spus. Sunt bine.

A pornit nesigur pe picioare în direcția indicată de Miller, cu

toate că nu vedea nimic dincolo de pâlcul întunecat de sălcii. În jurul lui se mişcau nişte umbre nedesluşite și și-a dat seama că Charley Hoge dezlegase deja boii de la car și animalele dădeau năvală spre apă. A auzit zgomotul unei cazmale săpând în pământ și scrâşnind pe piatră și a văzut lumina lunii reflectată o clipă în lama întoarsă. S-a apropiat; Charley Hoge săpa o mică groapă. Cu mâna bună ținea de coadă și cu piciorul înfigea tăişul în pământ; în continuare, aplecându-se, sprijinea coada în îndoitura cotului celuilalt braț și apoi ridica cazmaua și o golea lângă groapa pe care o săpa. Andrews și-a aruncat pe jos aşternutul și s-a așezat pe el, cu brațele vârâte între picioare şi degetele îndoite ușor pe pământ.

După câteva clipe, Charley Hoge s-a oprit din săpat și a dispărut în beznă, de unde s-a întors cu un braț de crenguțe și vreascuri. Le-a azvârlit în groapă și a aprins un chibrit, care a scos o flacără chinuită în beznă, după care l-a vârât printre lemne. În scurtă vreme focul ardea vioi, aruncând scântei în întuneric. Abia atunci Andrews l-a observat pe Schneider, care se așezase în faţa lui, de partea cealaltă a focului. Schneider i-a rânjit o dată, sardonic, cu fața luminată de pâlpâirile focului; după asta s-a întins pe aşternutul lui și și-a pus pălăria pe față.

În ora care-a urmat, ostenit cum era, Andrews n-a prea ştiut ce se întâmplă în jurul lui. Charley Hoge tot intra și ieșea din câmpul lui vizual şi punea lemne pe foc; Miller a venit lângă el, și-a întins aşternuturile și s-a lungit, cu privirea spre foc; Andrews a început să moțăie. S-a dezmeticit dintr-odată când a simțit aroma de cafea aburindă și s-a uitat în jur, buimac; preț de o clipă a văzut doar mica groapă cu tăciuni care mocneau în fața lui și îi încingeau fața și brațele. Desluşea siluetele mătăhăloase ale lui Miller și Schneider, care stăteau în picioare lângă foc; s-a ridicat chinuit de pe aşternut și li s-a alăturat. În tăcere, bărbații și-au băut cafeaua și au mâncat fasolea fierbinte cu slănină pregătită de Charley Hoge. Andrews s-a trezit că hăpăie, cu înghițituri mari, cu toate că până atunci nu simțise că i-ar fi fost foame. Cei patru au ras și ultimele resturi din oala mare și au înmuiat fărâmele de turtă uscată în sosul din farfuriile de tablă. Au turnat cafeaua din ceainicul înnegrit până n-a mai rămas decât zațul și s-au așezat pe aşternuturi cu cafeaua fierbinte în mână, sorbind încet, în

timp ce Charley Hoge s-a dus cu tacâmurile în jos spre râu.

Fără să-și scoată încălțările, Andrews și-a tras aşternutul peste el și s-a întins pe pământ. Țânțarii îi bâzâiau în jurul capului, dar nu a făcut nici un gest să-i alunge. Chiar înainte să adoarmă a auzit în depărtare tropot de copite de cal și scârțâitul slab al roților iuţi de căruţă; de departe, vocea unui bărbat care striga niște cuvinte de neînțeles a acoperit celelalte zgomote. Andrews s-a ridicat într-un cot.

A auzit vocea lui Miller de foarte aproape, din întuneric:

— Vânători de bizoni. Probabil vreuna din cetele lui McDonald. În voce i se simțea o notă de dispreț. Merg prea repede; e clar că n-au multe piei.

Zgomotele s-au stins în depărtare. Andrews a rămas o vreme sprijinit în cot, cu ochii mijiți în direcția din care se auziseră zgomotele. Apoi i-a obosit brațul, aşa că s-a întins și a adormit aproape pe loc.

II

Întinderea câmpiei se legăna sub ei pe când o ţineau tot spre vest. Iarba bogată de prerie, cu care animalele lor se îngrășau oricât ar fi avut de tras, își schimba culoarea pe parcursul zilei; dimineața, odată cu primele raze trandafirii ale soarelui, era aproape cenuşie; mai târziu, în lumina gălbuie a soarelui din toiul dimineţii, era verde-vie; la prânz lua o tentă albăstruie; după-amiaza, când soarele bătea puternic, nu se mai desluşeau firele de iarbă și verdele începea să capete o nuanță limpede de galben, astfel că, și la cea mai ușoară adiere, în iarbă săgeta o culoare intensă, care apărea și dispărea de la o clipă la alta. Seara, după apusul soarelui, culoarea ierbii bătea spre violet, de parcă ar fi absorbit toată lumina de pe cer și n-ar mai fi vrut să o dea înapoi.

După prima zi de mers, ținutul nu mai era la fel de neted; se ondula molcom în fața lor, încât acum străbăteau văi domoale și culmi la fel de domoale, ca niște surcele suflate de vânt pe întinderea înghețată a unei mări nesfârșite.

Pe întinderea acestei mări, printre văile și crestele domoale,

Will Andrews a pierdut tot mai mult noţiunea înaintării în spaţiu. În primele zile ale călătoriei îl chinuise atât de rău usturimea pe care i-o isca orice mișcare, încât simțea în nervi și în creier fiecare pas al calului. Dar durerea s-a mai domolit după primele zile, un soi de amorțeală luându-i locul; nu-și mai simțea deloc fesele în șaua calului, iar picioarele parcă îi erau de lemn, atât de țepene și de nesimțitoare atârnau de-o parte și de alta a calului. Odată cu amorțeala asta i-a dispărut și percepția mersului înainte. Calul îl purta de la o vale la alta și de la o culme la alta, însă lui i se părea că pământul, și nu calul, se mișcă dedesubtul lui ca o roată de moară, dezvăluindu-și în decursul mișcării alte și alte porțiuni.

Zi după zi amorțeala îl învăluia încet până când, într-un sfârșit, părea să fie chiar el. Se simțea aidoma pământului, fără identitate și fără formă; câteodată, unul dintre ceilalți bărbați se uita la el, se uita prin el, de parcă nici n-ar fi existat; și atunci trebuia să scuture tare din cap, să-și miște un braț sau un picior și să și-l privească pentru a se încredinţa că nu se făcuse nevăzut.

Iar amorțeala a ajuns să-i cuprindă percepția asupra celor care călăreau alături de el pe câmpia pustie. Uneori, ostenit cum era, se uita la ei fără să-i recunoască și nu vedea decât niște siluete abia schiţate de bărbați. În asemenea momente îi deosebea numai după locul pe care îl ocupau. La începutul călătoriei, Miller călărea în față, iar Andrews și Schneider, în urma lui, formând baza unui triunghi. Adesea, când ieșeau din câte o văioagă și relieful începea să urce ușor, Miller, pentru că nu se mai profila pe fundalul orizontului, părea să se contopească cu pământul, o siluetă care lua culoarea și contururile ținutului prin care călărea. După prima zi de mers, Miller a vorbit foarte puțin, de-ai fi zis că nici nu bagă de seamă că mai sunt doi bărbați lângă el. Ca un animal amușina în jur, întorcând capul într-o parte și în alta, atras de sunete sau mirosuri de nedeslușit pentru ceilalți; câteodată ridica capul și rămânea mult nemișcat, așteptând parcă un semn care nu venea.

În dreptul lui Andrews, dar la treizeci de picioare de el, mergea Schneider. Cu pălăria largă trasă bine peste ochi și cu părul țepos ieșind de sub ea ca un snop de paie uscate, mergea prăbușit în șa. Uneori ținea ochii închiși și se clătina în șa,

moțăind; alteori, treaz, mergea cu privirea pironită posac într-un punct dintre urechile calului. Din când în când muşca dintr-un calup de tutun de mestecat pe care îl ținea în buzunarul de la piept și scuipa disprețuitor pe jos de parcă l-ar fi jignit ceva. Privea rar către ceilalți și nu vorbea decât dacă era absolut necesar.

În spatele călăreţilor, Charley Hoge mergea cocoțat pe capra carului. Acoperit de stratul subțire de praf ridicat de copitele cailor și ale boilor, Charley Hoge își ținea capul drept, cu privirea dincolo de atelaj și de bărbații care călăreau în fața lui. Uneori le striga câte ceva cu vocea lui subțire, veselă și zeflemitoare; alteori lălăia vreun cântec, bătând ritmul cu ciotul mâinii stângi; și alteori fredonatul lui şters se spărgea în psalmodieri tremurate care le zgâriau auzul celor trei și îi făceau să-și întoarcă privirile spre figura pierdută în visare a lui Charley Hoge, cu gura căscată și ochii mijiți care nu-i vedeau pe nici unul. Seara, după ce oamenii primiseră de mâncare și animalele fuseseră lăsate să pască cu piedica legată de picioare, Charley Hoge își scotea Biblia jegoasă și jerpelită și mormăia de unul singur în ultimele scânteieri ale focului de tabără.

În a patra zi de când plecaseră din Butcher’s Crossing Andrews a văzut pentru a doua oară urme de bizoni.

Miller a fost cel care i-a atras atenția asupra lor. Tocmai ieșiseră dintr-una din nesfârşitele văioage care se întindeau peste câmpiile Kansasului; Miller, ajuns în vârful deluşorului, și-a oprit calul și i-a făcut semn. Andrews s-a apropiat de el.

— Uită-te-ncolo, a zis Miller și a ridicat brațul.

Andrews a privit încotro îi arăta Miller. La început nu a văzut decât ţinutul vălurit pe care-l ştia; apoi, în depărtare, privirea i-a poposit asupra unei pete albe care lucea în soarele dimineții târzii. De la distanța de la care se uita el pata nu avea nici o formă și abia dacă era suficient de pronunțată cât să se desluşească în iarba verde-albăstruie din jur. S-a întors către Miller.

— Ce e? a întrebat.

Miller a rânjit.

— Hai să ne apropiem să vedem mai bine.

Și-au lăsat caii să înainteze în trap ușor; Schneider i-a urmat mai încet, iar Charley Hoge a strunit atelajul să-și schimbe ușor

direcția, astfel încât să meargă în urma lor, dar mult în spate.

Pe măsură ce se apropiau de locul pe care i-l arătase Miller, Andrews şi-a dat încet-încet seama că e mai mult decât o pată albă; orice ar fi fost, se întindea pe o bucată destul de mare de teren, împrăștiat parcă la întâmplare de o mână uriaşă, neomenească. Când au ajuns aproape, Miller și-a oprit brusc calul și s-a dat jos, înfășurând frâiele de oblâncul șeii, astfel încât calul era silit să stea cu capul plecat. Andrews a făcut și el la fel și s-a apropiat pe jos de Miller, care stătea nemișcat, privind la întinderea din faţa lui.

— Ce e? a întrebat din nou Andrews.

— Oase, a răspuns Miller rânjind iar. Oase de bizon.

S-au apropiat. În iarba scurtă de prerie oasele luceau albicios, pe jumătate îngropate în iarba verde-albăstruie care crescuse în jurul lor. Andrews a pășit printre oase, atent să nu le clintească de la locul lor, privind curios.

— N-au vânat cine ştie ce, a spus Miller. Nu poa' să fi fost mai mult de treizeci, patruzeci de capete. Și nu de mult. Uite-aici.

Andrews a venit lângă el. Miller stătea în dreptul unui schelet aproape intact. Din șira spinării, curbată și zimțată, cu crestături egale și cenușii în partea de sus, oasele cutiei toracice înscriau arcuri largi. Coastele erau foarte late și curbate în față, în timp ce spre crupa animalului scădeau brusc atât în lungime, cât și în lățime; la crupă, coastele erau doar niște cioturi albe prinse de coloana vertebrală prin niște corzi uscate de tendoane și zgârci. Două oase late de la capătul coloanei se cuibăriseră în iarbă; întinse undeva în spatele lor, zăceau cele două oase îngroşate, la capăt şi tot mai îngustate spre vârf ale picioarelor din spate. Andrews a dat înconjur scheletului, sprijinit pe ceea ce fusese cândva burta animalului, studiindu-l cu atenție; dar de atins, nu l-a atins.

— Uite-aici, a repetat Miller.

A arătat spre craniu, care zăcea chiar în fața deschiderii ovale a cavității toracice. Craniul era îngust și teșit, ciudat de mic în comparație cu scheletul uriaș, care, în punctul cel mai înalt, îi ajungea lui Andrews ceva mai sus de brâu. Două coarne scurte, curbate, porneau în sus din craniu, iar pe creştetul teşit al tigvei încă atârna un smoc de păr uscat.

— Hoitu’ ăsta nu-i mai vechi de doi ani, a spus Miller. Încă pute.

Andrews a adulmecat; se simțea un miros slab și rânced de carne uscată, desprinsă de pe os. A dat din cap fără să spună nimic.

— Ăsta a fost mare, a spus Miller. Tre’ să fi avut aproape două mii de livre. Nu vezi prea des bizoni așa mari prin părțile astea.

Andrews a încercat să recreeze în minte imaginea animalului pornind de la rămășițele care zăceau încremenite în iarba preriei; și-a amintit gravurile reproduse prin cărți. Dar amintirile acelea îndoielnice și realitatea oaselor din fața lui nu se potriveau deloc; nu reușea să-și imagineze animalul așa cum fusese.

Miller a dat cu piciorul într-una din coastele late; s-a rupt din șira spinării și a căzut fără zgomot în iarbă. S-a uitat la Andrews și a făcut un gest larg cu brațul, arătând spre ținutul din jurul lor.

— Odinioară, în vremurile când încă era vânat mult, oriunde te uitai în jur cale de o milă, vedeai grămezi de oase. Acu’ cinci, șase ani am fi mers printre oase tot drumul de la Pawnee Fork până unde se termină Smoky Hill. Asta s-a ales de vânatul din Kansas. Plin de dispreț, a mai tras un picior, desprinzând altă coastă. Și nici astea n-o să rămână mult aici. O să dea peste ele vreun pârlit de țăran și-o să le-ncarce în căruță să le folosească pe post de îngrășământ. Deși nu sunt destule-aici să merite truda.

— Îngrășământ? a întrebat Andrews.

Miller a încuviințat.

— Bizonu-i o ființă ciudată; nu-i bucățică din el care să nu fie bună la ceva. A luat-o în lungul scheletului, s-a aplecat și a cules de pe jos osul lat al unui picior din spate; l-a învârtit în aer ca pe o bâtă. Indienii făceau din oasele astea orice-ți trece prin cap, de la ace la bâte de luptă – cuțite atât de tăioase, că te spintecau în două. Lipeau bucățele de os cu așchii de corn și făceau arcuri din ele, iar din altă bucată, cioplită, făceau vârf de săgeată. Am văzut coliere din bucățele din astea cioplite așa frumos, că ziceai că-s făcute-n St. Louis. Jucării pentru ăi’ mici, piepteni pentru părul muierilor lor – toate din oase ca ăsta. Îngrășământ.

A clătinat din cap și a învârtit din nou osul, azvârlindu-l cât colo; a zburat hăt sus, prinzând o clipă lumina soarelui, după care a căzut în iarba moale, a săltat o dată și nu s-a mai mișcat.

Undeva în spatele lor a fornăit un cal; Schneider se apropiase și el.

— Hai s-o luăm din loc, a spus. O să tot vedem oase pân-om sfârși vânătoarea – cel puțin dacă o să dăm peste cireada aia de care ziceai în munți, acolo.

— Sigur, a spus Miller. Oricum, e doar o grămăjoară.

Carul a ajuns lângă ei; în arșița amiezii se auzea vocea tremurată a lui Charley Hoge; cânta despre Dumnezeu, că e mântuirea lui, că nu se teme nici de vrăjmaşi, nici de beznă, nici de ispită; în luptă stă neclintit, cu Domnul de-a dreapta lui. Preț de o clipă cei trei bărbați au ascultat vocea chinuită care propovăduia peste ținutul pustiu; apoi și-au îmboldit caii s-o ia în fața carului și și-au reluat mersul lent peste câmpie.

Urmele de bizoni au devenit tot mai dese; de mai multe ori au trecut peste cărări bătătorite de cirezi mari care coborau spre râu la adăpat și o dată au dat peste o scobitură uriașă, ca un blid, care măsura aproape şase picioare în punctul cel mai adânc și avea peste patruzeci de picioare în diametru; iarba creștea până în buza adânciturii, însă în groapa propriu-zisă pământul fusese măcinat și preschimbat într-un praf fin. Asta, i-a explicat Miller lui Andrews, era o bălăcitoare, un loc unde uriașele animale se tăvăleau în praf ca să scape de insectele și păduchii care îi sâcâiau. Nu mai călcase nici un bizon pe-acolo de multă vreme; Miller le-a atras atenția că nu se vedea nici un pic de balegă prin preajmă, iar iarba din jurul gropii era verde și necălcată.

Odată au văzut un leș de femelă de bizon. Zăcea pe o parte, țeapăn în iarba verde și bogată; avea abdomenul umflat și împrăștia o duhoare oribilă de carne putrezită. Când s-au apropiat, doi vulturi care sfâșiau din carne și-au luat zborul încet și stângaci, după care s-au învârtit sus în aer deasupra stârvului. Miller și Andrews au mers până la hoit și au descălecat. Pe corpul țeapăn și stingher, părul era de un ocru-brun cu pete răzlețe de negru; Andrews a dat să se apropie, dar duhoarea l-a oprit. A simțit cum i se face stomacul ghem; a făcut câțiva pași în spate și a dat ocol animalului, până a ajuns de cealaltă parte, unde vântul nu mai aducea mirosul drept spre el.

Miller i-a rânjit.

— Cam tare, nu? Rânjind mai departe, a luat-o pe lângă

Andrews și s-a lăsat pe vine lângă bizon, studiindu-l îndeaproape. O văcuţă, a spus. Cine-a-mpușcat-o n-a nimerit-o-n bojoci; cel mai probabil a sângerat pân-a murit. Pesemne a fost lăsată în urmă de cireadă. A tras un șut în osul piciorului, țeapăn și întins. Carnea a bufnit înfundat și s-a auzit un sunet ușor, ca de pânză tare, sfâșiată. Nu-i moartă de mai mult de-o săptămână; mare minune c-a mai rămas ceva carne.

A clătinat din cap, s-a răsucit pe călcâie și s-a întors spre cal, care se îndepărtase ca să scape de miros. Când s-a apropiat Miller, și-a lăsat urechile pe spate și s-a dat înapoi, dar Miller i-a vorbit molcom și atunci s-a potolit, deși mușchii de la picioarele din față tot îi mai tremurau încordați. Miller și Andrews au încălecat și au depășit carul și pe Schneider, care nu luase în seamă că se opriseră. Duhoarea bizonului în putrefacție intrase în hainele lui Miller și, chiar și după ce a trecut în fața lui Andrews, câte o adiere mai purta mirosul spre Andrews și-l făcea să-și ducă mâna la nas și la gură, de parcă le-ar fi atins ceva murdar.

Odată au văzut și o mică cireadă; și de data asta tot Miller a fost cel care i-a atras atenția lui Andrews. Cireada era mai degrabă o mulţime de punctulețe negre pe verdele deschis al preriei; Andrews nu a reușit să desluşească nici vreo formă și nici mișcare, cu toate că și-a mijit ochii în soarele puternic al după-amiezii și s-a săltat în scări.

— E doar o cireadă mică, a zis Miller. Vânătorii de prin părțile astea i-au despărțit în cirezi mici.

Călăreau toți trei – Andrews, Miller și Schneider – unul lângă altul. Schneider a grăit, parcă vorbind singur, fără să facă deosebire între ei doi:

— Uneori tre’ să te mulțumești și c-o cireadă mică. Dac-așa umblă ei, atunci așa-i iei.

Miller, cu ochii încă mijiți la cireada din zare, a spus:

— Mi-aduc aminte de vremurile când nu vedeai cireadă sub o mie de capete, și-încă și alea erau mici. A făcut un gest cu brațul, descriind un semicerc larg. Am stat cum stau aici și m-am uitat în jur și n-am văzut decât negru – cinzeci, șapteșcinci, o sută de mii de bizoni umblând pe pajişte. Așa de-nghesuiți, c-ai fi putut să mergi o zi întreagă pe spinările lor fără să atingi pământul. Acu’ nu mai vezi decât câţiva, răzleți, ca ăia d-acolo. Și bărbați în toată

firea îi vânează pe-ăștia.

A scuipat pe jos.

Schneider iar a vorbit cu aerul din jur:

— Dacă numai răzleți sunt, atunci d-ăia vânezi. Io nu-mi mai fac speranțe c-o să dăm peste ceva mai grozav.

— Acolo unde mergem noi, a spus Miller, o să-i vezi cum erau pe vremuri.

— Așa o fi, a răspuns Schneider. Da' io nu-mi fac mari speranțe.

Din spatele lor, din car, s-a auzit vocea ascuțită a lui Charley Hoge:

— O cireadă prăpădită, atâta tot. Nu vedeai așa ceva pe vremuri. Domnul a dat, Domnul a luat.

La auzul vocii lui Charley Hoge cei trei bărbați s-au întors; au ascultat ce avea de spus; când a terminat, s-au întors la loc; dar pata mică și neagră nu se mai vedea pe întinsul preriei. Miller a luat-o în față, iar Andrews și Schneider au rămas în urmă; nici unul dintre ei nu a mai zis o vorbă despre ce văzuseră.

Rar s-a întâmplat să-şi întrerupă astfel călătoria. De două ori au depășit, pe drum, mici grupuri care mergeau în aceeași direcție. Unul era alcătuit dintr-un bărbat, nevasta lui și trei copii mici. Plini de praf, cu fețele supte și posace de oboseală, femeia și copiii stăteau îngrămădiţi într-o căruță mică trasă de patru catâri, fără să deschidă măcar gura; bărbatul, atât de dornic să schimbe o vorbă cu cineva, încât mai că gâfâia, i-a înştiinţat că venea tocmai din Ohio, unde-și pierduse ferma, și că avea de gând să meargă să se stabilească la un frate care avea o mică afacere în California; porniseră la drum într-un grup mai mare, cu mai multe căruțe, dar unul dintre catârii lui șchiopăta și asta îi încetinise, astfel că rămăseseră cu aproape două săptămâni în urma celorlalți și nu prea mai avea speranțe să-i prindă din urmă. Miller a cercetat catârul care șchiopăta și l-a sfătuit pe om s-o ia spre Fort Wallace, unde putea să-și lase animalele să se odihnească și să aștepte să treacă pe-acolo alt grup de căruțe. Omul şovăia și atunci Miller i-a spus sec că animalul nu rezistă dincolo de Fort Wallace și că e o prostie să meargă mai departe singuri. Omul a clătinat din cap cu încăpățânare. Miller n-a mai spus nimic; le-a făcut semn lui Andrews și Schneider, după care i-

au depășit pe bărbat, pe femeie și pe copii și și-au văzut de drum. Târziu, seara, norul de praf ridicat de căruța trasă de catâri se vedea în depărtare, rămasă mult în urmă. Miller a clătinat din cap.

— N-o să reușească. Catâru' ăla nu mai rezistă două zile. A scuipat pe jos. Mai bine se-ntorceau unde le-am zis io.

Celălalt grup pe care l-au depășit era mai mare – cinci bărbați călare; aceștia erau taciturni și bănuitori. Cu jumătate de gură i-au spus lui Miller că se îndreaptă spre Colorado, unde-i interesa o zonă minieră neexploatată, pe care aveau de gând să o lucreze. Au refuzat invitația lui Charley Hoge să mănânce de seară împreună și au așteptat laolaltă să se-ndepărteze trupa lui Miller. Târziu în seara aceea, după ce Miller, Andrews, Schneider și Hoge se culcaseră, au auzit tropot înăbușit de copite ocolindu-i și mergând mai departe.

Odată, într-un loc unde drumul trecea foarte aproape de râu, au dat peste un mal înalt şi lat în coasta căruia fuseseră săpate o serie de bordeie primitive. Pe pământul neted și bătătorit din fața bordeielor se jucau câțiva copii despuiați, cu piele cafenie, iar în spatele copiilor, în dreptul intrărilor, stăteau pe vine vreo şase indieni; femeile erau doar niște siluete fără formă înfofolite în pături cu toată arşiţa, iar bărbații erau bătrâni și zbârciţi. Când au trecut, copiii s-au oprit din joacă și s-au uitat după ei cu ochii lor întunecați, apoși; Miller le-a făcut cu mâna, dar nici unul dintre indieni nu i-a răspuns.

— Indieni de râu, a spus cu dispreț. Trăiesc din ce prind, somni și iepuri de câmp. Nici nu mai merită să-i împuști.

Dar pe măsură ce înaintau, lui Andrews astfel de întreruperi au început să i se pară tot mai ireale. Realitatea călătoriei consta în detaliile de rutină, cum erau culcatul seara, trezitul dimineața, băutul cafelei negre din cănile încinse de metal, legatul aşternuturilor pe caii tot mai obosiți, înaintarea monotonă și amorţită prin preria care nu-și schimba niciodată înfăţişarea, adăpatul cailor și boilor la amiază, prânzul cu turte tari și fructe uscate, reluarea călătoriei, ridicatul taberei pe bâjbâite după lăsarea întunericului, oale întregi de fasole și slănină fără nici un gust înfulecate lacom în bezna pâlpâindă, din nou cafeaua și culcarea. Toate acestea ajunseseră un ritual tot mai lipsit de

însemnătate pe măsură ce se repeta mai mult, totuși unul care dădea vieţii lui singura formă din prezent. I se părea că înaintează chinuit, pas cu pas, pe întinderea vastă a preriei; dar totodată i se părea că nu înaintează și în timp, ci mai degrabă că timpul se mișcă odată cu el, un nor invizibil care pluteşte deasupra lui, rămânând agățat în mersul lui tot înainte.

Trecerea timpului se vedea pe chipurile celor trei bărbați care călătoreau alături de el și în schimbările pe care le percepea la el însuși. Cu fiecare zi ce trecea simțea cum i se înăspreşte pielea feței; firele de păr de pe bărbie i se înmuiau pe măsură ce pielea i se înăsprea, iar dosul palmelor i s-a înroșit, după care s-a făcut de un pământiu tot mai închis de la soare. Simțea cum, încet-încet, trupul i se subțiază și carnea i se întăreşte; avea uneori senzația că se mută într-un alt trup, unul adevărat care stătuse ascuns sub straturi închipuite de moliciune, albeață și fineţe.

Schimbarea pe care o vedea la ceilalți i se părea mai puțin grăitoare și mai puțin spectaculoasă. Barba stufoasă şi egală a lui Miller a început să se îndesească și să se cârlionțeze la vârfuri; dar schimbarea se deslușea mai ușor în felul cum stătea în șa și cum călca pe pământ și în privirea din ochii lui când scruta întinderea preriei. Un fel de dezinvoltură, de cordialitate și de naturalețe au luat încet locul purtării bățoase și protocolare de la primele lor întâlniri din Butcher’s Crossing. Stătea în șa de parc-ar fi fost o prelungire firească a animalului pe care călărea; călca de-ai fi zis că mângâie cu fiecare mișcare contururile pământului de sub tălpi; iar privirea cu care scruta preria i se părea lui Andrews la fel de deschisă, de liberă și neîngrădită ca și pământul pe care-l privea.

Figura lui Schneider părea să se retragă și să se-ascundă în barba care îi acoperea încet-încet, țepoasă ca paiele, pielea tot mai tuciurie. Cu fiecare zi ce trecea, Schneider era tot mai rezervat; vorbea tot mai rar cu ceilalți și din felul cum călărea ai fi zis că aproape încearcă să se taie de ei; întorcea mereu ochii de la ei şi se uita în cealaltă parte, iar seara își mânca cina în tăcere, pe jumătate întors dinspre foc, după care se culca și adormea mult înaintea lor.

Dintre toți, Charley Hoge părea cel mai puțin schimbat. Barba căruntă, ceva mai deasă, i se zbârlea și pielea i se înroșise, fără să

se închidă la culoare de la soare; privea la toți și toate fără deosebire, cu aceeași şiretenie, și vorbea cu ceilalți din senin, fără motiv şi fără să aștepte răspuns. Când drumul era drept, își scotea Biblia roasă și jerpelită și o frunzărea, mijindu-și ochii şterşi şi cenușii ca să vadă prin praf. De-a lungul zilei, la intervale regulate, vâra mâna sub capra carului și scotea o sticlă de whisky cu dopul nu prea bine înfipt; îi scotea dopul cu dinții lui îngălbeniți, îi dădea drumul în poală și sorbea lung și zgomotos. Apoi începea să cânte, cu vocea lui subțire, pițigăiată și tremurată, un imn care plutea firav prin praf și se stingea în urechile celor trei bărbați care călăreau în față.

În cea de-a şasea zi a călătoriei au ajuns la capătul căii Smoky Hill.

III

Șirul verde-închis de copaci și tufișuri în lungul căruia merseseră tot drumul de la Butcher's Crossing a cotit larg spre sud. Cei patru, ajunși la locul cu pricina pe la mijlocul dimineții în cea de-a șasea zi, s-au oprit și s-au uitat preț de câteva clipe la albia râului Smoky Hill. Din locul în care se opriseră câmpia cobora, așa că vedeau în depărtare, printre copacii și tufărişul de pe mal, curgerea lină a apei. Cu cât se îndepărta, își pierdea culoarea verde-noroioasă; lumina soarelui îi arginta suprafața, făcând-o să pară limpede și rece. Cei trei călăreţi și-au mânat animalele unul lângă altul; boii și-au întors capetele spre râu și au mugit slab; Charley Hoge i-a oprit și a tras piedica; a sărit de pe capră, a coborât din car și s-a îndreptat în pas vioi spre locul unde așteptau ceilalți. S-a uitat în sus la Miller.

— De-aici drumul cotește și urmează râul, a spus Miller. Merge pe lângă apă tocmai până-n Arkansas. Putem să mergem pe drum și să fim siguri aşa c-avem apă din belșug, da' asta o să ne facă să-ntârziem cam o săptămână unde vrem s-ajungem.

Schneider s-a uitat la Miller și a rânjit; pe fața acoperită de praf întărit i s-a văzut albul dinților.

— Să-nțeleg că planu' tău nu e să mergi pe drum.

— Ne-ar întârzia cu o săptămână, poate chiar mai mult, a

răspuns Miller. Am mai străbătut câmpia prin locurile astea. A făcut un gest cu mâna spre ținutul neted dinspre vest, dincolo de calea Smoky Hill. Se găsește apă dacă știi unde s-o cauți.

Schneider, rânjind mai departe, s-a întors către Andrews.

— Domnu' Andrews, nu pari să fi suferit vreodată de sete; de-adevăratelea, vreau să zic. Deci cred că n-are rost să te-ntrebăm pe dumneata pe unde vrei s-o iei.

Andrews a şovăit, după care a clătinat din cap.

— N-am dreptul să-mi dau cu părerea. Nu cunosc ţinutul.

— Iar Miller o cunoaște, a spus Schneider, sau cel puțin aşa pretinde. Deci mergem pe unde zice Miller.

Miller a zâmbit și a încuviințat din cap.

— Fred, s-ar zice că vrei să fii plătit pe înc-o săptămână. Nu ți-e frică să rabzi un pic fără apă, nu?

— Am mai stat fără apă, a răspuns Schneider. Da' n-am uitat cum m-am simțit când am văzut cum se adapă caii și boii și io tot cu setea-n gât.

Miller a zâmbit și mai larg.

— Așa se vede care-i bărbat adevărat, a spus. Mi s-a-ntâmplat și mie. Da' o să avem apă la mai puțin de-o zi de mers de-aici. Nu cred c-o s-ajungem prea rău.

— Încă ceva, a spus Schneider. De când zici că n-ai mai fost prin părțile astea?

— De câțiva ani, a răspuns Miller. Dar unele chestii nu le uiți. Cu toate că zâmbetul nu i se ștersese de pe față, vocea i-a devenit mai tăioasă. Nu prea ai de ce să te plângi deocamdată, nu, Fred?

— Nu, a spus Schneider. Doar că m-am gândit că niște chestii trebe spuse. Am zis că merg pe mâna ta când eram în Butcher's Crossing și merg pe mâna ta și-acu'. Mie mi-e totuna.

Miller a dat din cap și s-a întors către Charley Hoge.

— Cred c-ar trebui să lăsăm animalele să se-odihnească și să se-adape bine înainte să plecăm. Și să luăm cu noi câtă apă putem, să fie. Tu ocupă-te de boi și noi încărcăm câtă apă putem.

În timp ce ducea Charley Hoge animalele la râu, ceilalți au căutat în lada carului orice vas bun pentru cărat apă. Dintr-o bucată mare de pânză groasă cu care țineau acoperite proviziile, Miller a încropit un fel de butoi, ținut în picioare și deschis la gură cu ajutorul unor ramuri verzi pe care le-a tăiat de pe malul

râului. Două ramuri mai mlădioase le-a înădit în cerc, pe care l-a prins spre cele patru capete ale pânzei cu niște cureluşe de piele. Ramurile mai scurte și mai groase le-a tăiat de lungimea potrivită și le-a prins de cerc, încropind astfel un vas de vreo cinci picioare în diametru și patru picioare înălţime. Ajutându-se de gălețile și oalele în care gătea Charley Hoge și de o bute mică de lemn, cei trei bărbați au umplut pe trei sferturi butoiul de pânză; le-a luat aproape o oră.

— E de-ajuns, a spus Miller. Dacă mai punem o să se verse la mers.

S-au odihnit la umbră lângă râu în timp ce boii, legaţi de picioare, s-au împrăștiat pe malul apei, păscând iarba grasă care creștea în umezeală. Din pricina arșiței și fiindcă aveau să străbată un ţinut fără apă, le-a spus Miller, o să-și înceapă a doua parte a călătoriei ceva mai târziu; așa că Charley Hoge a avut timp să pună pe foc niște fasole înmuiată, niște slănină și cafea. Până când soarele după-amiezii a lungit umbrele dincolo de ei, au zăcut toropiți pe malul înverzit, ascultând susurul apei care curgea lin, răcoros și domol pe lângă ei și mai departe prin preria pe care-o străbătuseră, pe lângă Butcher's Crossing și mai departe, spre est. Când a simţit soarele pe față, Andrews s-a ridicat în capul oaselor.

— Mai bine-am lua-o din loc, a spus Miller.

Charley Hoge și-a adunat boii, i-a prins câte doi în jug și i-a legat la car. Apoi s-au întors cu toții către întinderea netedă, pe care nu se vedea nici drum, nici copaci după care să se călăuzească, și au pornit. În scurtă vreme, șirul de verdeaţă care mărginea albia râului le-a dispărut din faţa ochilor; pe întinderea netedă și neîntreruptă Andrews trebuia să stea cu ochii pe spinarea lui Miller ca să simtă că merge într-o direcție.

S-a lăsat amurgul. Dacă n-ar fi fost oboseala pe care o simțea și osteneala cailor care își târșâiau picioarele sub greutatea pe care o duceau în spinare, Andrews ar fi avut senzația că noaptea îi prinsese tot acolo de unde porniseră, la cotul râului Smoky Hill. Tot drumul din după-amiaza aceea nimic nu spărsese monotonia şesului, nici un copac, nici o văgăună, nici vreun dâmb după care să se ia Miller, arătându-i încotro se îndreaptă. În seara aceea au aşezat tabăra într-un loc fără apă.

Nu prea au vorbit cât dădeau jos desagii de pe cai și aşezau tabăra pentru noapte pe preria întinsă. Charley Hoge a mânat boii, unul câte unul, spre spatele carului; Miller a ținut cazanul uriaș de pânză ca să bea animalele. La lumina unui felinar urmărea cu atenție nivelul apei; când fiecare bou își primea porția stabilită, Miller spunea sec „Destul“ și îi dădea un picior animalului, iar Charley Hoge îl trăgea de cap. Odată ce caii și boii au fost adăpați, vasul nu mai era plin decât pe sfert.

Mult mai târziu, în jurul focului de tabără, pe care Charley Hoge îl făcuse cu lemne adunate în timpul popasului de la prânz, își beau cafeaua așezați pe vine. Schneider, a cărui figură impasibilă părea să pulseze și să se schimbe în lumina pâlpâitoare a focului, a vorbit pe un ton impersonal:

— Nu mi-a plăcut niciodată să aşez tabăra fără pic de apă.

Nimeni nu a spus nimic. Schneider a continuat:

— Bănuiesc c-a mai rămas vreun strop pe fundul cazanului.

— Mai e cam un sfert, a spus Miller.

Schneider a dat din cap.

— Ne mai ajunge de-o zi, socot eu. O să ne cam fie sete, da’ ar trebui să rezistăm o zi.

Miller a spus:

— Încă una, socot și eu.

— Dacă nu dăm peste ceva apă, a continuat Schneider.

— Dacă nu dăm peste ceva apă, a încuviințat Miller.

Schneider și-a ridicat cana de tablă și a sorbit și ultimul strop de cafea. În lumina focului, firele de păr îi tremurau pe bărbia ridicată și pe gât. A vorbit cu o voce leneșă și indiferentă:

— Cred c-ar fi bine să găsim apă mâine.

— Ar fi bine, a spus și Miller. După care: Apă din belșug; trebuie doar s-o găsești. Nu i-a răspuns nimeni. A continuat: Pesemne c-am ratat vreun însemn pe undeva. Ar fi trebuit să dăm de apă chiar pe-aici. Da’ nu-i grav. O să găsim mâine precis.

Cei trei bărbați îl ţintuiau cu privirile. În ultimele licăriri ale focului Miller le-a întors privirea, pe rând, zăbovind, tăios, asupra lui Schneider. După câteva clipe a oftat și și-a așezat cu grijă cana de cafea pe jos, în fața lui Charley Hoge.

— Haideți să dormim, a spus Miller. Vreau să pornim dis-de-dimineață, înainte să s-așeze arșița.

Andrews a încercat să doarmă, dar, în ciuda oboselii, nu s-a odihnit bine. Îl tot trezeau mugetele joase ale boilor care, strânși în spatele căruței, loveau pământul cu copitele și se împingeau în șușletele carului care adăpostea mica rezervă de apă din cazanul de pânză.

Pe Andrews l-a trezit Miller din somnul lui tulburat, cu o mână pe umăr. Când a deschis ochii a dat de beznă și de silueta mătăhăloasă a lui Miller profilată undeva deasupra lui. I-a auzit pe ceilalți învârtindu-se prin tabără, împiedicându-se și înjurând în întunericul zorilor.

— Dacă-i punem în mișcare repede, nici n-o să le lipsească apa, a spus Miller.

Până să se ivească la răsărit lumina zorilor înşelători, boii erau deja legați la jug; grupul a luat-o din loc spre vest.

— Lăsați-vă caii să meargă la pas. Nu le dați pinteni, le-a spus Miller. Să-și aleagă singuri ritmul. Ar fi bine să nu-i forțăm până nu găsim apă.

Animalele înaintau moleșite prin căldura crescândă. Când soarele strălucea mai tare, Miller a luat-o mult în fața grupului; stând drept în șa, își mișca întruna capul încolo şi încoace. Din când în când descăleca și cerceta cu atenție pământul, parcă în căutarea unor semne ascunse care i-ar fi scăpat dacă rămânea călare. Și-au continuat drumul până la amiază și chiar după. Când unul dintre boi s-a împleticit și, ridicându-se, și-a împuns perechea cu un corn bont, Miller le-a strigat să se oprească.

— Umpleți-vă ploștile, le-a spus. Trebuie să adăpăm animalele și n-o să mai rămână nimic.

În tăcere, cei trei bărbați au făcut cum li s-a spus. Schneider a venit ultimul la cazanul de pânză; și-a umplut plosca, a băut din ea cu înghițituri mari și a umplut-o din nou.

Schneider l-a ajutat pe Charley Hoge să țină în frâu boii, care au fost duși, unul câte unul, în spatele carului, unde era vasul cu apă. După ce au adăpat boii și apoi i-au priponit, la o distanță bunicică de car, au lăsat caii să bea ce mai rămăsese din apă. Iar odată ce caii au băut cât au putut din cazan, Miller a rupt crengile care susțineau pânza și, ajutat de Charley Hoge, a scurs tot ce mai rămăsese într-un butoiaș de lemn.

Charley Hoge a dezlegat boii și i-a lăsat să pască iarba măruntă

și gălbuie. Apoi s-a întors la car și a deschis un pachet de turte uscate.

— Nu mâncați prea multe, le-a spus Miller. O să vă facă sete.

Bărbații s-au lăsat jos la umbra îngustă a carului. Schneider a mâncat o turtă, după care a luat o înghițitură mică de apă.

Într-un final, cu un oftat, l-a luat pe Miller la întrebări:

— Care-i treaba, Miller? Știi unde-i apa?

Miller a răspuns:

— Era o moviliță de pietre ceva mai în spate care mi s-a părut cunoscută. În juma' de zi ar trebui s-ajungem la un pârâu.

Schneider l-a privit întrebător. Apoi s-a încordat, a tras adânc aer în piept și a întrebat cu voce domoală:

— Unde suntem, Miller?

— N-ai de ce să te îngrijorezi, a răspuns Miller. Unele însemne s-au mai schimbat de când am trecut ultima oară prin părțile astea. Dar înc-o juma' de zi şi vă scot la liman.

Schneider a rânjit și a clătinat din cap. A râs ușor și s-a trântit pe jos, clătinând mai departe din cap.

— Doamne, a spus. Ne-am rătăcit.

— Câtă vreme mergem într-acolo, a spus Miller arătând în direcția opusă umbrelor lor, spre soarele la asfințit, nu ne-am rătăcit. Sigur o să găsim apă diseară sau mâine dis-de-dimineață.

— E ditamai ținutul, a spus Schneider. Nu-i mic sigur.

— N-avem de ce să ne-ngrijorăm, a repetat Miller.

Schneider s-a uitat la Andrews, tot rânjind.

— Cum îţi mai e, domnu' Andrews? Numai când te gândești și te-apucă setea, nu?

Andrews și-a ferit repede privirea și s-a încruntat; dar nu era lipsit de adevăr ce spunea. Turta pe care o mesteca i s-a părut dintr-odată uscată, ca nisipul bătut de soare; a înghițit ca să scape de senzația de uscăciune. A observat că Charlie Hoge și-a vârât în buzunarul de la piept turta mâncată doar pe jumătate.

— Încă mai putem s-o tăiem spre sud, a spus Schneider. Într-o zi, hai o zi jumate, intrăm în Arkansas. Animalele ar putea să mai reziste o zi jumate.

— Ne-ar întârzia cu o săptămână, a spus Miller. Și-n plus, n-avem de ce; poate c-o să suferim un pic de sete, dar o să răzbim clar. Știu bine locurile.

— Nu destul de bine cât să nu te rătăcești, a replicat Schneider. Io zic s-o luăm spre Arkansas. Acolo avem siguranța că găsim apă. A smuls un smoc din iarba gălbuie, uscată care creştea peste tot în jurul lor. Uită-te la asta. A fost secetă pe-aici. De unde știi că pârâul ăla n-a secat? Dacă s-au uscat și bălțile?

— E apă prin părţile astea, a spus Miller.

— Ați văzut picior de bizon pe-aici? S-a uitat pe rând la fiecare dintre ei. Nici urmă. Și n-o să vedeți bizoni unde nu e apă. Io zic c-ar trebui s-o luăm spre Arkansas.

Miller a oftat și i-a zâmbit rece lui Schneider.

— N-am reuși în veci, Fred.

— Ce?

— N-am reuși. Am mers pieziș încă de când ne-am depărtat de Smoky Hill. Cu animalele bine adăpate ne-ar lua două zile jumate – aproape tot atâta cât drumul înapoi spre Smoky Hill. Fără apă, animalele astea n-ar rezista.

— La dracu', a spus Schneider încet. Trebuia să ne zici.

Miller a spus:

— N-aveţi de ce să vă faceți griji. Vă duc eu la apă, chiar de-o fi să sap după ea.

— La dracu', a zis Schneider. Mare lepră îmi eşti. Mai că-mi vine s-o pornesc de unu' singur. Poate chiar reușesc.

— Și poate nu, a răspuns Miller. Cunoști locurile astea, Fred?

— Știi bine că nu, a spus Schneider.

— Atunci mai bine rămâi cu grupu'.

Schneider și-a mutat privirea de la unul la altul.

— Tu ești sigur că grupu-o să rămână cu tine?

Figura încordată a lui Miller s-a relaxat și i s-au văzut din nou cutele moi de la colțurile gurii.

— Merg mai departe întocmai pe drumul pe care-am apucat. Trebuie doar să mă obişnuiesc iar cu locurile. M-am uitat prea mult la detalii, chinuindu-mă să-mi amintesc. Odată ce mă obişnuiesc iar, o să fie bine. Și voi o să fiţi bine.

Schneider a dat din cap

— Hoge o să-ți țină partea, bănuiesc. Așa-i, Charley?

Charley Hoge a ridicat brusc capul, parcă dezmeticit dintr-odată. Și-a frecat ciotul mâinii.

— Io merg unde vrea Domnul, a spus. El o să ne ducă la apă

când o să fim însetați.

— Normal, a făcut Schneider. S-a întors apoi spre Andrews. Păi, mai rămânem noi doi, domnu' Andrews. Ce zici? Caru' și-atelaju-s ale dumitale. Dacă zici s-o luăm spre sud, n-o să-i vină ușor lu' Miller să se pună-împotrivă.

Andrews s-a uitat în pământ; printre firele subțiri și uscate de iarbă, pământul era prăfos. Chiar dacă n-a ridicat ochii, simțea privirile celorlalți aţintite asupra lui.

— Am ajuns până aici, a spus. Ce ne costă să mergem mai departe pe mâna lui Miller?

— Bine, a spus Schneider. Sunteți smintiți cu toții. Da' se pare că n-am de-ales. Faceți ce vreți.

Miller și-a lungit buzele subțiri și netede într-un surâs.

— Îți faci prea multe griji, Fred. Dac-ajungem așa de rău rezistăm noi cu whiskyul lui Charley. Tre' să mai fi rămas vreo nouă, zece galoane.

— Caii o să se bucure să afle, a spus Schneider. Parcă văd cum o scoatem la capăt pe jos după ce-am băut zece galoane de whisky.

— Îți faci prea multe griji, a spus Miller. De trăit, o să trăiești pân' la o sută cinci ani.

— Io am spus ce-aveam de spus. O să merg pe mâna ta. Acuma lasă-mă să mă odihnesc.

S-a lăsat pe o parte, s-a întors până s-a întins la umbra căruței și s-a culcat cu spatele la ei.

— N-ar strica să încercăm și noi să dormim puțin, a spus Miller. N-are rost să pornim mai departe cât ține arşiţa. Ne odihnim și ne punem în mișcare diseară.

Întins pe o parte, cu capul sprijinit pe cotul îndoit, Andrews și-a lăsat privirea să se plimbe, din locul lui umbrit, peste întinderea netedă a preriei. Cât vedea cu ochii, ținutul era drept și lipsit de identitate. Firele de iarbă care se ridicau țepoase la o palmă de nasul lui şi-au pierdut contururile și s-au contopit cu depărtarea, iar depărtarea l-a copleşit dintr-odată. A închis ochii ca să nu mai vadă și şi-a vârât degetele nesigure printre firele de iarbă, croindu-şi drum până a simțit cu buricele pământul uscat și prăfos. S-a lipit bine de pământ și nu s-a mai uitat la nimic până când groaza pe care imaginea preriei i-o vârâse în suflet s-a

risipit, s-a scurs parcă la loc, prin degetele lui, în pământul din care ieșise. Își simțea gura uscată. A dat să ia butelca de apă, dar s-a oprit. A alungat setea și și-a șters gândul din minte. După o vreme, trupul lui încordat, întins pe pământ, s-a destins; și a dormit până la sfârșitul după-amiezii.

Când discul soarelui a mușcat din linia orizontului și-au reluat drumul.

Noaptea s-a lăsat iute. La lumina lunii, Miller, care mergea în față, era doar o siluetă neliniştită, chircită în șa, aplecându-se când încolo, când încoace. Cu toate că Schneider și Andrews și-au lăsat caii să meargă la pas, Miller dădea pinteni animalului în zigzaguri frenetice pe întinderea care părea să lucească în întunericul nopții. Fără vreun rost anume, Miller se abătea brusc de la calea pe care apucaseră și mergea aşa preț de vreo jumătate de ceas, pentru ca apoi să renunţe și s-o ia în altă parte. În primele ore, Andrews a încercat să ţină minte încotro mergeau; dar oboseala îi slăbea atenția, iar stelele de pe cerul senin și secera subțire a lunii au început să i se învălmășească în cap; a închis ochii și s-a înclinat în față în șa, lăsându-și calul să-i urmeze pe ceilalți. Chiar și în răcoarea nopţii setea tot îl supăra și din când în când lua câte o înghițitură mică din ploscă. Odată s-au oprit ca să lase boii să pască; Andrews a rămas în șa, moțăind fără să prea ştie ce se petrece în jurul lui.

Și-au continuat drumul până dimineața și nu s-au oprit nici când a început arșița. Boii abia se mișcau; gemeau aproape întruna și respirația li se auzea uscată și hârșâită. Până și Andrews își dădea seama că părul lor îşi pierduse luciul și li se vedeau coastele și oasele crupei.

Schneider a venit lângă el și a dat din cap în spate, spre boi.

— Arată rău. Mai au puţin şi li se umflă limba. N-o să mai poată şi să respire, și să tragă în jug. Ar fi trebuit s-o luăm spre sud. Cu ceva noroc poate reușeam.

Andrews nu a răspuns. Îşi simţea gâtul îngrozitor de uscat. Fără să vrea a întins mâna după ploscă și a sorbit lung de două ori. Schneider a rânjit și s-a îndepărtat. Cu un efort de voință, Andrews și-a astupat plosca și a pus-o la loc în spatele șeii.

Puțin înainte de amiază Miller și-a oprit calul, a descălecat și a luat-o înapoi spre carul care înainta încet. I-a făcut semn lui

Charley Hoge să oprească.

— Stăm aici până trece arșița, a spus scurt.

S-a mutat la umbra carului; Schneider și Andrews s-au apropiat și ei.

— Arată rău, Miller, a vorbit Schneider. S-a întors spre Charley Hoge: Cum trag?

Charley Hoge a clătinat din cap.

— Încep să li se umfle limbile. Nu mai rezistă nici până diseară. Și caii. Uită-te la ei.

— Lasă asta, a spus Miller. Vocea îi era joasă și lipsită de inflexiune, aproape un mârâit. Pupilele negre îi luceau pustii; se uita ţintă la ceilalți, dar nu părea să-i vadă. Câtă apă mai aveți în ploști?

— Nu cine ştie ce, a răspuns Schneider. Poate cât să ne-ajungă peste noapte.

— Dați-o-ncoace, a spus Miller.

— Ascult-aicea, a spus Schneider. Dacă tu crezi că fac altceva cu apa asta decât s-o beau, ești…

— Dă-o-ncoace, a repetat Miller.

Și-a întors privirea către Schneider. Schneider a înjurat în barbă, s-a ridicat și s-a întors cu plosca lui și a lui Andrews. Miller le-a luat, a scos-o și pe-a lui și i-a spus lui Charley Hoge:

— Charley, vino-ncoa' cu butoiașul și adu și plosca ta.

Schneider a spus:

— Ascultă, Miller. Boii ăștia n-o să reziste. N-are rost să irosim puțina apă care ne-a rămas. Nu poți să…

— Taci din gură, a zis Miller. Dacă ne certăm o să ne fie și mai sete. Cum am zis, încă avem whiskyul lui Charley.

— Doamne sfinte, a făcut Schneider. Nu glumeai.

Charley Hoge s-a întors la umbra carului și i-a întins lui Miller plosca și butoiașul de lemn. Miller a așezat cu băgare de seamă butoiașul pe jos, apăsându-l și sucindu-l de câteva ori ca să stea drept în iarba groasă și țepoasă. A deșurubat dopurile ploștilor, una câte una, și a turnat cu grijă apa în butoiaș, ținând fiecare ploscă cu gâtul în jos câteva minute, până când ultimele picături rotunde de apă s-au adunat pe buză, au atârnat așa o clipă și au picat. Odată golită și ultima ploscă, în butoiaș se strânseseră cam patru degete de apă.

Schneider și-a luat plosca goală, s-a uitat la ea cu luare aminte, după care s-a uitat la Miller. Cu toată forța, a izbit plosca de loitra carului, de unde a ricoșat, a zburat pe lângă el și a căzut în iarbă.

— La dracu'! a urlat el și vocea i-a răsunat strident în liniștea preriei. La ce te-aștepți s-ajute așa puțină apă? O risipești de pomană!

Miller nu s-a uitat la el. I-a zis lui Charley Hoge:

— Charley, scoate boii de la jug și adu-i încoa', unu' câte unu'.

Cât au aşteptat – Miller și Andrews nemișcați, Schneider tremurând și foindu-se de furie neputincioasă –, Charley Hoge a deshămat boii pe rând și i-a adus spre Miller. Miller a scos o cârpă din buzunar, a înmuiat-o în apă și a stors-o cu grijă, ținând-o deasupra butoiașului, ca să nu se piardă nici un strop de apă.

— Fred, tu și cu Will țineți-l de coarne; și țineți-l bine.

În timp ce Schneider și Andrews apucau fiecare animalul de câte un corn, Charley Hoge și-a încolăcit brațul sănătos pe după gâtul boului, căruia i se vedeau oasele și tendoanele prin piele, înfigându-și călcâiele în pământ ca să ţină piept animalului care se zbătea. Cu cârpa udă, Miller a umezit buzele uscate ale boului; apoi a înmuiat-o din nou în apă și a stors-o bine, să nu se piardă nimic.

— Trageți-l de coarne, le-a spus lui Schneider și Andrews.

După ce i-au ridicat capul, Miller l-a tras de buza de sus. Limba, negricioasă și umflată, îi tremura în gură. Cu aceeași grijă, Miller a umezit carnea aspră și tumefiată; mâna îi dispăruse cu tot cu încheietură în gâtlejul animalului. Trăgându-și mâna, a stors cu toată puterea bucata de cârpă și câțiva stropi s-au prelins pe limbă, care i-a absorbit ca un burete uscat.

Pe rând, le-a umezit gurile tuturor boilor. Înfierbântați, dar fără strop de sudoare, cei trei au ținut dobitoacele nemișcate, înfigându-și adânc călcâiele în pământ; Schneider înjura fără oprire în barbă; Andrews inspira greu şi gâfâit aerul uscat care îl hârşâia pe gât ca șmirghelul și încerca să-și stăpânească tremurul mâinilor, să nu-i alunece de pe coarnele netede și încinse ale boilor. După ce fiecare animal își primea porția, Charley Hoge îl ducea înapoi în jug și se întorcea cu altul. Oricât au dat zor, a trecut aproape o oră până au terminat și cu ultimul.

Miller s-a sprijinit de loitra carului; pielea uscată, parcă

tăbăcită, îi părea gălbuie în contrast cu barba neagră.

— Nu-i așa grav, a spus respirând greu. O să reziste până se lasă întunericul și încă mai avem un pic de apă.

A arătat spre apa noroioasă rămasă în butoiaș, nu mai mult de două degete.

Schneider a râs; un sunet sec, care s-a preschimbat repede în tuse.

— O cană de apă la opt boi și trei cai.

— N-o să li se umfle aşa rău limbile, a răspuns Miller. Măcar pentru atât e de-ajuns.

Charley Hoge s-a întors din fața carului.

— Îi scoatem de la jug acum și ne mai odihnim?

— Nu, a spus Miller. Limba o să li se umfle la fel de rău și dacă stau, și dacă merg. Și-i mai ușor să-i împiedicăm să pască dacă ne mișcăm.

— Încotro ne mișcăm? a spus Schneider. Cât crezi că mai pot vitele-astea să tragă caru'?

— Destul, a spus Miller. O să dăm de apă.

Schneider s-a mișcat brusc, întorcându-se vijelios spre Miller.

— Tocmai ce mi-a dat prin cap, a spus. Câţi plumbi și cât praf de pușcă ai în car?

— O tonă jumate, două, a zis Miller fără să-l privească.

— Dumnezeule, a spus Schneider. Nu-i de mirare că-s morți de sete. Putem să-naintăm de două ori p-atâta dacă le-aruncăm.

— Nu, a spus Miller.

— Putem să găsim apă și să ne-ntoarcem să le-ncărcăm la loc. Doar nu le lăsăm aici.

— Nu, a repetat Miller. Ajungem unde-avem de-ajuns așa cum am pornit sau nu mai ajungem deloc. Nu-i nevoie să ne pierdem cu firea.

— Nebunu' naibii, a spus Schneider. A tras un picior într-o spiță groasă de lemn. Dă-o dracu'. Ești nebun de legat.

A mai tras un picior, apoi un pumn în obada roții.

— Oricum, a spus Miller calm, nu prea ar conta. Pe-un teren ca ăsta un car plin se trage la fel de ușor ca unul gol odată ce s-au pus în mișcare animalele.

— Degeaba vorbești cu el, a spus Schneider. Degeaba.

A plecat cu pași hotărâți de la umbră și s-a dus spre calul lui,

pe care îl legase în spatele carului cu capul sus, ca să nu poată să pască. Andrews și Miller l-au urmat mai agale.

— Las' că-i face bine lui Fred să mai răbufnească din când în când, i-a spus Miller lui Andrews. Știe că dacă lăsăm încărcătura aici o să treacă o săptămână până o găsim iar, asta dac-o mai găsim. Și dacă umblăm după ea s-ar putea s-ajungem la fel de rău ca acu'. Carul nu-i destul de greu ca să lase o urmă ușor de găsit și nu prea ai cum să pui însemne într-un ținut ca ăsta.

Andrews a privit în urmă. Era adevărat. În iarba scurtă și uscată, pe pământul pârjolit de soare, roțile carului abia dacă lăsau vreo urmă; deja iarba pe care o turtiseră își revenea și se ridica la loc, ștergând orice urmă a trecerii lor. Andrews s-a chinuit să înghită, dar gâtul uscat nu-i lăsa mușchii să se contracte.

Caii înaintau apatic; sub pocnetul biciului și cu vocea subțire și ascuțită a lui Charley Hoge venind din spate, boii abia mai puteau să tragă greutatea carului. Se poticneau nesiguri pe picioare, nu ca un atelaj, ci ca o adunătură de dobitoace chinuindu-se să scape de bici și de vocea vizitiului din spatele lor. La un moment dat, în cursul după-amiezii, au trecut pe lângă o scobitură nu foarte adâncă, pe fundul căreia noroiul uscat și crăpat alcătuia un model alambicat. S-au uitat mohorâţi la balta secată și nimeni nu a spus un cuvânt.

Pe la mijlocul după-amiezii Miller i-a silit pe toți să ia câte un gât din whiskyul lui Charley Hoge.

— Nu mult, a spus. Doar cât să vă umezească gâtul. Mai mult de-atât o să vă facă greață.

Andrews s-a înecat cu tăria. I-a ars limba uscată și gâtul de parcă i-ar fi vârât cineva o torță aprinsă în gură; când și-a trecut limba peste buzele uscate și crăpate, arsura dureroasă nu l-a lăsat minute bune. A închis ochii și s-a ținut de oblâncul șeii în timp ce calul mergea mai departe; dar întunericul din spatele pleoapelor era brăzdat de săgeți luminoase care se învârteau amețitor; n-a avut de ales decât să-i deschidă din nou și să privească întinderea goală și fără urmă de cărare pe care mergeau.

Spre asfințit boii începuseră din nou să respire șuierat, cu gemete mormăite; aveau limbile atât de umflate, încât mergeau cu boturile căscate; îşi ţineau capetele plecate clătinându-le dintr-

o parte în alta. Miller i-a strigat lui Charley să oprească. Din nou Andrews și Schneider au ținut animalele de coarne; dar cu toate că amândoi erau mult mai slăbiți decât prima dată, treaba s-a dovedit mai ușoară. Boii se lăsau duși de colo-colo prostește, fără să se împotrivească și nici măcar n-au arătat vreun interes față de apa cu care Miller le umezea boturile.

— Nu ne oprim, a spus Miller. Vocea îi suna ca un croncănit sec şi ostenit. Mai bine să se miște cât îi mai țin picioarele.

A proptit găletușa pe muchie și a îmbibat cârpa cu ultimii stropi de apă. A umezit boturile cailor; când a terminat, cârpa era aproape uscată.

După ce soarele a dispărut dincolo de orizontul neted din fața lor, întunericul s-a lăsat cu repeziciune. Andrews se agăța cu mâinile de oblânc; îi erau atât de slăbite, că îi tot alunecau și abia găsea forța să şi le tragă la loc. Efortul de a respira era un supliciu; prăbușit moale în șa, a învățat să tragă un pic de aer pe nări și să-l dea afară repede, așteptând câteva secunde până s-o ia de la capăt. La un moment dat în timpul nopții, a observat că are gura deschisă și nu e în stare s-o închidă la loc. Limba îi ieșea printre dinți și, când a încercat să şi-i încleșteze, o durere surdă și uscată i s-a răspândit în gură. Și-a amintit cum arătau limbile boilor, negre, umflate și uscate; apoi și-a alungat imaginea din minte și a încercat să-și contopească gândurile cu noaptea întunecată și nemărginită prin care mergea. Odată unul dintre boi s-a împiedicat și n-a mai vrut să se ridice; cei trei au fost nevoiți să descalece și, cu puținele puteri care le mai rămăseseră, să tragă, să împingă și să înghiontească animalul să se ridice în picioare. După care boii n-au vrut sau n-au mai putut să urnească din loc carul, așa că s-au opintit toți trei în spițele roților în timp ce Charley Hoge pocnea din bici deasupra boilor, până când roțile s-au pus în mișcare și dobitoacele și-au reluat mersul încet și împleticit. Andrews a încercat să-și umezească buzele cu un pic din whiskyul lui Charley Hoge, însă mai tot lichidul i s-a scurs de pe buze pe la colțurile gurii. A călărit toată noaptea într-o stare care oscila între ușor delir și durere atroce. Odată și-a venit în simțiri și s-a trezit singur în beznă; nu avea idee unde e și nici încotro merge. Speriat, s-a sucit încolo şi-ncoace în șa; a privit în sus, spre bolta imensă a cerului, și în jos, spre pământul pe care

mergea, și amândouă i se păreau la fel de îndepărtate. Apoi a auzit slab scârțâitul carului și și-a îndemnat calul în direcția sunetului. În câteva clipe era din nou alături de ceilalți, care nu observaseră că rămăsese în urmă. Chiar și întors lângă ei a tremurat multă vreme, stăpânit încă de spaima de a se fi trezit părăsit; o bună bucată de vreme spaima l-a ținut treaz și a urmat mișcările nelămurite ale lui Miller, nu fiindcă l-ar fi condus unde voia să meargă, ci fiindcă îl puteau împiedica să rătăcească singur prin neant.

Puțin după răsăritul soarelui au dat de apă.

Mai târziu Andrews avea să-și amintească de parcă ar fi visat primul semn că se apropiau de apă. În lumina zorilor Miller s-a încordat dintr-odată în șa și a ridicat capul ca un animal la pândă. Apoi, aproape pe nesimţite, și-a îmboldit calul mai spre nord, rămânând atent și cu capul sus. Câteva clipe mai târziu și-a mânat calul și mai hotărât spre nord, încât Charley Hoge a trebuit să se dea jos din căruță și să îmboldească boii să meargă după calul lui Miller. Pe urmă, chiar când muchia discului solar a prins să se vadă deasupra orizontului neted de la est, Andrews și-a dat seama că, sub el, calul începuse să freamăte. A văzut că și calul lui Miller se smucea nerăbdător; stătea cu urechile ciulite în față, ținut bine în frâu de Miller. Miller s-a întors în șa, cu fața către cei din urma lui. În lumina gălbuie și blândă care îi scălda chipul, Andrews a văzut cum buzele uscate și crăpate, sângerând prin crăpături, se deschid într-un zâmbet grotesc.

— Doamne sfinte, a strigat Miller; în vocea slabă și răguşită se simţea limpede triumful. Doamne sfinte, am găsit apa. Struniți-vă caii și… Întorcându-se și mai mult, a ridicat vocea: Charley, ține boii ăia cât poți de bine. O să le miroasă a apă-n câteva clipe și-o s-o ia razna, să vezi dacă nu.

Calul lui Andrews a rupt-o dintr-odată la fugă; luat prin surprindere, a smucit frâiele cu toată puterea, iar calul s-a ridicat pe picioarele din spate, lovind aerul cu copitele. Andrews s-a lăsat înnebunit în față, lipindu-şi obrazul de coama animalului, ca să nu-l azvârle cât colo.

Când le-a apărut pârâul, care şerpuia printr-o viroagă netedă și fără copaci săpată în întinderea dreaptă, animalele ajunseseră nişte mormane de carne tremurândă strunite de mușchii tot mai

obosiți ai celor patru. Când le-a ajuns la urechi susurul apei Miller, le-a strigat:

— Jos din șa și dați-le drumu'!

Andrews și-a scos un picior din scăriță; imediat calul, scăpat de strânsoarea hățurilor, s-a repezit înainte, azvârlindu-l pe Andrews la pământ. Până să se ridice el în picioare, caii erau deja la pârâu, în genunchi, cu capetele afundate în apa nu prea adâncă.

Charley Hoge a strigat din car:

— M-ajută și pe mine careva cu piedica asta?

Cu o mână și cu încheietura cotului celuilalt braț trăgea de piedica mare dintr-o parte a carului; roțile înţepenite săpau șanțuri prin iarba scurtă, ridicând praful. Andrews s-a împleticit într-acolo și s-a cățărat în car, sprijinindu-se de spițele înțepenite ale roților. A apucat piedica de care ţinea Charley Hoge.

— Tre' să-i desfac de la oiște, a spus Charley Hoge. Își dau duhul dacă mai trag mult așa.

Piedica zvâcnea și tremura în mâinile lui Andrews; i-a ajuns în nări miros de lemn și piele încinsă. Charley Hoge a sărit din car și a dat fuga la perechea de boi din față. Cu mișcări dibace a scos resteiele de la una dintre jigle și a eliberat-o de la jug, sărind într-o parte chiar când animalul s-a năpustit înainte, pe lângă el, spre pârâu. Miller și Schneider stăteau de-o parte şi de alta a atelajului, încercând să liniștească boii până reușea Charley Hoge să-i dejuge. Când a fost eliberat și ultimul animal, cei trei s-au îndreptat în pas rapid, dar poticnit spre un loc la câțiva pași mai în amonte de unde se înșiraseră animalele.

— Luați-o încet, a spus Miller după ce s-au aruncat cu toții pe burtă lângă pârâiașul îngust și noroios. Mai întâi doar umeziţi-vă gurile. Dacă-ncercați să beți prea mult o să vi se facă rău.

Și-au umezit gurile și au lăsat un firicel de apă să li se prelingă pe gâtlej, după care au rămas întinși pe spate preț de câteva clipe, cu mâinile sub cap și apa scurgându-se ușor și răcoros peste ele. Apoi au băut din nou, mai vârtos; și iar s-au odihnit.

Au rămas lângă pârâu toată ziua, lăsând animalele să bea cât poftesc și să pască iarba scurtă și uscată.

— Și-au pierdut mult din puteri, a spus Miller. Abia dup-o zi întreagă o să și le mai recapete.

Puțin înainte de amiază, Charley Hoge a adunat niște vreascuri aduse de apă pe care le-a găsit de-a lungul pârâului și a făcut focul. A pus la fiert niște fasole uscată și a fript niște slănină, pe care au înfulecat-o imediat cu ultimele turte uscate, stropită cu cafea din belşug. Au dormit toată după-amiaza; în timp ce dormeau focul la care fierbea fasolea s-a stins și Charley Hoge a trebuit să-l aprindă la loc. Mai târziu, pe întuneric, au mâncat fasolea, tare și nefiartă, și au mai băut niște cafea. O vreme au ascultat mișcările încete, îndestulate ale animalelor; apoi, îndestulați și ei, s-au întins pe aşternuturi în jurul jăraticului rămas de la focul de tabără și au dormit, auzind în somn şopotul slab al pârâului pe care-l găsiseră.

Și-au reluat drumul a doua zi înainte de răsărit, doar puțin slăbiți de calvarul pe care-l înduraseră. Miller îi conducea cu mai multă încredere, acum că dăduseră de apă. Vorbea despre apă ca despre o ființă vie care încerca să se ascundă de el.

— Am găsit-o, spusese cu o seară înainte, în tabăra de lângă pârâu. Acu' nu-mi mai scapă.

Și nu i-a mai scăpat. Au înaintat spre vest, rătăcind pe întinderea mereu la fel, și de fiecare dată au găsit apă la sfârșitul zilei; de obicei dădeau peste apă pe întuneric, când lui Schneider și lui Andrews nu li se părea cu putinţă să se găsească.

În cea de-a paisprezecea zi a călătoriei au văzut munții.

Cea mai mare parte a după-amiezii din ajun merseseră în direcția unei pături joase de nori care acoperea orizontul vestic și își văzuseră de drum mult după lăsarea nopții până să dea de apă. Așa că dimineață s-au trezit târziu.

Când s-au deşteptat ei, cerul era deja albastru oțelit și soarele ardea tare dinspre est. Andrews s-a ridicat speriat de pe aşternut; niciodată, în toată călătoria, nu ridicaseră tabăra așa târziu. Ceilalți erau încă în culcuşuri. A dat să-i strige; dar i-a atras atenția cerul senin şi strălucitor. Și-a lăsat privirea să rătăcească peste bolta înaltă și senină; iar când privirea i s-a abătut spre vest, cum făcea mereu, s-a încordat și s-a uitat mai atent. O movilă joasă, albastru-închis, se înălţa la marginea cea mai îndepărtată a priveliştii din faţa ochilor lui. A sărit în picioare și a făcut câțiva pași în față, ca și cum acei câțiva pași l-ar fi ajutat să vadă mai bine. Apoi s-a întors către tovarășii lui adormiți; s-a

apropiat de Miller și l-a scuturat de umăr însuflețit.

— Miller! a spus. Miller, trezește-te.

Miller s-a deșteptat, a deschis ochii și într-o clipă a fost în capul oaselor, treaz de tot.

— Ce e, Will?

— Uite. Andrews a arătat înspre vest. Uită-te acolo.

Fără să se uite la ce îi arăta Andrews, Miller a rânjit.

— Munții. Mă gândeam io c-o să-i vedem cândva azi.

Deja se treziseră și ceilalți. Schneider a aruncat o privire către culmea îngustă din zare, a ridicat din umeri, și-a adunat aşternutul și l-a prins în spatele șeii. Charley Hoge a aruncat și el un ochi spre munți și s-a întors să se apuce de pregătit masa de dimineață.

Spre sfârșitul dimineții și-au reluat lungul drum spre vest. Acum că ținta li se arătase, Andrews descoperea pe întinderea pe care o străbăteau contururi pe care până atunci nu fusese în stare să le deslușească. Aci pământul cobora într-o mică văioagă; colo se ridica un stei de piatră; undeva în zare, un pâlc de copaci piperniciți se profila ca o pată pe verdele gălbui al peisajului. Înainte, stătuse mai tot timpul cu ochii ațintiți pe spinarea lui Miller; acum și-i mijea spre movila învălurată de pământ care se ivea, când limpede, când în ceaţă, departe la orizont. Și a descoperit că jinduia după apropierea munților la fel de tare cum tânjise după apă; dar știa că sunt acolo, îi vedea; și nu știa prea bine ce fel de foame sau de sete îi vor astâmpăra.

Drumul până la colinele de la poalele munților le-a luat patru zile. Încet-încet, pe măsură ce înaintau, munții se întindeau și se înălțau tot mai mult. Cu cât se apropiau, Miller devenea tot mai nerăbdător; când se opreau la prânz lângă vreun pârâu (pe care le întâlneau tot mai adesea), abia avea răbdare să aștepte animalele să pască și să se adape. Îi îndemna să meargă mai departe, tot mai repede și mai repede, până când pocnetul și şfichiuitul biciului lui Charley Hoge au început să se audă una-două, iar de pe boturile boilor să zboare picături de spumă albă. Mergeau până târziu în noapte și porneau din loc înainte de răsărit.

Andrews simțea că munții îi trag spre ei tot mai puternic pe măsură ce se apropiau, de parcă ar fi fost un bloc uriaș de

magnetit a cărui forţă creștea în ritmul apropierii lor. Când au mai înaintat a avut din nou senzația că e absorbit, înghițit în ceva cu care nu avusese nimic de-a face până atunci; dar, spre deosebire de sentimentul de absorbire pe care i-l dăduse întinderea preriei fără nume, cel de acum promitea, chiar dacă nedeslușit, o bogăție și o împlinire dincolo de cuvinte.

Odată au ajuns la un drum lat care mergea de la nord la sud. Miller s-a oprit, a descălecat și a cercetat poteca bătătorită.

— Drum de vite, s-ar părea. Tre' c-au început s-aducă vite din sud, din Texas. A clătinat din cap. Ultima dată când am fost p-aici nu era.

Târziu, spre seară, chiar înainte de lăsarea întunericului, Andrews a zărit în depărtare paralelele lungi și subțiri ale unei căi ferate, care-și croise drum neted șerpuind printre colinele blânde care se înălţau tot mai mult pe întinderea ţinutului; dar Miller o văzuse deja.

— Doamne! a făcut Miller. Calea ferată!

Cei trei au dat pinteni cailor și în câteva minute s-au oprit lângă terasamentul ridicat. Șinele luceau stins în ultimele raze ale soarelui. Miller s-a dat jos de pe cal și a rămas nemișcat preț de câteva clipe. A clătinat din cap, s-a lăsat în genunchi și și-a plimbat degetele pe oţelul neted. Apoi, fără să ia mâna, a ridicat ochii spre munții care se ridicau acum înalți și zimțați în lumina arămie-albăstruie a cerului la înserat.

— Doamne! a repetat. N-aș fi crezut niciodată c-o să vină calea ferată până aici.

— Bizoni, a spus Schneider de sus, din șa, și a scuipat pe șine. Cirezi mari. N-am auzit de cirezi mari unde-i cale ferată deja de câțiva ani.

Miller nu a ridicat privirea spre el. A clătinat din cap, după care s-a ridicat și a încălecat.

— Haideți, a spus tăios. Avem mult de mers până punem tabăra.

Cu toate că au trecut mai multe pârâuri cu apă curată, Miller i-a obligat să meargă aproape trei ore după lăsarea întunericului. Înaintau încet, fiindcă, pe măsură ce se apropiau de munți, terenul era tot mai accidentat; adesea au fost nevoiți să ocolească crânguri întinse de copaci care creșteau în apropierea pârâurilor

și au trebuit să înconjoare mai multe dealuri abrupte care se ridicau nedesluşit în întuneric. Odată au văzut în depărtare licărirea unei lumini care ar fi putut veni prin ușa deschisă a unei case. Și-au continuat drumul până nu-i mai putea zări nimeni dintr-acolo și încă ceva timp după aceea.

A doua zi dimineață ajunseseră între colinele de la poalele munților. Câțiva pini creșteau risipiți pe coastele abrupte ale dealurilor care le ascundeau priveliştea munților. Miller, care mergea în față, îndrepta carul pe drumul ce urca blând spre dealuri; a făcut semn spre un pâlc lung şi îngust de pini care cobora de pe un deal și au cotit într-acolo. Coastele dealurilor coborau abrupt într-o vale; pe fundul defileului, drumul devenea neted de-o parte și de alta a unui pârâiaș. Au mers de-a lungul lui până i-a scos într-o vale largă și netedă, care se întindea până la poalele munților.

— Pân' la prânz ar trebui s-ajungem la râu, a spus Miller. Dup-aia începe urcușul.

Dar abia un pic după prânz au dat de râu. Pe partea dinspre care veneau, pământul era golaș; câteva tufe de sumac, care începuseră deja să îngălbenească, și câteva pâlcuri de sălcii pitice erau risipite de-a lungul malurilor. Albia râului era largă: să fi tot fost vreo două sute de yarzi de la locul unde se ridica malul pe partea lor până la acela stâncos de pe partea cealaltă. Însă cale de yarzi întregi dincolo de amândouă malurile, ca și în albia propriu-zisă, creșteau iarbă și chiar și câteva tufe și copăcei. De-a lungul timpului, râul își săpase drumul prin pământ și piatră; acum curgea într-un fir subțire și puțin adânc pe mijlocul albiei, o fâșie de nici treizeci de picioare lățime. Curgea liniștit și limpede printre bolovani, unii turtiţi, alţii iţindu-se ascuțiţi de pe fundul albiei și ici-colo apa se învolbura în mici vârtejuri și repezișuri cu creste albe.

Au poposit de prânz chiar acolo unde le ieşise râul în cale. Cât pășteau celelalte animale, Miller a încălecat pe calul lui și a pornit înspre nord-est, urmând cursul râului. Andrews a plecat de lângă Charley Hoge și Schneider, care se odihneau lângă car, și s-a așezat pe mal. Muntele era îmbrăcat în pini. Pe malul celălalt trunchiurile groase și maronii se ridicau mai bine de treizeci, patruzeci de picioare până să înceapă ramurile cu ciucurii lor de

ace verzi-închis. Prin golurile dintre trunchiurile uriaşe nu se vedeau decât alte trunchiuri și altele, și altele, până când puținii copaci pe care-i mai desluşea se contopeau într-un desiș întunecat de nepătruns, alcătuit din copaci, umbră și pământ neatins de lumină, unde nu călcase picior de om. A ridicat ochii și a urmărit cu privirea coasta muntelui care țâșnea drept în sus. N-a mai văzut pinii și nici desimea pădurii și, de fapt, n-a mai văzut nici muntele. Vedea doar un covor verde-închis de ace și ramuri, care își pierdeau în ochii lui și identitatea, și întinderea, aidoma unei mări fără apă, înghețate într-o clipă de liniște, cu valuri egale și veșnic nemișcate – pe care putea păși o clipă, după care pașii i s-ar afunda, i s-ar afunda încet în verdele compact și ar ajunge în însăși inima pădurii în care nici aerul nu pătrunde, ar deveni parte din ea, în bezna singurătății. A rămas multă vreme pe malul râului, absorbit de viziunea lui.

Tot acolo era când s-a întors Miller de unde fusese în josul râului.

Miller s-a apropiat fără zgomot de bărbații care se odihneau și care s-au strâns în jurul lui imediat ce și-a oprit calul și s-a dat jos din șa.

— Bun, a zis Schneider. Ai lipsit ceva. Ai găsit ce căutai?

Miller a mormăit. S-a uitat dincolo de Schneider, rătăcind cu privirea de-a lungul râului, atât cât se vedea din el.

— Nu știu, a răspuns. Se pare că regiunea s-a schimbat. În voce i se citea o nedumerire nerostită. Se pare că nimic nu mai e cum era.

Schneider a scuipat pe pământ.

— Deci tot nu știm unde suntem?

— N-am spus asta. Privirea lui Miller continua să rătăcească pe râu. Am mai fost în locul ăsta. Am mai bătut ţinutul ăsta și altă dată. Da’ nu reușesc să-mi pun ordine în minte.

— Da’ asta chiar că-i cea mai blestemată vânătoare la care-am fost, a spus Schneider. Parc-am căuta acu’ în caru’ cu fân.

S-a îndepărtat furios de micul lor grup. S-a așezat lângă car, cu spatele sprijinit de spițele unei roți din spate, privind ursuz la valea netedă pe unde veniseră.

Miller s-a îndreptat spre mal, unde stătuse Andrews în lipsa lui. Preț de câteva minute a rămas cu ochii ațintiți spre pădurea

de pini care se ridica pe coasta muntelui. Stătea cu picioarele ușor depărtate și cu umerii masivi aduși în față; îşi ținea capul plecat și brațele îi atârnau moi pe lângă corp. Din când în când îi zvâcnea câte un deget și mișcarea aceea ușoară îi sucea mâinile încoace și-ncolo. Într-un final a oftat și s-a îndreptat de spate.

— Nu văd de ce n-am lua-o din loc, a spus întorcându-se către ceilalți. Nu găsim nimic dacă stăm aici.

Schneider a protestat, spunând că n-are nici un rost să caute cu toții, de vreme ce doar Miller știa cum arată locul acela (asta dacă-l știa și el) și l-ar fi putut recunoaște. Miller nu i-a răspuns. I-a zis lui Charley Hoge să înjuge boii la car; în scurtă vreme grupul se îndrepta spre sud-vest, în cealaltă parte decât mersese Miller de unul singur mai devreme.

Toată după-amiaza au călătorit în amonte. Miller mergea pe lângă malul râului; uneori, când hăţişurile de pe mal erau prea dese, călărea de-a dreptul prin albie, unde calul se împiedica de pietrele care acopereau fundul până aproape de celălalt mal. Odată, o pădurice deasă de pini crescută chiar pe malul râului a obligat carul să ocolească mult; grosul grupului a luat-o mai pe la marginea păduricii, în timp ce Miller a ținut-o înainte prin albie. Andrews, alături de Schneider și Charley Hoge, nu l-a mai văzut pe Miller mai bine de-o oră; când, într-un final, au lăsat în urmă păduricea triunghiulară, l-a zărit mult în fața lor, în amonte, aplecat în șa ca să studieze malul opus.

În seara aceea au aşezat tabăra devreme, la doar o oră sau două după ce a coborât soarele dincolo de munți. Odată cu întunericul s-a lăsat și răcoarea; Charley Hoge a mai aruncat niște crengi pe foc și deasupra lor un buștean măricel pe care Schneider, ca să-și consume energia și furia, îl tăiase dintr-un pin al cărui vârf se rupsese în iarna trecută sub greutatea zăpezii și a vântului. Focul trosnea strident în liniștea din jur, silindu-i pe cei patru să se tragă mai în spate și luminându-le fețele într-un roșu aprins. Dar după ce focul s-a potolit și au mai rămas doar tăciunii, frigul a revenit; Andrews a mai luat o pătură din car și și-a întins-o peste aşternutul subțire.

De dimineață, în tăcere, au strâns tabăra. Andrews și Charley Hoge s-au ocupat de asta; Schneider și Miller, la distanță unul de altul, se țineau departe de cei doi care-și vedeau de treabă.

Schneider ciopârțea înverșunat cu cuțitul o ramură subțire de pin; așchiile se adunau într-o grămăjoară pe pământ, între genunchii lui ridicaţi. Miller stătea din nou pe malul râului, cu spatele la ceilalți, cu privirea ațintită la apa puțin adâncă și limpede care curgea din direcția în care aveau s-o apuce imediat.

Partea de dimineață a călătoriei a început fără vlagă. Schneider stătea prăbușit în șa; de câte ori își ridica privirea din pământ și-o oprea, posac, pe spinarea lui Miller. Charley Hoge pocnea fără chef din biciul lung peste capetele boilor și tot lua câte un gât dintr-una din sticlele pe care le ținea sub capră. Numai Miller, care lui Andrews i se părea că face tot mai puțin parte din grup, mergea în față, neliniștit, ba pe mal, ba prin albia râului, ba drept prin apa care se învolbura în jurul picioarelor calului. Neliniștea lui Miller începea să-l afecteze și pe Andrews, care s-a trezit că privește tot mai intens la pădurea verde și fără nume care mărginea râul și le arăta drumul.

Pe la mijlocul dimineții, Miller, aflat în fața lor, și-a oprit calul. A rămas pe loc aproape în mijlocul albiei; când s-au apropiat și ceilalți, Andrews a observat că Miller privește gânditor, dar fără să pară cu adevărat interesat, la un punct de pe malul opus. Când s-a oprit carul, Miller s-a întors către ei și le-a spus cu voce joasă:

— Ăsta-i locu'. Charley, întoarce carul și treci apa pe-aici.

Preț de o clipă nimeni nu s-a clintit. Locul spre care arăta Miller nu se deosebea cu nimic de coasta muntoasă mereu neschimbată de-a lungul căreia merseseră toată dimineața și după-amiaza zilei dinainte.

— Haide. Întoarce carul și treci apa pe-aici.

Charley Hoge a ridicat din umeri. A pocnit din bici deasupra capetelor boilor de pe partea stângă și a pus piedica, pregătindu-se să coboare malul foarte povârnit. Schneider și Andrews au luat-o înainte, mergând imediat în spatele lui Miller, care și-a mânat calul drept spre desișul de pini.

Preț de o clipă, când el, Schneider și Miller au dat pinteni cailor la marginea pădurii, Andrews a avut senzația că se scufundă, de parcă ar fi fost absorbit într-o moliciune fără sfârşit și fără deosebiri. Respirația cailor, tropotul copitelor, până și puținele cuvinte pe care cei patru le schimbau între ei, toate erau absorbite de liniștea pădurii, așa încât sunetele se auzeau şterse,

depărtate și potolite, toate cumva otova, fie fornăit de cal, fie voce omenească; mai răzbătea doar un bufnet înăbuşit care părea să vină nu de la ei, ci de la pădurea însăși, de-ai fi zis că în miezul ei bate o inimă uriașă, pe care o auzea oricine.

Vocea lui Schneider, care în pădure suna stins, sec și fără griji, s-a auzit din spatele lui Andrews:

— Unde naiba mergem? Nu văd picior de bizon aicea.

Miller a arătat în jos.

— Uite ce-i sub noi.

Copitele cailor, a remarcat Andrews, alunecau nu prea tare pe ceva ce el luase drept pământul gri-verzui al pădurii; la o privire mai atentă a descoperit că mergeau de fapt peste niște pietre lungi și turtite care se înălţau din munte și șerpuiau printre copaci.

— Ce urme lasă bizonii pe-aici nu le vede ochiul omenesc, a spus Miller. Apoi s-a aplecat în față în șa. Da' uită-te-acolo sus.

Poteca de piatră se termina brusc în fața lor și un luminiș natural se lățea printre copaci și urca încet pe coasta muntelui. Prin mijlocul luminișului se vedea o fâșie de pământ lată și egală, bătătorită de nu mai rămăsese fir de iarbă; poteca era mărginită de pământ proaspăt și bolovani. Miller a dat pinteni calului și s-a apropiat de locul unde începea și acolo a descălecat; s-a lăsat pe vine în mijlocul potecii și a studiat-o cu atenție.

— Asta-i poteca lor. Mâna lui mângâia contururile pământului bătătorit. A trecut o cireadă pe-aici nu de mult. Și pare să fie mare.

— Să fiu al naibii, a făcut Schneider. Să fiu al naibii.

Miller s-a ridicat.

— De-aici încolo o să fie urcuș greu. Mai bine să vă legați caii la coada carului; Charley o să aibă nevoie de ajutor.

Cărarea bizonilor urca pe coasta muntelui când mai lin, când mai abrupt. Carul înainta pe panta pieptişă; urca încet, cobora brusc în câte-o scobitură, după care urca din nou. Andrews, după ce și-a legat calul de capătul carului, mergea pe lângă el cu pași mari și hotărâți. Aerul proaspăt al înălțimilor îi umplea plămânii și îi dădea o forță pe care nu știa s-o mai fi simțit vreodată. S-a întors spre ceilalți doi, care rămăseseră destul de mult în urmă.

— Haideți, le-a strigat într-un acces de forță și exuberanță; și a

râs scurt, însufleţit. Vă lăsăm în urmă.

Miller a clătinat din cap; Schneider a rânjit. Nici unul nu a deschis gura. Îşi târşâiau greoi picioarele pe cărarea bolovănoasă; înaintau cu mișcări lente, resemnate și chibzuite, ca niște bătrâni care au apucat cu mare reținere pe un drum care nu-i ducea nicăieri.

Andrews a ridicat din umeri și s-a întors. Privea înainte, la potecă, de parcă la fiecare cotitură aștepta o nouă surpriză. A luat-o înaintea carului, mergând ușor și iute; cobora în salturi în văioage și urca la loc cu paşi mari şi apăsaţi. S-a oprit în vârful unui povârniș; pentru câteva clipe carul nici nu s-a mai văzut; s-a urcat pe un pietroi care ieșea dintre doi pini și s-a uitat în jos; coasta muntelui se prăvălea abrupt de la marginea potecii și vedea cale de mile întregi într-o parte şi în cealaltă râul pe care-l trecuseră cu doar câteva minute mai devreme și preria care se întindea netedă până la poalele colinelor din spatele lor. Preria părea pașnică și neatinsă; s-a minunat o clipă de frica pe jumătate înăbuşită pe care o resimțise tot timpul cât o străbătuseră. Acum că trecuseră de ea, preria i se arăta ca o prietenă veche – îi dădea un sentiment de siguranță, de liniște și certitudinea că, de câte ori se va întoarce la ea, va regăsi oricând dorea aceeași siguranță și liniște. S-a răsucit. Deasupra lui, în jurul lui, ținutul era ascuns și necunoscut; nu vedea nimic și nu știa încotro merg. Dar imaginea celuilalt ținut, a preriei line pe care o lăsase în urmă, înrâurea ceea ce nu văzuse încă și simțea că îl cuprinde un soi de calm.

S-a auzit strigat pe nume. Sunetul venea slab de undeva de jos, unde carul înainta pieptiş pe potecă. A sărit de pe piatră și s-a întors în grabă la carul oprit înaintea unei porțiuni abrupte. Miller și Schneider stăteau lângă roțile din spate; Charley Hoge era pe capră, trăgând bine de piedică, să n-o ia carul înapoi.

— Hai să ne-ajuți, a spus Miller. E cam pieptiș aici pentru boi.

— Bine, a spus Andrews.

A observat că respira iute și avea și un ușor țiuit în urechi. A pus umărul la roata din spate, care era ceva mai jos, la fel cum făcuse Schneider cu cea cocoțată mai sus pe cealaltă margine a potecii. Miller, cu fața la el, trăgea de una dintre spițele mari ale roții în timp ce Andrews împingea. Biciul lui Charley Hoge a șuierat în spatele lor apoi a pocnit mai în față, peste capetele

boilor, iar vocea i s-a ridicat într-un „Diii!“ lung și strident. Boii s-au opintit în față; apoi Charley Hoge a ridicat piedica și preț de o clipă bărbații de lângă roţi au simțit alunecarea greoaie, înspăimântătoare a carului care o lua la vale; apoi forța animalelor a preluat povara; și, în timp ce bărbații se opinteau în roți, atelajul a început să înainteze încet, în sus pe potecă.

Andrews simțea că-i zvâcnesc tâmplele. Ca prin ceață vedea mușchii încolăciţi ca niște frânghii groase pe antebrațele lui Miller și venele care i se umflaseră pe frunte. Când roata s-a învârtit, a dat de următoarea spiță și s-a împins cu umărul în ea; respira sacadat, simțind de fiecare dată dureri ascuțite în gât și în piept. În fața ochilor i-au apărut puncte luminoase care au început să se învârtă; a închis ochii. Dintr-odată mâinile i-au dat de aer și apoi a simţit în spinare pietrele ascuțite de pe potecă.

A auzit voci care păreau să vină de la mare depărtare.

Vocea lui Schneider:

— Pare cam vinețiu, ai?

A deschis ochii; lumina îi juca în față, iar acele verzi de pin erau când foarte aproape, când foarte departe, iar printre ace se zărea un crâmpei de cer albastru. Și-a auzit propria respirație hârâită; brațele îi zăceau fără vlagă pe lângă corp și cu fiecare respirație simţea o piatră împungându-l în ceafă; în rest, nici nu se clintea.

— Își revine el, s-a auzit vocea tărăgănată, stăpânită și liniştită a lui Miller.

Andrews a întors capul. Schneider și Miller stăteau pe vine la stânga lui; carul era în față, destul de departe, în vârful povârnișului la poalele căruia se împotmolise o clipă.

— Ce s-a-ntâmplat? a întrebat Andrews cu glas subțire și pierit.

— Ai leșinat, i-a spus Miller. Schneider a râs înfundat. Aicea, în munți, e bine s-o iei mai ușurel, a continuat Miller. Aerul e mai subţiat decât ăla cu care suntem obișnuiţi.

Schneider a clătinat din cap, râzând mai departe în barbă.

— Băiete, da’ știu c-ai tras zdravăn cât ai putut. Am crezut c-o să treci muntele fără să te pocnească nimic.

Andrews a zâmbit fără vlagă și s-a săltat într-un cot; de unde i se mai potolise respirația, de la mișcare a început iar să sufle iute și greu.

— De ce nu mi-ați zis să merg mai încet?

Miller a ridicat din umeri.

— Asta-i ceva ce trebe să-nveți singur. Degeaba-ți zice altu'.

Andrews s-a ridicat și s-a clătinat amețit câteva clipe; s-a ținut de umărul lui Miller, apoi s-a îndreptat de spate și a rămas pe picioarele lui.

— Sunt bine. Putem să mergem.

Au urcat panta până la car. Nu era mult, dar până au ajuns sus Andrews respira iar greu și îi tremurau mâinile.

— Ți-aș zice să te urci pe cal o vreme, până îți vii în puteri, a zis Miller, da' n-ar fi o idee bună. Odată ce-ai rămas fără suflu e mai bine să mergi tot pe jos. Dacă te sui pe cal acu', o s-o iei de la capăt mai încolo.

— Mă simt bine, a spus Andrews.

Au pornit mai departe. De data asta Andrews s-a ținut în spatele lui Miller și Schneider, încercând să le imite mersul greoi și împiedicat. După o vreme a descoperit că secretul era să-ți lași membrele moi şi corpul aplecat în faţă și doar să încerci să te ții pe picioare şi atât. Cu toate că încă gâfâia și după o porțiune mai abruptă vedea cum i se învârt luminițe în fața ochilor, a observat că ritmul ăsta bizar și târşâit îl ajuta să nu obosească prea tare. La fiecare patruzeci și cinci de minute Miller le striga să se oprească și se odihneau cu toții. Andrews a remarcat că nici Miller, nici Schneider nu se așezau în timpul pauzelor. Rămâneau drepţi în picioare, cu piepturile tresăltându-le ritmic; imediat ce nu mai gâfâiau la fel de tare o luau iar din loc. După ce a descoperit cât e de chinuitor să te ridici la loc după ce ai stat așezat sau întins, Andrews a început să rămână și el în picioare ca ceilalți; era mult mai ușor și mai puțin obositor să reiei urcușul din picioare decât de jos.

Toată după-amiaza cei trei au mers pe lângă car; iar când poteca s-a îngustat au mers în urma lui, împingând cu umărul în roți ori de câte ori panta prea abruptă făcea copitele boilor să alunece pe pământul tare.

Pe la mijlocul după-amiezii urcaseră târâș-grăpiș cam jumătate din coasta muntelui. Andrews își simțea picioarele amorțite și îl ardea umărul de la cât se opintise în roata carului. Chiar și când se odihnea aerul subţiat și înțepător, rece și uscat, îl

rodea pe gât și îi stârnea junghiuri ascuțite în piept. Tânjea după odihnă, voia să se așeze pe jos sau să se întindă pe patul de ace moi de pin de lângă potecă; dar știa ce chin va fi să se ridice din nou; așa că a rămas în picioare alături de ceilalți când făceau pauză, privind în lungul potecii, spre locul unde aceasta dispărea în desișul de pini.

Spre sfârșitul după-amiezii poteca a cotit atât de strâns, încât Charley Hoge a fost nevoit să dea de mai multe ori carul în spate, întorcând de fiecare dată încă puțin spre dreapta, până a reușit să cotească, dar chiar și atunci roțile din dreapta se frecau de pini, iar cele din stânga se apropiau periculos de buza unei râpe adânci de trei, patru sute de picioare. Odată trecuți de cotitură, au făcut pauză. Miller a arătat în față; poteca urca abrupt spre o șa dintre două vârfuri ascuțite care se profilau zimțate și întunecate pe cerul senin al după-amiezii.

— Acolo e, a spus Miller. Chiar după vârfurile alea.

Charley Hoge a pocnit din bici peste capetele boilor și a scos un chiot. Speriați, boii au luat-o din loc la deal; copitele li s-au înfipt în pământ și pe urmă au alunecat; cei trei s-au opintit din nou cu umerii în roți.

— Nu-i forța prea tare, i-a strigat Miller lui Charley Hoge. E lung urcușul tocma' până-n vârf.

Pas cu pas, au tras și au împins carul pe ultimul povârniș. Sudoarea le lucea pe fețe și se usca într-o clipă în aerul rece al înălțimilor. Andrews auzea șuierat de aer tras în plămâni și și-a dat seama că el însuşi scotea sunetul pe care îl auzea, atât de puternic încât aproape că acoperea respirația celorlalți, scârțâitul carului care se căznea să urce împotriva legilor firii, răsuflarea boilor și zgomotul copitelor care se opinteau și alunecau pe potecă. Se chinuia să respire, i se părea că se îneacă; brațele îi atârnau moi din umeri și se loveau de spițe; ar fi vrut să fluture din ele, de parcă l-ar fi putut ridica undeva unde era mai mult aer. Îşi simţea picioarele tot mai amorţite, până când dintr-odată nu le-a mai simţit; sute de ace îl înțepau în carne, tot mai încinse, până s-au înroşit de tot, aprinzându-i oasele pe dinăuntru, până la carne. Își simțea încheieturile – gleznele, genunchii și șoldurile – strivite sub greutatea pe care o urneau pieptiş. Sângele îi zvâcnea în ţeastă, în urechi, până când i-a acoperit și sunetul

propriei respirații; apoi i s-a lăsat pe ochi o peliculă roșie. Nu mai vedea nimic în față; împingea orbește, din pură voință, nu forță, devenind una cu trupul lui, până când durerea i-a copleșit pe amândoi. Atunci s-a aruncat în față, pe lângă car; pietrele ascuțite de pe potecă i-au tăiat palmele, dar nu s-a clintit. A rămas preț de câteva clipe sprijinit în genunchi și în palme, privind cu o curiozitate rece cum i se scurge sângele din tăieturi și înnegrește pământul de dedesubt.

După alte câteva clipe și-a dat seama că atelajul se oprise chiar când se aruncase el pe jos și că stătea drept acum, nu mai era înclinat. La dreapta, țâșnea din pământ fața golașă a unei stânci; la stânga, deasupra carului, la nu mai mult de treizeci de picioare depărtare, era alta la fel. A dat să se ridice, dar a alunecat la loc în genunchi și a rămas așa o vreme. Încă în patru labe, l-a văzut pe Charley Hoge stând ţeapăn şi nemişcat pe capră și privind în față; Schneider și Miller rămăseseră atârnați de roțile la care împinseseră; și ei priveau în față și nici unul nu vorbea. Andrews s-a târâit puţin mai în față și s-a silit să se ridice în picioare; și-a șters mâinile însângerate pe cămașă.

Miller s-a întors spre el.

— Am ajuns, a spus încet. Uită-te și tu.

Andrews s-a apropiat de el și a rămas locului, uitându-se unde îi arăta el. Cale de poate încă trei sute de yarzi poteca o tăia la vale printre pini; dar din locul acela pământul se netezea dintr-odată. O vale lungă și îngustă, dreaptă ca tăblia mesei, şerpuia printre munți. Pe fundul văii creștea o iarbă grasă care se unduia în vânt cât vedeai cu ochii. O liniște părea să se ridice dinspre vale; era liniștea, nemișcarea, calmul desăvârşit al unui ținut în care omul nu pusese piciorul. Andrews și-a dat seama că, oricât de ostenit era, își ținea respirația; a dat aerul din plămâni afară cât a putut de încet, ca să nu tulbure liniștea.

Miller s-a încordat și l-a atins pe braț.

— Uite, a spus, arătând spre sud-vest.

Ceva negru se mișca pe întinderea văii, mai jos de pinii întunecaţi care creșteau pe cealaltă creastă a muntelui. Andrews a mijit ochii; la marginile petei negre ceva fremăta ușor; apoi întreaga pată a început să tresalte ca o întindere uriașă de apă agitată de curenți nevăzuți. Pata, deși părea mică de la depărtare,

avea, după socoteala lui Andrews, mai mult de o milă lungime și aproape o jumătate de milă lățime.

— Bizoni, a șoptit Miller.

— Dumnezeule, a spus Andrews. Câți sunt acolo?

— Două, trei mii poate. Și poate chiar mai mulți. Valea asta șerpuiește printre munți; noi vedem doar o părticică de-aici, de unde suntem. Cine știe ce găsim mai încolo.

Preț de alte câteva clipe, Andrews a rămas în picioare lângă Miller, cu ochii la cireadă. Nu putea, de la distanța de la care priveau, să deslușească nici un fel de contur, să distingă animalele între ele. Dinspre nord începea să prindă putere un vânt rece; trecea și prin șaua unde stăteau ei; Andrews s-a înfiorat. Soarele coborâse mult dincolo de crestele din fața lor și umbra muntelui se întindea neagră peste locul unde se opriseră.

— Hai să coborâm și să aşezăm tabăra, a spus Miller. Mai e puțin și se-ntunecă.

Încet, ca într-o procesiune, au luat-o pe povârnișul care cobora în vale. Au ajuns pe pământ neted înainte să se prăvălească noaptea dinspre munți.

IV

Au aşezat tabăra lângă un mic izvor. Apa izvorului, scânteind în ultimele raze ale zilei, se prelingea peste pietrele netede și se aduna într-un mic pat la poalele muntelui și de acolo se scurgea mai departe, într-un firicel pe jumătate ascuns de iarba deasă din vale.

— E un lac micuț la câteva mile mai spre sud, a spus Miller. Acolo merg bizonii să s-adape.

Charley Hoge a dezlegat boii de la jug și i-a lăsat să pască iarba din vale. Cu ajutorul lui Andrews a dat jos din car bucata mare de pânză de cort; apoi a tăiat câteva ramuri suple dintr-un pin tânăr și împreună au clădit o schelă pătrățoasă peste care au întins pânza, prinzând-o cu grijă și aranjând-o astfel încât marginile să alcătuiască un fel de podea pe iarbă. Apoi au cărat cutiile cu praf de pușcă și le-au așezat în micuțul cort pătrat.

— Dacă se udă prafu' de pușcă, a râs Charley Hoge înfundat,

mă omoară Miller.

După ce l-a ajutat pe Charley Hoge, Andrews a luat un topor și s-a dus cu Schneider un pic mai sus pe coasta muntelui, unde au început să taie lemne ca să facă provizii pentru tabără. Au lăsat buștenii pe jos acolo unde-i tăiaseră, retezând doar crengile mai subțiri și stivuindu-le sub copaci.

— Aducem caii mai încolo să-i tragă până la tabără, a spus Schneider.

Până să se întunece doborâseră deja vreo cinci copaci mărișori. S-au întors la tabără fiecare cu un braț de crengi și târâind împreună un trunchi mai mic.

Charley Hoge făcuse focul lângă un bolovan uriaș, de două ori mai înalt decât oricare dintre ei și atât de scobit într-o parte, încât forma un coș de fum natural. Cu toate că flăcările erau încă înalte, Charley Hoge pusese deja ibricul de cafea la fiert într-o parte, iar în alta așezase bine cunoscuta oală cu fasole pusă la înmuiat.

— E ultima seară când mai trebe să mâncăm fasole, a spus el. Mâine o s-avem carne de bizon, poate pun mâna și pe ceva vânat mărunt și facem o tocană.

De trunchiurile a doi pini alăturaţi bătuse în cuie o creangă dreaptă; de creangă își atârnase frumos ustensilele: o tigaie mare, două oale, un polonic, mai multe cuțite cu mânerele decolorate și crestate, dar cu lamele sclipind în lumina focului, o secure mică și un topor. Pe jos era un ibric mare de fontă, negru pe dinafară, dar cu interiorul lustruit, de un gri-argintiu stins. Alături, lângă trunchiul unui copac, era o ladă mare în care se găseau restul proviziilor.

După ce au terminat de mâncat, și-au scobit niște adâncituri lungi și ovale în stratul de ace de pin de pe jos; acolo au așezat cruciș rămurele, iar peste ele au pus la loc acele de pin pe care le dăduseră la o parte, așa încât și-au putut întinde aşternuturile pe niște saltele suple, care le susțineau bine și comod corpurile. S-au culcat aproape de foc, lângă bolovanul cel mare; așa erau apărați măcar în parte de vântul de nord sau vest care bătea în vale; dinspre est avea să-i ocrotească pădurea.

Până au terminat de aranjat culcuşurile, nu mai rămăseseră din foc decât tăciunii îmbrăcaţi în cenuşiu. Miller privea

concentrat jarul, iar pâlpâirea lui stacojie i se oglindea pe chip. Charley Hoge a aprins felinarul care atârna de creangă alături de ustensilele lui de gătit; lumina palidă a acestuia a fost imediat înghițită de întuneric. A adus felinarul lângă foc, unde stăteau ceilalți. Miller s-a ridicat și s-a dus după ibricul greu de fontă, pe care l-a așezat pe patul de tăciuni. Apoi a luat felinarul și i l-a dat lui Charley Hoge, care l-a urmat la lada mare cu provizii de lângă copac. Miller a scos din ladă două lingouri mari de plumb, pe care le-a dus lângă foc; le-a vârât în ibric, așezându-le cruciș pentru ca greutatea lor să nu-l răstoarne. După asta s-a dus la micul cort pe care-l ridicaseră Charley Hoge și Will Andrews și a scos o cutie de praf de pușcă și altă cutie, mai mică, de capse; înainte să se întoarcă a strâns cu grijă pânza în jurul restului de provizii.

Revenit la foc, s-a lăsat în genunchi lângă ș a, așezată lângă aşternutul lui, și a scos din cobur un sac mare și nu foarte plin prins la gură cu o cureluș ă de piele. A desfăcut cureluș a și a întins pânza pe jos; sute de tuburi de cartuș e din alamă lucind stins erau strânse într-o grămăjoară pe jos. Andrews s-a tras și el mai aproape.

Plumbul din ibricul înnegrit forfotea de la căldură. Miller a controlat ibricul și l-a reașezat ca să se încălzească uniform. Apoi, cu o secure, a deschis cutia de praf de pușcă și a rupt hârtia groasă în care erau înveliţi grăunţii negri. A luat câţiva între degetul mare și arătător și i-a aruncat în foc, unde au stârnit pentru o clipă o vâlvătaie alb-albăstruie. Miller a dat din cap mulțumit și a scotocit din nou în coburii de la ș a; de data asta a scos un obiect mare și plat, cu balamale pe o parte, care, odată deschis, lăsa să se vadă mici adâncituri nu foarte adânci, dispuse la distanțe egale și unite între ele prin șănțulețe. A curățat atent matrița cu o cârpă muiată în unsoare; când a închis-o, Andrews a văzut că deasupra avea o deschizătură minusculă, ca o pâlnie.

Miller a căutat iar în coburi și a scos un polonic mare. L-a introdus în ibricul care clocotea deja și a turnat delicat plumbul topit în pâlnia matriței pentru gloanțe. Plumbul fierbinte a pârâit când a atins matriţa rece; un strop a sărit pe mâna cu care Miller ținea matrița, dar el nici n-a clipit. După ce a umplut-o, Miller a azvârlit-o în găleata cu apă rece pe care i-o pregătise Charley Hoge; matrița a sfârâit și apa a spumegat, albă. Apoi Miller a scos

matrița și a lăsat să cadă plumbii pe pânză, lângă tuburile goale de cartuşe.

Când grămada de gloanțe de plumb s-a făcut cam la fel de mare ca aceea a tuburilor de alamă, Miller a lăsat matrița deoparte să se răcească. A cercetat rapid, dar cu atenție, plumbii turnaţi; când și când netezea fundul câte unuia cu o mică pilă; uneori, dar mult mai rar, arunca câte unul prost făcut înapoi în ibricul de fier, pe care îl luase de pe foc. Înainte să așeze gloanțele într-o nouă grămăjoară alături de tuburile de cartușe, a frecat baza fiecărui plumb cu un calup de ceară de albine. Din recipientul pătrat de lângă cutia cu praf de pușcă a scos capsele și le-a vârât cu ușurință în tuburile de cartuș, îndesând-o atent pe fiecare cu o mică unealtă neagră.

Apoi a scos, tot din coburii de la șa, o lingură subțire și un ghemotoc de ziar. Cu lingura a măsurat cantitatea de praf; ținând un tub de cartuș deasupra cutiei deschise cu praf de pușcă, l-a umplut pe trei sferturi cu praful negru. A lovit scurt cartușul de marginea cutiei ca să niveleze conținutul, iar cu mâna liberă a rupt o bucățică din ghemotocul de ziar și a îndesat-o, mototolită, în cartuș. În cele din urmă a luat un plumb și l-a băgat cu podul palmei în cartușul încărcat. Apoi, cu dinții lui albi și puternici, a strâns marginea tubului de alamă și l-a azvârlit neglijent într-o a treia grămăjoară.

Câteva minute bune ceilalți trei l-au urmărit pe Miller cum umple tuburile cartușelor. Charley Hoge privea cu încântare, rânjind și dând admirativ din cap la cât de priceput era Miller; Schneider privea somnoros și indiferent, căscând la răstimpuri; Andrews privea atent și interesat, încercând să-și întipărească în memorie întocmai fiecare gest de-al lui Miller.

După o vreme Schneider s-a trezit din toropeală și i-a zis lui Andrews:

— Domnu’ Andrews, avem treabă. Adu-ți cuțitele și hai să le ascuțim.

Andrews s-a uitat la Miller, care a făcut semn din cap spre lada mare cu provizii. În lumina slabă a felinarului, Andrews a cotrobăit prin ladă; în cele din urmă a dat de cutia plată de piele pe care Miller i-o cumpărase în Butcher’s Crossing. A adus-o înapoi lângă foc, care ardea acum cu flăcări înalte, înviorate de

buștеanul pe care-l pusese Charley Hoge. A deschis trusa. Cuțitele au lucit viu în lumina focului; mânerele de os erau curate și fără nici o crestătură.

Schneider și-a adus propriile cuțite din coburii șeii; a scos unul din cutie și i-a încercat lama pe pielea aspră a degetului mare. A clătinat din cap și a scuipat copios pe o piatră de ascuțit grimaronie, atât de tocită la mijloc, încât devenise curbă; a împrăștiat scuipatul cu lama cuțitului pe toată piatra. Apoi a început să frece lama de piatră descriind un oval lunguieţ, ținând-o cu grijă înclinată și mișcându-se în aşa fel încât piatra să rașcheteze egal din toată lungimea lamei. Andrews l-a urmărit câteva clipe; apoi a ales un cuțit și i-a încercat lama pe degetul mare. Muchia lamei a apăsat în carnea moale, dar fără să taie.

— Va trebui să le ascuți pe toate, a spus Schneider, uitându-se în sus el; cuțitele noi n-au tăiș.

Andrews a încuviințat din cap și a scos din cutie piatra nouă de ascuțit; a scuipat pe ea, cum văzuse că face Schneider, și a împrăștiat saliva pe toată suprafața.

— Ar trebui să ții piatra în ulei o zi, două înainte s-o folosești, a zis Schneider. Da-mi închipui că-i totuna de data asta.

Andrews a început să rotească lama pe piatră; se mişca stângaci și nu reușea să dibuiască ritmul prin care lama să se ascută uniform pe întreaga lungime.

— Fii atent, a făcut Schneider, lăsând cuțitul și piatra. Ții lama prea sus. S-ar putea s-o ascuți și-așa, da' n-ar ține mai mult de-o piele, două. Dă la mine.

Schneider făcea lama să alunece peste piatră cu îndemânare, trecând-o încoace și încolo atât de iute, încât Andrews abia vedea ce face. Schneider a întors lama și i-a arătat lui Andrews unghiul pe care îl făcea cu piatra.

— Așa îţi iese un tăiș lung, a spus Schneider. Te ține o zi-ntreagă fără să-l ascuți din nou. Dacă iei prea mult strici cuțitul. I-a întins cuțitul lui Andrews, cu mânerul înainte. Încearcă-l.

Andrews a lipit lama de degetul mare; a simțit o durere scurtă și ascuțită. O linie subțire, roșie a apărut în diagonală pe buricul degetului; s-a uitat prostește cum se lățește și sângele se împrăștie la întâmplare prin șănțulețele spiralate de pe piele.

Schneider a rânjit.

— Așa tre' să taie un cuțit. Ai niște cuțite bune-acolo.

Supravegheat de Schneider, Andrews a ascuțit restul cuțitelor. Pe măsură ce trecea la alt cuțit, fiecare de altă formă sau mărime, Schneider îi explica la ce folosesc.

— Ăsta-i pentru tăieturi lungi, a spus Schneider. Poți să despici un animal de la beregată pân' la mădular fără să-l scoți deloc din piele. Apoi: Cu ăsta-i faci tăieturi de finețe, în jurul copitelor. Cu ăsta desprinzi carnea de pe oase, odată ce l-ai jupuit. Iar cu ăsta râcâi pielea după ce-ai scos-o.

Când în cele din urmă Schneider s-a declarat mulțumit de cum sunt ascuțite cuțitele, Andrews le-a pus la loc în cutie. De la mișcările proaspăt învățate îi obosise brațul; de la cât strânsese cuțitele îi amorțise mâna. Dinspre trecătoare bătea un vânt rece; Andrews a început să tremure și s-a tras mai aproape de foc.

Din beznă, din spatele celor trei bărbați care stăteau tăcuți în jurul focului, s-a auzit vocea lui Miller:

— Totu' gata pentru mâine?

Au întors capul cu toții. Lumina focului se reflecta în nasturii cămășii lui Miller și în franjurii hainei descheiate, din piele de căprioară, și făcea să-i strălucească nasul mare și fruntea; barba neagră se contopea cu bezna și preț de o clipă Andrews a avut impresia că vede un cap plutind deasupra unui trup care abia se ghicea. Apoi Miller a venit lângă ei și s-a așezat.

— Totu-i gata, a spus Schneider.

— Bun.

Miller a scos un glonț dintr-un buzunar burdușit de la haină. Pe o piatră netedă de lângă el a desenat cu vârful de plumb o curbă lungă și neregulată care aproape înscria un semicerc.

— Din câte-mi aduc aminte, a spus Miller, valea-i de forma asta. Am văzut doar un pic din ea azi. La câteva mile după prima curbă, asta de-aici, se lățește pân' se face de patru, cinci mile; și se-ntinde pe douăzeci, douăşcinci de mile. Nu pare cine știe ce, da' iarba-i deasă și grasă și crește la loc aproape imediat; e destulă cât să hrănească o groază de bizoni.

Pe foc, un buștean mistuit s-a sfărâmat, împroşcând în aer o jerbă de scântei care au lucit o clipă și apoi s-au stins în întuneric.

— Treaba-i simplă, a continuat Miller. Începem vânătoarea cu cireada mică de-am văzut-o dimineață și dup-aia mergem mai

departe în lungul văii. N-avem de ce să ne facem griji; nu se poate ieși din canionu' ăsta decât pe unde-am venit noi. Sau cel puţin bizonii n-au pe unde ieși. Munții-s tot mai abrupți după primul cot; în multe locuri nu-i decât stâncă goală.

— Asta o să fie tabăra principală? a întrebat Schneider.

Miller a încuviinţat din cap.

— Pe măsură ce noi ne-ndepărtăm în josul văii, Charley o să vină după noi cu carul, s-adune pieile; o să le legăm aici. S-ar putea să trebuiască să aşezăm tabăra de câteva ori și mai departe, dar doar de câteva ori; când ajungem la capătul văii, dac-au mai rămas bizoni, putem să-i mânăm încoace. Pe termen lung o să câştigăm nişte timp.

— Încă ceva, a zis Schneider. Ia-ne ușor la-nceput. Domnu' Andrews n-o să fie de prea mare ajutor în primele zile. Și io nu vreau să am de jupuit bizoni țepeni.

— La cum se-arată lucrurile, a spus Miller, nu-i nici o grabă. Dacă e nevoie, am putea să stăm aici toată iarna și să-i luăm pe-alese.

Charley Hoge a mai aruncat un buștean pe focul care deja ardea cu vălvătăi. În văpaie, bușteanul a luat foc de-ndată. Într-o clipă, chipurile celor patru bărbați strânși în jurul focului s-au luminat pe de-a-ntregul și s-au putut vedea unii pe alții ca la lumina zilei. Apoi scoarța bușteanului a ars de tot și focul s-a potolit. Charley Hoge a așteptat câteva minute; apoi, cu o cazma, a aruncat cenușa peste flăcări, astfel că, la lumina galbenă a felinarului, nu mai vedeau decât fumul alb-gălbui care își făcea loc prin stratul de cenușă. Fără să mai spună nimic s-au dus cu toții la somn în aşternuturile lor.

Mult timp după ce s-a culcat, Will Andrews a ascultat liniștea din jur. O vreme, mirosul înțepător al bușteanului de pin care ardea mocnit i-a încălzit nările; apoi vântul şi-a schimbat direcţia și n-a mai simțit fumul și nici n-a mai auzit respirația greoaie a celorlalți bărbaţi adormiţi. S-a întors cu fața spre coasta muntelui pe care o străbătuseră până acolo. Prin bezna care învăluia pământul și-a ridicat privirea și a urmărit câţiva copaci care se profilau nedesluşit în întuneric și care încet-încet au prins formă pe cerul senin, albastru-închis, smălțuit de sclipirea stelelor. Chiar și cu încă o pătură peste culcuş îi era frig; își vedea aburii fumurii

ai respirației în aerul tare al nopții. A adormit cu imaginea unui pin conic înalt, care se profila negru pe fundalul cerului luminos și, cu tot frigul, a dormit dus până dimineață.

V

Când s-a trezit Andrews, Charley Hoge era deja sculat și îmbrăcat; stătea ghemuit deasupra focului, punând rămurele pe tăciunii care rămăseseră aprinși peste noapte, înveliţi în cenuşă. Andrews a rămas o vreme în aşternuturile cât de cât călduroase, privindu-și aburii respirației. Apoi a dat deoparte păturile și, tremurând, și-a pus bocancii, tari și ţepeni de la frig. Fără să le mai lege șireturile, s-a apropiat cu pași greoi de foc. Soarele nu se ridicase încă peste muntele la poalele căruia era așezată tabăra; dar pe masivul din față, sus în vârf, marea de pini primea lumina primelor raze ale dimineții; un pâlc de plopi tremurători, ale căror frunze începeau să-și schimbe culoarea, se distingea ca o văpaie aurie în verdele pinilor.

Miller și Schneider s-au trezit înainte să dea în clocot cafeaua lui Charley Hoge. Miller i-a făcut semn lui Andrews; toți trei au ieșit târşâindu-și picioarele de la adăpostul copacilor în întinderea netedă a văii unde, la vreo sută de yarzi mai încolo, caii păşteau legaţi la picioare. Au adus animalele înapoi în tabără și le-au înșeuat. Au terminat înainte să fie gata cafeaua, slănina și terciul de mălai.

— Nu prea s-au mișcat, a zis Miller arătând printre copaci.

Andrews a văzut cireada ca o linie subțire și neagră înșirată în jurul cotului văii. Și-a băut în grabă cafeaua și s-a opărit. Miller și-a mâncat micul dejun încet și calm. Când a terminat a intrat puțin mai adânc în pădure și a ales o ramură înfurcată dintr-o cracă joasă, pe care a tăiat-o cam la două picioare de locul unde se înfurca; a cioplit-o cu cuțitul până când cele două rămurele se iţeau lungi de cam şase ţoli din creanga mare; apoi i-a ascuțit capătul gros. Și-a luat puşca din mormanul de lucruri de lângă aşternutul lui și a scos-o din bucata de mușama care o ţinea la adăpost de umezeala nopții. A cercetat-o cu atenție, după care a vârât-o în tocul lung, prins de șa. Cei trei s-au suit pe cai.

Odată ieșiți dintre copaci, Miller a încetinit și le-a vorbit celorlalți doi, care călătoreau de o parte și de alta:

— O să mergem drept spre ei. Țineți-vă chiar în spatele meu și

aveți grijă să nu iasă caii din rând. Câtă vreme o ţinem drept spre ei n-o să se sperie.

Andrews mergea în spatele lui Miller, cu calul la pas domol. Îl dureau mâinile; și-a privit încheieturile degetelor; pielea era albă și întinsă pe os. A slăbit strânsoarea și și-a lăsat umerii moi; respira greu.

Până au străbătut ei jumătate din lățimea văii, cireada, care păștea agale, dispăruse după un cot. Miller i-a condus pe ceilalți doi până aproape de poalele muntelui.

— De-aici tre' s-o luăm mai ușor, a spus. Nu știi niciodată cum bate vântul în munții ăștia. Legați-vă caii; mergem pe jos.

În șir indian, cu Miller în față, și-au croit drum de-a lungul peretelui stâncos teșit al muntelui. Miller s-a oprit dintr-odată și a ridicat o mână. Fără să întoarcă măcar capul spre ceilalți, le-a zis de parcă ar fi stat de vorbă:

— Sunt chiar în față, la nu mai mult de trei sute de yarzi. Mergeți încet. S-a lăsat pe vine, a rupt câteva fire de iarbă și, ridicând mâna deasupra capului, le-a lăsat să cadă. Vântul le-a purtat înapoi spre el. A dat din cap. Vântu-i în regulă.

S-a ridicat și a luat-o în faţă mai încet decât până atunci.

Andrews, care ducea traista cu muniția lui Miller, și-a așezat mai bine greutatea pe umăr; chiar atunci a zărit o mișcare în cireada din fața lor.

Tot fără să se întoarcă, Miller a spus:

— Mergeți tot drept. Câtă vreme nu ieșiți din rând n-o să se sperie.

Acum vedea și Andrews bine cireada. Pe fundalul galben-verzui al ierbii, culoarea brună a bizonilor contrasta puternic, pierzându-se însă în nuanța mai profundă a pădurii de pini de pe coasta abruptă din spate. Mulți bizoni stăteau întinşi, liniștiți, pe iarba moale; aceia păreau niște ridicături și-atât, ca niște bolovani negri, fără identitate și fără formă. Dar câțiva stăteau în picioare la capetele cirezii, ca niște santinele; unii pășteau fără grijă, iar alții stăteau nemișcați, cu capetele miţoase și imense plecate între picioarele din față, care erau acoperite de un păr lung, întunecat și atât de des, că nici nu le ghiceai forma. Un mascul bătrân avea niște cicatrici groase pe crupe și pe coaste, pe care cei trei le vedeau chiar și de unde înaintau; masculul stătea

oarecum deoparte; era cu fața spre ei, cu capul plecat, iar coarnele ca abanosul încovoiate în sus luceau în soare, contrastând cu smocul de păr negru care îi atârna peste frunte. Nu s-a clintit când s-au apropiat.

Miller s-a oprit iar.

— Nu-i nevoie să mergem toți mai departe. Fred, tu așteapt-aici; Will, tu vino după mine; va trebui să-ncercăm să le dăm ocol. Bizonii stau mereu cu faţa la vânt; de-aici n-am unghi să trag ca lumea.

Schneider s-a lăsat la pământ și s-a întins pe burtă; cu bărbia pe palmele încrucișate, privea la cireadă. Miller și Andrews au luat-o la stânga. Merseseră vreo cincisprezece yarzi când Miller a ridicat mâna, cu palma în afară; Andrews s-a oprit în loc.

— Încep să se-agite, a spus Miller. Stai ușor.

Mulți dintre bizonii de la marginile cirezii se ridicaseră, proptindu-se greoi pe picioarele din față, apoi pe cele din dos, clătinându-se câteva clipe până să facă primii pași. Cei doi bărbați stăteau neclintiți.

— Mișcarea-i face să se-agite, a explicat Miller. Poți să stai sub nasul lor o zi întreagă și n-o să te bage în seamă dacă reuşeşti s-ajungi acolo fără să te miști.

Și-au reluat înaintarea lentă. Când cireada a dat din nou semne de agitație, Miller s-a lăsat în patru labe; Andrews a venit din spatele lui, târâind stângaci sacul cu muniție.

Când au ajuns în paralel cu cireada și cam la o sută cincizeci de yarzi depărtare de ea, s-au oprit. Miller a înfipt în pământ crăcana pe care-o adusese cu el și și-a sprijinit țeava puștii de ea. Andrews s-a târâit și el mai aproape.

Miller i-a rânjit.

— Învaţă de la mine cum se face, băiete. Ții și cam la o idee în spatele omoplatului și cam la două treimi mai jos de vârful cocoașei; asta dacă tragi din spate, cum facem noi acuma. Așa nimerești în inimă. E mai bine puțin mai din față, prin bojoci; nu mor la fel de repede, da' nici nu fug prea departe odată ce i-ai nimerit. Doar că, dacă-i vânt, e cam riscant să-ncerci s-ajungi în fața lor. Stai cu ochii pe masculu' ăla mare, ăla plin de cicatrici. Pielea lui nu face doi bani, da' pare să fie șefu'. Întotdeuna-ncerci să găsești conducătorul cirezii și pe el îl dobori primu'. De obicei

nu fug prea departe fără conducător.

Andrews a privit încordat cum îşi potriveşte Miller arma țintind spre masculul bătrân. Miller ținea amândoi ochii deschiși și privea prin cătarea puștii. Patul armei îi era bine lipit de obraz. Mușchii de la mâna dreaptă i s-au încordat; s-a auzit un *pârrr* apăsat, reculul patului l-a lovit pe Miller în umăr și un norişor de fum a plutit o clipă la gura țevii.

La auzul împușcăturii masculul cel bătrân a tresărit, de parcă primise un picior în crupă; fără grabă, a pornit-o greoi spre bărbații întinși pe burtă.

— La dracu', a spus Miller.

— Nu l-ai nimerit, a spus Andrews; în voce i se citea uluirea.

Miller a râs scurt.

— Ba l-am nimerit. Ăsta-i necazul cu bizonii împușcați în inimă. Pot să mai meargă și o sută de yarzi uneori.

Ceilalți bizoni au început să se agite văzându-și conducătorul că o ia din loc. La început încet, câțiva au început să se salte pe picioarele din față; apoi, dintr-odată, toată cireada s-a preschimbat într-o adunătură păroasă în mișcare, gonind în direcția în care o luase conducătorul. Cocoașele animalelor strânse unele într-altele se ridicau și coborau ritmic, aproape ca o apă care curge; iar vuietul copitelor mai că îi asurzea pe cei doi, care, întinși pe jos, priveau. Miller a strigat ceva ce Andrews n-a reușit să audă în larmă.

Bizonii și-au depășit conducătorul rănit și au fugit mai departe încă vreo trei sute de yarzi, până s-au potolit treptat și au rămas locului, foindu-se neliniștiți. Masculul cel bătrân a rămas singur în spatele lor, cu capul uriaș plecat mai jos decât cocoașa; a zvâcnit din coadă o dată sau de două ori și a clătinat din cap. S-a învârtit pe loc de câteva ori, cum fac alte animale înainte să se culce, și într-un final a rămas cu fața spre cei doi bărbați, care erau la mai mult de două sute de yarzi de el. A făcut trei pași în direcția lor și iar s-a oprit. Apoi s-a prăbușit țeapăn pe o parte, cu picioarele întinse. Picioarele i-au zvâcnit scurt și nu s-a mai mișcat.

Miller s-a ridicat de unde stătea pe burtă și și-a scuturat iarba de pe haine.

— Bun, le-am doborât șefu'. Data viitoare nu mai fug așa

departe. Și-a luat arma, crăcana și o perie cu mâner de sârmă pentru curățat pușca, pe care o avusese lângă el. Vrei să mergem s-aruncăm o privire?

— N-o să-i speriem pe ceilalți?

Miller a clătinat din cap.

— Le-a trecut sperietura. Nu-și mai pierd cumpătul așa ușor de-acuma.

Au mers prin iarbă spre locul unde zăcea bizonul mort. Miller i-a aruncat o privire nepăsătoare și și-a trecut vârful bocancului prin părul lui.

— Nu merită jupuit, a spus. Da' tre' să-l scoți din joc pe conducător dacă vrei să faci treabă bună mai departe.

Andrews a privit animalul doborât neştiind prea bine ce simte. Zăcând la pământ nemișcat, nu mai avea acea demnitate şi forţă sălbatică pe care i-o inspirase cu doar câteva clipe în urmă. Și chiar dacă trupul lui alcătuia un dâmb uriaș și negru pe pământ, părea să se fi micșorat cumva. Capul negru și lățos era întors puțin într-o parte, ținut astfel de unul dintre coarne, care nimerise în cădere pe o ridicătură; celălalt corn avea vârful rupt. Ochii mici, pe jumătate închiși, dar strălucind încă puternic în soare, priveau blând în gol înainte. Copitele erau uimitor de mici, delicate aproape, despicate precis, ca ale viteilor; gleznele erau atât de subțiri, încât nu păreau în stare să susțină greutatea uriașului animal. Spata mare și umflată era plină de cicatrici; unele erau atât de vechi, încât erau aproape complet acoperite de păr, dar altele erau noi și luceau netede și albăstrui pe piele. Un strop de sânge s-a prelins dintr-o nară, s-a umflat în lumina soarelui și a picat pe iarbă.

— N-o mai ducea mult oricum, a spus Miller. Înc-un an și l-ar fi lăsat puterile și-atunci l-ar fi doborât lupii. A scuipat pe jos lângă animal. Bizonii nu mor niciodată de bătrânețe. Ori îi împușcă oamenii, ori le face felu' vreun lup.

Andrews a privit peste leșul animalului și a văzut cireada din partea cealaltă. Se liniștise; câțiva bizoni se foiau încă, dar mai mulți pășteau sau se odihneau așezați pe iarbă.

— Îi mai lăsăm câteva minute, a spus Miller. Încă-s un pic neliniștiți.

Au dat ocol bizonului ucis de Miller și s-au îndreptat spre

cireadă. Mergeau încet, dar mai puţin prevăzători decât prima dată. Când au ajuns la aproape două sute cincizeci de yarzi, Miller s-a oprit, a smuls o mână de iarbă, a ridicat-o și i-a dat drumul. Firele au plutit în jos, împrăștiindu-se în toate părţile. Miller a dat din cap mulțumit.

— S-a potolit vântul, a spus. Putem să trecem pe partea cealaltă și să-i mânăm înapoi spre tabără. Așa avem mai puțin de cărat la piei.

Au ocolit larg, s-au apropiat și s-au oprit la vreo sută de yarzi de cireada îndesată. Andrews s-a întins pe burtă lângă Miller, care și-a potrivit pușca Sharps în furca crăcanei.

— De data asta ar trebui să doborâm doi, trei, înainte s-o ia la goană, a zis.

A studiat cu atenție dispunerea cirezii, preț de câteva minute. Şi mai mulți bizoni s-au lăsat jos pe iarbă. Miller s-a concentrat asupra celor care pășteau la marginile cirezii. A luat în cătarea puștii un mascul mare care părea mai însufleţit decât restul și a apăsat încet pe trăgaci. Auzind zgomotul armei, câțiva bizoni s-au ridicat în picioare; ca unul au întors capul în direcția din care venise împușcătura; păreau să se uite lung la norișorul de fum care se ridica din țeava puștii și se risipea în aerul încremenit. Masculul a țâșnit în față și a alergat câțiva pași, apoi s-a oprit și s-a întors cu fața spre cei doi bărbați întinși la pământ. Sângele îi curgea din amândouă nările, întâi încet, apoi tot mai iute, până s-a preschimbat în două șuvoaie stacojii. Bizonii care dăduseră să se îndepărteze la auzul împușcăturii, văzându-și noul conducător că şovăie, s-au oprit să-l aștepte.

— L-am nimerit în bojoci, a spus Miller. Fii atent.

În timp ce vorbea și-a încărcat la loc pușca și a început să caute cel mai vioi dintre restul de bizoni.

În timpul ăsta masculul rănit s-a clătinat nesigur pe picioare, s-a poticnit și dintr-odată s-a prăbușit greoi pe o parte. Alți trei, de talie mai mică, s-au apropiat curioși de animalul căzut; câteva clipe s-au uitat la el, adulmecând sângele proaspăt. Unul dintre ei a ridicat capul și a mugit, apoi s-a îndepărtat la trap. O clipă mai târziu, de lângă Andrews a răsunat o nouă împușcătură; masculul mai tânăr a sărit, speriat, a făcut câțiva pași în fugă și s-a oprit cu sângele curgându-i din nări.

Unul după altul, Miller a mai împușcat încă trei bizoni. Când a ajuns la al treilea, întreaga cireadă era deja în picioare, fremătând, dar fără să fugă. Se învârteau oarecum în cerc, mugind, așteptând un nou conducător care să-i ducă de-acolo.

— Ai mei sunt, a șoptit Miller îndârjit. I-am buimăcit, să fiu al naibii!

A răsturnat săculeţul cu muniție, așa că acum avea la îndemână câteva zeci de gloanțe. De îndată ce a reușit să ajungă la ele, Andrews a strâns tuburile goale de cartuș. După ce a doborât al șaselea bizon, Miller a desfăcut pușca la jumătate și a curățat țeava pe care se așezase un strat de praf de pușcă cu pămătuful legat la capătul mânerului de sârmă tare.

— Dă fuga la tabără și mai adu-mi o pușcă și niște gloanțe, i-a spus lui Andrews. Și ia și-o găleată cu apă.

Andrews s-a îndepărtat pe burtă de Miller, în linie dreaptă. După câteva minute s-a uitat în urmă peste umăr; s-a ridicat în picioare și a luat-o la fugă, ocolind cireada la o distanță sănătoasă. După ce a dat cotul văii l-a găsit pe Schneider așezat pe jos, cu spatele sprijinit de o stâncă și cu pălăria peste ochi. Auzindu-l cum se apropie, Schneider și-a dat pălăria pe ceafă și a ridicat privirea spre el.

— Miller i-a buimăcit, a spus Andrews gâfâind. Stau și se lasă împușcați. Nici măcar nu fug.

— La dracu', a spus Schneider încet. Nu dau înapoi. De asta mă temeam. Mi s-a părut mie că împușcăturile-s prea regulate și prea dese.

Din depărtare au auzit zgomotul unei împușcături; de unde stăteau, părea slabă și neprimejdioasă.

— Bizonii pur și simplu stau pe loc, a repetat Andrews.

Schneider și-a tras la loc pălăria peste ochi și s-a lăsat cu spatele pe stâncă.

— Mai bine-ai spera s-o ia la fugă cât de curând. Altfel avem de muncă toată noaptea.

Andrews s-a dus spre cai, care stăteau strânși unii într-alții, cu capetele ridicate și urechile ciulite, atenți la zgomotul puștii lui Miller. S-a urcat pe calul lui și a pornit în galop, de-a latul văii, înapoi spre tabără.

Auzindu-l că vine, Charley Hoge a ridicat privirea de la ce

făcea; în absența celorlalți, își petrecuse dimineața tăind mai mulți plopi subțiri și târâindu-i spre marginea taberei, unde copacii erau mai rari.

— Ajută-mă cu parii ăștia, i-a strigat Charley Hoge imediat ce a descălecat. Încerc să ridic un țarc pentru animale.

— Miller are o cireadă întreagă pe loc, a spus Andrews. Vrea altă pușcă și încă niște gloanțe. Și niște apă.

— Doamne Dumnezeule, a spus Charley Hoge. Slăvit fie numele lui.

A dat drumul parului din plop pe care îl ridicase pe jumătate, proptit în cotul brațului ciung, ca să-l prindă de trunchiul unui pin, și a dat fuga spre magazia de provizii acoperită cu pânza de cort, de lângă vatra de piatră.

— Câți sunt?

— Două sute cinzeci, trei sute. Poate mai mulți.

— Doamne Dumnezeule, a spus Charley Hoge. Dacă nu se-mprăștie o să fie cea mai mare cireadă pe care-a prins-o vreodată. Din îngrăditura de crengi de pin acoperită, Charley Hoge a scos o pușcă veche cu patul știrbit și pătat și spart într-un loc, cu spărtura închisă cu sârmă strânsă bine. Asta-i o pușcă Ballard veche – nu se compară cu Sharps – da-i de calibru cinzeci și poa' s-o folosească până i se răcește aia bună. Și uite-aici și gloanțe, două cutii, asta-i tot ce-avem. Cu ce-a mai umplut aseară ar trebui să fie de-ajuns.

Andrews a luat pușca și cartușele; cu tot zorul și agitația, a scăpat o cutie pe jos.

— Și niște apă, a spus, aplecându-se să ridice cutia.

Charley Hoge a dat din cap și s-a dus la izvor, unde a umplut un butoiaș. Întinzându-i-l lui Andrews, a spus:

— Să-ncălzești un pic din apă înainte să udaţi țeava puștii cu ea; sau nu lăsați țeava să se-nfierbânte prea tare. Apa rece pe-o țeavă de pușcă fierbinte o distruge cât ai clipi.

Andrews, deja suit în șa, a încuviințat din cap. A strâns butoiașul la piept cu un braț, a dat pinteni calului și s-a îndepărtat de tabără. Și-a îmboldit calul în direcția din care se auzeau împușcăturile, care răsunau slab peste toată valea, după care l-a lăsat să meargă singur; strângea bine butoiașul de apă și pușca de rezervă, iar hățurile le ținea moale cu cealaltă mână. S-a oprit

aproape de cotul văii, unde Schneider moțăia mai departe, și a descălecat cu greu, aproape scăpând vasul cu apă. A înfășurat hățurile în jurul unui pomișor și s-a îndreptat, ocolind larg, spre locul unde Miller, învăluit acum într-un nor cenușiu de fum, stătea întins pe jos și la fiecare două, trei minute mai trăgea câte un foc spre cireada care forfotea în același loc. Andrews s-a apropiat târâș de el, ținând butoiașul cu o mână și trăgând pușca după el prin iarbă cu cealaltă mână, pe care se și sprijinea.

— Câți ai doborât? l-a întrebat.

Miller nu a răspuns; s-a întors spre Andrews și ochii mari, cu cearcăne negre, s-au uitat fix la el, sau prin el, fără să-l vadă, de parcă n-ar fi existat. A luat pușca de rezervă și i-a pus în brațe lui Andrews pușca Sharps. Andrews a apucat-o de pat și de țeavă și a scăpat-o imediat. Țeava era atât de fierbinte, că l-a ars.

— Curăț-o, i-a spus Miller cu voce egală, hârjâită. I-a aruncat și peria. Se pune praf pe dinăuntru.

Cu grijă să nu atingă metalul țevii, Andrews a desfăcut pușca și a vârât peria prin gura țevii.

— Nu pe-acolo, a spus Miller cu aceeași voce egală. O să strici percutorul. Moaie peria în apă și bag-o pe țeavă dinspre pat.

Andrews a deschis butoiașul cu apă și a udat pămătuful zbârlit al periei de curățat. Când l-a vârât în țeava puștii, metalul încins a fâsâit, iar stropii de apă care-au ieșit pe cealaltă parte au jucat o clipă pe metalul albăstrui înainte să dispară. A așteptat câteva clipe și a vârât iar peria. Picături de apă neagră de la fum au început să curgă prin celălalt capăt. După ce a terminat de curățat pușca murdărită și-a scos batista din buzunar, a udat-o cu apa de izvor încă rece și a șters cu ea ţeava pe dinafară până s-a răcit. Apoi i-a întins-o lui Miller.

Acesta a tras, a încărcat, a tras și a încărcat din nou. Norul de fum înțepător se îndesea în jurul lor; Andrews tușea și respira greu, astfel încât s-a întins cu fața la pământ, unde fumul nu era așa des. Când a ridicat capul a văzut pământul din fața lor presărat cu leșurile animalelor doborâte în timp ce restul cirezii – care nu părea să se fi împuținat mai deloc – se învârtea în cerc aproape mecanic, într-un soi de ritm prostesc dictat parcă de focurile trase de Miller. Zgomotul împușcăturilor îl asurzea; între două focuri urechile îi zvâcneau slab și în liniștea care pulsa

aștepta cu încordare, cu groază aproape, următorul foc care îi va sfâșia surzenia cu o izbucnire bruscă de sunet aproape ca un spasm de durere.

Treptat, cireada, în mișcarea ei confuză, s-a îndepărtat de ei; cu cât se dădea mai încolo, cu atât se târau și cei doi mai aproape, yard după yard, ținându-se mereu la aceeași distanță de bizonii care se învârteau în cerc. Preț de câteva minute, ieșiți din norul de fum, puteau să respire mai ușor; dar curând se strângea un nou nor de fum și iar tușeau și trăgeau cu greu aerul în piept.

După o vreme Andrews a început să distingă o anume ritmicitate a măcelului. Mai întâi, cu o mișcare lentă și controlată prin care își încorda mușchii brațului, ținând capul nemișcat și strângând ușor mâna, Miller trăgea; apoi scotea rapid cartușul gol încă fumegând și încărca la loc pușca; se uita cu atenție la animalul în care trăsese și, dacă îl nimerise cum trebuie, privirea i se muta la restul cirezii rotitoare, căutând să dibuie alt animal mai agitat decât celelalte; câteva clipe mai târziu, bizonul lovit se poticnea și cădea la pământ; și atunci Miller trăgea un nou foc. Întreaga succesiune de mișcări i se părea lui Andrews un fel de dans, un menuet tunător compus de sălbăticia din jur.

Odată, la câteva ore după ce Miller doborâse primul bizon, Schneider s-a apropiat târâș din spatele lor și l-a strigat pe Miller. Acesta n-a dat nici un semn că l-ar fi auzit. Schneider a strigat din nou, mai tare de data asta, la care Miller a întors puțin capul spre el; dar de răspuns, tot n-a răspuns.

— Lasă-i în plata Domnului, a spus Schneider. Ai doborât deja șaptezeci, optzeci. Destul cât să ne țină ocupați și pe mine, și pe domnu' Andrews juma' de noapte.

— Nu, a răspuns Miller.

— Ai deja destui, a spus Schneider. E bine. Nu tre' să…

Mâna lui Miller s-a încordat și o nouă detunătură a înecat vorbele lui Schneider.

— Domnu' Andrews n-o să fie de mare-ajutor; știi și tu, a spus Schneider după ce s-a risipit și ecoul focului de armă. N-are rost să-mpuști mai mulți decât putem jupui.

— O să jupuim tot ce doborâm, Fred, a spus Miller. Chiar dacă o fi să tot trag de-acu' până mâine.

— La dracu'! a făcut Schneider. Io n-am de gând să jupoi nici

un leș țeapăn.

Miller și-a încărcat din nou pușca și a rotit-o neliniștit pe crăcană.

— Te-ajut eu la jupuit dacă trebuie. Dar cu sau fără ajutor, tu tot o să-i jupoi, Fred. Fie calzi, fie reci, fie moi, fie țepeni. O să-i jupoi și dacă s-au umflat, o să-i jupoi și dac-au înghețat. O să-i jupoi și dacă-o să trebuiască să desprinzi pieile cu ranga. Acuma taci din gură și du-te de-aici; o să dau greş din pricina ta.

— Mama *dracului*! a exclamat Schneider. A lovit cu pumnul în pământ. În regulă, a spus ridicându-se pe vine. Ține-o așa cât vrei. Da' io n-o să…

— Fred, a spus Miller încet, când pleci de-aici, să pleci în liniște. Dacă sperii bizonii ăia te-mpușc.

Preț de o clipă Schneider a rămas cum era, ghemuit pe vine și foarte aproape de pământ. Apoi a clătinat din cap, s-a lăsat în genunchi și s-a îndepărtat de cei doi târându-se în linie dreaptă, bombănind singur. Mâna lui Miller s-a încordat, degetul a apăsat pe trăgaci și un nou foc a spart liniștea pulsândă.

Abia pe la mijlocul după-amiezii au început să se împrăștie bizonii.

Cireada de la început fusese împuţinată cu două treimi sau chiar mai mult. Pe o fâșie lungă și inegală care se întindea aproape o milă dincolo de mulţimea de animale pământul era plin de leșuri de bizoni ca niște movile negricioase. Andrews avea genunchii juliți până la sânge de cât se târâise după Miller, înaintând yard după yard în urmărirea capătului sudic al cirezii rotitoare. Îl ardeau ochii de la cât clipise să scape de fumul iscat de praful de pușcă și îl dureau plămânii de la tot fumul tras în piept; îi zvâcneau tâmplele de la zgomotul focurilor de armă și într-o palmă începuseră să-i apară bășici de la cât manevrase țevile încinse. În ultima oră strânsese din dinți ca să nu lase să se vadă durerea pe care o simțea în trup.

Dar pe măsură ce durerea din trup sporea, mintea părea să i se detașeze de ea, să se ridice mai presus, așa că era în stare să se vadă și pe el însuși, și pe Miller mai limpede decât până atunci. În ultima oră înainte să se împrăștie cireada ajunsese să-l vadă pe Miller ca pe un mecanism, un automat acționat de mișcarea turmei; iar nimicirea bizonilor nu i se mai părea sete de sânge,

sau de piei, sau de ceea ce Miller putea câștiga de pe urma acestora, nici măcar, la urma urmei, setea oarbă a furiei care fierbea în el – a ajuns să vadă nimicirea aceea ca pe o reacție rece și necugetată la viața în care se adâncise Miller. Și se uita la el însuși cum se târa prostește în urma lui Miller de-a lungul văii netede, culegând cartușele goale, trăgând după el butoiul cu apă, îngrijindu-se de armă, curățând-o, întinzându-i-o lui Miller când îi trebuia – se uita la el însuși și nu știa nici cine e, nici încotro se îndreaptă.

Pușca lui Miller a păcănit; o femelă tânără, aproape o viță, s-a poticnit, s-a ridicat la loc în picioare și a ieșit din cireadă, gonind la întâmplare.

— La dracu', a spus Miller fără urmă de emoție. Am nimerit-o în picior. E bine și-așa.

În timp ce vorbea își reîncărca deja pușca; a mai tras o dată în animalul rănit; dar era prea târziu. La al doilea foc femela s-a întors și s-a vârât în fugă drept în mijlocul cirezii. Odată cercul spart, cireada s-a oprit și bizonii au rămas locului preț de o clipă. Apoi un mascul tânăr s-a desprins de restul, ceilalți l-au urmat și întreaga turmă s-a scurs din propriul cerc larg ca apa printr-o spărtură, până când Miller și Andrews n-au mai văzut decât un șir subțire și întunecat de cocoașe care săltau tropăind tot mai departe, pe firul şerpuitor al văii.

Cei doi s-au ridicat în picioare. Andrews și-a întins mușchii încordați și aproape a urlat de durere când s-a îndreptat de spate.

— Am stat să mă gândesc, a spus Miller vorbind cu spatele spre Andrews și cu privirea după cireada care dispărea în zare. M-am gândit ce-o să se-ntâmple dacă nu nimeresc cum trebuie. Așa că n-am nimerit. Am tras în picior. Dacă nu m-aș fi gândit, aș fi reuşit să pun la pământ toată cireada.

S-a întors spre Andrews; avea ochii mari și goi, cu pupilele aburite plutind pe albul ochilor. Pielea feţei îi era neagră de la praful de pușcă, iar barba îi era și ea îmbâcsită.

— Toată cireada, a repetat; ochii i s-au aţintit asupra lui Andrews și a zâmbit ușor din colțurile gurii.

— A fost mare? l-a întrebat Will Andrews.

— N-am avut parte de nici una mai mare, i-a răspuns Miller. Hai să-i numărăm.

Cei doi au pornit înapoi pe firul văii, urmând șirul împrăştiat al bizonilor uciși. Andrews a reușit să țină socoteala în minte până pe la treizeci; dar atenția îi era distrasă de numărul uriaș al animalelor moarte și cifrele pe care și le repeta i se învălmășeau în minte și se roteau ca într-un vârtej; a renunțat să le mai numere. Mergea năuc alături de Miller, croindu-și drum printre bizoni, dintre care unii se prăbușiseră atât de aproape unii de alții încât se atingeau. Unul căzuse cu capul uriaș sprijinit pe flancul altuia; capul părea să-i privească cum se apropie, ochii negri, strălucitori și goi îi urmăreau fără urmă de interes, fixând apoi depărtarea odată ce ei au trecut. Soarele fierbinte, neumbrit de nici un nor, îi ardea fără milă în timp ce înaintau greoi prin iarba deasă și buretoasă, iar căldura făcea să se ridice din leșuri o duhoare de mosc și sălbăticie; fâșâitul domol al ghetelor lor prin iarbă sporea liniștea din jur; bătaia surdă din tâmplele lui Andrews s-a mai potolit și, după mirosul înțepător de praf de pușcă, miasma puternică a bizonilor era aproape binevenită. Și-a așezat mai comod pe umăr butoiașul de apă gol și a mers pe lângă Miller cu spatele drept.

Schneider îi aștepta în locul unde se termina șirul lung de leșuri. Stătea așezat pe flancul umflat al unui mascul uriaș; picioarele abia îi atingeau pământul. Lângă el, caii păşteau liniștiți, cu hățurile înnodate nu prea strâns și atârnând pe jos.

— Câți? a întrebat trist Schneider.

— O sută treișcinci, a răspuns Miller.

Schneider a dat sumbru din cap.

— Cam așa ziceam și io. A alunecat în jos de pe leşul bizonului și și-a luat trusa de cuțite pentru jupuit, pe care o pusese pe pământ, lângă animalul doborât. Ar fi cazul să ne-apucăm, i-a spus lui Andrews. Ne-aşteaptă o după-amiază lungă și o noapte la fel de lungă. S-a întors apoi spre Miller: Ai de gând s-ajuți și tu?

Preț de o clipă, Miller n-a spus nimic. Brațele îi atârnau pe lângă corp, umerii îi erau pleoștiți, fața îi era complet golită de expresie; gura îi atârna întredeschisă și capul i se legăna dintr-o parte în alta în timp ce privea la câmpul înţesat de leșuri până în depărtare. S-a întors spre Schneider.

— Ce? a întrebat cu voce ștearsă.

— Ai de gând s-ajuți?

Miller și-a ridicat mâinile la piept și a deschis palmele. Arătătorul de la mâna dreaptă îi era umflat, înroşit și chircit spre podul palmei; l-a întins încet. De-a lungul palmei stângi se întindea o băşică lungă și îngustă; palidă pe pielea înnegrită din jur, mergea în diagonală de la baza arătătorului până spre încheietură. Și-a trosnit degetele și a rânjit, cu spatele drept.

— Să ne-apucăm de treabă, a spus.

Schneider i-a făcut semn lui Andrews.

— Ia-ți cuțitele și hai cu mine.

Andrews l-a urmat și s-au oprit la un mascul tânăr; s-au lăsat amândoi în genunchi lângă el.

— Uită-te la mine cum fac, i-a spus Schneider.

A ales un cuțit cu lama lungă și curbată și l-a apucat strâns cu dreapta. Cu stânga a dat la o parte blana deasă de la gâtul animalului; cu cealaltă mână a făcut o crestătură mică în piele și apoi a spintecat-o iute de la gât de-a lungul burții. Pielea s-a despicat cu un sunet slab de sfâșiere. Cu un cuțit mai scurt a făcut o tăietură în jurul sacului cu testiculele și a tăiat zgârciurile care le legau de carne împreună cu penisul moale; a scos testiculele, care erau cam de mărimea merelor pădurețe, din sac, și le-a aruncat deoparte; apoi a despicat pielea mai departe până la anus, câţiva ţoli mai încolo.

— Mereu pun deoparte boașele, a zis. Sunt tare bune de mâncat și-ți întăresc puţa. Doar să nu fie de la un mascul bătrân. În cazu' ăla mai bine te ții departe.

Cu un al treilea fel de cuțit a crestat gâtul animalului, începând din locul unde făcuse prima tăietură și ridicând capul uriaș pe un genunchi, ca să poată tăia de jur împrejur. Apoi a crestat fiecare gleznă în parte și a spintecat fiecare picior pe partea dinăuntru până când a ajuns cu cuțitul la prima despicătură de pe burtă. A desprins pielea din jurul fiecărei glezne până a reuşit s-o apuce bine cu mâna, după care a jupuit-o de pe picior până a rămas atârnând în falduri pe lângă corpul animalului. După ce a scos pielea de pe fiecare picior, a desprins niște piele de deasupra cocoașei până a adunat o mână bună. De ea a legat o frânghie subțire pe care a scos-o din coburii de la șa, iar celălalt capăt l-a legat de oblânc. S-a urcat în șa și a dat pinteni calului să meargă cu spatele. Pe măsură ce calul se îndepărta,

pielea se desprindea de pe animal; mușchii enormi ai bizonului tremurau și zvâcneau când pielea era smulsă de pe ei.

— Și asta-i tot, a spus Schneider descălecând. A dezlegat frânghia de piele. Apoi o întinzi pe jos să se usuce. Cu partea cu păr în sus, ca să nu se usuce prea repede.

Andrews socotea că lui Schneider îi luase puţin peste cinci minute să termine. S-a uitat la bizon. Părea mult mai mic jupuit; straturi alb-gălbui de grăsime se întindeau, subțiri, peste funiile netede și albăstrui de mușchi; ici și colo, unde carnea se desprinsese odată cu pielea, se vedeau cheaguri negre de sânge. Capul, cu gulerul de păr stufos și barba lungă sub bărbie, părea monstruos de mare. Andrews și-a ferit privirea.

— Crezi că te descurci? l-a întrebat Schneider.

Andrews a dat din cap.

— Nu încerca să dai zor, a spus Schneider. Și să n-alegi masculi bătrâni; ocupă-te de ăia tineri și mai ușori întâi.

Andrews a ales un mascul tânăr cam de aceeași statură ca acela pe care îl jupuise Schneider. Pe când se apropia de animal avea senzația că se face tot mai mic în hainele lui, pe care le simțea dintr-odată foarte țepene. Cu mare grijă a scos din trusă un cuțit asemănător cu cel pe care-l mânuise Schneider și le-a poruncit mâinilor să execute aceleași mișcări pe care le urmărise doar cu câteva minute mai devreme. Pielea, care părea atât de moale pe abdomen, spre mirarea lui, nu lăsa cuţitul să treacă prea uşor; a apăsat zdravăn, simţind cum se afundă cuțitul în piele și intră în carne. Neputând să taie drept și cu ușurința pe care o văzuse la Schneider, a hăcuit pielea în zigzag de-a lungul burții. Nu s-a simțit în stare să atingă testiculele bizonului, așa că a tăiat cu grijă în jurul sacului, într-o parte şi în cealaltă.

Până a terminat de despicat pielea de pe picioare și de pe grumaz, era leoarcă de sudoare. A încercat să jupoaie unul dintre picioare, dar i-au alunecat mâinile; a desprins pielea de pe carne cu cuțitul și a tras din nou. Pielea s-a dezlipit cu bucăți mari de carne atârnate de ea. A reușit să adune suficientă piele de pe cocoașă ca să înnoade funia, dar când a mânat calul cu spatele, nodul s-a desprins și calul mai că s-a lăsat în fund. A tras de piele și a legat-o încă o data, mai strâns. Calul a tras iar. Pielea s-a desprins de carne, aproape răsucind animalul de pe loc; a

îmboldit din nou calul și pielea s-a sfâșiat, desprinzându-se de spata animalului și smulgând cu ea hălci întregi de carne.

Andrews a privit neajutorat la pielea distrusă. După o clipă s-a întors să se uite după Schneider, care era la vreo sută de picioare mai încolo, ocupat să taie burta unui mascul enorm. Din câte a numărat Andrews, Schneider jupuise șase leșuri cât timp muncise el la unul singur. Schneider s-a uitat spre el, dar nu s-a oprit din ce făcea. A înnodat funia de piele, a îmboldit calul și a întins pielea smulsă pe iarbă. Apoi s-a apropiat de locul unde aștepta Andrews. S-a uitat la pielea distrusă, încă prinsă de crupa animalului.

— N-ai tras curat, a spus. Și n-ai tăiat egal la gât. Dacă tai prea adânc intri în carne și asta se sfâșie ușor. Poți să-l lași baltă pe-ăsta.

Andrews a dat din cap, a desfăcut nodul și s-a dus la alt bizon. A tăiat cu mai mare atenție de data asta; dar când a încercat să desprindă pielea, s-a sfâșiat și ea la fel ca prima. I-au dat lacrimile de furie.

Iar a venit Schneider la el.

— Uite ce e, a spus el nu fără bunăvoință, n-am timp de pierdut cu tine azi. Dacă io și cu Miller nu scoatem pieile astea în câteva ore, bizonii o să fie țepeni ca scândura. Oricum ne trebuie niște carne; poți să-l tai bucăţi, să te-nveți cum se face. Te-ajut io să-l agăți.

Andrews a dat din cap, neîndrăznind să vorbească; simțea cum îi clocotește în gât o furie profundă, irațională față de Schneider.

Schneider a ales o femelă tânără, aproape o viță, și i-a trecut o funie pe după bărbie și grumaz; a strâns funia și a înnodat-o de oblâncul șeii lui Andrews, așa încât, când calul trăgea, capul să nu se târâie pe jos.

— Va trebui să duci calul de căpăstru până la tabără, a zis Schneider. I-ajunge că are de tras vița asta.

Andrews a dat din cap din nou, fără să se uite la Schneider. A tras de căpăstru și calul s-a opintit, iar copitele i-au alunecat pe iarba scurtă; dar leșul a început să alunece ușor și calul și-a recăpătat echilibrul și a pornit cu greu de-a latul văii. Andrews se târâia obosit în fața calului, ținându-l ușor de căpăstru.

Până a ajuns la tabără soarele dispăruse dincolo de coama vestică a munților; se lăsase o răcoare care îi pătrundea prin haine până la pielea asudată. Charley Hoge i-a venit fuga în întâmpinare.

— Câte capete? a strigat Charley Hoge.

— Miller a numărat o sută treizeci și cinci, a răspuns Andrews.

— Doamne sfinte, a spus Charley Hoge. Ditamai cireada.

Ajuns lângă tabără, Andrews și-a strunit calul și a dezlegat funia de pe oblânc.

— Frumoasă viţică ai adus, a spus Charley Hoge. O să mâncăm bine. Te-ocupi tu de ea sau vrei s-o fac io?

— Mă ocup eu, a spus Andrews.

Dar nu a făcut nici un gest. A rămas uitându-se la animal, ai cărui ochi deschiși și străvezii se acoperiseră cu un strat subţire de praf.

După o clipă, Charley Hoge a spus:

— Te ajut să ridici o schelă.

S-au dus împreună spre locul unde Charley Hoge lucrase mai devreme la țarcul pentru animale. Țarcul, mai mult sau mai puţin hexagonal, era gata; dar mai rămăseseră câțiva pari de plop împrăștiați prin jur. Charley Hoge i-a arătat trei, de lungime egală, și împreună i-au târâit spre locul unde lăsaseră viţica. Au bătut în pământ capetele parilor și i-au aranjat într-un trepied. Andrews s-a urcat pe cal și a legat parii la vârf. Charley Hoge i-a aruncat peste trepied funia încă prinsă de gâtul animalului și Andrews a legat capătul liber de oblânc. A dat înapoi până când bizonul a ajuns să atârne, abia atingând iarba cu copitele. Charley Hoge a ținut de funie până când Andrews s-a întors și a legat-o bine de vârful trepiedului, ca să nu cadă animalul.

Odată bizonul atârnat, l-au studiat o clipă fără să spună nimic. Charley Hoge s-a dus înapoi la vatră; Andrews a rămas în picioare în fața viţicii atârnate. Undeva departe, spre capătul văii, a simţit o mișcare; se întorceau Schneider și Miller. Caii lor străbăteau în pas vioi valea. Andrews a tras adânc aer în piept și s-a apucat să taie în lungul burții animalului, aflată la vedere.

A lucrat mai lent de data asta. După ce a spintecat burta și a crestat gâtul şi gleznele, a jupuit pielea cu atenție, până a ajuns să atârne de-o parte şi de alta a animalului. Apoi, întinzându-se

până sus, deasupra cocoașei, a jupuit pielea de pe spinare. S-a desprins frumos, cu doar câteva bucățele de carne. Le-a râcâit cu cuțitul pe cele mai mari și a întins pielea pe jos, cu blana în sus, cum văzuse la Schneider. S-a dat doi pași în spate și, în timp ce-și privea opera, Miller și Schneider au ajuns lângă el și au descălecat.

Miller, mânjit pe față cu dâre negre de fum de la praful de pușcă și pete de sânge roșu-maroniu, l-a privit o clipă fără nici o expresie, după care s-a uitat la pielea întinsă pe iarbă. S-a întors și a pornit nesigur pe picioare spre tabără.

— S-ar părea c-ai făcut treabă bună, a spus Schneider dând ocol pieii. N-o să-ţi meargă rău. Da' sigur că-i mai simplu când leșu-i atârnat.

— Dumneata și Miller cât ați avansat? a întrebat Andrews.

— N-am ajuns nici la jumate. O s-avem de muncă până spre dimineață.

— Îmi pare rău că nu pot fi de ajutor, a spus Andrews.

Schneider s-a dus la animalul jupuit și i-a ars o palmă peste crupa dezgolită.

— Grasă viţică. O să mâncăm bine.

Andrews s-a apropiat de leș și s-a lăsat în genunchi; a cotrobăit prin trusa de cuțite. A ridicat capul spre Schneider, dar bărbatul nu se uita la el.

— Ce fac acum? a întrebat.

— Cum?

— Ce fac mai întâi? N-am mai tăiat nici un animal până acum.

— Doamne sfinte, a spus Schneider încet. Tot uit. Păi, mai întâi îi scoți măruntaiele. Dup-aia îți spun io cum s-o tai.

Charley Hoge și Miller au ocolit hornul înalt de piatră și au rămas sprijiniţi de el, privind. Şovăind o clipă, Andrews s-a ridicat. A împlântat cuțitul până a dat de sternul viţicii și a tăiat apăsat până a ajuns la partea mai moale a stomacului. Strângând din dinți, a înfipt cuțitul în carne și a început să tragă de el în jos. Maţele grele, albe cu albăstrui, încolăcite și mai groase decât antebrațul lui, au început să se prelingă prin tăietura cu margini netede. Andrews a închis ochii și a tăiat tot în jos, cât putea de repede. Când s-a ridicat a simțit ceva cald pe pieptul cămășii; un șuvoi de sânge negru, pe jumătate închegat, se revărsase din

carcasa despicată. I s-a scurs pe cămașă și i-a picurat mai departe pe pantaloni. A sărit în spate. Mișcarea bruscă a făcut animalul să se legene ușor și măruntaiele groase să se reverse încet prin tăietura tot mai mare. S-au împrăștiat pe pământ cu un bufnet adânc, lichid și lunecător; de parcă ar fi fost viu, mormanul de organe a alunecat spre Andrews, cu marginea acoperindu-i vârfurile ghetelor.

Schneider a râs cu poftă, bătându-se cu palma pe coapsă.

— Taie-l! a strigat. Taie-l de-acolo până nu se suie pe tine!

Andrews a înghițit saliva înecăcioasă care i se adunase în gură. Cu mâna stângă a urmat firul gros și slinos al mațului prin lăuntrul carcasei; a privit cum îi dispare mâna în căldura umedă a leșului. Când a simțit că a ajuns la capătul intestinului, și-a adus cealaltă mână, cu cuțitul, și a început să reteze orbește, anevoie, țesutul rezistent. S-a revărsat o duhoare de putregai de la mâncarea pe jumătate digerată; ținându-și respirația, a hăcuit și mai disperat cu cuţitul. Mațul s-a desprins și toate măruntaiele au alunecat, adunându-se în partea de jos a carcasei. Le-a scos de acolo cu amândouă brațele, până a dat de celălalt capăt; l-a tăiat și a vărsat de zor măruntaiele, într-un morman adunat pe pământ în jurul lui. A făcut câțiva pași în spate, alb la față, respirând cu greutate pe gură; brațele și mâinile picurând de sânge îi tremurau depărtate de corp.

Miller, care rămăsese sprijinit de hornul vetrei, i-a strigat lui Schneider:

— Hai să mâncăm din ficatu' ăla, Fred.

Schneider a dat din cap și a făcut câțiva pași spre carcasa care se legăna. Cu o mână a ținut-o nemișcată, iar pe cealaltă şi-a vârât-o în burta scobită. A smuls ceva; când a scos mâna, ținea în ea o bucată mare de carne maro-vineție. Cu câteva tăieturi rapide de cuțit, a despicat-o în două și i-a azvârlit bucata mai mare lui Miller. Miller a prins-o în căușul palmelor și a ținut-o la piept ca să nu-i alunece din strânsoare. Apoi și-a dus-o la gură și a luat o mușcătură zdravănă; sângele negru a zemuit din carne, i s-a scurs pe bărbie și de acolo pe pământ. Schneider a rânjit și a mușcat și el din bucata lui. Mestecând încet, cu rânjetul încă întipărit pe față și buzele roșii de sânge, i-a întins halca de carne lui Andrews.

— Vrei o gură? l-a întrebat și a râs.

Andrews a simțit o amăreală ridicându-i-se în gât; stomacul i s-a contractat brusc, iar mușchii gâtului i s-au strâns, sufocându-l. S-a întors și a fugit câțiva pași mai încolo, s-a sprijinit de un copac, s-a aplecat în față și a vărsat. După câteva clipe s-a întors spre ceilalți.

— Puteți să-l mâncați pe tot, le-a strigat. Mie mi-a ajuns.

Fără să mai aștepte răspunsul, s-a întors iar și a luat-o spre izvorul care clipocea la vreo șaptezeci şi cinci de yarzi mai încolo de tabără. Ajuns la izvor, și-a scos cămașa; sângele bizonului începea să i se întărească pe maiou. Și-a dat jos toate hainele cât a putut de repede și a rămas în picioare, tremurând în aerul rece, în umbra după-amiezii târzii. Era murdar de sângele roșu-maroniu al animalului de la piept până mai jos de buric; iar în timp ce se dezbrăca își atinsese cu mâinile și alte părți ale corpului, astfel că era acum plin de pete în nuanţe de la roșu-aprins până la maro-stacojiu. Și-a vârât brațele în albia rece ca gheața. Apa rece a închegat sângele și preț de o clipă s-a temut că n-o să poată să și-l curețe de pe piele. Apoi a început să se desprindă în firicele întărite, care pluteau pe apă; s-a stropit pe brațe, pe piept, pe abdomen, icnind de frig, trăgând spasmodic aer în plămâni ca să se pregătească pentru șocul repetat.

După ce și-a spălat de pe trupul gol și ultima urmă de sânge pe care-o mai vedea, s-a lăsat în genunchi pe pământ și și-a încolăcit brațele în jurul corpului; tremura ca varga și pielea i se făcuse ușor albăstruie. Și-a luat hainele, una câte una, și le-a scufundat în mica albie; le-a frecat cât a putut de bine, storcând zdravăn fiecare rufă și clătind-o iar și iar până când apa a devenit tulbure și de un roșu-murdar. La final, cu pietriș fin și pământ adunat de pe malurile înguste ale albiei, și-a frecat ghetele pătate de sânge; dar sângele și mâzga intraseră în piele și nu a reușit să scoată petele. S-a îmbrăcat la loc cu hainele ude și boţite și s-a întors la tabără. Era deja aproape întuneric; și până a ajuns la foc hainele-i erau deja țepene de la frig.

Bizonul fusese tăiat; măruntaiele, capul, copitele și coastele fără prea multă carne fuseseră scoase din tabără și împrăștiate. Pe o țăpușă deasupra focului, care fumega și se înălţa în vâlvătăi neobişnuite, era înfiptă o halcă mare de carne din cocoaşă; lângă foc, pe o bucată de pânză de cort murdară, trântită într-un

morman cum se nimerise, se găsea restul de carne. Andrews a venit lângă foc și s-a așezat cât mai aproape să se încălzească; fuioare subțiri de abur se ridicau din cutele hainelor. Nici unul dintre bărbaţi nu i-a suflat vreun cuvânt; şi nici el nu s-a uitat la nimeni.

După câteva clipe, Charley Hoge a scos o cutiuță din cămara acoperită cu pânză și a studiat-o atent la lumina focului; Andrews a văzut că era plină cu o pulbere albă. Charley Hoge a dat ocol hornului de piatră și s-a apropiat de rămășițele împrăștiate ale bizonului, mormăind ceva în barbă.

— Charley s-a apucat să gonească lupii, a spus Miller fără să vorbească neapărat cu cineva anume. Pentru el, lupu-i diavolu' însuși, pe cinstea mea.

— Să gonească lupii? a întrebat Andrews fără să se întoarcă.

— Presari stricnină pe carnea crudă, a spus Miller. O ții câteva zile prin tabără și n-ai treabă cu lupii o bună bucată de vreme.

Andrews s-a întors ca să-și încălzească și spatele la foc; partea din față a hainelor s-a răcit imediat și a simțit pânza rece ca gheața pe piele.

— Da' nu de-asta face Charley ce face, a spus Miller mai departe. Pentru el, un lup mort e totuna cu un drac mort, nici mai mult, nici mai puţin.

Schneider, care stătea pe vine, s-a ridicat și a rămas în picioare lângă Andrews, adulmecând flămând carnea care începea să se pârlească pe la margini.

— E prea mare bucata, a spus Schneider. O să fie gata abia-ntr-o oră. I se face foame la om după ce-a jupuit o zi întreagă; și-i trebe mâncare dacă e să muncească toată noaptea.

— N-o să fie-așa rău, Fred, a spus Miller. E lumină de la lună și ne mai odihnim și noi până e gata carnea.

— Se face tot mai frig, a spus Schneider, și-o să scoatem pieile țepene.

Charley Hoge s-a ivit de după hornul de piatră, care se profila acum negru pe cerul luminat. A pus cu grijă cutiuța cu stricnină la loc în magazie, și-a șters mâinile de cracii pantalonilor și a cercetat carnea pusă la fript. A dat din cap și a așezat ibricul de cafea la marginea focului, unde cărbunii ardeau deja mai stins. În scurtă vreme a început să fiarbă; aroma cafelei și mirosul greu al

zemurilor care picurau în foc se împleteau și le gâdilau nările bărbaților care își așteptau mâncarea. Miller a zâmbit, Schneider a suduit leneș, iar Charley Hoge a râs înfundat pentru sine.

Instinctiv, amintindu-și ce silă îi făcuseră mai devreme mirosul și vederea bizonului, Andrews s-a întors ca să nu mai simtă mirosurile grele; dar și-a dat seama dintr-odată că îi trezeau o senzaţie plăcută. Poftea la mâncarea care se pregătea. Pentru prima dată de când se întorsese de la baia rece în izvor, s-a întors spre ceilalți și i-a privit.

A spus spăsit:

— Nu cred că m-am descurcat prea bine cu tăierea bizonului.

Schneider a râs.

— Ai dat afară tot, domnu' Andrews.

— Nu ești primu' care-o pățește, a spus Miller. Am văzut mai rău la alții.

Luna, aproape plină, s-a ridicat peste crestele de la răsărit; pe măsură ce se potolea focul, lumina ei albăstruie, împrăștiindu-se peste copaci, se aşternea peste hainele lor, iar lucirea stacojie a tăciunilor întâlnea lumina ei rece şi palidă, încât cele două culori se contopeau pe trupurile bărbaților. Au rămas tăcuți până când luna s-a arătat cu totul printre copaci. Miller a măsurat cât de sus e pe cer și i-a spus lui Charley Hoge să dea jos carnea de pe proțap, fie că e făcută, fie că nu. Charley Hoge a tăiat hălci mari din carnea pe jumătate friptă și le-a pus în farfurii. Miller și Schneider au luat carnea cu mâna și au mușcat din ea, uneori ținând-o cu dinții ca să-și mai ia degetele de pe mâncarea prea fierbinte. Andrews și-a tăiat bucata cu un cuțit de jupuit; carnea era tare, dar suculentă și avea un gust puternic de vită în sânge. Toți au udat din plin friptura cu cafea clocotită și amară.

Andrews n-a mâncat decât o parte din bucata pe care i-o tăiase Charley Hoge. Și-a lăsat jos, lângă foc, farfuria și cana și s-a întins pe aşternut, pe care și-l adusese aproape de foc, privindu-i pe ceilalți doi cum își hăpăie carnea și cafeaua fără să scoată un cuvânt. Au terminat ce le dăduse Charley Hoge și au mai cerut. Cât despre Charley Hoge, el a mâncat aproape cu delicateţe dintr-o felie subțire de carne friptă pe care și-o tăiase în bucățele mici. Micile îmbucături le stropea cu cafeaua în care turnase whisky din belșug. După ce Miller și Schneider au dat gata și ultima

bucată din cocoaşa friptă, Miller a întins mâna după butelca lui Charley Hoge, a luat o înghițitură bună și i-a pasat-o lui Schneider, care a întors-o cu fundul în sus și a lăsat tăria să-i gâlgâie pe gâtlej; după câteva înghițituri i-a dat butelca lui Andrews, care a ținut-o lipită de buzele închise secunde bune până să ia o înghițitură mică şi precaută.

Schneider a oftat, s-a întins și s-a lăsat pe spate lângă foc. Când a vorbit, vocea i s-a înălţat din adâncul gâtlejului ca un mormăit moale și prelung:

— Burta plină cu carne de bizon și o dușcă bună de whisky. Tot ce-i mai trebe omului acu' e o muiere.

— Carnea de bizon nu-i păcat și nici whiskyul din grâne, a spus Charley Hoge. Dar cu muierea-i altă treabă. Asta-i ispita cărnii.

Schneider a căscat și s-a întins iar pe pământ.

— O mai știți pe târfulița aia din Butcher's Crossing? S-a uitat spre Andrews. Cum o chema?

— Francine, a spus Andrews.

— Așa, Francine. Doamne, ce curvă frumușică. Nu-i așa că se cam aprinsese după tine, domnu' Andrews?

Andrews a înghițit în sec, cu ochii țintă la foc.

— N-am băgat de seamă.

Schneider a râs.

— Să nu-mi spui că n-ai făcut nimic. Doamne, la cum se uita la tine ai fi putut s-o ai aproape pe nimic – sau chiar pe nimic, dacă mă gândesc mai bine. Cum a zis ea că nu e la lucru… Cum a fost, domnu' Andrews? Bine?

— Las-o baltă, Fred, a spus Miller încet.

— Vreau să știu cum a fost, a zis Schneider. S-a ridicat într-un cot; fața lui rotundă, roșie în lucirea mocnită a tăciunilor, îl privea iscoditor pe Andrews; avea pe față un zâmbet încordat, înghețat. Toată moale și albă, a continuat răgușit, lingându-se pe buze. Ce-ați făcut? Zi-mi ce…

— Ajunge, Fred, a spus Miller tăios.

Schneider l-a privit pe Miller cu mânie.

— Care-i necazul? Ce, nu pot şi eu să deschid gura?

— Știi că nu-ţi face nici un bine să te gândești la muieri când ești aici, a spus Miller. Dacă te gândești la ce nu poți avea îți piere

pofta de mâncare.

— Stricate, a spus Charley Hoge și și-a turnat încă o cană de whisky, pe care l-a încălzit cu puțină cafea. Lucrarea diavolului.

— Dacă nu te gândești, a spus Miller, nici nu-ți lipsește. Haide. Să mergem după pieile alea cât mai avem lumină ca lumea.

Schneider s-a ridicat și s-a scuturat cum face un animal tocmai ieșit din apă. A râs, dregându-și glasul.

— Ce dracu', a zis. Mă distram și io cu domnu' Andrews. Știu io ce-am de făcut.

— Sigur, a zis Miller. Hai s-o luăm din loc.

Și s-au îndepărtat de foc, luând-o spre caii priponiţi de un copac. Chiar înainte să iasă din cercul palid de lumină al focului, Schneider s-a întors spre Andrews și a rânjit.

— Da' de cum ne întoarcem în Butcher's Crossing, o să-mi tocmesc o micuţă nemțoaică pentru vreo două zile. Dac-o să arzi tot de nerăbdare, domnu' Andrews, ce sa-i faci, o să mă dai la o parte şi gata.

Andrews a așteptat până i-a auzit îndepărtându-se pe cai și apoi i-a privit cum o iau întins prin valea slab luminată, până când siluetele lor săltărețe şi întunecate s-au făcut una cu povârnișurile şi mai negre ale munților dinspre apus. După asta s-a vârât în aşternuturi și a închis ochii; multă vreme a ascultat cum își curăță Charley Hoge ustensilele de gătit și face ordine în tabără. După o vreme s-a lăsat liniștea. Pe întuneric, Andrews și-a trecut mâna peste față; era aspră și stranie la atingere; barba, de care se mira fără încetare când o simţea, îi abătea mâinile, încât nici nu-şi mai recunoştea propriile trăsături; se întreba cum arată; se întreba dacă Francine l-ar recunoaște de-ar fi să-l vadă acum.

Din seara aceea când urcase în camera ei în Butcher's Crossing, nu-și îngăduise să se mai gândească la ea. Dar odată ce Schneider îi pomenise numele mai devreme, l-au năpădit gândurile; nu era în stare să-și alunge imaginea ei din fața ochilor. O vedea așa cum o văzuse în ultimele clipe în odaia ei, înainte s-o ia la goană; cu imaginea ei în minte, s-a foit neliniștit în culcușul tare.

De ce fugise de-acolo? Cum de pierise toată viața din el, de știuse că trebuie să fugă? Își amintea senzația de rău din capul

pieptului, sila care venise după clocotirea sângelui din clipa în care o văzuse goală în fața lui, legănându-se ușor, parcă de propria lui dorință.

În ultimele clipe înainte să-l cuprindă somnul, mintea lui a legat cumva nedeslușit fuga lui de Francine în noaptea aia, în Butcher's Crossing, și fuga lui de bizonul spintecat mai devreme aici, în Munții Stâncoși din Colorado. I s-a năzărit că nu o silă femeiască de sânge și putoare și mațe revărsate îl făcuse să fugă de lângă animal; i s-a năzărit că i se făcuse rău și fugise cutremurat la vederea bizonului, atât de mândru și nobil și plin de demnitatea vieții cu câteva clipe mai înainte, atârnând acum țeapăn și neajutorat, o halcă de carne încremenită, lipsită de propriul sine sau de sinele ei din mintea lui, legănându-se grotesc și parcă în zeflemea în fața ochilor lui. Animalul își pierduse sinele; sau sinele pe care i-l visase el. Sinele acela fusese ucis; și odată cu crima săvârşită, Andrews simțea că pierise şi ceva din el însuşi și tocmai cu lucrul acela nu fusese el în stare să dea piept. Așa că fugise.

Din nou, în beznă, mâna a ieşit de sub pături şi i s-a plimbat pe față, a bâjbâit după bolta rece a frunții, a mers în lungul nasului, a atins buzele crăpate și s-a frecat de barba deasă, căutându-i trăsăturile. Când l-a cuprins somnul ținea încă mâna la față.

VI

Zilele erau tot mai scurte; iarba verde de pe podişul neted dintre munți a început să se îngălbenească în nopțile reci. După prima zi pe care au petrecut-o în vale a plouat aproape în fiecare după-amiază, așa că în scurtă vreme au prins obiceiul să termine munca pe la trei și să lâncezească prin tabără, sub o foaie de cort legată de loitra carului și înfiptă în pământ cu țăruși. Vorbeau puțin în timpul acestor răgazuri de odihnă; ascultau cum răpăie ploaia ce se strecura printre pinii ocrotitori, încet și neregulat, pe copertina de pânză; și priveau pe sub burta înaltă a carului ploaia măruntă. Uneori era lăptoasă și cenușie ca o ceață groasă care ascundea privirii culmea cealaltă, acoperită de copaci; alteori era luminoasă și argintie, când stropii prindeau lumina soarelui și

sclipeau ca niște ace mititele căzute din cer pe pământul moale. După ploaie, care rar ținea o oră încheiată, își reluau vânătoarea și măcelul bizonilor și munceau de obicei până seara târziu.

Goniseră cireada tot mai adânc și mai adânc în lungul văii, astfel că Andrews, Miller și Schneider se sculau dimineața înainte de răsărit ca să prindă o zi întreagă; pe la mijlocul primei săptămâni deja călăreau mai bine de o oră ca să ajungă la grosul cirezii.

— Îi mânăm noi odată până-n capătul văii, a spus Miller când Schneider s-a plâns că e mult de mers. Și dup-aia îi aducem încoa'. Dacă-i tot alungăm dintr-o parte în alta o să se despartă în cirezi mici și nu mai ajungem la fel de ușor la ei.

O dată la două, trei zile Charley Hoge înhăma boii la car și o lua pe urmele măcelului, însemnat de șirul pieilor întinse ici-colo la uscat. Andrews și Schneider, și uneori și Miller, mergeau cu el; și, în timp ce carul înainta încet, ei trei aruncau în el pieile uscate și țepene. După ce le adunau pe toate, carul se întorcea în tabăra principală, unde le azvârleau la loc pe pământ. Apoi le stivuiau unele peste altele, cât puteau de multe. Când un morman ajungea la vreo şapte, opt picioare, luau niște cureluşe croite din pielea unui bizon proaspăt ucis și le treceau prin tăieturile de la picioarele pieilor din vârf și de la fund, le strângeau bine și le înnodau. Fiecare legătură cuprindea între șaptezeci și cinci și nouăzeci de piei și era atât de grea, încât era nevoie de toți patru ca s-o mute la adăpostul copacilor.

Încet-încet, Will Andrews devenea tot mai priceput la jupuit. Mâinile îi erau tot mai puternice și mai sigure; cuțitele nu mai luceau ca noi și, pe măsură ce le mânuia, tăiau cu mai mare precizie, astfel că a ajuns să jupoaie un bizon în timpul cât îi lua lui Schneider să jupoaie doi. Duhoarea animalelor, atingerea cărnii calde și vederea sângelui închegat au început să-l impresioneze tot mai puțin. În scurtă vreme a ajuns să jupoaie ca o maşinărie, desprindea pieile de pe leșurile încremenite și le întindea pe jos, fixându-le în țăruși, aproape fără să-şi mai dea seama ce face. Reușea să meargă călare printre hoiturile jupuite, negre de la gâzele ce se hrăneau din ele, fără să mai ia seama la miasma care se ridica din carnea putrezită sub razele soarelui.

Din când în când îl însoțea pe Miller la pândă, deși Schneider

rămânea de obicei locului și se odihnea, așteptând să doboare suficiente animale ca să se reapuce de jupuit. Tot mergând cu el, Andrews se tulbura tot mai puţin la vederea măcelului; mai degrabă băga de seamă strategia prin care Miller reuşea să țină bizonii strânşi cât de cât la un loc și să-i doboare în aşa o ordine încât puteau fi jupuiţi mai ușor și mai eficace.

Odată Miller l-a lăsat să ia pușca și să încerce și el să doboare o cireadă. Întins pe burtă, așa cum îl văzuse de atâtea ori pe Miller, Andrews și-a ales bizonul și l-a nimerit drept în plămâni. A mai doborât încă trei până a ratat un foc și mica turmă s-a împrăștiat. Când s-a isprăvit, l-a lăsat pe Miller s-o ia înainte și a rămas întins pe burtă, învârtind cartușele goale între degete şi încercând să-și dea seama întocmai ce simţise când a omorât animalele. S-a uitat la cei patru bizoni care zăceau la nici două sute de yarzi de el; simțea furnicături în umăr de la reculul puștii. Altceva nu simţea. Câteva fire de iarbă îi pătrunseseră în cămaşă şi-l gâdilau pe burtă. S-a ridicat, s-a scuturat de iarbă și s-a dus de acolo, luând-o nu spre Miller, ci spre Schneider, care aștepta întins pe iarbă, cam pe unde își priponiseră caii de unul dintre pinii care coborau de pe coasta muntelui până aproape pe fundul văii. S-a așezat lângă Schneider; nu a spus nimic; au așteptat amândoi până când focurile puștii lui Miller s-au auzit tot mai stins. Apoi au luat-o de-a lungul șirului de bizoni uciși, jupuindu-i pe măsură ce înaintau.

Seara erau atât de istoviți, că abia mai erau în stare să vorbească. Hăpăiau mâncarea pregătită de Charley Hoge, goleau ibricul mare și afumat cu cafea și se prăbușeau, sfârşiţi, în aşternuturi. Tot mai osteniţi cum erau din pricina lui Miller, cu hăituiala lui implacabilă, mâncarea și somnul ajunseseră singurele lucruri care mai însemnau ceva. Odată Schneider, poftind să mănânce altceva, s-a dus în pădure și a reușit să împuște un pui de căprioară; altă dată Charley Hoge s-a dus călare până în cealaltă parte a văii, la micul lac unde se adăpau bizonii, și s-a întors cu o duzină de păstrăvi grași măricei. Dar n-au mâncat decât puțin din carnea căprioarei, iar păstrăvii li s-au părut fără gust și savoare; s-au întors la mesele lor obişnuite cu carne de bizon, săţioasă și gustoasă.

În fiecare zi Schneider scotea ficatul unui bizon ucis; la cină, aproape ca un ritual, ficatul era tăiat în porții oarecum egale și

împărțit. Cum a aflat Andrews, cei trei bărbaţi mai vârstnici nu mâncau ficat crud pentru a se făli în faţa lui. Miller l-a lămurit că, dacă nu făceai așa, te alegeai cu ce numea el „boala bizonului“, adică îţi ieşeau pe piele bube mari și purulente, adesea însoțite de febră și slăbiciune. Odată ce a aflat asta, s-a silit să mănânce câte o bucățică în fiecare seară; nu-i plăcea deloc, dar, la cât era de obosit, gustul călduț de carne ușor putrezită, netedă și deloc ațoasă nu-l mai deranja cine ştie ce.

După o săptămână petrecută în vale aveau deja zece legături de piei așezate laolaltă într-un mic pâlc de pini, dar lui Andrews nu i se părea că cirezile care pășteau liniştite în valea netedă s-ar fi împuţinat.

Zilele se scurgeau una într-alta, cu osteneala de seară și înțepeneala dureroasă de dimineață; ca și în zilele dinainte, când străbătuseră câmpia în căutare de apă, lui Andrews i se părea că timpul se ține deoparte de trecerea zilelor. Tăiaţi laolaltă de lume în marea vale dintre munți, cei patru bărbați nu doar că nu se apropiau deloc unii de alţii, ci se înstrăinau tot mai tare, așa că fiecare își vedea de-ale lui fără să le dea socoteală celorlalți. Rareori vorbeau între ei seara; iar dacă vorbeau, tot ce-şi spuneau avea legătură cu vreun lucru care ţinea de vânătoare.

Mai ales la Miller a observat Andrews retragerea asta în sine. Dintotdeauna fusese un om care vorbea puțin și la obiect, însă acum era din ce în ce mai tăcut. Seara, în tabără, era când neliniștit, mutându-și adesea privirea spre întinderea văii, de parcă ar fi încercat să ţină cireada în loc după voinţa lui, deși n-o vedea, când indiferent, aproape ursuz, stând cu ochii țintă la foc, adesea fără să răspundă minute bune după ce-l strigase cineva sau îl întrebase ceva. Numai în timpul vânătorii sau când îi ajuta pe Schneider și Andrews la jupuit se însufleţea; dar până și însufleţirea asta i se părea lui Andrews nefirească în intensitatea ei. Ajunsese să vadă în minte imaginea lui Miller chiar și când acesta nu era prin preajmă; îi vedea chipul înnegrit și şters de fumul iscat de praful de pușcă, dinții albi încleștați în spatele buzelor întinse și uscate și ochii negri, care luceau pe alb, înconjuraţi de linia roșu-aprins a pleoapelor iritate. Uneori această imagine a lui Miller îi apărea în minte noaptea, în vis; și nu o dată s-a trezit speriat și s-a săltat în capul oaselor din

aşternuturi, gâfâind din greu, parcă îngrozit, în timp ce imaginea vie a ochilor ațintiți asupra lui pălea, se aburea și se topea în întunericul din jur. Odată a visat că e un soi de animal hăituit; simțea o prezență neobosită care îl vâna dintr-o ascunzătoare în alta, până l-a încolțit într-un ungher întunecos din care nu exista scăpare; înainte să-l trezească spaima sau vreo izbucnire violentă din vis, i s-a părut că surprinde o clipă ochii aceia arzând în faţa lui pe întuneric.

A trecut o săptămână, apoi încă una; legăturile de piei de lângă tabără s-au înmulțit. Atât Schneider, cât și Charley Hoge erau din ce în ce mai neliniștiți, dar numai cel dintâi dădea glas neliniștii. Dar Andrews o citea în privirile pe care Charley Hoge le îndrepta spre cer după-amiaza, când se pregătea de ploaia pe care Andrews și Schneider ajunseseră să o aștepte cu bucurie; o vedea în tot whiskyul pe care-l bea Charley Hoge de la o vreme – numărul butelcilor goale creștea aproape în același ritm ca stivele de piei; și o vedea și seara când, ca să se apere de frigul tot mai pătrunzător, Charley Hoge hrănea focul până ajungea o pălălaie furioasă care-i gonea pe ceilalți de lângă vatră și apoi se învelea la culcare cu un morman de piei de bizon pe care reușise să le înmoaie ținându-le într-o supă groasă de apă cu cenușă de la foc.

Într-o seară, spre finalul celei de-a doua săptămâni, în timp ce-și luau masa târzie, Schneider a apucat friptura de bizon pe jumătate mâncată din farfurie și a azvârlit-o în foc, unde a sfârâit, s-a smochinit și a scos un fum negru.

— M-am săturat ca dracu’ de carnea de bizon, a spus, după care a rămas multă vreme tăcut, cu privirea posacă ațintită la foc, până când din bucata de carne n-a mai rămas decât cenușa neagră și răsucită, o pată pe tăciunii înroşiţi. Ca de dracu’ m-am săturat, a repetat.

Charley Hoge și-a învârtit cana în care avea cafea cu whisky, a studiat-o o clipă și a băut-o, iar gâtul subțire, acoperit cu peri cenușii, i se scofâlcea la fiecare înghițitură. Miller s-a uitat distrat la Schneider, după care s-a întors iar spre foc.

— Ce mama dracu’, voi n-ați auzit ce-am zis? a strigat Schneider să-l audă careva, oricine, dintre ei.

Miller s-a întors încet.

— Ai zis că te-ai săturat de carnea de bizon, a spus. Charley o

să ne facă mâine niște fasole.

— Nu mai vreau nici fasole și nu mai vreau nici slănină și nu mai vreau nici turte râncede, a spus Schneider. Vreau ceva zarzavat, și cartofi; și vreau o muiere.

Nimeni nu a spus nimic. Pe foc, un lemn verde a plesnit cu o jerbă de scântei; au plutit în întuneric și li s-au aşternut pe haine, de unde le-au scuturat cu toții.

Schneider a vorbit mai potolit:

— Suntem aici de două săptămâni; asta-i cu patru zile mai mult decât a fost vorba. Și-a mers bine vânătoarea. Avem mai multe piei decât poate duce caru'. Ce ziceți să strângem și să ne cărăm de-aici mâine?

Miller s-a uitat la el de parcă ar fi fost un străin.

— Doar nu vorbești serios, nu, Fred?

— Ba pe cinstea mea că da, a răspuns Schneider. Uite. Charley e gata să meargă înapoi; nu-i așa, Charley?

Charley Hoge nu s-a uitat la el; și-a mai turnat repede niște cafea în cană și pe urmă a umplut-o până la buză cu whisky.

— Am intrat mult în toamnă, a continuat Schneider, cu ochii tot la Charley Hoge. Nopțile-s tot mai reci. N-ai de un' să știi cum se schimbă vremea în anotimpu' ăsta.

Miller s-a foit puțin și și-a mutat privirea pătrunzătoare asupra lui Schneider.

— Pe Charley să-l lași în pace, a spus încet.

— Prea bine, a zis Schneider. Da' spune-mi şi mie ceva. Chiar dacă mai rămânem, cum o să ducem toate pieile-napoi?

— Pieile? a spus Miller și pentru o clipă figura i s-a golit de orice expresie. Pieile?... Încărcăm câte putem și pe restul le lăsăm; putem să venim înapoi la primăvară și să le luăm. Așa am și vorbit că facem, de când eram în Butcher's Crossing.

— Vrei să spui c-o să stăm aici până razi tu toată cireada?

Miller a încuviințat din cap.

— O să stăm.

— Ești nebun, a zis Schneider.

— O să-mi mai ia zece zile, a spus Miller. Hai două săptămâni. Mai e destul până se strică vremea.

— Toată cireada, dă-o dracului, a spus Schneider și a clătinat din cap a uimire. Ești nebun. Ce-ncerci să faci? Nu poți să omori

toți afurisiţii de bizoni din ţinutul ăsta blestemat.

Miller a rămas o clipă cu privirea împăienjenită, uitându-se în gol spre Schneider, de parcă nici n-ar fi fost acolo. Apoi vălul i s-a ridicat de pe ochi, a clipit și s-a întors spre foc.

— Degeaba stăm de vorbă, Fred. E vânătoarea mea și eu am hotărât.

— Bine atunci, drăcie, a spus Schneider. O să fie vina ta. Nu cumva să uiţi.

Miller a dat din cap absent, de parcă nu-l mai interesa nimic din ce-ar avea Schneider de spus.

Furios, Schneider și-a făcut aşternutul sul și a dat să se-ndepărteze de tabără. Apoi l-a aruncat pe jos și s-a întors.

— Încă o chestie, a spus morocănos.

Miller a ridicat privirea cu mintea în altă parte.

— Da?

— E ceva mai mult de-o lună de când am plecat din Butcher's Crossing, a vorbit din nou Schneider. Îmi vreau banii.

— Ce? a făcut Miller.

Preț de o clipă a părut nedumerit.

— Banii mei, a repetat Schneider. Șaiș' de dolari.

Miller s-a încruntat, după care a rânjit.

— Dă-mi simbria mea, cum ne-am înțeles.

— În regulă, a spus Miller. S-a întors apoi spre Andrews. Domnule Andrews, vrei să-i dai domnului Schneider cei șaizeci de dolari?

Andrews și-a descheiat cămașa și a scos niște bancnote din chimir. A numărat șaizeci de dolari și i-a întins bancnotele lui Schneider. Schneider a luat banii, s-a dus lângă foc și i-a numărat cu grijă. Apoi i-a vârât într-un buzunar și s-a întors unde-și lăsase aşternutul. L-a ridicat și s-a făcut nevăzut în întuneric. Cei trei bărbați rămași la foc au auzit crengile trosnind și patul de ace de pin foșnind când Schneider și-a întins aşternutul. Au ascultat până i-au auzit respirația regulată, urmată de sforăitul furios. Nu au vorbit între ei. În scurtă vreme s-au culcat și ei. Dimineață, când s-au trezit, o pojghiţă de promoroacă acoperea iarba de pe fundul văii.

În lumina dimineții, Miller s-a uitat la valea înghețată și a spus:

— Încep să rămână fără iarbă. O să-ncerce s-o ia prin trecătoare și s-ajungă la șes. Va trebui să-i tot mânăm înapoi.

Aşa au şi făcut. În fiecare dimineață dădeau piept cu cireada de bizoni și o împingeau încet-încet spre stâncile golaşe de la sud. Dar atacul lor neocolit nu era decât o tactică de tergiversare; în timpul nopții bizonii înaintau, păscând, mult dincoace de punctul până în care îi împinseseră în ziua dinainte. Cu fiecare zi care trecea grosul cirezii se apropia tot mai mult de trecătoarea prin care pătrunseseră la început spre pajiştea înaltă.

Și în timp ce bizonii se împingeau dintr-o pornire fără judecată, să iasă din vale, măcelul se înteţea. Miller, deja retras în sine și zgârcit la vorbă cum era, cu fiecare zi se lăsa tot mai mult absorbit de vânătoare; noaptea, în tabără, nu mai dădea glas nici măcar celor mai simple nevoi – arăta cu mâna spre ibricul de cafea, mormăia când își auzea numele, iar poruncile pe care le dădea celorlalţi deveniseră simple gesturi repezite, scuturări din cap și bombăneli răgușite din gâtlej. În fiecare zi pleca la vânătoare cu două puști; le încingea atât de tare, încât mai că le topea.

Schneider și Andrews erau nevoiți să lucreze tot mai rapid ca să jupoaie animalele care rămâneau înșirate în urma lui Miller; aproape niciodată nu reușeau să termine înainte de apusul soarelui, așa că în mai fiecare dimineață se sculau înainte să se crape de ziuă ca să smulgă pieile tari de pe leșurile țepene. Iar ziua, tot nădușind, hăcuind și smulgând, disperaţi să țină pasul cu Miller, auzeau focurile cadenţate de armă care sfâșiau monoton și stăruitor tăcerea și le zgâriau nervii până au ajuns carne vie. Seara, când se întorceau osteniţi din vale spre luminiţa roșie-portocalie care le arăta locul taberei, îl găseau pe Miller trântit posac și încremenit în fața focului; în afară de ochi, era la fel de țeapăn și lipsit de viață ca bizonii pe care-i împușcase. Miller încetase până și să se mai spele pe față de pulberea neagră aşternută în timpul vânătorii; fumul de la praful de pușcă părea să-i fi intrat în piele, să se fi încrustat în ea, o mască neagră care îi contura lucirea fierbinte, furioasă a ochilor.

Puţin câte puţin, cireada se micşora. Oriunde se uita, Andrews vedea pământul presărat cu leșuri jupuite de bizoni care răspândeau o duhoare râncedă cu care ajunsese să se obișnuiască

atât de bine, încât abia o mai simţea; iar ce mai rămăsese din cireadă bântuia amorţită printre rămășițele semenilor, păscând iarba stropită de sângele lor uscat. Văzând cum se micşora cireada, Andrews şi-a dat seama că nu luase în calcul ziua în care din cireadă nu va mai rămâne nimic, în care nici un bizon nu va mai fi în viaţă – căci, spre deosebire de Schneider, el știuse de la bun început, fără să mai întrebe și fără măcar să știe cum de ştie, că Miller nu va părăsi de bunăvoie valea atâta vreme cât mai era teafăr chiar și un singur bizon. Măsurase timpul și socotise momentul și locul plecării după mărimea cirezii, și nu – așa cum făcuse Schneider – după trecerea zilelor, care oricum se scurgeau fără noimă una după alta. Se gândise cum ar fi să încarce pieile în car, să înhame boii care începuseră să se îngrașe de la lipsa mişcării și de la iarba grasă de munte, să coboare din munți și să străbată câmpia înapoi spre Butcher's Crossing. Nici nu reuşea să-şi închipuie totul prea bine. Cumva uimit, şi-a dat seama că lumea de dincolo de valea lată și șerpuitoare închisă între coastele abrupte ale muntelui i se ștersese din minte; nu-și mai amintea muntele pe care-l urcaseră anevoie, nici întinderea preriei pe care asudaseră și răbdaseră de sete și nici Butcher's Crossing în care sosise și pe care îl părăsise cu doar câteva săptămâni în urmă. La răstimpuri, imaginea acelei lumi îi revenea nedesluşit în minte, ascunsă parcă într-un vis. Petrecuse aici, în valea înaltă, singura perioadă din viața lui care conta cu adevărat; și când își purta privirea prin ea – la întinderea galbenă-verzuie, înconjurată de munții acoperiți de verdele profund al pinilor, brăzdat de văpaia roșie-aurie a plopilor tomnatici, cu colinele și stâncile înalte şi abrupte și, peste toate, acoperișul albastru intens al cerului rarefiat – toate contururile păreau să curgă în fața ochilor lui și chiar privirea lui dădea formă lucrurilor și, tot aşa, înfăţişare și orizont propriei lui existențe. Nu se putea închipui în afara locului în care se afla.

În cea de-a douăzeci și cincea zi în munți s-au trezit târziu. În ultimele zile vânătoarea încetinise; după mai bine de trei săptămâni cireada cea mare părea că începuse să priceapă că-şi avea ucigașii aproape și să se pregătească în placiditatea ei să le ţină piept; bizonii prinseseră să se despartă în mai multe cirezi foarte mici; rareori mai reușea Miller să împuşte mai mult de

doisprezece, paisprezece unul după altul și pierdeau mult timp mergând de la o cireadă la alta. Dar de-acum nu mai simţeau că trebuie să dea zor; din cireada care numărase vreo cinci mii de capete mai rămăseseră mai puțin de trei sute. Asupra acestor trei sute se concentra acum Miller – încet, inexorabil – de parcă încerca să se bucure cât mai mult de fiecare animal ucis pe măsură ce se împuțina cireada. În cea de-a douăzeci și cincea zi s-au trezit fără grabă; și după ce și-au mâncat micul dejun chiar au stat o vreme la foc, lăsând cafeaua să li se răcească în cănile de tablă. Chiar dacă nu-l vedeau prin perdeaua deasă de pini din spatele lor, soarele se ridica deja peste culmile de la răsărit ale munților; își trimitea printre copaci lumina cețoasă și difuză care se aduna pe cănile lor, înmuindu-le contururile tăioase și făcându-le să lucească în penumbră. Cerul era de un albastru profund, tare şi fără nori; din spărturile și scobiturile de pe întinsul câmpiei și de pe coastele munților ieșeau aburi aproape nevăzuţi care se desluşeau doar prin felul în care înceţoşau contururile stâncilor și copacilor din jur. Se încălzea și ziua se anunţa toridă.

După ce și-au terminat cafeaua, și-au făcut de lucru prin tabără cât a scos Charley Hoge boii din țarcul din pari de plop și i-a înjugat la car. Andrews și Schneider lăsaseră mai multe piei la uscat; era timpul să le adune și să le stivuiască.

Schneider s-a scărpinat în barba lăiață și încâlcită ca paiele ude și s-a întins leneș.

— O să fie cald tare azi, a spus arătând spre cerul senin. Probabil că nici n-o să plouă. S-a întors spre Miller. Câți bizoni crezi c-au mai rămas? Vreo două sute?

Miller a încuviințat din cap și și-a dres glasul.

Schneider a continuat:

— Crezi c-o să reușim să-i radem în trei, patru zile?

Miller s-a întors spre el, de parcă abia atunci și-ar fi dat seama că vorbise. A răspuns ursuz:

— Trei, patru zile-ar trebui să fie de-ajuns, Fred.

— Drace, a făcut Schneider vesel. Nu știu dacă mai rezist atâta. I-a tras lui Andrews un pumn în braț. Și tu, băiete? Crezi că mai reziști?

Andrews a rânjit.

— Sigur, a spus.

— Bani în buzunar, crăpelniță și femei cât te duce, a spus Schneider. Asta da viață.

Miller s-a foit nerăbdător.

— Haideți, a spus. Charley a terminat de înjugat boii. Hai să-i dăm drumu'.

Cei patru au părăsit agale tabăra. Miller călărea în fața carului; Andrews și Schneider și-au încolăcit frâiele de oblânc și și-au lăsat caii la pas în urma carului. Boii, leneși și nervoși de la lipsa de mişcare, nu trăgeau cum trebuie laolaltă; liniștea dimineții era spartă de sudălmile pe jumătate mormăite ale lui Charley Hoge.

În jumătate de oră micul alai a ajuns în locul în care primul bizon fusese ucis și jupuit cu mai bine de trei săptămâni în urmă. Carnea de pe leșuri se uscase și era acum tare ca piatra; ici și colo lupii smulseseră bucăți de carne înainte ca stricnina lui Charley Hoge să-i omoare sau să-i alunge; acolo unde nu mai era carne se vedeau oasele albe și lucioase, ca lustruite. Andrews a privit în față, în lungul văii; oriunde se uita era plin de leșuri. Până la vară, știa bine, nu va mai rămâne nici urmă de carne: fie o vor mânca vulturii, fie va putrezi de la vreme; a încercat să-și imagineze cum o să arate valea cu oasele albe împrăștiate peste tot. L-a trecut un fior, cu toată căldura soarelui.

În scurtă vreme erau atât de multe hoituri în jurul carului, că Charlie Hoge nu-l mai putea mâna drept; a fost nevoit să meargă pe jos lângă boii din față și să-i călăuzească printre mortăciuni. Chiar și așa, din când în când roțile enorme de lemn treceau peste piciorul întins al vreunui bizon, hurducând carul. Arșița tot mai mare înteţea nelipsita duhoare de carne în putrefacție; pe boi îi supăra mirosul și mugeau nemulțumiți, scuturând atât de repezit din cap, încât Charley Hoge trebuia să se țină departe de ei.

Când au ajuns, încet-încet, la o întindere plină de piei prinse în țăruși și leșuri proaspete, Andrews și Schneider au descălecat. Și-au legat niște basmale mari la gură ca să poată munci fără să-i sâcâie norii de musculiţe negre care roiau peste carnea stricată.

— O să nădușim serios azi, a spus Schneider. Uitați-vă la soare.

Deasupra copacilor, spre est, soarele era o minge de foc la care Andrews nici nu putea să se uite direct; neîngrădit de nori sau

ceață, le dogorea în creștet, uscându-le pe dată broboanele de sudoare pe care tot el le smulgea din mâinile și feţele lor. Andrews și-a lăsat privirea să cutreiere cerul; albastrul rece îi potolea arsura cu care se alesese privind o clipă spre soare. Spre sud se închegase un norișor alb; plutea, mic și liniștit, chiar deasupra culmilor munților.

— Hai să ne apucăm de treabă, a spus Andrews lovind cu piciorul un mic țăruș care ținea întinsă una dintre piei. La cum arată, mai răcoare de-atât nu se face.

La ceva mai mult de o milă depărtare se zărea ceva negru mișcându-se printre leșurile ca niște movilițe joase; o mică cireadă păștea liniștit, înaintând încet în direcția lor. Miller a dat brusc pinteni calului, îndepărtându-se de ceilalți trei, ocupați să încarce pieile în car, și a luat-o spre cireadă.

În timp ce ceilalți doi munceau, Charley Hoge mâna boii printre ei, astfel încât nici unul să nu fie nevoit să facă mai mult de câțiva pași ca să azvârle pielea în lada carului. La scurtă vreme după ce Miller a plecat de lângă ei, Andrews și Schneider au auzit în depărtare focurile de armă; și-au ridicat capetele și au ascultat preț de câteva clipe. Apoi s-au întors la treabă, scoțând pieile din țăruși și aruncându-le în carul care se mișca mai încet acum, în ritmul împușcăturilor lui Miller. Când pocnetele au încetat, s-au oprit și ei și s-au așezat pe jos, respirând greu.

— Din câte s-aude, s-ar zice că n-o s-avem mult de jupuit azi, a gâfâit Schneider arătând în direcția din care se auzise pușca lui Miller. Nu par să fie mai mult de doișpe, paișpe pân-acuma.

Andrews a încuviințat din cap și s-a lăsat pe spate, sprijinit în coate și antebrațe; și-a dat jos basmaua de la nas și gură ca să simtă pe față răcoarea vânticelului slab care începuse să adie de când se odihneau. Zvâcnetul din tâmple i s-a domolit încet-încet pe măsură ce se întețea vântul, răcorindu-l. După vreun sfert de oră s-a auzit iar pușca lui Miller.

— A mai găsit o cireadă mică, a spus Schneider ridicându-se în picioare. Ar fi bine să-ncercăm să ținem pasu’ cu el.

Dar în curând și-au dat seama că împușcăturile nu se mai auzeau la răstimpuri egale și nu le mai dădeau ritmul după care să scoată țărușii, să ridice pieile și să le așeze în car. Au răsunat mai multe împușcături la răgazuri scurte, în rafală; au urmat mai

multe minute de liniște; apoi încă o rafală scurtă. Andrews și Schneider au schimbat priviri nedumerite.

— Nu sună a bine, a spus Schneider. Poate c-au început să se sperie.

Rafala de împușcături rapide a fost urmată de un ropot scurt și puternic de copite; în depărtare se zărea un nor ușor de praf ridicat de bizonii care alergau. Au auzit încă o rafală de focuri de armă și au văzut cum norul de praf se întoarce și se îndepărtează spre fundul văii. Câteva minute mai târziu au auzit iarăși tropot slab de copite, și încă un nor de praf s-a ridicat în altă parte, la est de locul în care o luase prima cireadă la goană. Și încă o dată focurile scurte, rapide, ale puștii lui Miller și norul a cotit, întorcându-se spre locul unde începuse.

— Miller s-a băgat în belea, a zis Schneider. Ceva i-a zgândărit pe bizonii ăia.

În cele câteva minute scurse cât au stat nemișcați ascultând împușcăturile și urmărind norii de praf, arșița s-a domolit simţitor. O ceaţă subțire se lăsase între ei și soare, iar vânticelul dinspre sud se înteţise.

— Haideți, a spus Andrews. Să terminăm de încărcat pieile astea cât mai bate vântul.

Schneider a ridicat mâna.

— Stai așa.

Charley Hoge plecase de lângă boi și stătea acum lângă Schneider și Andrews. Se auzea un cal apropiindu-se în goană; printre leșurile jupuite împrăștiate pe fundul văii s-a ivit Miller, apropiindu-se în galop. Când a ajuns lângă ei a tras de frâie atât de smucit, încât calul s-a ridicat pe picioarele dindărăt și preț de o clipă copitele din față au bătut aerul.

— Se împing să iasă din vale, s-a auzit vocea lui Miller, spartă și hârâită. S-au despărţit în zece, douășpe cirezi mai mici și singur nu pot să-i întorc destul de repede din drum, am nevoie de ajutor.

Schneider și-a suflat nasul a dispreț.

— Lasă-i dracului să se ducă, a spus ostenit. Oricum n-au mai rămas decât vreo două sute.

Miller nici nu s-a uitat la Schneider.

— Will, urcă-te pe cal și așteaptă acolo. A arătat spre un loc aflat la două, trei sute de yarzi de coasta muntelui. Fred, tu du-te-

acolo… Și a indicat în cealaltă direcție, spre est. Eu o să stau în mijloc. Apoi, vorbind cu amândoi: Dacă o cireadă se-ndreaptă spre voi, tăiați-i calea; nu trebuie decât să trageți în ei de două, trei ori. O să se-ntoarcă singuri.

Schneider a clătinat din cap.

— Degeaba. Dac-au apucat să se despartă în cirezi mici, nu-i mai putem sili pe toți să se-ntoarcă.

— N-o să vină toți deodată, a răspuns Miller. O să vină câte două, trei cirezi. Ne descurcăm.

— Da' la ce bun? a spus Schneider cu glas aproape plângăreț. La ce dracu' ne-ajută? Nu mori dacă mai lași câțiva să scape.

— Grăbiți-vă, a spus Miller. Acu' o iau din loc.

Schneider a ridicat mâinile deasupra capului, a dat din umeri și a pornit spre locul unde-și lăsase calul; Miller a îndemnat calul s-o ia spre mijlocul văii. Andrews a încălecat și el, a dat să pornească în direcția pe care i-o arătase Miller, după care s-a îndreptat spre car, unde se întorsese și Charley Hoge.

— Ai pușcă, Charlie? a întrebat Andrews.

Charley s-a întors neliniștit. A dat din cap și a scos o pușcă scurtă de sub capra carului.

— E doar o pușcă pentru jivine mărunte, a spus, întinzându-i-o, da' o să-i facă să se-ntoarcă din drum.

Andrews a luat-o și a pornit spre coasta muntelui. Și-a întors calul spre direcția din care urmau să vină bizonii și a așteptat. A privit spre capătul văii. Miller se oprise la mijloc și stătea aplecat înainte în șa, cu ochii la cirezile pe care nu le vedea nimeni. Departe, dincolo de Miller, se vedea silueta micuţă a lui Schneider pleoștită în șa, de parcă ar fi dormit. Andrews s-a întors din nou spre sud, cu urechea ciulită la ropotul de copite care urma să anunțe năvala cirezii.

Nu auzea decât șuieratul moale al vântului pe la urechile care începuseră să-l furnice de frig. Capătul sudic al văii era învăluit într-o ceață fină care se lăsa dinspre munte; norul micuț care mai devreme plutea liniștit pe deasupra vârfurilor sudice se întinsese acum peste capătul închis al văii; burta norului era de un gri murdar, însă deasupra vaporii albi și luminați de soare se răsuceau și se încolăceau în bătaia unor rafale care nu se simțeau jos, în vale.

Un duruit greoi a zguduit pământul; calul lui Andrews s-a dat înapoi, cu urechile lipite de cap. O clipă, Andrews s-a uitat la cer deasupra crestelor sudice, crezând că tunase, dar duruitul s-a auzit mai departe sub el. Chiar în fața lui, în depărtare, un nor subțire de praf s-a ridicat și la fel de iute s-a și împrăștiat. Apoi dintr-odată, ieșind din umbră și înaintând spre peticul de vale încă scăldat în soare, au apărut bizonii. Goneau cu o iuţeală uimitoare, nu în linie dreaptă spre el, ci cotind și întorcându-se iute, de parcă ar fi ocolit piedici nevăzute ivite dintr-odată în cale; coteau și se întorceau de parcă întreaga cireadă de treizeci, patruzeci de bizoni ar fi fost un singur trup cu o singură minte și o singură voință – nici măcar un singur animal nu se abătea și nu se întorcea în altă direcție decât ceilalți.

Preț de câteva clipe, Andrews a rămas nemișcat, țeapăn în șa; îi venea să se întoarcă, să fugă de cireada care se apropia. Nu credea că o forță care se năpustea înainte cu asemenea repeziciune, tărie și hotărâre ar auzi sau ar simți măcar niște focuri trase cu puşcociul pe care îl sprijinea cu brațul drept; și nici nu credea că s-ar întoarce din drum. S-a răsucit în șa, întorcând ţeapăn capul ca să-l vadă pe Miller. Miller stătea nemișcat, cu ochii la el; o clipă mai târziu, Miller a strigat ceva, dar sunetul a fost înecat de ropotul tot mai puternic al cirezii năvălitoare; arăta spre bizoni, făcând cu mâna și cu brațul niște gesturi de parc-ar fi aruncat în ei cu pietre.

Andrews și-a împlântat călcâiele în coastele calului; calul a făcut câțiva pași în faţă și s-a oprit, trăgându-se înapoi pe picioarele din spate. Cuprins de un soi de frică și disperare, Andrews a dat încă o dată pinteni în coastele tresăltânde ale animalului și l-a lovit cu patul puștii pe crupa tremurătoare. Calul s-a năpustit înainte, aproape doborându-l; o clipă a luat-o într-un galop nebun, trăgând de zăbala pe care Andrews o strângea prea tare; apoi, calmat de propria-i pornire, a prins curaj şi a luat-o ușor la picior în direcția cirezii. Vântul îl plesnea peste față și îi smulgea lacrimi din ochi. Preț de o clipă, nici n-a văzut pe unde merge.

Apoi vederea i s-a limpezit. Bizonii erau la nici trei sute de yarzi de el, cotind și întorcându-se haotic, dar îndreptându-se spre el. Și-a oprit calul și și-a proptit pușca pe umăr; i-a simțit

țeava rece pe obraz. A tras o dată spre mijlocul cirezii năvălitoare; abia dacă a auzit împușcătura peste duduitul copitelor. A tras încă o dată. Un bizon s-a împleticit și a căzut, dar ceilalți l-au ocolit, scurgându-se peste el ca o apă învolburată. A tras încă o dată și încă o dată. Brusc, cireada a cotit spre stânga lui, tăind valea spre locul unde stătea Miller. Andrews a dat pinteni calului și a gonit pe lângă cireada care gonea, trăgând spre miezul ei. Încet-încet cireada s-a întors şi a apucat-o cu aceeași repeziciune înapoi de unde venise.

Andrews a oprit calul; gâfâind, a privit în urma cirezii, ascultând ropotul de copite tot mai stins. Apoi, pe fundalul acelui sunet, dar foarte slab, s-a auzit un altul aidoma. A privit spre cealaltă parte a văii. O cireadă mai mică decât prima gonea prin vale către Schneider. S-a uitat cum Schneider trage spre cireadă, porneşte după ea când o ia în altă parte și o întoarce din drum.

Cu totul, cel trei au întors din drum șase năvale ale bizonilor. Când nici un sunet de copite nu mai turbura liniștea și după ce au așteptat mai multe minute bune să vadă dacă nu se pornește altă cireadă, Miller le-a făcut semn să vină unde stătea el, în mijlocul văii.

Andrews și Schneider s-au apropiat în liniște de Miller, lăsându-și caii la pas ca să prindă de veste din timp dacă se hotărăsc bizonii să pornească iar la atac. Miller privea peste vale, cu ochii mijiţi, spre locul unde goniseră bizonii.

— I-am aranjat bine, a spus Miller. N-o să mai încerce să scape aşa.

Andrews a simțit cum îl străbate un fior de euforie pe care nu-l înțelegea.

— Nu m-aș fi gândit niciodată că e cu putinţă așa ceva, i-a spus lui Miller. Părea aproape că au lucrat la un loc, că au pus totul la cale.

Și-a dat seama că până atunci nu se gândise cu adevărat la bizoni. Îi jupuise cu sutele, omorâse câțiva; le mâncase carnea, le simțise în nări duhoarea, se scăldase în sângele lor; dar nu gândise niciodată la ei ca acum.

— Aşa fac ei mereu?

Miller a clătinat din cap.

— Mai bine nu te-ai chinui să-i înțelegi; n-ai cum să-ţi dai

seama ce-o să facă. Eu îi vânez de douăș' de ani și tot nu știu. I-am văzut cum sar de pe stânci și cad unul peste altul, în canion, până se strâng o sută de leşuri morman – cu miile alteori, fără nici o noimă. I-am văzut speriindu-se de o cioară și am văzut vânători care au intrat până-n mijlocul cirezii fără ca bizonii să se urnească din loc. Dacă stai să te gândești la ce-o să facă dai de belea; cel mai bine nu te gândești deloc, ci dai iama-n ei şi îi omori cum poți, fără să-ncerci să pricepi nimic. În timp ce vorbea, Miller nu se uita la Andrews; stătea cu ochii ațintiți la valea acum liniștită și goală în afară de leșurile călcate în picioare ale bizonilor doborâţi. A tras adânc aer în piept și s-a întors spre Schneider. Ei, Fred, măcar avem ceva răcoare-acum. N-o să fie munca prea rea.

— Stai așa, a spus Schneider.

Privea în gol; ținea capul de parcă ar fi ascultat.

— Îi auzi iar? l-a întrebat Miller.

Schneider a dat din mână să facă liniște; a rămas nemișcat în șa câteva minute, ascultând mai departe; de două ori a adulmecat aerul.

— Ce e? l-a întrebat Miller.

Schneider s-a întors încet spre el.

— Hai să plecăm de-aici, a spus aproape în șoaptă.

Miller s-a încruntat, clipind.

— Care-i necazul?

— Nu știu, a spus Schneider. Dar se petrece ceva. Ceva nu e-a bună.

Miller a pufnit.

— Te sperii mai ceva ca un bizon. Haide. Mai avem juma' de zi. O să se potolească în curând și pot să mai pun jos destui până se-ntunecă.

— Ascultă, a spus Schneider.

Au stat toți trei în șa, în liniște, ascultând nici ei nu știau ce. Vântul se oprise, dar aerul era tot rece. Auzeau doar liniștea; nici o adiere nu făcea să foșnească pinii, nici un ciripit de pasăre nu răsuna de nicăieri. Un cal a fornăit; cineva s-a foit în șa și s-a auzit scârţâit de piele. Ca să rupă tăcerea, Miller s-a plesnit peste pulpă; s-a întors spre Schneider și a spus tare:

— Ce drăcie…

Dar n-a mai continuat. L-a redus la tăcere gestul lui Schneider, care întinsese brațul și un deget fără să arate spre nimic anume. Nedumerit, Andrews se uita când la unul, când la altul; și atunci privirea i-a rămas suspendată în aerul dintre ei. În aer, mare și moale și lent, ca o pană în cădere, plutea un singur fulg de zăpadă. În timp ce-l privea a mai văzut unul, și apoi încă unul.

Un rânjet i s-a întins pe față și din gât i s-a ridicat, ca un gâlgâit, un râs nervos.

— Ca să vezi, ninge, a spus râzând, privind iar când la unul, când la celălalt. Cine ar fi crezut azi-dimineață că…

Dar cuvintele i-au murit pe buze. Nici Miller, nici Schneider nu se uitau la el și nici unul nu dădea vreun semn că ar fi înțeles ce spunea. Priveau cu fețe împietrite și încordate spre cerul acoperit de nori, din care zăpada cădea tot mai deasă. Andrews s-a uitat repede la Charley Hoge, care stătea nemișcat la câțiva yarzi de ei, cocoțat pe capra carului. Stătea cu fața ridicată și cu brațele strânse peste piept; ochii i se roteau nebunește, dar nici nu mișca din cap și nici nu-și desfăcea brațele.

— Hai să-i dăm drumul, a spus Miller, tot cu ochii la cer. S-ar putea să reușim înainte să se dezlănţuie.

Și-a îmboldit calul și a mers câțiva pași până la Charley Hoge. S-a aplecat din șa și l-a scuturat zdravăn de umăr.

— Hai să pornim, Charley.

Preț de o clipă, Charley Hoge nu a părut să simtă prezența lui Miller; iar când s-a întors și s-a uitat la el nu părea că recunoaște fața mare cu barbă neagră care începea să sclipească de la fulgii topiți. Apoi privirea i s-a limpezit și a vorbit cu voce tremurată:

— Ai spus că o să fie bine. Vocea i-a căpătat forță, luând un ton acuzator. Ai spus c-o să plecăm d-aicea înainte de prima zăpadă.

— E bine, Charley, a spus Miller. Avem timp berechet.

Charley Hoge a ridicat vocea:

— Io am zis că nu vreau să vin. Ți-am zis…

— Charley! s-a răstit Miller la el. După care a adăugat mai blând: Nu facem decât să pierdem timp. Mână-ți boii înapoi la tabără.

Charley Hoge s-a uitat la Miller; gura i se mișca, alcătuind cuvinte care au rămas nerostite. Apoi a întins mâna în spate și a luat de unde era prins biciul lung pentru boi cu împletitura lui de

piele atârnând din mânerul greu. A șfichiuit din el peste capetele perechii din față și, de speriat ce era, a lăsat vârful să coboare prea mult și animalului din dreapta i-a dat sângele din ureche. Boul a smucit sălbatic din cap și s-a avântat cu putere în față, prinzând celelalte animale pe picior greșit; preț de o clipă, atelajul s-a poticnit pentru că fiecare trăgea în altă direcție. Apoi s-au liniștit și au început să tragă ordonat. Charley Hoge a pocnit din nou din bici și animalele au luat-o greoi la picior; nu făcea nici un efort să le îndrume printre leșurile de bizoni. Roțile, trecând peste cadavre, zdruncinau puternic carul. Mai multe piei țepene au alunecat și au căzut pe jos; nimeni nu s-a oprit să le adune.

Cei trei călăreţi se țineau aproape de car; erau nevoiți să țină strâns frâiele ca să n-o ia caii înainte deodată. După câteva minute aerul era deja alb de la ninsoare; în dreapta și în stânga mai zăreau, voalat, verdele coastelor de munte; dar nu vedeau nimic în față, spre tabără. De o parte și de alta, pinii fantomatici îi călăuzeau pe întinderea netedă a văii. Andrews a mijit ochii în față, în direcția taberei, dar nu vedea decât zăpadă, fulgii care se învârteau și apoi se așezau ușor, unul peste altul peste altul peste altul; din mersul calului păreau că i se prăvălesc în cap și, dacă se uita la ei, se învârtea toată lumea cu el, la fel ca fulgii, și îl lua amețeala. Și-a ţinut privirea pe carul în mișcare și atunci a început să vadă ninsoarea împăienjenit, o ceață cuprinzătoare care îl înconjura și îl tăia de ceilalți, chiar dacă îi vedea oarecum călărind mai departe. Mâinile, încleștate pe frâie și pe oblânc pe când calul mergea la un trap avântat printre leșurile de bizoni, i se înroșiseră de la frig; a încercat să-și vâre o mână în buzunarul de la pantaloni, dar atingerea pânzei aspre și țepene a fost atât de dureroasă, încât a scos-o la loc și a lăsat-o afară.

După câteva minute pământul era deja alb de la ninsoare; roțile carului, care treceau ușor prin zăpadă, lăsau în urma lor panglici paralele și subțiri de întuneric. Andrews a aruncat o privire înapoi; la câteva secunde după ce roțile despicau zăpada șănțulețele începeau să se umple la loc, astfel că la doar câțiva pași în spate erau din nou albe și nu-și mai dădea seama unde fuseseră; chiar dacă se mișcau și carul se zdruncina, avea senzația că se îndreaptă spre nicăieri, că sunt prinşi pe o uriașă

bandă transportoare care îi ridica, dar nu-i lăsa să înainteze.

Vântul care se oprise odată cu căderea primilor fulgi s-a întețit din nou; stârnea vârtejuri de zăpadă în jurul lor şi le biciuia fețele cu fulgi, silindu-i să mijească ochii. Pe Andrews au început să-l doară fălcile; și-a dat seama că de o vreme își ţinea dinții încleștaţi din toate puterile; buzele, care îi dezveleau dinții într-un rânjet animalic și tâmp, îl usturau și îl dureau de la frigul care pătrundea prin micile crăpături şi jupuituri. Și-a relaxat maxilarul și și-a lăsat bărbia în piept, încovoindu-se ca să se ferească de frigul care-i intra până la os prin hainele subțiri. A încolăcit frâiele în jurul oblâncului și s-a apucat de el cu amândouă mâinile, lăsând calul să-și găsească singur drumul.

Vântul s-a întețit și zăpada cădea în rafale dese. Preț de o clipă Andrews n-a mai zărit nici carul și nici pe ceilalți trei; o panică vagă, amorțită, l-a făcut să ridice capul; de undeva din stânga a auzit, peste vuietul vântului, scârțâitul și bufniturile iscate de roțile carului. Și-a strunit calul în direcția din care venea sunetul și după câteva secunde a văzut forma mătăhăloasă a carului clătinându-se pe pământul plin de moviliţe și a zărit silueta gheboșată a lui Charley Hoge bălăbănindu-se pe capra înaltă și șfichiuind aerul înţesat de fulgi cu biciul pentru boi; înăbușit de zăpadă și acoperit de vânt, biciul scotea pocnete ude.

Și vântul se întețea tot mai tare. Urla peste crestele munților și spulbera fulgii de zăpadă, încât înțepau ca măzărichea; ridica zăpada de pe jos în pături late și o împrăștia la loc; le vâra pudra fină, albă și înghețată prin toate deschizăturile hainelor, unde se topea de la căldura trupurilor; apoi umezeala se întărea, așa că hainele atârnau pe ei grele și țepene, ținându-le și mai frig. Andrews s-a agățat și mai tare de hornul șeii; nu mai simțea nimic cu mâinile. Și-a luat cu greu o mână de pe oblânc, a strâns-o și s-a lovit cu ea tare peste coapsă, până a început să-i pulseze dureros; apoi a făcut la fel și cu cealaltă mână. Până a terminat, prima îi amorțise la loc. Un mic morman de zăpadă se adunase pe șa, în V-ul alcătuit de picioarele lui.

Peste șuierul vântului, a auzit un strigăt slab; carul s-a ivit dintr-odată în fața lui; calul s-a oprit brusc, azvârlindu-l în față. A auzit din nou strigătul și i s-a părut că cineva îl cheamă pe nume. Și-a mânat calul pe lângă marginea carului, încovoiat din umeri

ca să se ferească de vânt și privind în jur din două în două secunde, cu ochii întredeschiși, încercând să se dumirească cine-l strigase. Miller și Schneider, cu caii unul lângă altul și cu chipurile bătute de vânt, îl așteptau în fața carului. Când a ajuns lângă ei l-a văzut și pe Charley Hoge, cocoșat între cei doi cai, cu spatele la vânt.

Țepeni, aplecându-se ca să nu-i doboare vântul, cu fețele plecate și borurile pălăriilor lipite de obraji, au descălecat și, ghemuindu-se aproape de pământ, s-au apropiat pieptiş de Andrews; Miller i-a făcut semn să se dea jos de pe cal. În timp ce descăleca, forța vântului l-a împins în față și și-a pierdut echilibrul, cu un picior o clipă încă agățat în scară.

Miller s-a împleticit până la el, l-a apucat de umăr și și-a apropiat fața – cu barba țeapănă și plină de țurțuri acolo unde zăpada se topise și înghețase la loc – de urechea lui. A strigat:

— O să lăsăm caru-aici; ne-ncetinește prea tare. Ține tu caii cât io și Fred dezlegăm boii.

Andrews a dat din cap și a tras de hățuri îndreptându-se spre ceilalți cai. Calul lui s-a dat înapoi, aproape smulgându-i hățurile din mâna amorțită; le-a smucit tare și calul l-a urmat. Cu hățurile într-o mână, s-a aplecat și a scormonit prin zăpadă, care zbura și se învârtejea între picioarele lui, parcă învolburată de o lungă explozie, până a găsit hățurile înnodate ale celorlalți cai. Când s-a ridicat, Charley Hoge, care stătuse până atunci cu spatele la el, s-a întors; își vârâse ciotul sub haina subțire și brațul bun și-l ținea lipit de corpul chircit tot în față. Preț de o clipă Charley Hoge s-a uitat la Andrews fără să-l vadă; îşi ţinea ochii spălăciţi deschiși, fără să clipească în vântul și ninsoarea înțepătoare, privind în gol. Gura i se mișca rapid și buzele zvâcneau într-o parte și în alta, făcându-i barba să zvâcnească haotic în jurul gurii. Andrews l-a strigat pe nume, dar vântul i-a smuls cuvântul de pe buze; ochii lui Charley Hoge nu s-au mișcat. Andrews s-a mai apropiat puțin; mutându-și toate trei hățurile în aceeași mână, a întins cealaltă mână și l-a atins pe Charley Hoge pe umăr. Simțind atingerea, Charley Hoge s-a dat brusc în spate și s-a ferit, cu ochii la fel de rătăciţi și dând din buze. Andrews a strigat încă o dată:

— O să fie bine, Charley. O să fie bine.

Cu greu a auzit ce repeta Charley Hoge la nesfârșit, vorbind cu

zăpada, vântul și frigul:

— Ajută-mă, Doamne. Isuse Cristoase, ajută-mă. Ajută-mă, Doamne.

Auzind o bufnitură din spatele lui, Andrews s-a întors; o siluetă masivă și întunecată s-a ivit din albul care-l înconjura și a trecut greoi pe lângă el. Miller și Schneider scoseseră de la jug primul bou. Când animalul a dispărut la loc în vârtejul alb, caii pe care-i ținea Andrews s-au smucit. Mișcarea bruscă l-a luat prin surprindere și până să strângă zdravăn hățurile, unul din cai l-a atins bine cu burta pe Charley Hoge, răsturnându-l la pământ. Andrews a dat pe negândite să se ducă spre el, moment în care cei trei cai s-au smucit la unison, răsucindu-l și trăgându-l în față, așa că și-a pierdut echilibrul; picioarele i s-au desprins de pământ și a căzut în zăpadă pe burtă. Nici el nu știa cum a reușit să nu dea drumul hățurilor. Întins în zăpadă, rânjea prostește, cu ochii la propriile mâini roșii-vineții încleștate pe curelele subțiri de piele. Zăpada zbura în jurul lui și auzea zgomot de copite care se ridică și coboară pe lângă capul lui, de-o parte şi de alta; încet-încet și aproape fără mirare, şi-a dat seama că era târât pe pământ pe burtă.

A tras de hățuri, reușind să se ridice în genunchi; apoi a tras şi mai tare, astfel încât genunchii i-au alunecat în față, iar el s-a lăsat pe spate, smucind hățurile, când cu dreapta, când cu stânga. Unul dintre cai l-a atins în umăr cu piciorul din spate și aproape și-a pierdut echilibrul, dar și l-a recăpătat și s-a săltat iar, înfigându-se bine pe picioare într-un salt disperat, după care s-a ridicat împleticindu-se și a alergat pe lângă cai cale de câţiva yarzi. Apoi și-a înfipt călcâiele în zăpadă și iar a smucit de hățuri; simțea că e tras mai departe, dar nu la fel de repede. Călcâiele i s-au afundat în zăpadă, i s-au încâlcit în iarbă și au râcâit lent pământul. Caii au încetinit și în cele din urmă s-au oprit. Andrews a rămas o clipă în picioare, gâfâind; zâmbetul tâmp îi rămăsese pe față, deși picioarele îi tremurau și brațele îi rămăseseră fără pic de vlagă; a întors capul și s-a uitat în spate.

A dat doar de alb. Nu vedea nici boii, nici carul, nici bărbații de lângă el. Și-a ciulit urechile, încercând să prindă vreun sunet după care să se orienteze; peste vaierul tot mai răsunător al vântului nu se auzea nimic. S-a lăsat în genunchi și s-a uitat la

dâra pe care o făcuse cu picioarele în zăpadă; abia se mai vedea o adâncitură îngustă, neregulată. A tras caii după el urmând cărarea, aplecat aproape până la pământ și măturând zăpada cu mâna liberă. După câțiva yarzi șanțurile au început să se umple și curând au dispărut de tot, șterse de vânt și de zăpada spulberată. A mers mai departe, urmând pe ghicite direcția din care fusese târâit. Spera că fusese dus în linie dreaptă, dar nu avea cum să fie sigur. Din când în când striga; vântul îi smulgea glasul și îl purta în spate. A încercat să grăbească pasul și s-a poticnit în zăpadă; dinspre mâini și picioare amorțeala i se răspândea acum în corp. Privea de jur împrejur înnebunit. A încercat să înainteze încet și continuu, să-și păstreze forțele; dar picioarele îi fugeau de sub el și îl duceau înainte într-un ritm inegal, ceva între trap și fugă. Caii, ale căror hățuri le ducea în mână, i se păreau o povară insuportabilă, cu toate că veneau ascultători în urma lui; trebuia să-și încordeze toată voința ca să nu lase baltă hățurile și să n-o ia la fugă orbește prin ninsoare. A început să plângă și s-a prăbuşit în genunchi. Anevoie, strângând hățurile cu mâna dreaptă, a mers mai departe în patru labe.

A auzit un strigăt în depărtare; s-a oprit și a ridicat capul. De undeva din dreapta, mai aproape acum, strigătul s-a auzit din nou. S-a ridicat în picioare și a luat-o la fugă în direcția lui, iar plânsul i s-a transformat într-un râs hârâit. Deodată, din întinderea albă și gri de zăpadă spulberată, s-a ivit conturul neclar al carului; și a văzut și trei siluete ghemuite lângă el. Una dintre ele s-a desprins de celelalte, îndreptându-se spre el. Era Miller. A strigat ceva ce Andrews n-a reușit să audă și i-a luat hățurile din mână. Odată cu hățurile, a ridicat și mâna lui Andrews până la piept; Andrews și-a privit mâna și a încercat să-și desfacă degetele. Nu reușea să şi le mişte. Miller l-a apucat de mână și i-a desprins degetele de pe curelele de piele. Fără nimic în mână, Andrews și-a mişcat degetele, strângând și desfăcând pumnul până i-a trecut înţepeneala.

Miller s-a apropiat și i-a strigat în ureche:

— Ești bine?

Andrews a dat din cap.

— Hai s-o luăm din loc, a strigat Miller. Aplecându-se în vânt, au înaintat cu greu spre car, unde erau Charley Hoge și

Schneider. Miller i-a tras pe Andrews și Schneider cu capul mai aproape și a strigat iar: Pe Charley îl iau cu mine. Să stați aproape.

Lângă car, s-au urcat pe cai. Miller l-a săltat în spatele lui pe Charley Hoge, care s-a prins strâns de mijlocul lui Miller și și-a îngropat fața în spinarea lui; ținea ochii strâns închiși, dar buzele rosteau mai departe vorbele pe care nimeni nu le auzea. Miller a dat pinteni calului și s-a îndepărtat de car; Andrews și Schneider l-au urmat. În câteva clipe carul a dispărut din vedere, înghițit de zidul de ninsoare deasă.

În scurtă vreme au trecut de întinderea presărată cu moviliţele albe ale leșurilor de bizoni; Miller și-a îndemnat calul s-o ia la galop și ceilalți au făcut la fel. Pasul cailor era nesigur și îi hurducăia în șa, încât erau nevoiți să se țină de oblâncuri cu amândouă mâinile. Din când în când ajungeau în porțiuni cu troiene de zăpadă; atunci caii încetineau la pas și își croiau drum prin zăpada care le ajungea până la genunchi.

Lui Andrews vârtejurile albe de zăpadă îi amorțiseră complet simțul orientării. Griul-verzui şters al pinilor ce îmbrăcau versanții de pe amândouă părţile, după care se orientaseră până atunci ca să o apuce spre trecătoare, fusese de mult ascuns privirii lor; dincolo de cai și de siluetele ghemuite în spinarea lor, Andrews nu vedea nimic care să-i spună încotro se îndreaptă. Același alb se vedea oriunde s-ar fi uitat; avea impresia că se învârteau, continuu și amețitor, într-un cerc din ce în ce mai strâmt, până ajungeau să se rotească frenetic pe loc.

Și totuși Miller dădea mai departe pinteni calului și-l lovea peste crupa care lucea de sudoare în ciuda frigului năprasnic. Cei trei cai stăteau aproape unul de altul; cu o groază abia ghicită și pe care nu o înțelegea, Andrews a văzut că Miller închisese ochii în fața viscolului înțepător și mergea cu ei închiși, cu capul înclinat în jos și într-o parte, astfel că Andrews îl zărea chiar și din galopul calului. Miller ținea strâns hățurile, îndrumându-și calul într-o direcție pe care n-o vedea. Ceilalți îl urmau orbește, încrezându-se în orbirea lui.

Dintr-odată, din miezul viscolului s-a ridicat în fața lor un zid întunecat; era coasta împădurită a muntelui pe care zăpada, spulberată de vântul crâncen, nu se putea aşterne. Forma

fantomatică a stâncii ca un horn lângă care își puseseră tabăra se întrezărea și ea, o pată de un galben-gri murdar pe fundalul alb al zăpezii. Miller și-a lăsat calul la pas și i-a condus pe ceilalți spre țarcul din trunchiuri de plop clădit de Charley Hoge. Străduindu-se să stea cu spatele la vânt, au descălecat și și-au mânat caii în țarc, legându-i aproape unul de altul în cel mai îndepărtat colț. Le-au lăsat șeile, dar au agățat scărițele sus, ca rafalele să nu le lovească de burțile cailor. Miller le-a făcut semn celorlalți să-l urmeze; aplecaţi aproape până la pământ în fața urgiei, și-au croit drum de la țarc până în locul unde stivuiseră și legaseră pieile. Pe stive se adunaseră troiene înalte; unele se răsturnaseră pe pământ; altele se clătinau puternic sub rafalele de vânt; din zăpadă se iţeau colțurile a două, trei piei care se desprinseră și se împrăștiaseră pe pământ; Andrews și-a dat seama că asta era tot ce mai rămăsese din stiva pe care încă nu o legaseră, înălţându-se doar până la jumătate faţă de restul. Cea mai mare parte a pieilor fuseseră risipite de forța vântului. Preț de câteva clipe cei patru au rămas nemișcați, strânși unii într-alții la adăpostul unei legături de piei.

Cum stătea așa pe jumătate sprijinit de stivă, Andrews a simțit cum îl cuprinde o osteneală teribilă; în ciuda frigului, mădularele i s-au înmuiat și pleoapele i s-au lăsat peste ochi. Își amintea vag ceva ce i se spusese sau citise despre cum poți să mori înghețat. Un fior de groază l-a făcut să se îndrepte de spate și să se îndepărteze de stiva de piei. A fluturat din brațe, lovindu-se cu ele peste coapse până a simțit că sângele începe să-i curgă mai iute prin vene; și s-a apucat să alerge în cerc, ridicându-și genunchii.

Miller, împingându-se în stiva lângă care se odihnea, s-a ridicat în picioare și i s-a pus în cale; și-a așezat amândouă mâinile pe umerii lui Andrews și i-a spus, tare și de foarte aproape:

— Stai locului. Dacă vrei să mori înghețat n-ai decât s-o ții tot așa și rezolvi una-două.

Andrews l-a privit amorţit.

— O să transpiri, a continuat Miller, și transpirația o să-nghețe pe tine imediat ce te oprești o clipă. Fă ce-ți spun eu și n-o să pățești nimic. S-a întors spre Schneider. Fred, taie câteva din pieile alea.

Schneider s-a scotocit într-unul din buzunarele hainei de pânză și a scos un briceag. A frecat lama de funiile înghețate până au plesnit și pieile bine strânse s-au revărsat din legături. Imediat vântul le-a luat pe vreo cinci din ele, le-a ridicat în aer și s-au împrăștiat plutind care încotro; unele au nimerit în crengile de sus ale pinilor, în timp ce altele au pornit alunecând pe zăpadă spre mijlocul văii și duse au fost.

— Luați-vă fiecare câte trei, patru, le-a strigat Miller.

Și s-a trântit pe un teanc mai mic care alunecase din stiva principală. Iute, Andrews și Schneider au făcut la fel; dar Charley Hoge nu s-a clintit. A rămas ghemuit, aproape pe vine. Miller, întins pe burtă, trăgând pieile după el, s-a târâit prin zăpadă spre locul unde mai rămăseseră câteva piei din grămada nelegată. A tras de funia țeapănă pe care o tăiase Schneider și a reușit să rupă o bucată din ea de la pielea cea mai de jos, unde era trecută prin mica gaură dată în porțiunea care fusese cândva piciorul unui bizon. A tăiat funia în mai multe bucăți egale. Schneider și Andrews s-au târât prin zăpadă și s-au apropiat, privindu-l cum lucrează.

Mânuind cuțitul cu lamă scurtă, Miller a făcut găuri în fiecare dintre picioarele pieilor pe care le ținea sub el. Apoi, întorcând două piei una peste alta, cu părul pe dinăuntru, a înnodat picioarele între ele. Celelalte două piei le-a unit cu părul pe afară și le-a așezat de-a curmezișul, una deasupra și una dedesubtul sacului rudimentar, deschis în capăt și în părţi, pe care îl încropise. După ce a legat și picioarele ultimelor două piei, rezultatul a fost o înjghebare primitivă, dar destul de eficace împotriva urgiei, un fel de sac deschis la capete, dar relativ închis în părţi, în care puteau intra două persoane, la adăpost de grosul vântului și al viscolului. Miller a târâit sacul greu pe zăpadă, l-a așezat între niște stive prăbușite și i-a îndesat unul dintre capete într-un troian care se strânsese pe latura unei stive. L-a ajutat pe Charley Hoge să se strecoare înăuntru, după care s-a întors spre Andrews și Schneider. Andrews s-a săltat puțin de jos și Miller a tras două piei de sub el și a început să lege picioarele.

— O să v-ajute să nu-nghețați, le-a strigat în vuietul vântului. Stați înăuntru, lipiți unul de celălalt, și-aveți grijă să nu vă udați. N-o să vă fie cald, da’ măcar o să rămâneți în viață.

Andrews s-a lăsat în genunchi și a încercat să apuce două piei de margini, să le ridice și să le care până la Miller, care aproape terminase prima parte a adăpostului; dar îi amorţiseră degetele atât de tare, încât nu avea nici un pic de precizie în mişcări; degetele doar îi atârnau la mâini, mișcându-se sleite la întâmplare deasupra blănii înghețate de bizon, fără forță și fără simțire. Îndoindu-și mâinile din încheietură și vârându-le în zăpadă dedesubtul pieilor, s-a ridicat împleticit în picioare; și-a lipit pieile de partea de jos a corpului și a început să le tragă spre Miller; dar l-a prins o rafală de vânt care a suflat pieile cu putere izbindu-se de el, mai să-l ridice de la pământ. A căzut iar, aproape de Miller, și a împins pieile spre el prin zăpadă.

Schneider nu se mișcase. Stătea întins pe burtă pe micul lui morman de piei și se uita la Miller și la Andrews; din gheața și zăpada care îi sclipeau în părul și barba încâlcite și țepene, ochii îi scânteiau.

După ce Miller a așezat pieile în cruciș și lega ultima cureluşă care să le țină în loc, i-a strigat lui Schneider:

— Hai încoa'! Hai să-l tragem și pe ăsta acolo, lângă al meu și al lui Charley.

Preț de o clipă, pe fața albită de gheață și zăpadă, buzele vineții ale lui Schneider s-au lățit într-un fel de rânjet. Apoi, cu un gest larg, a clătinat din cap.

— Haide! i-a strigat din nou Miller. O să-ți înghețe curu' dacă mai stai mult acolo.

Vocea lui Schneider a răsunat în șuieratul vântului:

— Nu!

Trăgând adăpostul după ei, Andrews și Miller s-au apropiat de Schneider.

— Ai luat-o razna, Fred? a spus Miller. Hai acuma. Intr-aici cu Will. O să-ngheți bocnă.

Schneider a rânjit din nou, uitându-se când la unul, când la celălalt.

— N-aveți decât să vă duceți la dracu', nenorociților. A închis gura și a început să-și frământe maxilarul înainte și înapoi, încercând să adune destul scuipat; bucăţele de gheață și fulgi de zăpadă i s-au desprins din barbă şi au zburat în vânt. A trântit un scuipat sărăcăcios pe zăpadă, în fața lui. Pân-acuma am făcut ce-

ați zis voi. Am mers cu voi chiar dacă nu voiam să merg, m-am îndepărtat de apă când știam că e apă de unde venisem, am rămas aici cu voi deși știam că n-ar trebui. Ei bine, de-acuma-ncolo nu mai vreau să am de-a face cu voi. Nemernicilor. Mi-e silă și să vă mai văd în fața ochilor; mi-e silă și să vă mai simt mirosu'. De-acuma-ncolo o să am singur grijă de mine. Asta-i tot ce mă interesează. A întins o mână spre Miller cu degetele răşchirate ca niște gheare, tremurând de furie. Acuma dă-mi şi mie din curelele alea și lasă-mă-n pace. Mă descurc singur.

Fața lui Miller s-a contorsionat de o furie care o depășea până și pe-a lui Schneider; a lovit cu pumnul în zăpadă, trecând prin ea până la pământ.

— Ești nebun! a urlat. Gândeşte-te numai. O să mori înghețat. N-ai mai trecut prin viscole de-astea.

— Știu ce-am de făcut, a răspuns Schneider. La asta mă gândesc de când am pornit. Acu' dă-mi curelele alea și lasă-mă-n pace.

Cei doi s-au țintuit cu privirea preț de câteva clipe lungi. Fulgii mititei, deși și aspri ca grăunţele de nisip, zburau între ei. Până la urmă Miller a clătinat din cap și i-a întins lui Schneider restul cureluşelor. Vocea i se mai potolise.

— Fă ce ai de făcut, Fred. Puțin îmi pasă. S-a întors puțin spre Andrews și a dat din cap spre stivele prăbușite. Haide să scăpăm odată.

S-au îndepărtat de Schneider târându-se prin zăpadă, trăgând adăpostul lui Andrews după ei. O singură dată s-a uitat Andrews înapoi; Schneider începuse să-și lege pieile între ele. Muncea singur și furios în plin viscol și nu s-a uitat deloc înspre ei.

Miller și Andrews au așezat adăpostul alături de cel umflat deja de trupul lui Charley Hoge și i-au lipit capătul deschis de stiva de piei. Miller a ținut celălalt capăt deschis și i-a strigat lui Andrews:

— Bagă-te-năuntru și întinde-te. Stai cât poți de liniștit. Cu cât te miști mai mult, cu atât rişti să-ngheți. Dormi un pic dacă poți. Pesemne o să ţină ceva

Andrews a intrat în sac cu picioarele înainte. Când se pregătea să-și bage și capul, s-a întors și s-a uitat la Miller.

— N-o să pățești nimic, i-a spus Miller. Doar fă cum ți-am spus.

Atunci Andrews și-a vârât și capul înăuntru și Miller a lipit pieile la gură, îndesând-o cu piciorul în zăpadă ca să nu se desfacă. Andrews a clipit în bezna dinăuntru; a simțit în nări mirosul rânced de bizon. Și-a vârât mâinile amorțite între coapse și a așteptat să se încălzească. Au rămas amorțite multă vreme, încât se întreba dacă îi degeraseră; când au început în sfârșit să-l furnice și apoi să-l doară, pe măsură ce se încălzeau, a oftat ușurat și s-a destins un pic.

Vântul de afară se strecura prin micile deschizături ale sacului și sufla zăpada înăuntru și pe el; rafalele îi lipeau sacul de corp; când vântul slăbea, sacul de dezlipea de el. Simțea mișcare în celălalt adăpost și, peste vuietul vântului, i s-a părut că-l aude pe Charley Hoge țipând speriat. Pe măsură ce fața i se încălzea, părul aspru de bizon începea să-i zgârie pielea. A simțit că i se târâie ceva pe obraz și a încercat să-l alunge, dar mișcarea a făcut să se deschidă lateralele adăpostului și un vârtej de zăpadă s-a cernut peste el. A rămas neclintit și nu a mai încercat să se miște, cu toate că-și dăduse seama că tocmai simțise pe obraz o insectă-parazit care trăia în blana bizonului – un păduche, un purice sau o căpușă. A așteptat să simtă ciupitura, iar când a venit s-a silit să nu se miște.

După o vreme, pielea țeapănă a început să-l apese tot mai greu. Vântul părea să fi slăbit, pentru că nu-i mai ajungeau la ureche vaierele și mârâielile turbate. A ridicat bucata de la gură și a simțit greutatea zăpezii deasupra lui; era întuneric și nu vedea decât o geană slabă de lumină. A întins mâna spre ea; a dat de răceala uscată și sfărâmicioasă a zăpezii bătătorite.

Sub zăpadă, între pieile care cu doar câteva zile în urmă înveliseră carnea bizonilor, şi-a găsit odihna. Încet, sângele leneș a început să elibereze căldură, s-o trimită spre piele și mai departe spre pielea de bizon lipită de ea; așa, corpul lui a reușit să-și creeze o mică rezervă de căldură și s-a liniştit. Vuietul monoton al vântului de deasupra capului l-a alinat și a adormit.

Două zile și trei nopți a urlat viscolul peste valea dintre munți în care rămăseseră prinşi; au stat ascunși sub troiene și nu s-au mișcat decât ca să se ușureze sau să mai dea găuri în nămeții de deasupra pentru a lăsa să intre aer curat în grotele lor întunecoase și strâmte de piele. Odată Andrews a fost nevoit să

iasă ca să se uşureze de udătura pe care-o ținuse în el până începuseră să-l doară vintrele și coapsele, sus. Vlăguit, a dat la o parte zăpada de peste deschizătura de la cap și s-a târât afară în frigul crâncen, clipind; s-a trezit în întunericul absolut. Simțea ninsoarea cum îl înțeapă în obraz și frunte; a tresărit de durere când aerul înghețat i-a pătruns în plămâni; dar de văzut nu vedea nimic. Temându-se să se miște, s-a lăsat pe vine unde era și s-a ușurat în noapte. Apoi s-a întors orbecăind prin zăpadă și s-a băgat în adăpostul lui strâmt, care încă mai păstra puțin din căldura pe care o lăsase în urmă.

Cea mai mare parte din timp dormea; când nu dormea zăcea nemișcat pe o parte, cu genunchii la piept, astfel încât să-şi ţină singur de cald. Când era trează, mintea îi era toropită și nesigură, la fel de leneșă ca sângele. Gânduri rare și nedesluşite îi rătăceau prin minte și dispăreau iar. Îşi amintea câte ceva din tihna căminului bostonian, dar i se părea ireal și îndepărtat și din gândurile acelea nu-i rămâneau decât retrăirea fantomatică a anumitor senzații – cum se simțea seara, când se culca în patul cu saltea de pene, intimitatea plăcută a salonașului din față, zumzetul adormitor al discuţiilor tihnite de la parter, după ce se culcase.

S-a gândit la Francine. Nu reușea să evoce imaginea și nici nu încerca; se gândea la ea ca fiind trup, moliciune, căldură. Cu toate că nu știa de ce (și cu toate că nu i-a trecut prin cap să-și pună întrebarea), o vedea drept o parte din el care nu reușea să încălzească o altă parte din el. Cumva alungase odată partea aceea. Simțea cum se scufundă înspre căldura ei; înfrigurat, înainte să o atingă, a adormit iar.

VII

În dimineața celei de-a treia zile Andrews s-a întors cu ultimele puteri sub greutatea zăpezii și a scobit prin troianul care i se adunase la cap. Chiar dacă se obișnuise întrucâtva cu frigul, care până și în somn învăluia căldura firavă pe care trupul lui reușea s-o menţină, s-a înfiorat și a închis ochii, trăgându-și capul între umeri în clipa în care a simțit pe piele răceala zăpezii

bătătorite.

Când a ieșit de sub zăpadă încă ținea ochii închiși; deschizându-i, strălucirea i-a ars o clipă retina cu o dogoare albă. Cu toate că încă avea zăpadă topită pe mâini, s-a frecat la ochi cu ele până când l-a lăsat durerea. Treptat, mijindu-şi ochii puţin câte puțin, s-a obișnuit cu lumina zilei. Când a reuşit în sfârșit să privească în jur, l-a întâmpinat o lume nemaivăzută.

Sub cerul fără nori, sclipind rece în lumina soarelui din înaltul cerului, un peisaj alb se întindea cât vedea cu ochii. Albul se așternuse în troiene înalte peste tabăra lor, încremenită parcă în plină mişcare, în valuri și deluşoare peste întinderea uriașă a văii. Coasta muntelui, care până atunci mărginise cuprinderea șerpuitoare a văii, arăta acum schimbată, îmblânzită; zăpada se așternuse în troiene care se unduiau în jurul pinilor răzleți care creșteau departe de coasta muntelui, în valea netedă, și numai vârfurile li se mai vedeau întunecate în albul nămeților. Zăpada era înaltă și pe povârnișul muntelui, astfel încât nu a mai dat cu ochii de perdeaua verde şi grea; acum vedea fiecare pin desenat limpede pe fundalul zăpezii care îl înconjura. A rămas multă vreme în locul în care ieșise din adăpost privind mirat în jur, fără să se miște, ezitând să-și facă drum prin zăpada care nu lăsa să se vadă nici urmă de altceva în afară de ea însăși. Apoi s-a aplecat și a băgat degetul prin pojghița subțire din fața lui. A strâns pumnul și a lărgit gaura făcută cu degetul. A luat o mână de zăpadă și a lăsat-o să i se scurgă printre degete, formând o grămăjoară albă lângă locul de unde o luase. Apoi, slăbit de cât stătuse nemâncat și amețit după zilele și nopțile petrecute în beznă, a făcut câțiva pași împleticiți prin nămeții care îi veneau până la brâu; s-a tot întors pe loc, privind la ținutul cu care se obișnuise într-atâta încât nici nu mai băga de seamă priveliştea și care dintr-odată îi era necunoscut, atât de necunoscut încât nu-i venea să creadă că-l mai văzuse. O liniște limpede și adâncă se ridica dinspre vale, deasupra munților și spre cer; propria respirație i se părea zgomotoasă; și-a ținut răsuflarea, că să nu tulbure tăcerea absolută. A auzit cum zăpada de pe cracii pantalonilor se prelinge și cade pe stratul bătătorit mai tare din jurul picioarelor; din depărtare, ca un ecou slab, a ajuns până la el pocnetul unei crengi care plesnise sub greutatea zăpezii; de dincolo de tabără, dinspre

țarcul troienit, a răsunat fornăitul unui cal, atât de tare încât lui Andrews i s-a părut o clipă că e doar la câțiva pași de el. S-a întors în direcția țarcului, dând aerul afară într-un nor de aburi; a văzut caii mișcându-se dincolo de nămeți.

A tras adânc aer în piept și a strigat cât a putut de tare; după asta a rămas cu gura deschisă, ascultându-şi vocea tunătoare stingându-se încet-încet, iar după multă vreme, sau așa i s-a părut, s-a pierdut în liniștea din jur, risipită în depărtări și înghiţită de zăpadă. S-a întors spre nameţi – sub unul stătuse el două zile; sub celălalt stăteau încă Miller și Charley Hoge. Nu a văzut nici o mișcare; dintr-odată l-a cuprins teama și a mai făcut câțiva pași prin zăpadă. Apoi a prins un freamăt și a văzut cum zăpada se crapă în vârful movilei și crăpătura se lungește înspre el. Capul lui Miller – negru și aspru pe albul neted din care se ițise – i-a apărut în fața ochilor; brațele puternice, ca de înotător, au măturat zăpada în lături și Miller s-a ridicat în picioare, clipind de zor. După o clipă s-a uitat la Andrews cu ochii mijiţi și l-a întrebat răgușit, cu o voce tremurătoare și nesigură:

— Ești bine, băiete?

— Da, a spus Andrews. Dumneata și Charley?

Miller a încuviinţat din cap. Și-a plimbat privirea peste întinderea taberei.

— Mă-ntreb cum s-a descurcat Fred. Nu m-aș mira să fi murit înghețat.

— Ultima dată când l-am văzut, înainte să ne adăpostim, era acolo, a spus Andrews, arătând spre hornul de stâncă în jurul căreia aşezaseră tabăra. Au luat-o într-acolo, nesiguri pe picioare; pe alocuri erau nevoiți să sape prin omătul care le venea până mai sus de brâu, în alte locuri călcau ușor prin zăpada care abia le ajungea până la mijlocul gambei. Au dat ocol stâncii, împungând precauţi zăpada cu bocancii.

— N-avem cum să ne dăm seama unde-i acum, a zis Miller. S-ar putea să nu-l găsim până dă dezghețul de primăvară.

Dar chiar în timp ce vorbea Miller, Andrews a văzut cum se mișcă și se crapă zăpada chiar aproape de el, lângă hornul de stâncă.

— Aici e! a strigat.

Între Miller și Andrews o mogâldeaţă a răsărit din zăpadă.

Bucăți mari de gheață albă care atârnau prinse de părul de bizon au căzut, dezvelind blana roșcată de sub ele; preț de o clipă Andrews s-a dat în spate speriat, cuprins de frica irațională că vreun bizon se ridica, cine știe cum, pregătindu-se să-i atace. Dar în clipa următoare Schneider a azvârlit la o parte pieile în care se învelise ca o mumie și s-a ridicat orbește în fața lor, cu ochii strâns închiși, cu sprâncenele strânse într-o expresie de durere care îi strâmba gura într-o parte.

— Isuse, ce lumină, a spus Schneider, cu o voce ca un croncănit nedeslușit. Nu văd nimic.

— Ești bine? l-a întrebat Andrews.

Schneider a deschis ochii doar o idee, l-a recunoscut pe Andrews și a dat din cap.

— Cred că mi-au degerat un pic degetele de la mâini și am picioarele înghețate bocnă, da' m-am descurcat. Dacă mă dezgheț vreodată, o să știu sigur.

Cum au putut mai bine – cu mâinile, picioarele și cu pieile împăturite pe care le dăduse Schneider deoparte –, cei trei au măturat zăpada de pe o bucată bună din jurul stâncii; pe pământul înghețat și peste rămășițele arse, acoperite cu gheață, ale vechiului foc de tabără au îngrămădit crengușele uscate pe care au reușit să le rupă din ramurile joase, încărcate cu zăpadă, ale pinilor din jur. Miller a scobit în magazia cu provizii și a găsit un amnar vechi, niște hârtie mototolită care nu se udase de la zăpadă și câteva cartușe nefolosite. A așezat hârtia sub crengile uscate, a scos plumbii din cartușe și a turnat praful de pușcă peste hârtie, acoperindu-l cu alte ghemotoace. A scăpărat amnarul și a aprins praful de pușcă, într-o flacără vie, care a mistuit hârtia. În scurtă vreme un foc micuț dogorea din plin, topind zăpada care se prinsese de peretele dinăuntru al stâncii.

— Nu trebuie să-l lăsăm să se stingă, a spus Miller. E-al naibii de greu s-aprinzi focul pe vânt și cu lemne ude.

Pe măsură ce focul ardea tot mai puternic, au săpat tustrei în zăpadă după bușteni și i-au pus, așa uzi, pe foc. S-au ghemuit la căldură, atât de aproape de flăcări, încât le ieșeau aburi din hainele umede; Schneider s-a așezat pe pieile lui de bizon și mai că și-a vârât bocancii în foc, cât putea de aproape. Mirosul de piele pârlită s-a amestecat cu aroma grea a lemnelor care ardeau.

După ce s-a încălzit, Miller a luat-o prin tabără, pe cărarea strâmbă pe care o croise împreună cu Andrews, spre locul dintre stivele de piei unde zăcea Charley Hoge mai departe. Andrews s-a uitat după el, urmărindu-l din ochi, dar fără să mişte capul. Dogoarea focului îi înţepa dureros pielea, însă tot îi venea să se apropie și mai tare, să atârne deasupra focului, să ia focul înăuntrul lui. Și-a mușcat buzele de durere, dar nu s-a clintit. A rămas la foc până când mâinile i s-au înroșit de tot şi a simţit că-l arde şi-i zvâcneşte fața. Atunci s-a tras în spate și i s-a făcut pe loc frig.

Miller l-a condus pe Charley Hoge prin nămeți până la foc. Charley Hoge mergea în fața lui Miller, târșâindu-și picioarele pe cărarea în zigzag, cu capul în jos, poticnindu-se și căzând în genunchi din când în când. Odată, într-un loc unde cărarea cotea, a luat-o drept prin zăpada neatinsă și nu s-a oprit decât atunci când l-a apucat Miller și l-a întors încetișor. Când au ajuns amândoi în dreptul focului, Charley Hoge a rămas în picioare, încremenit, cu capul tot în piept, astfel că ceilalți nu-i vedeau fața.

— Încă nu știe pe ce lume e, a spus Miller. O să-și revină el după o vreme.

Pe măsură ce se încălzea la foc, Charley Hoge a început să dea semne de viață. S-a uitat cu o privire ştearsă la Andrews, la Schneider și înapoi la Miller; apoi și-a întors ochii iarăşi spre flăcări și s-a mutat mai aproape; și-a întins ciotul spre căldură și l-a ținut așa multă vreme. În cele din urmă s-a așezat pe jos lângă foc și și-a sprijinit bărbia pe genunchi, pe care și-i strânsese lângă corp, înconjurându-i cu brațele; nu-și muta privirea de la flăcări și clipea lent, fără să vadă, când și când.

Miller s-a dus la țarc să vadă ce fac caii; s-a întors ducându-și propriul cal de căpăstru și le-a dat de ştire că şi ceilalți par s-o ducă bine, la ce urgie înduraseră. Săpând din nou printre provizii, a găsit sacul pe jumătate plin cu grăunţe pentru cai, ca nutreţ pe lângă iarba pe care o pășteau; a măsurat o cantitate mică și i-a dat-o încet-încet calului. I-a spus lui Schneider să mai aștepte puțin și să-i hrănească și pe ceilalți. Și-a lăsat calul să umble liber prin împrejurimi până i s-au mai dezmorțit mușchii și a prins ceva putere de la mâncare. Apoi, râcâind gheața și zăpada de pe șa și strângând curelele peste burta calului, a

încălecat.

— Mă duc spre trecătoare să văd cât de rău e, a spus.

S-a îndepărtat la pas. Calul mergea cu capul plecat, ridicându-și cu băgare de seamă copitele din față din găurile pe care le făcuseră, apoi așezându-le și mai grijuliu pe pojghița subțire, în care se afundau, parcă sub propria lor greutate și nimic altceva, prin zăpadă.

După câteva minute, când Miller nu-i mai auzea, Schneider a vorbit, cu ochii la foc:

— Degeaba se duce să se uite. Știe deja cât de rău e.

Andrews a înghițit în sec.

— Cât de rău e?

— O să rămânem aici o vreme, a spus Schneider și a chicotit fără urmă de veselie. O să rămânem aici o bucată de timp.

Charley Hoge a ridicat capul și l-a scuturat, vrând parcă să-și pună ordine în gânduri. S-a uitat la Schneider și a clipit.

— Nu, a spus tare și răgușit. Nu.

Schneider s-a uitat la Charley Hoge și a rânjit.

— Ai înviat, moșule? Cum te-ai odihnit?

— Nu, a spus Charley Hoge. Unde-i caru'? Tre' să-nhămăm boii. Tre' să plecăm de-aici.

Charley Hoge s-a ridicat în picioare și s-a clătinat, privind înnebunit în jur.

— Unde e? S-a îndepărtat cu un pas de foc. Nu putem să pierdem prea mult timp. Nu putem…

Schneider s-a ridicat și a pus o mână pe brațul lui Charley Hoge.

— Ia-o ușor, a spus, aspru și liniștitor. E-n regulă. Miller se-ntoarce îndată. Are el grijă de toate.

La fel de brusc cum se ridicase, Charley Hoge s-a așezat la loc pe pământ. A dat din cap cu ochii la foc, mormăind:

— Miller. Ne scoate el de-aicea. Să vedeți doar. Ne scoate el.

Un buștean greu, ud acum că se dezgheațase, s-a prăbușit pe patul de tăciuni; a fâsâit și a pârâit, aruncând vălătuci de fum gri-albăstrui. Cei trei bărbați stăteau pe vine în cercul mic de pământ curățat, care băltea de la zăpada care se preschimba în apă și se scurgea din troienele din jur. În așteptarea întoarcerii lui Miller, nimeni nu vorbea; moleșiți de căldura focului și slăbiți după două

zile fără mâncare, nici nu le trecea prin cap să se miște ca să se hrănească. Din când în când, Andrews se întindea fără vlagă spre nămetele tot mai mic din spatele lui și lua o mână de zăpadă pe care și-o îndesa în gură, lăsând-o să se topească și să i se scurgă pe gâtlej. Chiar dacă nu se uita mai departe de foc, albul zăpezii din vale, oglindit și sporit de razele soarelui, îi ardea fața oricât se ferea, încât îl usturau ochii și îi zvâcnea capul.

Miller a lipsit aproape două ore. Când s-a întors, a trecut de tabără fără să le arunce vreo privire. Și-a lăsat în țarcul troienit calul care tremura și respira șuierat și a venit cu greu, ostenit spre foc, unde-l așteptau ceilalți. Și-a încălzit mâinile – vineții-negre de frig și de la praful de pușcă încrustat în piele – și s-a sucit de mai multe ori ca să se încălzească bine înainte să spună ceva.

După vreun minut de tăcere, Schneider l-a întrebat cu asprime:

— Ei? Cum arată?

— Suntem înzăpeziți bine de tot, a răspuns Miller. N-am putut să m-apropii nici la juma' de milă de trecătoare. Acolo unde m-am întors zăpada era înaltă de doişpe picioare în unele locuri; și părea să fie și mai rău mai departe.

Cum stătea pe vine, Schneider s-a plesnit peste genunchi, apoi s-a ridicat. A tras un picior într-un buştean căzut din foc, care sfârâia pe pământul ud.

— Știam eu, a spus Schneider sec. Doamne, știam înainte să zici tu. S-a uitat la Miller, apoi la Andrews și iar la Miller. V-am spus, nenorociților, că tre' să plecăm de-aici, da' n-ați vrut să m-ascultați. Și-acu' uite-n ce ne-ați băgat. Acuma ce-o să faceți?

— Așteptăm, a spus Miller. Ne pregătim ca să mai rezistăm la un viscol și așteptăm.

— Nu și băiatu', a spus Schneider. Băiatu' o să plece d-aicea.

Miller a dat din cap.

— Dacă găsești tu o cale, Fred, n-ai decât.

Andrews s-a ridicat și l-a întrebat pe Miller:

— Trecătoarea prin care-am intrat e singura cale de ieșire?

— Doar dacă nu vrei s-o iei peste munte, a spus Miller, și să-ți încerci norocu' pe-acolo.

Schneider și-a desfăcut larg brațele.

— Păi și ce-are?

— Nimic, a spus Miller, dacă ești aşa prost să-ncerci. Chiar dacă reușești să-ți încropești niște tălpici de zăpadă, n-ai cum să cari nimic cu tine. Te-ai afunda în prima porțiune cu zăpadă moale. Și n-ai cum s-o duci cu ce găseşti de mâncare sus la munte în toiu' iernii.

— Dacă ai ceva grăsime pe tine poți, a spus Schneider.

— Și chiar dac-ai fi așa prost să te avânţi, mai e și riscul să vină înc-un viscol. Ai încercat vreodată să stai sus pe munte s-aștepți să treacă viscolul? N-ai rezista nici o oră.

— E un risc, a spus Schneider, care ar merita luat.

— Și chiar dac-ai fi aşa prost să riști, dacă nu ştii în ce ţinut nimereşti, o să te-nvârți o săptămână sau două pân' să dai de cineva care să-ți arate drumu'. E practic pustiu de-aici și până-n Denver; și Denver e departe.

— Tu știi ţinutul, a spus Schneider. Ai putea să ne-arăți drumul.

— Și-n plus, a continuat Miller, ar trebui să lăsăm încărcătura aici.

Preț de o clipă Schneider a rămas tăcut. Apoi a dat din cap și a mai ars un picior în buștеanul ud.

— Deci asta e, a spus cu glasul încordat. Cum de n-am știut? Sunt afurisitele alea de piei, nu vrei să renunți la ele.

— Nu e vorba doar de piei, a spus Miller. N-am putea să luăm nimic cu noi. Caii s-ar sălbătici şi boii s-ar duce după bizonii care-au mai rămas. Nu ne-am mai alege cu nimic după toată tevatura.

— Deci asta e, a repetat Schneider ceva mai tare. Asta-i pricina. Ei bine, pentru mine pieile și astea nu-nseamnă mare lucru. Trec munții singur dacă trebuie. Tu doar arată-mi pe unde s-o iau și zi-mi niște însemne și-mi încerc norocul de unul singur.

— Nu, a spus Miller.

— Cum?

— Am nevoie de tine aici, a continuat Miller. Trei… S-a uitat iute la Charley Hoge, care se legăna lângă foc, îngânând ceva în barbă. Doi bărbați nu pot să se descurce cu caru' și cu pieile până jos. O s-avem nevoie să ne-ajuţi.

Schneider l-a țintuit cu privirea o bună bucată de vreme.

— Nemernic ce eşti, a spus. Nu mă laşi nici să-mi încerc

norocul.

— Ba te las, a spus Miller blând. Norocul tău e cu noi. Chiar dacă ți-aș spune drumul şi nişte locuri după care să te iei, tot n-ai reuși. O să ai noroc să rămâi în viață dacă stai aici cu noi.

Încă o dată Schneider a tăcut câteva clipe. Apoi a spus:

— Bine. Nu trebuia să-mi mai răcesc gura de pomană. Eu n-o să-mi mişc curu' de-aici toată iarna și-o să-mi iau cei șaizeci de dolari pe lună și voi, ticăloşilor, n-aveți decât să vă duceți dracului.

Le-a întors spatele lui Miller și lui Andrews și și-a întins furios mâinile către foc.

Miller s-a uitat o clipă la Charley Hoge, vrând parcă să-i spună ceva. Apoi, dintr-odată, s-a întors spre Andrews.

— Scotoceşte prin provizii și vezi dacă găsești un sac de fasole. Și caută o oală de-a lui Charley. Tre' să băgăm ceva-n burtă.

Andrews a dat din cap și a făcut cum i-a poruncit. În timp ce săpa prin zăpadă, Miller a plecat din tabără și s-a întors după câteva minute trăgând după el mai multe piei țepene. Trei drumuri dus-întors a făcut între tabără și stivele de piei, întorcându-se de fiecare dată cu altele și altele. După ce a adunat vreo duzină și le-a făcut teanc, a săpat prin zăpadă până a dat de topor. Apoi, cu toporul pe umăr, a luat-o greoi prin zăpadă spre pădurea de pini, ale căror ramuri de jos atârnau sub povara zăpezii. Vârfurile multor crengi atingeau pământul alb, astfel că zăpada care le ținea încovoiate și zăpada pe care se sprijineau păreau una şi aceeaşi, arcuiri extravagante și bizare la care copacii se supuneau și ei. Pe sub arcadele create astfel a luat-o Miller, încât părea, cum se îndepărta, că dispare într-o grotă de verdeaţă vie și cleştar orbitor.

În lipsa lui, Andrews a aruncat câțiva pumni de fasole uscată în oala de fontă pe care o dezgropase din zăpadă. Apoi a azvârlit câteva mâini de zăpadă deasupra și a pus vasul în spatele focului, sprijinit de una dintre fețele stâncii. Nu reușise să găsească pe sub zăpadă sacul cu sare, dar găsise în schimb o bucățică de șorici de la slănină, învelită în mușama, și o cutie de cafea. A aruncat șoriciul în vas și a scormonit din nou până a dat peste ibricul de cafea. Până s-a întors Miller din pădure, vasul cu fasole clocotea și o aromă slabă de cafea începea să se ridice dinspre ibric.

Miller aducea sprijinite pe umăr mai multe crăci de pin, groase și grele la capătul gălbui unde fuseseră tăiate și tot mai subțiri spre partea din spatele lui, unde ramurile mai subțiri și acele de pin măturau zăpada, bătătorind-o și acoperind urmele lăsate de Miller în coborârea lui greoaie de pe munte. Aplecat sub greutatea crăcilor, Miller a mai făcut câţiva paşi împleticiţi până la foc și a lăsat ramurile în zăpadă, de o parte și de alta; un nor fin ca un praf alb a ţâşnit de la pământ și s-a rotit câteva minute în aer.

Sub stratul de murdărie și praf, chipul lui Miller se învineţise de frig și osteneală. A rămas o vreme clătinându-se în locul în care trântise buștenii, după care a mers, drept, dar nesigur pe picioare, până la foc și a stat acolo să se încălzească, fără să se așeze. A rămas așa, fără să spună nimic, până când cafeaua a început să clocotească și să dea în foc, fâsâind pe tăciuni.

— Cănile le-ai găsit? l-a întrebat pe Andrews, cu o voce slabă și pustie

Andrews a mutat ibricul spre marginea focului; coada încinsă i-a ars mâna, dar nici n-a crâcnit. A dat din cap.

— Am găsit două. Pe celelalte le-o fi luat vântul.

În cele două căni a turnat cafeaua pe care o făcuse. Schneider s-a apropiat şi el. Andrews i-a întins o cană lui Miller și pe cealaltă lui Schneider. Cafeaua era slabă și apoasă, dar amândoi au dat pe gât lichidul opărit fără să zică nimic. Andrews a mai aruncat o mână mică de cafea în vasul aburind.

— Ia-o uşor, a spus Miller ținându-și cana de tinichea cu amândouă mâinile, plimbând-o ca să nu-l ardă, dar apucând-o în căușul palmelor ca să-i simtă căldura. N-avem destulă ca să ne-ajungă; las-o să fiarbă mai mult.

La a doua cană de cafea Miller părea mai întremat. A sorbit și dintr-a treia și i-a dat-o mai departe lui Charley Hoge, care stătea mai departe pe pământ în fața focului fără să ridice privirea spre nici unul dintre ei. După a doua cană Schneider s-a întors la marginea cercului, în spatele lui Charley Hoge, și a rămas cu privirea mohorâtă ațintită la tăciunii care licăreau slab și cenușiu pe albul orbitor care răzbătea dintre copaci, sporind umbra în care se aflau.

— O să înjghebăm un adăpost aici lângă stâncă, a spus Miller.

Andrews, cu gura moale furnicându-l de la cafeaua fierbinte, a mormăit:

— N-ar fi mai bine să fie la soare?

Miller a clătinat din cap.

— Ziua poate; dar noaptea nu. Şi dacă mai vine vreun viscol coşmelia n-are cum să reziste mai mult de-un minut în câmp deschis. O facem aici.

Andrews a încuviințat din cap și și-a terminat cafeaua, aplecând cana și dând capul pe spate până când muchia caldă i-a atins puntea nasului. Fasolea, care se înmuiase în apa fiartă, răspândea o aromă slabă. Deși nu simţea nici o foame, mirosul i-a stârnit un junghi în stomac și s-a încovoiat de durere.

— Mai bine ne-am apuca de treabă, a spus Miller. Fasolea n-o să fie bună de mâncat decât peste două, trei ore și trebuie să ridicăm adăpostu' până se lasă noaptea.

— Domnule Miller, a spus Andrews; iar Miller, care tocmai dădea să se ridice, s-a oprit și s-a uitat la el, așezat într-un genunchi.

— Ce e, băiete?

— Cât va trebui să rămânem aici?

Miller s-a ridicat și s-a aplecat să-şi cureţe genunchii de noroiul negru și de acele de pin care i se lipiseră de pantaloni. Cu capul plecat, a ridicat privirea pe sub sprâncenele încâlcite și s-a uitat drept la Andrews.

— N-o să-ncerc să te păcălesc, băiete. A dat din cap spre Schneider, care se întorsese către ei. Și nici pe Fred. O să rămânem aici până dă dezgheţul în trecătoarea prin care-am venit.

— Și cât o să dureze asta? l-a întrebat Andrews.

— Trei, patru săptămâni de vreme călduță-ar fi de-ajuns, a spus Miller. Da' n-o s-avem parte de trei, patru săptămâni înainte să vină iarna de-a binelea. O să stăm aici pân' la primăvară, băiete. Ar fi bine să te-mpaci cu ideea.

— Până la primăvară? a repetat Andrews.

— Șase luni pe puțin, cel mult opt. Așa că mai bine ne punem pe săpat și ne pregătim, s-așteptăm mult şi bine.

Andrews a încercat să înțeleagă cât ar însemna șase luni, dar mintea lui nu voia să priceapă o asemenea cifră. Cât trecuse de

când veniseră aici? O lună? O lună și jumătate? Oricât trecuse, timpul fusese plin de atâtea noutăți şi de atâta trudă, încât nu părea o bucată de vreme pe care s-o poți măsura, pricepe sau asemui cu altceva. Șase luni. A rostit cuvintele, de parcă ar fi putut avea altă însemnătate pe buzele lui:

— Șase luni.

— Sau șapte, sau opt, a spus Miller. N-ajută la nimic să te gândești la asta. Hai să ne-apucăm de treabă cât suntem încă vioi de la cafea.

Tot restul zilei, Andrews, Miller și Schneider au muncit să clădească adăpostul. Au tăiat crengile mai mici de pe trunchiurile subțiri de pin și le-au adunat într-o stivă ordonată lângă foc. În timp ce Miller și Andrews se ocupau de trunchiuri, Schneider a tăiat dintr-o piele țeapănă, cea mai mică și mai tânără pe care a găsit-o, mai multe curele inegale, dar relativ suple. Cuțitele i se toceau repede pe pielea tare ca piatra și a fost nevoit să-și ascută cuțitul de mai multe ori ca să poată tăia o singură cureluşă. După ce a făcut mai multe, le-a îndoit ca să încapă într-o oală mare pe care au găsit-o printre lucrurile lui Charley Hoge îngropate prin zăpadă. A adunat din foc cenușă stinsă, cât a putut de multă, și a aruncat-o în oală împreună cu curelele. Apoi i-a chemat pe Miller și pe Andrews la el și le-a spus să urineze în oală.

— Ce? a făcut Andrews.

— Pișă-te-acolo, a spus Schneider rânjind. Știi cum se face, nu?

Andrews s-a uitat la Miller.

— Are dreptate, a spus Miller. Așa fac indienii. Ajută să-nmoaie pielea.

— Pișatu' de muiere e cel mai bun, a spus Schneider. Da' va trebui să ne descurcăm cu ce-avem.

Cei trei s-au ușurat solemn în oala de fontă. Schneider s-a uitat să vadă până unde se ridicase cenușa; clătinând cu părere de rău din cap, a mai azvârlit câteva mâini de zăpadă în vas ca să crească amestecul de lichid şi cenuşă până acoperă curelele. A așezat vasul pe foc și s-a apucat și el de treabă alături de Andrews și Miller.

Au tăiat pe lungime buștenii descojiți și au făcut din patru dintre ei – doi lungi și doi scurți – un dreptunghi în fața focului. Ca să fixeze buștenii au săpat în pământul care mustea de apă,

retezând rădăcinile întinse ale copacilor și făcându-și loc printre pietrele împrăștiate prin sol, până la o adâncime de aproape două picioare. În aceste gropi au înfipt buștenii astfel încât cei mai înalți erau în partea dinspre foc. Crengile mai lungi și mai flexibile le-au tăiat ca să se potrivească fix și le-au legat de stâlpii groși înfipți în pământ, înjghebând astfel un schelet solid, ca o cutie, care urca de la o înălțime de un picior în partea din fund până aproape la un stat de om în față. Au legat crengile cu curelele înmuiate în urină și cenușă care erau încă atât de țepene, încât abia puteau fi mânuite. Până au isprăvit era deja mijlocul după-amiezii și s-au oprit, aproape storşi de puteri, ca să mănânce fasolea tare care fierbea în oala de fontă. Au mâncat toți patru din același vas cu ce tacâmuri reușiseră să culeagă de sub zăpada pe unde zăceau împrăștiate. Fasolea, fără sare, n-avea nici un gust și le-a picat greu la stomac; dar au înghițit-o și au lins lună vasul greu. Când Miller, Schneider și Andrews s-au întors la construcția lor, curelele din piele de bizon se întăriseră și se strânseseră, așa că țineau buştenii ca niște cercuri de fier. Restul după-amiezii și l-au petrecut legând piei de bizon de scheletul de lemn cu curelele care stătuseră la înmuiat în baia de cenușă și urină. De jur împrejurul construcţiei au săpat un șanț nu foarte adânc în care au îndesat capetele pieilor și le-au acoperit cu pământ umed și cu muşchi putred, ca să nu intre aer sau umezeală în adăpost.

Până la lăsarea întunericului adăpostul era gata. Era o construcţie solidă, cu pereți și podea din piei de bizon care fuseseră legate și aranjate unele peste altele astfel încât, cel puțin din spate și din laterale, era rezistentă la apă și vânt. Deasupra deschiderii din peretele larg din față au atârnat mai multe piei care, la vânt puternic, să poată fi prinse bine cu țăruși înfipți în pământ. Au săpat prin zăpadă până au găsit o parte din aşternuturi, au împărțit egal păturile rămase și le-au întins la foc să se usuce. În lumina ultimelor raze ale soarelui, care învăluiau peisajul înzăpezit în nuanțe de albastru rece şi sclipitor și portocaliu-aprins, Andrews s-a uitat la adăpostul din bușteni și piei de bizon la care munciseră o zi întreagă. Și-a spus: asta va fi casa mea în următoarele șase, opt luni. S-a întrebat cum va fi să trăiască acolo. Îi era groază de plictiseală; dar așteptarea asta nu

s-a adeverit.

Munca le ocupa toate zilele. Au tăiat fâșii înguste de piele înmuiată în bucăți lungi de două picioare, le-au râcâit de păr, au făcut tăieturi de patru ţoli în mijlocul lor și au purtat măștile acestea la ochi ca să domolească strălucirea orbitoare a zăpezii. Din mormanul de rămurele de pin au ales bucăți pe care le-au înmuiat și pe urmă le-au îndoit în ovaluri pe care au legat o împletitură de fâșii de piele. Cu aceste tălpici de zăpadă rudimentare au mers pe pojghița subțire și înghețată fără să se afunde. Din pieile înmuiate și-au croit niște cizme grosolane ca niște ciorapi pe care și le-au prins de gambe cu cureluşe ca să nu le înghețe picioarele. Au mai pus la macerat niște piei ca să înlocuiască păturile pe care le zburase viscolul și chiar și-au făcut niște pelerine largi care țineau loc de haine de iarnă. Au tăiat lemne pentru foc, târâind buşteni imenşi prin nămeţi până când zăpada din jurul taberei era atât de bătătorită și de tare, încât alunecau pe gheţuş fără mare osteneală. Țineau focul aprins mereu, iar noaptea se sculau cu rândul și ieşeau prin gerul tăios ca să îndese buşteni sub mormanul de tăciuni. Odată, când a bătut vântul tare jumătate din noapte, Andrews a privit cum focul mistuie o duzină de buşteni groși fără să scoată măcar o flacără, vântul întețind arderea mocnită a tăciunilor.

În ziua a patra de după viscol, în timp ce Schneider și Andrews și-au luat topoarele și au pornit spre pădure ca să sporească stiva de buşteni care se înălța lângă hornul de stâncă, Miller le-a dat de veste că el pleacă în vale să împuște un bizon; nu prea mai aveau carne și vremea se arăta bună. Miller a încălecat pe singurul cal din țarc – celorlalți le dăduseră drumul să stea cu boii și să se descurce cum pot cu iarba care se găsea în vale – și a pornit încet din tabără. S-a întors după aproape șase ore și s-a lăsat obosit să alunece de pe cal. A venit prin zăpadă până la cei trei, care-l așteptau în jurul focului.

— Nici urmă de bizoni, a spus. Pesemne c-au ieșit din vale când cu viscolul, înainte să se-nchidă trecătoarea.

— Nu ne-a mai rămas prea multă carne, a spus Schneider. Făina-i stricată și mai e un singur sac de fasole.

— Nu-i așa mare zăpada să nu găsești vânat, a spus Miller. Mă duc din nou mâine și poate vin cu o căprioară. Dac-o fi mai rău,

trăim cu pește. Lacu-i înghețat, da' gheața nu-i așa groasă cât să n-o putem sparge.

— Animalele le-ai văzut?

Miller a dat din cap.

— Boii au scăpat. Zăpada-i spulberată de tot ici-colo, se descurcă ei. Caii arată rău, da' cu ceva noroc scapă și ei.

— Cu ceva noroc, a spus Schneider.

Miller s-a rezemat mai departe de foc, s-a întins și i-a rânjit lui Schneider.

— Fred, jur că n-ai pic de veselie-n tine. Nu stăm rău deloc, ne-am adăpostit bine. Mi-amintesc de-o iarnă când am rămas înzăpezit în Wyoming, eu singur. Eram mult deasupra liniei copacilor și nu puteam să cobor. Așa de sus, că nici vânat nu era; toată iarna n-am avut de mâncare decât calul meu și o capră de munte și singurul adăpost mi l-am făcut din pielea calului. Ăsta-i trai pe vătrai. N-ai de ce să te plângi.

— Ba am, a spus Schneider, și știi bine.

Dar pe măsură ce treceau zilele, Schneider se mai plângea doar ca să se afle în treabă și la un moment dat a încetat de tot. Cu toate că dormea noaptea în adăpostul din piei alături de ceilalți, petrecea tot mai mult timp singur și vorbea cu ei numai când îi zicea careva ceva, și atunci cât mai scurt și mai în doi peri. Adesea, când Miller era plecat la vânătoare, Schneider dispărea din tabără și nu mai venea până spre seară, fără să le destăinuie de ce a lipsit. Cum părea să fi hotărât să nu aibă mai nimic de-a face cu ceilalți, a prins obicei să vorbească singur; odată Andrews l-a găsit vorbind încetișor, cântat, de parc-ar fi vorbit cu o femeie. Stânjenit și ușor speriat, Andrews s-a îndepărtat, dar Schneider îl auzise și s-a întors spre el. Preț de o clipă cei doi s-au uitat unul la celălalt; dar Schneider parcă nici nu-l vedea. Avea ochii goi și sticloşi și după o clipă și-a văzut fiecare de treabă. Nedumerit și îngrijorat, Andrews i-a vorbit lui Miller de noua meteahnă a lui Schneider.

— N-ai de ce să-ți faci griji, a spus Miller. Omu' când e singur începe să facă-așa. Mi s-a-ntâmplat și mie. De vorbit, tre' să vorbești și patru bărbați închiși așa laolaltă cum suntem noi e mai bine să nu vorbească prea mult unu' cu altu'.

Așa că, mai tot timpul, Andrews și Charley Hoge rămâneau

singuri în tabără în timp ce Miller vâna și Schneider rătăcea de unul singur, vorbind cu arătările care i se perindau prin fața ochilor.

Charley Hoge, odată trecut șocul care-l amorţise în clipa în care a scos capul de sub zăpadă, a început să recunoască împrejurimile și chiar să se împace cu ele. Printre rămășițele lăsate în urmă de furia viscolului Miller a reușit să găsească două butelci de whisky de două galoane care nu se spărseseră. În fiecare zi îi dădea din el cu porția lui Charley Hoge, care îl bea amestecat cu cafeaua slabă și amară făcută din zațul refiert de cu o zi înainte. Încălzit și liniştit de porțiile repetate de cafea cu whisky, Charley Hoge a început să se miște câte puțin prin tabără – deși la început refuza să pășească dincolo de cercul larg dintre adăpost și foc, unde zăpada se topise de la căldură și de la pașii lor. Într-o zi, însă, s-a ridicat deodată în picioare în fața focului, atât de brusc încât și-a vărsat câţiva stropi din cafeaua cu whisky. A privit în jur înnebunit; scăpându-și cana, și-a dus mâna la piept și și-a vârât-o în haină. Apoi a dat fuga în zăpadă. Trântindu-se în genunchi în fața copacului uriaş lângă care își ținuse lucrurile, a început să scormonească prin zăpadă, înfigând mâna adânc și azvârlind cu furie zăpada în lături. Când Andrews s-a apropiat și l-a întrebat ce-a păţit, Charley Hoge doar a cârâit: „Cartea! Cartea!“, săpând și mai abitir.

Aproape o oră a ținut-o așa, dând fuga înapoi la foc la fiecare câteva minute, ca să-și încălzească mâna și ciotul vinețiu și zbârcit, scâncind ca un animal speriat. Dându-și seama ce caută, Andrews i s-a alăturat, cu toate că habar n-avea unde ar trebui să sape. În cele din urmă, cu mâinile amorțite, Andrews a dat la o parte o bucată de zăpadă întărită și a atins ceva moale. Era Biblia lui Charley Hoge, deschisă și udă fleașcă, îngropată în zăpadă și gheață. L-a strigat pe Charley Hoge și a ridicat Biblia, ținând-o ca pe o tipsie delicată, ca să nu se rupă paginile ude. Charley Hoge a luat-o cu mâna tremurândă; tot restul zilei şi o parte din dimineața următoare şi le-a petrecut uscând cartea la foc, pagină cu pagină. În zilele care au urmat și-a umplut timpul în care nu era nimic de făcut sorbind din amestecul de cafea slabă și whisky și frunzărind paginile murdare și cu scrisul întins. Odată, Andrews, încordat și adus în pragul furiei din pricina lipsei de

mişcare și a tăcerii care se lăsa în tabără în absența lui Miller, l-a rugat pe Charley Hoge să-i citească ceva. Charley Hoge i-a aruncat o privire mânioasă și nu i-a răspuns; s-a întors la Biblia lui și a dat mai departe paginile mecanic, urmărind sârguincios rândurile cu degetul, cu fruntea încrețită de concentrare.

Miller era cel mai în largul lui în izolare. Ziua era plecat să caute de mâncare și se întorcea întotdeauna puțin înainte de amurg, ivindu-se uneori din spatele tovarășilor care îl așteptau, alteori din față – dar de fiecare dată brusc, de parcă s-ar fi desprins din peisaj. Se apropia de ei în tăcere, adesea cu fața negricioasă și bărboasă sclipind de chiciură și zăpadă, și trântea prada zilei pe jos la foc. Odată a vânat un urs și l-a tăiat chiar acolo unde îl doborâse. Când a apărut cărând ciozvârtele din spate ale ursului pe umeri și clătinându-se sub greutatea poverii, lui Andrews i s-a părut preț de o clipă că Miller însuși ar fi un soi de animal uriaș, o siluetă grotescă, cu un cap mic între doi umeri gigantici, care se năpustește asupra lor.

În timp ce restul slăbeau de la regimul cu carne de vânat, Miller sporea și în greutate, și în rezistență. După o zi întreagă la vânătoare mai era în stare să taie vânatul bucăţi și să gătească masa de seară, preluând cea mai mare parte a îndatoririlor de care Charley Hoge nu mai părea capabil. Și uneori, târziu, în nopțile senine, lua toporul și pleca în pădure, iar bărbații așezați la căldura focului de tabără auzeau sunetul oțelit al metalului înghețat lovind în lemnul la fel de înghețat al pinilor.

Vorbea rar cu ceilalți; dar tăcerea lui nu avea concentrarea și disperarea pe care le observase Andrews în timpul vânătorii și măcelului bizonilor. Seara, ghemuit în fața focului care se oglindea în adăpostul din spatele lor încălzindu-le spinările, Miller stătea cu ochii țintă la flăcările a căror lumină îi pâlpâia pe trăsăturile negricioase și liniştite; pe buzele subțiri îi stăruia adesea un zâmbet care ar fi putut fi de mulțumire. Dar plăcerea lui nu venea din tovărăşia, chiar și tăcută, a celorlalți; privea la foc și dincolo de el la întunericul luminat ici și colo de lucirea palidă a lunii sau a stelelor pe troienele de zăpadă. Iar dimineața, înainte să pornească la vânătoare, în timp ce pregătea micul dejun pentru el și pentru ceilalți, își făcea treburile nici cu plăcere, nici nu enervare, ci ca și cum ar fi fost un preambul

necesar al plecării. Când părăsea tabăra mișcările lui păreau că se topesc în peisaj; cu tălpicile lui împletite din ramuri și cureluşe din piele de bizon luneca lesne, făcându-se una cu pădurea întunecată care se ridica deasupra zăpezii.

Andrews îi privea pe bărbații de lângă el și aștepta. Uneori noaptea, înghesuit lângă ei în adăpostul strâmt din piei de bizon, auzea vântul care adesea se întețea din senin cum șuieră și se tânguiește pe la colțurile adăpostului; în astfel de clipe, respirația profundă și sforăitul tovarășilor lui, trupurile lor care se atingeau de al lui, duhoarea lor în spațiul strâmt al adăpostului, toate i se păreau aproape ireale. În asemenea clipe avea senzația că o parte din el pluteşte afară în beznă, în vântul și zăpada și cerul nedesluşit, și e azvârlită de colo-colo, orbește, prin lume. Uneori, chiar înainte să-l fure somnul, se gândea la Francine așa cum se gândise la ea când rămăsese singur în toiul viscolului; dar gândurile i se limpeziseră acum; aproape că reuşea să-i invoce imaginea sub pleoape. Încet-încet, a început să-și îngăduie amintirea acelei ultime nopți cu ea; și în cele din urmă a fost în stare să se gândească la ea fără rușine și fără jenă. S-a văzut împingând trupul acela alb și cald de lângă el și s-a minunat că a făcut aşa ceva, de parcă s-ar fi mirat de faptele unui străin.

S-a resemnat cu tăcerea în care își ducea zilele și a încercat să-i găsească un înțeles. Unul câte unul, i-a studiat pe bărbații cu care împărțea tăcerea. L-a văzut pe Charley Hoge sorbindu-și fiertura slabă de cafea și whisky îndoit cu apă, ferindu-se de frigul mușcător care îi dădea târcoale tot timpul, chiar și când stătea ghemuit la vâlvătăile focului, și i-a văzut ochii tulburi și urduroși ațintiți asupra paginilor distruse ale Bibliei, încercând parcă cu disperare să nu-și lase privirea să alunece spre întinderea albă de zăpadă în fața căreia el se făcea tot mai mic. L-a văzut pe Fred Schneider retrăgându-se în sine, îndepărtându-se de tovarăşii săi, de parcă prezența lui posacă și singuratică ar fi fost singura lui pavăză în fața albului nesfârșit și rece care îl înconjura. Schneider tropăia furtunos prin zăpadă, măturând-o cât putea de larg; prin fantele înguste din fâșia de piele pe care și-o ținea aproape tot timpul legată la ochi privea zăpada, i se părea lui Andrews, de parcă ar fi fost vie, de parcă ar fi fost o jivină pe care se pregătea s-o atace la momentul potrivit. Începuse din nou

să poarte la el pistolul micuț pe care Andrews îl văzuse prima oară în Butcher's Crossing; uneori, pe când mormăia și bodogănea singur, mâna i se mișca ușor spre cingătoare și mângâia delicat patul armei. Cât despre Miller – Andrews şovăia de fiecare dată când se gândea cum și-ar fi dorit să-i apară Miller. Îl vedea aspru, negricios și lățos pe albeața zăpezii; ca un pin în depărtare, se deosebea de ținutul din jur și cu toate astea era, fără doar şi poate, parte din el. Dimineața îl privea cum dispare în adâncul pădurii; și de fiecare dată avea senzația că Miller nu atât dispare din raza ochilor lui, cât se contopește cu peisajul într-atâta, încât se face nevăzut.

Pe el nu putea să se vadă. Tot ca la un străin se gândea la sine însuși așa cum fusese cu câteva luni în urmă în Butcher's Crossing, când privise spre vest de pe malurile râului, spre ținuturile unde se găsea acum. La ce se gândise atunci? Ce fusese? Cum se simțise? Se vedea acum ca pe o figură nedesluşită care nu făcea nimic, care nu avea nici o identitate. Odată, într-o zi senină și luminoasă care arunca umbre de un negru orbitor asupra lui, a lui Charley Hoge și a lui Schneider așezați în jurul focului palid, a simțit o dorință neliniștită, o nevoie de a se îndepărta de matahalele tăcute de lângă el. Fără să le sufle o vorbă, și-a legat de picioare tălpicile pe care rar le purtase și a pornit prin zăpadă de-a lungul văii. A mers multă vreme aşa, cu privirea în jos, la picioarele care înaintau scârţâind prin zăpada înghețată. Cu toate că picioarele îi înghețaseră de nu și le mai simțea pe zăpadă, ceafa îi ardea în bătaia soarelui. Când au început să-l doară de la înaintarea aceea târşâită şi stângace, s-a oprit și a ridicat capul. De jur împrejur era doar o întindere albă care scânteia ca nişte ace. A rămas cu gura căscată în fața imensității care i se înfățișa. A ridicat încă puțin privirea și a văzut în depărtare vârfurile legănate şi negre ale pinilor care urcau pe coasta muntelui, spre albastrul pur al cerului; dar cu cât privea mai mult muchia întunecat-strălucitoare a muntelui care reteza albastrul cerului, coasta licărea și linia orizontului își pierdea limpezimea; și dintr-odată a văzut doar alb în faţa ochilor – deasupra, dedesubt, peste tot în jur – și Andrews s-a împleticit în spate, simţind cum încep să-l ardă cumplit ochii. A clipit și și-a acoperit ochii cu mâinile; dar și în spatele pleoapelor era tot alb. De pe buze i-a ieșit un

strigăt slab și nedesluşit; nu simțea apăsarea propriului trup pe întinderea albă și preț de o clipă nu a știut dacă mai e în picioare sau dacă s-a prăbușit în zăpadă. A mişcat din mâini prin aer, apoi și-a îndoit genunchii și și-a dus mâinile în jos. Au atins crusta zăpezii moi. Și-a afundat degetele, adunând puţină zăpadă în căuşul palmelor, pe care și le-a apăsat peste ochi. Abia atunci și-a dat seama că plecase din tabără fără legătura de la ochi și că soarele, oglindit pe zăpada neatinsă, îi arsese ochii până orbise. A rămas multă vreme în genunchi în zăpadă, frecându-şi pleoapele închise cu zăpada pe care o aduna cu degetele. În cele din urmă, ținându-și la ochi degetele doar puţin depărtate, a reușit să desluşească – sau așa a crezut – pata întunecată a stâncilor și a copacului care îi indica tabăra. Cu ochii închiși a pornit greoi într-acolo; orbit cum era, își pierdea din când în când echilibrul și cădea în zăpadă; atunci îndrăznea să deschidă o clipă ochii să se încredinţeze că merge în direcția bună. Când a ajuns în cele din urmă în tabără, avea ochii atât de arşi, încât nu mai vedea nimic, nici măcar frânturi de-o clipă. Schneider i-a ieșit în întâmpinare și l-a ajutat să ajungă în adăpost, unde a zăcut în întuneric aproape trei zile încheiate, până i s-au vindecat ochii. După aceea nu a mai privit niciodată zăpada fără legătura de piele care să-i ocrotească ochii; și nici n-a mai ieșit vreodată în largul văii albe.

Săptămână după săptămână și apoi lună după lună, cei patru au răbdat capriciile vremii. Unele zile erau calde și senine ca vara și atât de liniștite, că nici o boare de vânt nu zburătăcea măcar un fulg de zăpadă din vârful vreunei crengi de pin; în alte zile un crivăț rece și cenușiu mătura valea, întărit de defileul lung ca o pâlnie. Ningea, iar în zilele fără vânt zăpada preschimba aerul într-un zid solid care se mișca încet spre pământ dinspre cerul alb-plumburiu; alteori era viscolită de tot felul de vânturi care o adunau în troiene înalte în jurul adăpostului lor, astfel încât din afară părea că trăiesc într-o peșteră scobită în zăpadă. Noaptea era un frig năprasnic, fără speranță; oricât se înghesuiau unii în ceilalți, oricâte piei de bizon își îngrămădeau peste ei, aveau parte de un somn chinuit și încordat. Zilele se contopeau laolaltă fără deosebire, săptămânile la fel; lui Andrews nu i se mai părea că timpul trece, nu avea nici un reper care să-l ajute să socotească venirea dezghețului. Din când în când se uita la crestăturile pe

care le făcea Schneider într-o creangă de pin ca să țină șirul zilelor; le număra amorţit, mecanic, dar numărul nu-i spunea nimic. Își dădea seama de trecerea lunilor pentru că, la anumite răstimpuri, Schneider venea și-i cerea simbria pe încă o lună. Atunci scotea din chimir și număra solemn suma pe care o cerea Schneider, întrebându-se într-o doară unde-i ținea după ce-i primea. Dar nici măcar asta nu-l ajuta să simtă trecerea timpului; era o îndatorire pe care o îndeplinea când îi spunea Schneider; nu avea nimic de-a face cu timpul care nu trecea, ci îl ținea înţepenit acolo unde se găsea.

VIII

Pe la sfârșitul lui martie și începutul lui aprilie, vremea s-a liniștit și Andrews vedea cum, cu o încetineală care îl scotea din minți, zăpada începe să se topească în vale. S-a topit întâi în locurile unde fusese spulberată și pătura era mai subțire, așa că valea a devenit un mozaic de iarbă spălăcită și mormane de zăpadă tot mai murdară. Zilele s-au preschimbat în săptămâni; de la umezeala care se scurgea în pământ odată cu dezgheţul și de la căldura susţinută a noului anotimp, iarba crudă a început să se iţească din pajiştea uscată de peste iarnă. O poleială verde acoperea griul-gălbui al ierbii de anul trecut.

Pe măsură ce zăpada se topea și pătrundea în ţărâna care se trezea la viață, vânatul a devenit mai îndestulător; căprioarele au început să coboare în vale după iarbă proaspătă, avântându-se cu atâta îndrăzneală, încât adesea pășteau la doar câteva sute de yarzi de tabără; la cel mai mic zgomot ridicau capul, ciuleau urechile mici și conice și se plecau, încordate, gata s-o ia la fugă; apoi, dacă zgomotul nu se repeta, păşteau mai departe cu gâturile cafenii-roşiatice arcuite delicat spre pământ. Potârnichile-de-munte fluierau prin copaci deasupra capetelor lor, lăsându-se lângă căprioare şi ciugulind alături de ele, cu corpurile pestrițe, gri-alb-bej, contopite parcă cu pământul pe care se mișcau. Cum vânatul era așa de aproape și la îndemână, Miller nu mai pleca în pădure; cu dispreț aproape, ținând pușcociul lui Andrews în îndoitura cotului, ieșea câțiva pași din tabără și, ducând într-o

doară patul puștii la umăr, dobora exact cât le trebuia. Își făcuseră plinul de căprioare, potârnichi și elani; carnea pe care n-o mai puteau mânca se strica în căldura tot mai mare. În fiecare zi, Schneider o lua prin zloată spre trecătoare, ca să vadă cât se mai topise zăpada care îi despărţea de lumea de afară. Miller se uita la soare și socotea, cu un aer grav, porțiunile tot mai întinse de pământ care începeau să se întindă spre trecătoare și nu spunea nimic. Charley Hoge își vedea de Biblia lui jerpelită, dar când și când, cu mirare parcă, ridica capul și își plimba privirea peste peisajul în schimbare. Nu mai aveau așa grijă de focul pe care îl păziseră toată iarna; de câteva ori l-au lăsat să se stingă și a trebuit să-l aprindă la loc cu amnarul pe care Miller îl ținea în buzunarul de la cămașă.

Cu toate că în vale zăpada se topise aproape de tot, troienele erau încă înalte unde întinderea lină urca spre pădure şi coasta muntelui. Miller a lăsat liber la păscut calul pe care îl ținuseră toată iarna în țarc; slab de la grăunţele neîndestulătoare și de la ce mai reușise să-și găsească singur de mâncare, calul a ros până la pământ toată iarba din fața taberei. Când și-a mai recăpătat forțele, Miller i-a pus șaua și a pornit în vale, de unde s-a întors după câteva ore împreună cu cei doi cai care umblaseră slobozi toată iarna. Se sălbăticiseră după atâta libertate; când Miller și Schneider au încercat să-i împiedice cu o sfoară, ca să nu se îndepărteze de tabără, s-au ridicat pe picioarele din spate și au smucit din cap cu coamele fluturând și ochii dați peste cap. După câteva zile de păscut iarbă proaspătă, părul a început să-și recapete un pic de luciu și nu mai erau așa sălbatici. În cele din urmă au reușit să-i înșeueze; nici nu le-au putut strânge curelele de sub burtă, atât de tare slăbiseră după o iarnă de mâncare pe sponci.

— Dacă mai ţinea vremea rea câteva zile, a zis Miller mohorât, nici n-am mai fi avut cai. Ar fi trebuit să mergem pe jos până-n Butcher’s Crossing.

Odată caii înșeuați și îmblânziți, Miller, Andrews și Schneider au pornit călare în lungul văii. S-au oprit lângă car, care îndurase furia iernii în câmp deschis; câteva scânduri de pe fund se încovoiaseră și îmbinările metalice prinseseră un strat subțire de rugină.

— O să meargă bine, a spus Miller. Îi trebuie niște ulei pe ici, pe colo, da’ o să ne facem treaba cu el.

S-a aplecat din șa și a atins cu arătătorul cercul gros de metal care încingea roata; s-a uitat la rugina roşu-aprins care i se luase pe vârful degetului și s-a șters pe pantalonii țepeni de jeg.

Din locul unde găsiseră carul, cei trei au pornit în căutarea boilor pe care-i lăsaseră liberi în timpul viscolului.

I-au găsit pe toți în viață. Nu la fel de slabi și costelivi cum fuseseră caii, dar mult mai sălbăticiți. Când s-au apropiat de ei, s-au pus pe fugă, greoi, împleticindu-se speriați. Patru zile le-a luat celor trei să adune cei opt boi și să-i aducă înapoi în tabără, unde i-au împiedicat și i-au lăsat să pască. Pe măsură ce-și umpleau burțile cu iarba nouă care creștea iute, și ei și-au mai pierdut din deprinderile sălbatice; n-a trecut o săptămână și au putut să-i pună la jug, să tragă câteva ore fără țintă prin vale, printre leșurile putrezite ale bizonilor uciși în toamnă. Cum se făcea tot mai cald, leșurile au început să răspândească o duhoare grea, iar în jurul lor iarba creștea verde și grasă.

Pe măsură ce vremea se încălzea, Andrews n-a mai simţit atât de tare frigul care-i stăruise în oase toată iarna. Mușchii i s-au destins cât s-a ocupat de animale; verdele din jur i-a ascuţit vederea; iar auzul, obișnuit toată iarna cu sunete înăbuşite de pătura groasă de zăpadă, a început să desluşească feluritele sunete din vale – foșnetul vântului prin crengile înțepenite ale pinilor, târșâitul picioarelor prin iarba tot mai înaltă, scârțâitul pieii în mişcarea şeii pe cal și vocile celorlalți răzbătând de departe și stingându-se în întinderea dintre ei.

Pe măsură ce animalele se îngrășau la loc și se reobișnuiau să asculte de oameni, Schneider bătea tot mai mult distanța dintre tabără și trecătoarea înzăpezită prin care aveau să iasă din vale și să treacă muntele spre câmpia de dincolo. Uneori se întorcea stârnit și înflăcărat, ducându-se la fiecare dintre ei, să-i şoptească hârâit și aprins:

— Se topeşte repede. Sub pojghiţa de gheaţă e pământ gol și fleșcăit. Încă vreo câteva zile și putem trece.

Alteori se întorcea posac.

— Nenorocita aia de pojghiţă ține rece. Dac-am avea o noapte sau două mai calde poate s-ar înmuia.

Iar Miller se uita la el cu un fel de veselie distantă, nu lipsită de bunăvoință, și nu spunea nimic.

Într-una din zile, Schneider s-a întors după ce cercetase pătura de zăpadă mai entuziasmat decât de obicei.

— Putem trece, oameni buni! s-a grăbit să le strige. Am ajuns până-n partea aialaltă.

— Călare? a întrebat Miller fără să se ridice de pe pielea de bizon pe care stătea întins.

— Pe jos, a spus Schneider. Sunt vreo patruș' de yarzi unde-i zăpada mai adâncă și dup-aia e curat ca-n palmă.

— Cât de adâncă? a întrebat Miller.

— Nu prea adâncă, a răspus Schneider. Și e moale ca un terci.

— Cât de adâncă? a întrebat iar Miller.

Schneider a ridicat mâna, cu palma în jos, la vreo câteva degete deasupra creştetului.

— Un pic peste cap. Putem să răzbatem prin ea fără probleme.

— Și tu ai luat-o prin ea, zici?

— Ușor, a răspuns Schneider. Până-n partea aialaltă.

— Tâmpitu' naibii, a spus Miller încet. Te-ai gândit vreo clipă ce se-ntâmpla dacă zăpada aia umedă se surpa peste tine?

— Nu pățește Fred Schneider așa ceva, a zis el izbindu-se cu pumnul în piept. Fred Schneider știe să aibă grijă de el. Nu riscă el aiurea.

Miller a rânjit.

— Fred, așa îţi arde buza după niște trai ușor și-o muiere, c-ai trece și prin iad dacă ai ajunge mai repede la ele.

Schneider a fluturat nerăbdător din pumn.

— Lasă asta. Nu ne-apucăm de-ncărcat?

Miller s-a întins mai comod pe pielea de bizon.

— Nu-i nici o grabă, a spus leneș. Dacă-i așa de mare cum zici – și știu că mai mică n-are cum să fie –, mai avem câteva zile bune.

— Da' putem să trecem acum! a spus Schneider.

— Sigur, a spus Miller. Și să riscăm să se prăbușească peste noi. Să ne trezim cu boii îngropați sub două tone de zăpadă umedă, ca să nu mai zicem de noi, și-atuncea ce ne-am face?

— N-ai de gând nici măcar să te uiți? s-a jelit Schneider.

— N-am de ce, a răspuns Miller. Cum ziceam, dacă e măcar pe-aproape cât ai spus tu că e, mai avem câteva zile. Mai așteptăm

un pic.

Așa că au așteptat. Charley Hoge, care se trezea încet din lunga visare de peste iarnă, înjuga boii la car cam o oră pe zi, până au ajuns să tragă, fără încărcătură cel puțin, la fel de bine ca în toamnă. Sub îndrumarea lui Charley Hoge, Andrews a afumat o mulțime de păstrăvi lungi de-un cot și fâşii mari de vânat care să le ajungă la coborâre și apoi pe câmpie. Miller s-a apucat din nou să cutreiere coasta muntelui, încă acoperită cu troiene înalte de zăpadă tot mai moale, luând cu el două arme – pușca lui Sharps și pușca mai mică a lui Andrews – ținute la îndoitura cotului. Ceilalți, rămași în tabără, auzeau adesea bubuitul puștii Sharps și pocnetul mai slab al celeilalte; uneori Miller se întorcea cu vânatul; de cele mai multe ori îl lăsa unde îl doborâse. Când era în tabără, rătăcea întruna cu privirea de-a lungul văii și peste crestele munților din jur; de câte ori era silit să întoarcă ochii în altă parte, din cine ştie ce motiv, părea s-o facă fără tragere de inimă.

Îmbufnarea lui Schneider prima oară când Miller nu s-a dat dus din vale s-a preschimbat într-un fel de încrâncenare tăcută, al cărei obiect era Miller, deşi acesta nu părea s-o ştie. Schneider nu-i vorbea lui Miller decât ca să stăruie pe lângă el să vină până la trecătoare, practic în fiecare zi, ca să vadă câtă zăpadă mai rămăsese. Când Schneider i-o cerea, Miller se supunea, nici cu bunăvoinţă, nici cu reavoinţă. Pornea nepăsător călare împreună cu Schneider şi se întorcea la fel de nepăsător, cu figura calmă și netulburată în contrast cu chipul roşu de furie al lui Schneider. Iar la insistențele bolborosite ale lui Schneider nu răspundea decât:

— Încă nu.

Lui Andrews, cu toate că nu spunea nimic, ultimele zile i s-au părut cel mai greu de îndurat. Iar și iar, ştiind că se apropie tot mai mult plecarea, se trezea cu pumnii încleştaţi și palmele asudate; și totuși nu-şi dădea seama de unde îi vine dorința de a pleca. Înțelegea nerăbdarea lui Schneider – îi cunoștea dorința simplă de a-și umple burta cu mâncare fină, de a-și odihni trupul într-un pat moale și curat și de a-și vărsa pofta strânsă într-un trup de femeie, oricare. Dar propria dorință, chiar dacă ar fi putut cuprinde în ea toate acestea, era deopotrivă mai puternică și mai

nedesluşită. La ce își dorea să se întoarcă? De unde voia să plece? Și totuși dorința, chiar așa nedesluşită cum era, stăruia, puternică și dureroasă. De câteva ori a pornit pe poteca de zăpadă bătătorită pe care mergeau Schneider și Miller spre trecătoare și s-a oprit în locul unde troienele înalte astupau defileul îngust dintre piscurile gemene prin care se intra în vale. Deasupra troienelor piscurile golaşe, roșii-cărămizii se profilau pe cerul albastru. A privit în lungul șanțului îngust pe care-l croise Schneider prin zăpadă, dar cum şerpuia, n-avea cum să vadă până la capăt, spre câmpia de dincolo.

Neputincioși în fața calmului lui Miller, așteptau. Au așteptat chiar și când zăpada adunată la umbra deasă a pădurii a început să se topească și să se scurgă în pârâiașe pe lângă tabăra lor. Au așteptat până spre sfârșitul lui aprilie. Apoi într-o seară, la foc, Miller a spus dintr-odată:

— Să dormiți bine la noapte. Mâine încărcăm și pornim.

O lungă tăcere a urmat vorbelor lui. Apoi Schneider s-a ridicat în picioare şi a ţopăit pe loc, cu un chiot din rărunchi. L-a bătut pe Miller cu palma pe spate. S-a învârtit de două, trei ori, râzând fără să spună nimic. L-a mai bătut o dată pe Miller pe spate.

— Doamne, era și timpul! Doamne, Miller! Chiar nu ești băiat rău, ai?

S-a învârtit în cerc câteva minute bune, râzând în barbă și vorbindu-le în dodii celorlalți.

După o clipă de euforie la auzul veştii lui Miller, Andrews a simțit cum îl cuprinde o tristețe stranie, ca un presentiment al nostalgiei. S-a uitat la micul foc care ardea vesel în noapte și dincolo de el, în beznă. Asta era valea pe care ajunsese s-o cunoască la fel de bine ca pe propriile buzunare; nu o vedea, dar știa că e acolo; și tot acolo erau și leșurile putrezite ale bizonilor pentru ale căror piei plătiseră cu sudoarea, cu timpul și cu o parte din forțele lor. Legăturile de piei erau și ele undeva în întuneric, ascunse vederii; de dimineață aveau să le rânduiască în car și să plece din locul acela și simțea că nu se va mai întoarce niciodată, chiar dacă știa că va trebui să vină cu ceilalți după pieile pe care nu le puteau căra acum. I se părea cumva că o să lase ceva în urmă, ceva ce ar putea fi preţios dacă și-ar da seama despre ce e vorba. În noaptea aceea, după ce focul s-a stins, a rămas întins în

beznă, singur, afară din adăpost, lăsând frigul nopții primăvăratice să-i pătrundă prin haine până în carne; a adormit într-un sfârșit, dar s-a trezit de multe ori peste noapte clipind în întunericul fără stele.

La prima geană de lumină Schneider i-a trezit. În cinstea ultimei zile pe care aveau s-o petreacă în vale au hotărât să bea ce mai rămăsese din cafeaua de care nu se atinseseră de mai multe săptămâni. Charley Hoge a făcut-o tare și neagră; după fiertura chioară din zaț vechi, aroma proaspătă și amară i-a amețit și le-a dat forțe noi. Au înjugat boii și au scos carul în câmpul unde aranjaseră legăturile înalte de piei.

În timp ce Andrews, Schneider și Miller încărcau legăturile uriașe, Charley Hoge a strâns tabăra și a pus păstrăvii și carnea afumată alături de celelalte provizii în lada mare care stătuse toată iarna lângă tabără, acoperită cu pânza de cort. Slăbiți de lunile în care mâncaseră numai pește și vânat, cei trei aveau de furcă cu legăturile grele. Șase dintre acestea, așezate două câte două, acopereau fundul carului; deasupra lor au reușit să mai încarce încă șase, astfel că stivele de piei se ridicau cât un stat de om peste loitrele carului. Și cu toate că abia își mai trăgeau sufletul, pe jumătate leșinați de osteneală, Miller le-a spus să mai urce încă șase legături peste cele doisprezece, așa că până la urmă pieile se clătinau nesigur la zece, douăşpe picioare deasupra caprei pe care urma să stea Charley Hoge.

— Sunt prea multe, a gâfâit Schneider după ce au săltat și ultima legătură. Cu respirația hârâită, cu fața mai palidă decât barba și părul blonziu pe sub negreala de la fum și de jeg, a făcut câțiva pași în spate și s-a uitat la încărcătura înaltă. N-o să reziste la vale. O să se răstoarne la primu' hârtop.

Din mormanul de lucruri pe care Charley Hoge le sortase și le adusese lângă car, Miller a luat toate frânghiile pe care le-a găsit. Nu i-a răspuns lui Schneider. A înnodat frânghiile cap la cap și a trecut sfoara alcătuită prin toate îmbinările și inelele de pe muchia de sus a loitrei.

— Dacă le legi o să fie și mai rău, a spus Schneider. Caru' ăsta nu-i făcut să ducă așa greutate. O să se rup-o osie și-atuncea ce facem?

Miller a aruncat frânghia peste mormanul de legături.

— Îl sprijinim noi la coborâre, a spus. Și, dac-avem grijă, osiile o să țină. S-a oprit o clipă. Vreau să ne-ntoarcem în Butcher's Crossing încărcaţi. Să-i vedem cum le sar ochii din cap.

Au legat cât mai strâns pieile de car opintindu-se în frânghii atât de tare, încât pieile, turtite, apăsau în loitrele carului, încovoindu-le. Când au terminat de legat încărcătura, s-au dat în spate și s-au uitat la ea și apoi la stivele de piei rămase. Din ochi Andrews socotea că mai erau vreo patruzeci de legături.

— Încă două care pline, a spus Miller. Putem să venim înapoi după astea mai încolo, la primăvară. Aducem cu noi vreo mie cinci sute – și mai sunt trei mii şi ceva aici. Să zicem patru mii șase sute, patru mii șapte sute de piei cu totul. Dacă luăm pe ele cât ni s-a promis, face peste optișpe mii de dolari. I-a aruncat un zâmbet sec lui Andrews. Partea ta o să fie peste șapte mii. Nu-i rău pentru o iarnă de stat degeaba, nu?

— Haide, a spus Schneider. Poți să-ți numeri banii când i-oi avea în mână. Hai să terminăm de-ncărcat și să ne cărăm de-aicea.

— Mai bine alegeai să-ți primești partea ta, Fred, a continuat Miller. Ai fi ieșit mult mai bine. Ia să vedem…

— Bine, bine, a răspuns Schneider. Nu mă plâng. Am riscat. Și nici tu n-ai ajuns încă la oraș cu pieile.

— Deci să vedem, a spus Miller. Dacă te tocmeai pentru a șasea parte, ai fi…

— Nu-i nimic, a făcut Andrews; și el s-a mirat să se audă vorbind. Miller îi trezea un început de mânie. Am spus c-o să am eu grijă de Schneider. Și-o să-i dau partea lui, mult peste simbrie.

Miller s-a întors încet și s-a uitat la Andrews. A dat doar o idee din cap, de parc-ar fi înțeles ce era cu el.

— Sigur, Will. E partea ta și faci ce vrei cu ea.

Schneider, tot mai roșu la față, i-a aruncat lui Andrews o privire mânioasă.

— Nu, mulțumesc. Am cerut șaiș' de dolari pe lună și i-am primit. Fred Schneider are grijă de el; nu cere nimica de la nimeni.

— Bine, a spus Andrews; zâmbea ușor prostește. O să-ți fac cinste până nu mai poţi să bei când ne întoarcem în Butcher's Crossing.

— Primesc, a răspuns Schneider grav. Pentru asta îți mulțumesc.

Au încărcat lucrurile din tabără și carnea afumată sub capra înaltă a carului și s-au uitat în jur să vadă dacă n-au uitat nimic. Printre copaci, adăpostul în care își petrecuseră iarna părea mic și prea modest pentru rolul pe care îl îndeplinise. Andrews știa bine că o să fie tot aici când o să se întoarcă la primăvară sau în vară să ia restul de piei; dar cu trecerea anotimpurilor, uscat de arşiţă și crăpat de ger, zăpadă și gheață, va începe să se destrame, se va prăbuși și nu vor mai rămâne din el decât petice și zdrenţe; până când într-o zi nu va mai fi nimic și cioturile buștenilor pe care îi înfipseseră în pământ vor fi singura mărturie a lungii lor ierni în vale. S-a întrebat dacă-l va mai vedea vreun om înainte să putrezească și să se descompună în patul gros de ace de pin pe care stătea.

Celelalte legături de piei le-au lăsat unde erau, fără să se obosească să le ascundă printre copaci. Charley Hoge a presărat ultimele fire de stricnină peste piei ca să alunge rozătoarele care și-ar fi putut face culcuş în stive. Miller, Andrews și Schneider și-au înșeuat caii, și-au strâns păturile și lucrurile în piei de bizon înmuiate și le-au prins în spatele șeilor. Charley Hoge s-a cățărat pe capra lui; la semnul lui Miller s-a înclinat cât a putut într-o parte a mormanului de piei, și-a desfășurat biciul lung și a pocnit din el cu dibăcie peste capetele boilor. Şfichiurile au răsunat în aer și îndată s-a auzit strigătul subțire și prelung al lui Charley Hoge:

— Diii!

Speriați, boii s-au opintit să tragă carul greu, înfigându-și copitele adânc în pământ. Jugurile le intrau în grebene, iar lemnul în care se încordau scotea gemete adânci. Roțile proaspăt unse s-au învârtit pe osii și carul a luat-o din loc, tot mai iute pe măsură ce boii se obișnuiau cu povara pe care o trăgeau după ei. Sub greutatea pieilor, roțile intrau până peste obezi în pământul moale și lăsau în urmă șanțuri adânci, paralele, negricioase în iarba verde-gălbuie. Dacă priveau în urmă, vedeau brazdele întinzându-se ca-n palmă.

În trecătoare zăpada încă le ajungea animalelor până la chişiţe; dar era moale și boii își croiau drum prin ea destul de

ușor, chiar dacă roțile carului se afundau până la jumătatea spiţelor în noroi. În vârful trecătorii, exact între cele două piscuri care arătau ca stâlpii uriași ai unei porți năruite prin care intrau și ieşeau din vale, s-au oprit. Schneider și Miller au cercetat piedica, fără de care căruţa ar fi luat-o prea repede la vale când începeau coborâșul pe coasta muntelui. Atunci Andrews s-a întors și a privit valea care în câteva clipe avea să-i dispară din faţa ochilor. De la depărtare, iarba crudă era ca o ceață verzuie aşternută pe pământ, sclipind în primele raze ale soarelui. Nu-i venea a crede că valea aceea se cutremurase sub copitele furioase a mii de bizoni trăgând să moară; nu-i venea a crede că iarba fusese cândva stropită și pătată de sânge; nu-i venea a crede că era aceeași bucată de pământ pe care o văzuse destrămată de furia viscolului; nu-i venea a crede că în urmă cu doar câteva săptămâni zăcuse golaşă și ştearsă sub pătura orbitoare de zăpadă. A măsurat-o din ochi, de la un capăt la celălalt. Chiar și de la depărtarea aceea, dacă-și încorda privirea, zărea risipite leșurile negre ale bizonilor pe toată întinderea. A întors spatele văii și a dat pinteni calului prin trecătoare, îndepărtându-se de ceilalți și de carul rămas nemișcat în vârf. După câteva clipe a auzit în spatele lui bufnetul surd al copitelor cailor și scârțâitul alene al carului. Începuse lunga coborâre spre câmpie.

La câțiva yarzi de trecătoare cei trei călăreţi au descălecat și și-au legat caii unul de altul, lăsându-i să meargă în spatele carului în timp ce coborau coasta muntelui. Poteca bătătorită de copitele bizonilor pe care urcaseră în toamnă era moale acum, chiar dacă nu la fel de noroită ca pământul din vale. Din pricina asta roțile carului tot alunecau într-o parte și amenințau să iasă din drum de câte ori o lua la vale după o bucată dreaptă; Miller a găsit în lada cu de toate a lui Charley Hoge trei frânghii și le-a legat sus, deasupra încărcăturii. Cât cobora carul, cei trei mergeau de-o parte şi de alta, precum și deasupra lui pe pantă, până unde se înălţa încărcătura, trăgând tot timpul de frânghii ca să nu se răstoarne carul când se înclina tare. Uneori, când poteca se abătea brusc, carul încărcat până sus se clătina și aproape că îi ridica de la pământ; se trezeau trași la vale pe iarba alunecoasă și își înfigeau călcâiele în pământ în căutarea unui punct de sprijin, cu palmele roase de funii.

Coborau muntele mai încet decât îl urcaseră. Charley Hoge, mărunţel pe lângă mormanul de piei care se înălța în spatele lui, stătea ţeapăn pe capră, înclinându-se când se înclina și carul, stăpânindu-i viteza cu un amestec abil de pocnit din bici și mânuit piedica. Se opreau des; nici oamenii, nici animalele, slăbiți de iarna lungă, nu erau în stare să tragă mult fără să se odihnească.

Înainte de amiază au ajuns la un platou care se întindea puțin peste coasta muntelui. Au scos zăbalele cailor, au dejugat boii și i-au lăsat să pască iarba grasă care creștea printre pietrele de care era plin platoul. Pe o piatră mare și turtită Charley Hoge a tăiat în bucăți egale o fâșie lungă de carne de căprioară afumată și le-a împărțit-o. Andrews a luat carnea fără vlagă și și-a dus-o la gură; dar câteva minute bune nu a mâncat-o. De osteneală îi zvâcneau mușchii stomacului, îngreţoşându-l; în fața ochilor îi pâlpâiau punctișoare; s-a lungit pe spate pe iarba răcoroasă. După o vreme s-a simțit în stare să tragă cu dinții de carnea ţeapănă și uscată. Era atât de tare, încât gingiile, vătămate de regimul prelungit cu vânat, îi pulsau dureros; a lăsat carnea să se înmoaie pe limbă înainte să o mestece. După ce s-a silit să înghită cea mai mare parte din bucata de carne, s-a ridicat, în ciuda oboselii care îi făcea mușchii picioarelor să zvâcnească, și a privit în jur. Coasta muntelui era o bogăţie de umbre şi culori. Verdele-închis ale crengilor de pin se preschimba spre vârfuri într-un verde-gălbui, unde dădeau mugurii noi; boboci albi și stacojii începeau să se deschidă în tufele de fructe de pădure; iar verdele crud al frunzelor proaspete din plopii zvelți licărea deasupra trunchiurilor alb-argintii. Peste tot pe pământ, iarba crudă oglindea lumina soarelui până în cotloanele umbrite de sub pinii uriași, iar trunchiurile lor luceau stins în lumina aceea de parcă ar fi venit din însăși inima copacilor. I se părea că, dacă ascultă cu atenție, o să audă cum crește iarba. Un vânticel sufla printre crengile foşnitoare și acele pinilor murmurau atingându-se; din iarbă se înălţau zgomote înăbuşite de la nenumăratele gâze care fojgăiau, văzându-și de treburile lor tainice; adânc în pădure o ramură a trosnit sub laba unui animal ascuns. Andrews a tras adânc în piept aerul parfumat, plin de aroma acelor de pin strivite, dulce și greu de la putregaiul care se înălţa încet din

pământ la umbra măreților copaci.

Chiar înainte de amiază și-au reluat drumul lent la vale; Andrews s-a întors și a privit spre vârful coastei pe care coborau. Drumul era atât de întortocheat, încât nu mai era sigur încotro ar trebui să se uite ca să vadă de unde porniseră. S-a uitat în sus, spre locul unde se aştepta să fie vârful, dar nu l-a văzut. Copacii din dreapta și stânga potecii îl împiedicau să vadă în depărtare și nu își dădea seama nici pe unde veniseră, nici cât de mult înaintaseră. S-a întors la loc. Cărarea șerpuia sub el cât vedea cu ochii. S-a dus la locul lui, între Schneider și Miller, și și-au reluat coborâșul chinuitor.

În bătaia soarelui duhoarea propriului trup și a celor doi însoţitori se răspândea în jur. Îngrețoșat, întorcea capul încolo și-ncoace încercând să prindă un pic de aer curat. Dintr-odată şi-a dat seama că nu se mai spălase din acea primă după-amiază, cu luni de zile în urmă, când se trezise scăldat în sânge de bizon; și nici hainele nu și le spălase și nici măcar nu le scosese de pe el. Dintr-odată și-a simțit cămașa și pantalonii țepeni și grei și numai gândul că îi are pe el îi trezea repulsia. Simțea cum se strânge pielea pe el la atingerea propriilor haine. S-a cutremurat de parcă l-ar fi ajuns brusc un vânt rece și a început să inspire și să expire pe gură. Și cu cât coborau mai mult panta abruptă și se apropiau de câmpie, cu atât îşi simţea mai pătrunzător propriul jeg. În cele din urmă a ajuns să se perpelească cu nervii încordaţi într-un chin de nemărturisit. Când se opreau să se odihnească, Andrews se ținea departe de ceilalți și stătea nemișcat ca să nu-și simtă trupul atingându-se de haine.

Pe la mijlocul după-amiezii le-a ajuns la urechi un vuiet slab, ca de vânt șuierând printr-un tunel. Andrews s-a oprit să asculte; din dreapta, Schneider, care mergea cu ochii țintă la carul care se clătina, s-a izbit de el. Schneider a mormăit o înjurătură, dar fără să-și ia ochii de la car, iar Andrews s-a dus mai în faţă, luând o distanță egală de Schneider și Miller. Treptat, vuietul s-a înteţit; se auzea atât de egal și de puternic, încât Andrews și-a corectat prima impresie cum că ar fi fost vântul care șuieră la poalele muntelui, acolo unde se întâlnește cu câmpia.

Miller s-a întors rânjind către Andrews și Schneider.

— Auziți? Nu mai avem mult.

Atunci Andrews a priceput că sunetul pe care-l auzea era pesemne râul, umflat de dezgheţ.

Gândul la sfârșitul coborâșului și la apa rece de jos le-a iuțit pașii și le-a dat forțe noi. Charley Hoge a pocnit din bici și a slăbit o idee piedica. Carul se clătina primejdios prin hârtoapele potecii; la un moment dat roțile de pe partea pe care mergeau călăreţii s-au ridicat o palmă de la pământ; iar când Charley Hoge a pus piedica strigând și cei trei au tras cu disperare de funii, iar carul s-a cutremurat o clipă înainte să se așeze la loc pe toate patru roțile, înclinându-se dintr-o parte în alta, sub încărcătura înaltă şi fragilă. După asta au mers ceva mai încet; dar gândul apropiatei odihne i-a ajutat să-și drămuiască puterile și nu s-au mai oprit până nu au ajuns la malul stâncos și neted, acoperit de mușchi, care cobora în pantă domoală până în albia râului.

Ajunși la limanul de piatră, au dat drumul funiilor și s-au întins pe jos, să se odihnească. Stânca era umedă și rece de la stropii împroşcaţi de râul care curgea pe alături, iar vuietul apei care se năpustea la vale era atât de puternic, încât erau nevoiți să țipe ca să se audă.

— E cam mare apa pentru vremea asta, a urlat Schneider.

Miller a încuviințat din cap. Andrews și-a mijit ochii să vadă prin stropii de apă. Râul curgea între maluri, întrerupt din loc în loc de bulboane iscate de bolovanii nevăzuţi de pe fundul albiei. Ici și colo șuvoiul se preschimba în spumă albă; numai spuma, bucățile răzlețe de scoarță și frunzele verzi care goneau pe ape arătau cu câtă repeziciune şi forță se prăvăleau apele la vale de pe înălţimile munţilor. La începutul toamnei, când trecuseră râul, nu fusese decât un firicel subțire care abia acoperea fundul albiei pietroase; acum se întindea de la un mal la altul și măcina povârnişul de pe partea cealaltă. Andrews a privit în amonte și în aval; în oricare direcție, punctul cel mai îngust avea pe puțin o sută de yarzi.

Charley Hoge a scos boii de la jug și i-a lăsat liberi pe mal, alături de cai. Animalele atingeau delicat apa cu boturile și apoi azvârleau din cap când stropii le intrau în ochi și în nări.

Sus pe stâncă, Schneider a luat-o când târâş, când alunecând pe lângă Andrews și Miller. S-a lăsat în genunchi lângă apă, și-a umplut căușul mâinilor și a sorbit cu zgomot din el. Andrews a

străbătut și el stânca și s-a așezat lângă el. După ce a terminat Schneider de băut, Andrews și-a lăsat picioarele să alunece de pe stâncă în râu; forța şuvoiului l-a luat pe nepregătite și l-a răsucit de la brâu în jos până să-şi încordeze el picioarele în undele reci şi năvalnice. Apa se spărgea în mici vârtejuri și vălurele albe în jurul picioarelor lui, sub genunchi; apa înghețată îl înțepa ca nişte ace, dar nu și-a retras picioarele. Încetul cu încetul, ținându-se de stânca din spatele lui, și-a scufundat corpul în râu; răceala apei i-a tăiat respirația. În cele din urmă, a atins cu picioarele fundul stâncos al albiei și s-a împins de lângă mal, în apele năvalnice, până a reușit să se desprindă cu totul, rezistând forţei şuvoiului. A găsit un ieşind în malul stâncos, la stânga, și, ținându-se de el, s-a scufundat cu totul în apă. S-a lăsat pe vine, intrând până la umeri, și și-a ținut respirația când a simţit cât de rece e; dar după o clipă a început să nu mai simtă frigul, iar senzația apei care curgea pe lângă el, curățându-l de mizeria strânsă o iarnă întreagă, era plăcută și liniștitoare, aproape încălzindu-l. Ținându-se mai departe strâns cu mâna dreaptă, și-a lăsat corpul în voia şuvoiului, până a ajuns să plutească moale și drept, ținut de forța apei aproape de suprafața înspumată. Simţindu-se uşor ca un fulg, agățat de colțul de stâncă, a plutit o vreme în apă, cu capul întors într-o parte și ochii închiși.

Peste vuietul apei a auzit un zgomot. A deschis ochii. Schneider stătea pe vine deasupra lui și rânjea cu gura până la urechi. Și-a băgat în apă o mână făcută căuș; cu ea i-a aruncat apă drept în faţă. Andrews a icnit și s-a săltat din apă, stropindu-l pe Schneider cu mâna liberă. Preț de câteva clipe, cei doi bărbați s-au împroşcat cu apă, râzând și scuipând, ca doi copii. În cele din urmă Andrews a scuturat din cap și s-a așezat, gâfâind, pe stâncă lângă Schneider. Vânticelul era rece, dar îl încălzea soarele. Știa că mai încolo hainele o să se facă țepene, dar deocamdată erau moi și comode și se simțea aproape curat.

— Isuse, a spus Schneider și s-a lungit pe stânca povârnită. Bine mai e să cobori de pe muntele ăla. S-a întors spre Miller. Cât crezi că ne mai ia? Până-n Butcher’s Crossing, vreau să zic.

— Cel mult două săptămâni, a răspuns Miller. O să mergem mai repede ca la venire.

— Io n-am de gând să mă opresc, a zis Schneider, doar cât să-

mi pun burta la cale cu ceva proaspăt și să dau pe gât ceva băutură și dup-aia s-o văd un pic pe fătuca aia nemțoaică. Direct la St. Louis mă duc.

— Pe picior mare, a spus Miller. St. Louis. Nu știam că-ți place să trăieşti pe picior mare, Fred.

— Nici io, a răspuns Schneider, pân-acu' de curând. Frate, tre' să-ți lipsească toate-o iarnă-ntreagă ca să-nțelegi cum se trăiește.

Miller s-a ridicat de pe stâncă și și-a întins brațele în lături.

— Mai bine-am căuta un loc să trecem râul ăsta până nu se-ntunecă.

Cât Miller a adunat caii de pe unde se împrăștiaseră păscând iarba grasă, Andrews și Schneider l-au ajutat pe Charley Hoge să strângă boii și să-i înjuge la car. Până au terminat ei, Miller adusese deja caii și, suit pe al lui, găsise și un loc prin care părea că s-ar putea trece. Ceilalți au stat umăr lângă umăr privindu-l în tăcere pe Miller cum intră cu calul în apele vijelioase ale râului.

Calul nu se îndemna să intre; a făcut câțiva pași pe fundul cu pietriș al unui ochi de apă puțin adânc și s-a oprit, ridicându-și picioarele pe rând și scuturându-le delicat deasupra apei. Miller l-a bătut ușor pe greabăn și și-a trecut degetele prin coama lui, aplecându-se ca să-i vorbească liniștitor la ureche. Calul a luat-o din loc; apa curgea și se despica înspumată în jurul chişiţelor, iar pe măsură ce înainta se ridica tot mai sus pe picior, până i-a ajuns la genunchi. Miller mâna calul în zigzag de-a latul râului; când aluneca pe pietrele netede de sub apă, Miller îl lăsa să stea pe loc câteva clipe, liniștindu-l cu dezmierdări. La mijlocul râului apa trecea deja de scări și de burta animalului și îi ajungea la greabăn și la crupă. Foarte încet, Miller a ţinut-o tot cotit spre apa mai puțin adâncă; după câteva minute a trecut râul, ajungând pe uscat. Le-a făcut cu mâna celorlalți și apoi și-a mânat calul înapoi în apă, mergând tot în zigzag, astfel încât calea de la dus se întretăia cu cea de la întors.

Ajuns înapoi pe malul unde așteptau ceilalți, Miller a descălecat și s-a apropiat de ei; ghetele pline cu apă pleoscăiau la fiecare pas și în urma lui rămânea o dâră care înnegrea piatra.

— E-un loc bun de trecere, a spus Miller. E aproape neted peste tot și drept. Puțin cam adânc chiar la mijloc, da' boii se descurcă, iar caru-i destul de greu ca să nu se răstoarne.

— Bun, a spus Schneider. Să-i dăm drumu'.

— Stați așa, a zis Miller. Fred, vreau să mergi tu pe lângă prima pereche de boi și să-i îndrumi. O să merg eu în față, tu doar te ții după mine.

Schneider și-a mijit o clipă ochii spre el, după care a clătinat din cap.

— Nu, a spus, io zic că mai bine nu. Nu mi-au plăcut niciodată boii și nici ei nu mă au la suflet. Acu', dacă erau catâri, aş fi zis bine. Dar nu boi.

— E treabă simplă, a spus Miller. Nu tre' decât să mergi un pic mai în aval decât ei și-o să treacă fără probleme.

Schneider a clătinat iar din cap.

— Oricum, a zis, nu cred că-i treaba mea.

Miller a dat din cap.

— Nu, i-a dat el dreptate. Şi io zic că nu-i, dac-o luăm pe a bună. Da' Charley n-are cal.

— Ai putea să i-l dai pe-al tău, a spus Schneider, și tu ai putea să mergi cu Will.

— Dă-o-ncolo, a făcut Miller. N-are rost să ne batem atâta capul. O să-i duc io.

— Nu, a spus Charley Hoge. Ceilalți trei s-au întors mirați spre el. Nu, a zis iar. E treaba mea. Și nu-mi trebe nici un cal. A arătat cu mâna bună spre boul dintr-o parte a primei perechi. O să merg călare pe ăla. Așa-i cel mai bine oricum.

Miller l-a măsurat o clipă din ochi.

— Te simți în stare, Charley? l-a întrebat.

— Sigur, a zis Charley Hoge. A băgat mâna în haină și a scos Biblia pătată și scorojită. Domnu' o să mă aibă în pază. O să-mi conducă pașii pe calea cea bună.

Și-a supt burta și și-a îndesat Biblia la cingătoare, pe sub cămașă.

Miller s-a mai uitat câteva clipe la el, după care deodată a dat din cap.

— Bine atunci. Mergi drept în urma mea, m-ai auzit? S-a întors apoi spre Andrews: Will, tu urcă-te pe cal și treci acum. Fă întocmai cum am făcut eu, doar că mergi drept. Dacă dai de pietre mari sau de gropi adânci, te oprești și strigi, ca să știm și noi unde sunt. Caru' ăsta se poate răsturna și la un hop mic.

— Bine, a spus Andrews. Vă aștept pe malul celălalt.

— Să fii atent, a spus Miller. Ia-o-ncet. Lasă-ți calul să-și aleagă singur ritmul. Apa-i tare iute.

— Mă descurc, a răspuns Andrews. Tu și Charley aveți grijă de piei.

Andrews s-a dus și s-a urcat în șa. Când se întorcea spre râu l-a văzut pe Charley Hoge săltându-se în spinarea unuia dintre boi. Animalul a mugit și a dat să se tragă de sub povara neobișnuită, dar Charley Hoge l-a bătut ușurel pe greabăn. Schneider și Miller s-au uitat după Andrews cum intră cu calul în apa puțin adâncă de la mal.

Și-a simțit calul tremurând când apa i-a trecut peste chișițe și i s-a învolburat în jurul genunchilor. Andrews și-a aţintit ochii spre pământul ud și răscolit de pe malul celălalt, unde ieșise Miller din apă, și și-a mânat calul drept într-acolo. Simțea cât de nesigur păşeşte animalul sub el; a încercat să stea moale și nemişcat în șa și a slăbit hățurile. La mijlocul râului apa, rece ca gheața, îi ajungea undeva între glezne și genunchi; forța șuvoiului îi lipea pulpa de coastele calului. În timp ce animalul înainta, Andrews simţea cu groază, doar câteva clipe, că pluteşte desprins de pământ când și el, și calul erau luați pe sus și împinși într-o parte de curentul iute. Vuietul râului îi suna tare și gol în urechi; și-a mutat privirea de la bucata de pământ care sălta și se legăna în faţa ochilor săi și a văzut apa. Era de un cafeniu-verzui închis, dar străveziu, curgând pe lângă el în viţe groase și lespezi înclinate, o bogăţie uluitoare de forme care se preschimbau mereu. Imaginea l-a amețit și și-a ridicat la loc privirea spre bucata de pământ la care încerca să ajungă.

A răzbit până la apa joasă de pe celălalt mal fără să fi dat peste nici o groapă sau piatră care să îngreuneze înaintarea carului. Când calul a urcat pe uscat, Andrews a descălecat și le-a făcut cu mâna bărbaţilor care aşteptau pe malul celălalt.

Miller, mărunțel în depărtarea pe care curgerea vijelioasă a râului o făcea să pară și mai mare, i-a răspuns ridicând țeapăn brațul, după care l-a lăsat la loc. Calul i-a luat-o din loc. După ce a înaintat cale de cincisprezece, douăzeci de picioare prin apă, Miller s-a întors și i-a făcut semn lui Charley Hoge, care aștepta călare pe unul dintre boii cei mai din faţă, cu boldul ținut sus în

mâna stângă, mâna lui bună. A atins animalul pe greabăn cu boldul și atelajul a pornit greoi prin apa joasă. Încărcătura de piei s-a legănat când roțile au coborât malul jos.

Pe mal, în amonte de car, Schneider aștepta călare, privind ţintă cum înaintează carul tot mai adânc în apa învolburată. După vreun minut și-a întors și el calul și a luat-o pe urmele carului, la șapte, opt yarzi în amonte de el.

Când boii din fruntea atelajului ajunseseră până la burtă în şuvoiul puternic, cei mai din spate, ultimii, nu intraseră nici peste genunchi. Atunci a înțeles Andrews de ce era trecerea atât de sigură: până ajungea ultima pereche de boi într-un loc în care le era greu să se țină pe picioare, primii vor fi ieșit aproape de mal și vor putea să tragă greutatea carului; iar când carul va fi scufundat până la loitră, izbit din plin de apele vijelioase, toți boii vor fi deja în apă mică și vor putea trage în acelaşi ritm. A zâmbit ușor, cu gândul la frica asta de care nici nu ştiuse până în clipa când îl lăsase și l-a privit pe Miller, ajuns la o distanţă bună în fața primei perechi de boi, cum dă pinteni calului prin apa joasă, ieșind pe uscat. Miller a descălecat, i-a făcut scurt semn din cap lui Andrews și a rămas în picioare pe mal, îndrumându-l pe Charley Hoge spre el cu mişcări iuţi ale mâinilor.

Când boii din față au ajuns în apă joasă la nici zece picioare de mal, Charley Hoge s-a lăsat să alunece de pe boul pe care stătea călare și a aterizat cu un plescăit în apa până la genunchi, după care s-a uitat în urmă spre carul care se apropia de partea cea mai adâncă a râului. A domolit boii și le-a vorbit liniștitor celor doi din frunte.

— Așa, ușurel, a spus Miller. Adu-i încoa' încet.

Andrews a privit cum se scufundă carul spre bulboana de pe mijlocul albiei. A întors puțin capul și a văzut că Schneider, care rămăsese în amonte, se apropiase și mergea acum în dreptul carului. Apa se încolăcea în jurul burţii animalului; ochii lui Schneider urmăreau cu atenție apa printre urechile calului care înainta încet. Andrews și-a mutat privirea de la Schneider în amonte, urmărind şirul des de copaci care din loc în loc cobora atât de aproape de râu, încât trunchiurile le erau înnegrite până la jumătate de stropi. Dar dintr-odată și-a aţintit privirea asupra apei. O clipă a rămas înmărmurit, dar imediat s-a îndreptat cu

totul de spate, privind ţintă spre locul care-i atrăsese atenția.

Un buștean, rupt și plin de aşchii la capătul dinspre aval și gros cât un trup de om și de două ori pe-atâta de lung, plutea săltând ca un băț de chibrit, purtat de forța șuvoiului. Andrews a venit în fugă la mal și a început să strige, arătând cu mâna în amonte:

— Schneider! Păzea! Păzea!

Schneider a ridicat privirea și și-a făcut mâna pâlnie la ureche, încercând să desluşească vocea care abia se auzea peste vuietul apei. Andrews a strigat încă o dată și Schneider s-a lăsat un pic în față în șa, chinuindu-se să audă.

Capătul rupt al bușteanului a izbit calul lui Schneider în coaste cu un sunet pătrunzător, de sfâșiere, care s-a auzit limpede peste vuietul apei. Preț de o clipă animalul s-a luptat să rămână în picioare; apoi bușteanul s-a smuls și a plutit mai departe, iar calul a scos un nechezat scurt și ascuțit de frică și de durere, după care s-a prăbușit pe o parte, înspre car; Schneider s-a scufundat în apă odată cu animalul căzut. Calul s-a răsucit deasupra lui Schneider și o clipă gaura uriaşă căscată în burta acestuia a înroșit apa din jur. Schneider a ieșit la suprafață printre picioarele din faţă şi din spate ale calului, cu fața spre bărbații de pe mal. O clipă i-au văzut limpede chipul; era ușor încruntat, parcă oarecum nedumerit, și colțurile buzelor i se ridicaseră într-o grimasă enervată și disprețuitoare. Și-a ridicat mâna stângă, ca și cum ar fi vrut să împingă calul cât colo; atunci calul s-a răsucit din nou și l-a izbit năprasnic cu copita din spate în moalele capului. Schneider a înţepenit cât era de lung, străbătut parcă de un frison; expresia de pe chip i-a rămas neschimbată. Apoi sângele a început să i se întindă pe față ca o mască și s-a prăbușit încet și ţeapăn în apă, lângă cal.

Calul și bușteanul au izbit loitra carului aproape în aceeași clipă. Carul a fost împins într-o parte, peste bolovani; încărcătura înaltă s-a clătinat, trăgând după ea carul; apa s-a adunat peste calul care încă zvâcnea slab și a început să umple lada carului. Cu un geamăt răsunător, carul s-a răsturnat.

Chiar atunci, Charley Hoge a sărit la o parte din calea boilor, pe care greutatea încărcăturii prăbușite îi trăgea înapoi în râu. O clipă carul a plutit leneș în mijlocul râului, ținut oarecum în

echilibru de greutatea boilor, care se zbăteau în jug și băteau apa până a ajuns numai spumă; apoi, prins mai bine de curent, carul s-a frecat de pietrele de pe fund și s-a răsucit alene, trăgând boii după el. Cum boii nu mai nimereau cu copitele fundul albiei, carul a fost tras şi mai iute de curent și a început să se sfărâme de bolovanii mai aspri din aval. Funiile care țineau încărcătura laolaltă s-au rupt și pieile de bizon au fost smulse în toate părţile pe ape, de unde au fost duse iute la vale. Un minut, poate, bărbații de pe mal au mai zărit boii zbătându-se cu capetele afundate în apă și carul sfărâmat răsucindu-se purtat departe de şuvoi. Apoi n-au mai văzut nimic, cu toate că au rămas minute bune cu ochii ațintiți în aval, unde dispăruse carul.

Andrews s-a prăvălit în patru labe, clătinând din cap într-o parte și în alta ca un animal rănit.

— Dumnezeule! a spus răguşit. Dumnezeule, Dumnezeule!

— Munca de-o iarnă-ntreagă, a spus Miller cu o voce seacă şi stinsă. Și în două minute s-a dus pe apa sâmbetei.

Andrews a ridicat înnebunit capul, după care s-a săltat în picioare.

— Schneider, a spus. Schneider. Trebuie să…

Miller i-a pus mâna pe umăr.

— Linişteşte-te, băiete. N-are rost să-ți faci griji pentru Schneider.

Andrews își frământa mâinile; vocea i s-a frânt.

— Dar trebuie să…

— Şezi blând, a spus Miller. Nu mai putem face nimic pentru el. Era deja mort când a căzut în apă. Ar fi nebunie curată să-ncercăm să-l căutăm. Ai văzut ce repede-au fost duși boii de apă.

Andrews a clătinat din cap ca amorțit. Corpul i s-a înmuiat și s-a dus împleticindu-se de lângă Miller.

— Schneider, a șoptit. Schneider. Schneider.

— Era gură spurcată, a răsunat subțire și ascuțită vocea lui Charley Hoge.

Andrews s-a dus poticnit la el și l-a privit cu ochi tulburi.

Charley Hoge se uita în gol la vale; ochii îi clipeau iute și mușchii feței îi zvâcneau de la sine, de parcă toată fața era pe cale să i se destrame.

— Era gură spurcată, a spus el din nou și a dat iute din cap. A

închis ochii și s-a apucat cu mâinile de burtă, unde ţinea încă Biblia la cingătoare. A vorbit cu o voce înaltă, subțire și cântată: Se împreuna cu femei stricate și preacurvea și hulea și lua numele Domnului în deșert. A deschis ochii și și-a întors chipul orb înspre Andrews. E voia Domnului. Voia Domnului se va face.

Andrews s-a dat în spate de lângă el, clătinând din cap în timp ce Charley Hoge încuviinţa dintr-al lui.

— Haideți, a spus Miller. Să plecăm de-aicea. N-avem ce să mai facem.

Miller l-a condus pe Charley Hoge până la cal și l-a ajutat să urce în șa. Apoi s-a răsucit și a strigat după Andrews:

— Haide, Will. Cu cât plecăm mai repede de-aicea, cu-atât mai bine.

Andrews a încuviințat din cap și s-a împleticit până la calul lui. Dar înainte să urce în șa s-a întors și s-a mai uitat o dată spre râu. Ceva de pe malul opus i-a atras privirea. Era pălăria lui Schneider, neagră, îmbibată de apă și scofâlcită, prinsă între două pietre care se înălţau din mal.

— Uite pălăria lui Schneider, a spus. N-ar trebui s-o lăsăm acolo.

— Hai să mergem, a spus Miller. Mai e puțin și se-ntunecă.

Andrews a încălecat și a pornit după Miller și Charley Hoge, care se îndepărtau de râu.

PARTEA A TREIA

I

Într-o după-amiază mohorâtă, spre sfârșitul lui mai, trei bărbați mergeau călare pe calea Smoky Hill, îndreptându-se spre est; vântul care bătea dinspre nord abătea burnița rece pieziș peste ei, astfel că stăteau înghesuiţi unul într-altul, cu capetele plecate și fețele întoarse într-o parte. Zece zile la rând străbătuseră marea câmpie mergând în linie dreaptă și cei doi cai pe care călăreau erau osteniți; își țineau capetele plecate și coastele le săltau ieşite prin piele de la truda înaintării pe teren neted.

Puțin după mijlocul după-amiezii soarele și-a făcut loc printre norii ca ardezia și vântul s-a potolit. Din noroiul prin care se împleticeau caii se ridicau aburi și arşiţa umedă îi sufoca pe bărbații care stăteau amorțiți în șa. Pe dreapta încă se zăreau copacii mărunţi și tufărișurile care mărgineau râul Smoky Hill. Părăsiseră drumul și de câteva mile bune străbăteau câmpia drept spre Butcher's Crossing.

— Mai sunt câteva mile, a spus Miller. Ajungem înainte să se-ntunece.

Charley Hoge, care stătea în spatele lui Miller, şi-a destins fesele pe crupa osoasă a calului; cu mâna bună se ținea de cureaua lui Miller, în timp ce ciotul celeilalte îi atârna moale pe lângă corp. A aruncat o privire spre Andrews, care călărea în rând cu Miller; dar nu părea să-l recunoască. Buzele i se mișcau pe mutește și din când în când dădea din cap repede și agitat, răspunzând parcă la nişte vorbe pe care ceilalți nu le auzeau.

Puţin peste un ceas mai târziu, au văzut malul vălurit al pârâiașului care tăia drumul spre Butcher's Crossing. Miller a dat pinteni calului; animalul s-a repezit în față, a luat-o la trap, după care a pornit iar alene la pas. Andrews s-a ridicat în șa, dar nu

zărea aşezarea peste malurile înalte ale pârâului. Pe unde mergeau acum nu plouase; iar praful de pe drum, stârnit de pasul târşâit al copitelor, se ridica în jurul lor și li se așeza pe hainele jilave, mânjindu-le fețele brăzdate de sudoare.

Au urcat malul înalt și Andrews a zărit o clipă Butcher's Crossing înainte să coboare în jgheabul îngust prin care curgea pârâul. Abia dacă era un pic mai plin decât atunci când îl trecuseră în toamnă; apa care curgea pe fundul albiei era de un maroniu gros și mâlos. Și-au lăsat caii să zăbovească în mijlocul pârâului ca să se adape din apa mocirloasă, după care i-au mânat mai departe.

Au lăsat în urmă, pe dreapta, pâlcul de plopi sfrijiți, cu frunzișul lor sărac de primăvară; încă o dată Andrews şi-a mijit ochii spre est, spre Butcher's Crossing. Sub razele soarelui de sfârşit de după-amiază, părţile neumbrite ale caselor prindeau o culoare roşiatică. Un cal singuratic păștea undeva între ei și oraș; deși era la câteva sute de yarzi depărtare, și-a ridicat capul la apropierea lor și s-a îndepărtat la trap, înviorat câteva clipe.

— Hai să facem un ocol mic, a zis Miller și a arătat din cap spre drumul cu șleauri de căruțe din dreapta lor. Avem ceva de discutat cu McDonald.

— Ce? a făcut Andrews. Ce avem de discutat cu el?

— Despre piei, băiete, despre piei, a spus Miller pierzându-şi răbdarea. Încă avem mai bine de trei mii de piei care ne-așteaptă unde le-am lăsat.

— Desigur, a spus Andrews. O clipă am uitat de ele.

Și-a strunit calul și a luat-o după Miller de-a lungul celor două făgașe roase de roțile căruțelor. Ici și colo prin șleauri crescuseră smocuri care se întindeau spre covorul de iarbă care acoperea preria.

— Se pare că McDonald a avut o iarnă bună, a spus Miller. Ia uite ce de piei.

Andrews a ridicat privirea. Legături de piei de bizon erau stivuite în jurul cocioabei care-i servea drept birou lui McDonald, astfel încât, apropiindu-se, aproape că nu vedeau acoperișul scâlciat. Legăturile de piei se întindeau de lângă cocioabă până la gardurile care împrejmuiau iazurile de saramură. Printre ele erau împrăștiate și vreo douăsprezece care; unele stăteau în

picioare, cu vopseaua bășicată și scorojită în arșiță; roțile li se afundaseră în pământ și iarba creștea verde și deasă în jurul spițelor. Altele zăceau răsturnate și pe inelele de metal din jurul obezilor petele de rugină luceau în soare.

Andrews s-a întors spre Miller și a dat să spună ceva, dar expresia de pe chipul lui Miller l-a oprit. Sub barba neagră și cârlionțată, Miller rămăsese cu gura căscată a uluire; ochii mari i se îngustaseră privind la priveliştea care li se înfățișa.

— Ceva nu-i a bună aici, a spus și a descălecat, lăsându-l pe Charley Hoge pleoștit în spatele șeii.

Andrews s-a dat și el jos de pe cal și l-a urmat pe Miller, care-și făcea loc printre stivele de piei spre baraca lui McDonald.

Ușa atârna în balamalele ruginite. Miller a împins-o și au intrat amândoi. Pe podea erau împrăștiate hârtii, catastife deschise se revărsau din teancuri dezordonate, iar scaunul de la biroul lui McDonald era răsturnat. Andrews s-a aplecat și a cules de pe jos o foaie de hârtie; scrisul se ștersese de la umezeală, dar încă se mai vedea urma unui toc de cizmă. A ridicat încă una și încă una; toate erau distruse de delăsare și de intemperii.

— S-ar părea că domnul McDonald n-a mai trecut pe-aici de ceva vreme, a spus Andrews.

Preț de câteva clipe Miller s-a uitat de jur împrejur cu o privire gravă.

— Hai să mergem, a spus dintr-odată, apoi s-a întors și a pornit cu pași grei spre ușă, risipind în toate părțile hârtiile împrăștiate.

Andrews a ieșit în urma lui. S-au urcat amândoi pe cai și au lăsat baraca în urmă, îndreptându-se spre Butcher’s Crossing.

Singura stradă care tăia în două pâlcul de bordeie și case care alcătuia orașul era aproape pustie. Dinspre fierăria din dreapta răzbătea sunetul ușor de metal lovit de metal; la penumbra şopronului se zărea un trup de bărbat mişcându-se domol. Pe stânga, mai retrasă de la drum, era baraca mare care îi adăpostea pe mai toţi vânătorii în scurtele perioade pe care le petreceau în oraș; plasa de muselină de la o fereastră era ruptă și atârna pleoștită în afară, mișcându-se leneș în adierea unui vânticel fierbinte. Andrews a întors capul. În semiîntunericul din grajd doi cai moțăiau în fața unor jgheaburi în care nu era nimic de mâncare. Când au trecut prin dreptul cârciumii lui Jackson, doi

bărbați care până atunci stătuseră pe banca lungă de lângă intrare s-au ridicat și au venit până la marginea trotuarului de scânduri, privindu-i pe cei trei care se apropiau călare pe doi cai. Miller i-a studiat, după care a clătinat din cap spre Andrews.

— S-ar zice că toți sunt fie adormiți, fie morți, a spus. Pe-ăia doi nici nu-i recunosc.

S-au oprit în fața hotelului Butcher's și au legat hățurile de stâlpul de priponit caii de la câțiva yarzi de trotuarul de scânduri din fața clădirii. Înainte să intre, au slăbit curelele de sub burțile cailor și și-au dezlegat aşternuturile din spatele șeilor. În tot acest timp, Charley Hoge a rămas nemișcat pe crupa calului lui Miller. Miller l-a bătut ușurel pe genunchi și Charley Hoge s-a întors amorţit.

— Dă-te jos, Charley, a spus. Am ajuns.

Charley Hoge nu s-a clintit; Miller l-a apucat de braț și, cu blândețe, aproape că l-a târâit până la pământ. Cu Charley Hoge clătinându-se pe picioare în spatele lor, Andrews și Miller au intrat în hotel.

Holul mare era aproape gol; două scaune cu spătar drept, dintre care unul rupt, erau așezate unul lângă celălalt lângă peretele din spate; un strat fin de praf acoperea podeaua, pereții și tavanul. Când s-au îndreptat spre tejgheaua unde stătea angajatul, pașii lor au lăsat urme limpezi pe podeaua din şipci.

În penumbra din spatele tejghelei, un bărbat bătrâior îmbrăcat cu haine aspre de lucru moțăia pe un scaun cu spătar drept sprijinit de o masă goală. Miller a lovit tare cu palma în tejghea. Sforăitul s-a oprit brusc, gura omului s-a închis și scaunul a revenit cu toate picioarele pe podea; preț de o clipă a privit încruntat, fără să vadă; apoi a clipit. S-a ridicat și s-a apropiat clătinându-se de tejghea, căscând și scărpinându-se în barba scurtă și căruntă.

— Cu ce pot să vă fiu de folos? a mormăit el și a căscat iar.

— Vrem două camere, a spus Miller calm și și-a trântit aşternuturile pe tejghea; un nor de praf s-a înălţat fără zgomot și a rămas suspendat în aerul slab luminat.

— Două camere? a întrebat bătrânul, luându-i la ochi. Vreți două camere?

— Cât face? a întrebat Miller.

Andrews și-a trântit și el aşternuturile lângă ale lui Miller.

— Cât face? Bărbatul s-a scărpinat iar în barbă; lui Andrews i-a ajuns la urechi un hârjâit slab. Bătrânul, fără să-și ia ochii de la ei, a cotrobăit pe sub tejghea, de unde a scos un registru închis. Io știu? Un dolar bucata vă convine?

Miller a încuviințat din cap și a împins registrul, pe care bărbatul îl deschisese în faţa lui, spre Andrews. Apoi a spus:

— O să vrem și câte-un hârdău cu apă caldă și săpun și brice. Asta cât face?

Bărbatul s-a scărpinat în barbă.

— Păi, să vedem. Cât ați mai dat pe-așa ceva?

— Anul trecut eu am plătit doi cenți, a spus Andrews.

— Pare în regulă, a spus bătrânul. Doi cenți fiecare. Cred c-o să pot să vă-ncălzesc niște apă.

— Ce dracu' se-ntâmplă cu orașu' ăsta? s-a răstit Miller lovind iar cu palma în tejghea. A murit toată lumea?

Bărbatul a ridicat din umeri neliniștit.

— Io nu știu, domnu'. Io-s aicea numa' de câteva zile. La Denver vreau s-ajung, da' am rămas fără bani. Și omu' a zis ai tu grijă de locu' ăsta și ce câștigi e-al tău. Asta-i tot ce știu.

— Atunci bănuiesc că n-ai auzit de un tip pe nume McDonald. J.D. McDonald.

— Nu. Cum am zis, s-aicea numa'…

— Bine, a spus Miller. Care-s camerele noastre?

Bărbatul le-a întins două chei.

— Sus pe scări, a zis. Numerele-s scrise pe chei.

— Du caii la grajd, a spus Miller. Au nevoie de-ngrijire cât mai repede.

— Caii la grajd, a repetat bătrânul.

Miller și Andrews și-au luat aşternuturile și s-au îndreptat spre scară. Praful se așternuse gros și netulburat pe trepte.

— S-ar părea că suntem primii muşterii de ceva vreme, a spus Andrews.

— Ceva nu-i a bună, a spus Miller. Cu Charley Hoge între ei, cei trei bărbați au urcat scările ciocnindu-se unul de altul. Nu-mi miroase deloc a bine.

Camerele erau una lângă cealaltă, imediat ce urcai scara; pe cheia lui Andrews scria șaptesprezece. Când Miller și Charley

Hoge dădeau să între în camera lor, Andrews a spus:

— Dacă termin înaintea voastră mă găsiți afară. Vreau să arunc o privire prin jur.

Miller a dat din cap și l-a împins pe Charley să intre primul.

Când Will Andrews a învârtit cheia în broască și a deschis ușa, din camera părăsită l-a izbit un val de aer stătut. A lăsat ușa întredeschisă și s-a dus la fereastra acoperită cu muselină; pânza prinsă în rama de lemn era plină de praf întărit. A scos rama din tocul ferestrei și a pus-o pe jos lângă un oblon de lemn pentru ploaie care nu părea să fi fost folosit vreodată. O adiere călduță s-a învârtit leneș prin cameră.

Andrews a întins salteaua făcută sul pe patul îngust, împletit din sfoară, și s-a așezat pe pânza goală. Și-a scos ghetele, chinuindu-se cu cureluşele din piele de bizon cu care înlocuise de luni întregi șireturile dinainte; tălpile se subțiaseră și pielea era crăpată dintr-o pare într-alta. A ridicat o gheată și s-a uitat la ea câteva clipe; curios, a tras de piele; s-a sfâșiat ca un carton gros. Și-a scos în grabă restul hainelor și le-a făcut morman lângă pat; și-a desfăcut de la brâu chimirul pătat și boțit și l-a aruncat pe saltea. Gol, s-a ridicat de pe pat și a rămas în picioare în mijlocul camerei, în lumina aurie care intra pe fereastră. Și-a privit pielea dezgolită; era de un alb murdar, cenușiu, ca burta unui pește. Și-a trecut apăsat degetul peste pielea de pe abdomenul lipsit de păr; jegul s-a desprins în dâre lungi și subțiri, dezvăluind alte straturi de jeg dedesubt. S-a cutremurat și s-a dus spre lavoarul de lângă fereastră. A luat de pe suport un prosop plin de praf, l-a scuturat și și l-a înfăşurat în jurul taliei; s-a întors la pat și s-a așezat, așteptând să vină bătrânul cu hârdăul și cu apa caldă.

În scurtă vreme a apărut și bătrânul, suflând greu, cu două hârdaie, dintre care pe unul l-a lăsat în camera lui Miller și a lui Charley Hoge, iar pe celălalt i l-a adus lui Andrews.

În timp ce împingea hârdăul în mijlocul camerei, l-a privit curios pe Andrews, care rămăsese așezat pe pat.

— Doamne, a făcut el. Da’ rău mai duhniţi cu toții. De câtă vreme n-ați mai făcut o baie?

Andrews s-a gândit o clipă.

— Din august, a răspuns.

— Unde-ați fost?

— Teritoriul Colorado.

— Ah. Prospecțiuni?

— Vânătoare.

— Ce-aţi vânat?

Andrews s-a uitat la el cu o uimire înăbușită.

— Bizoni.

— Bizoni, a repetat bărbatul dând din cap nelămurit. Parc-am auzit că erau cândva bizoni p-acolo.

Andrews nu a spus nimic. După o clipă bărbatul a oftat și s-a întors spre ușă.

— Apa o să se-ncălzească în câteva minute. Dacă mai aveți nevoie de ceva să-mi ziceți.

Andrews a arătat spre mormanul de haine de pe jos.

— Ai putea să iei astea cu dumneata și să-mi aduci altele noi.

Omul a ridicat hainele ținându-le cu o mână, cât mai departe. Andrews a scos o bancnotă și i-a îndesat-o în mâna liberă.

— Și cu astea ce fac? a întrebat agitând ușor hainele.

— Pune-le pe foc, a spus Andrews.

— Să le pun pe foc, a repetat omul. Ce fel de haine să vă iau de la prăvălie, ceva anume?

— Să fie curate, a spus Andrews.

Omul a chicotit ascuțit și a ieșit din cameră; Andrews nu s-a mișcat de pe pat până nu s-a întors cu două găleți de apă. L-a privit cum le varsă în hârdău. Din buzunare bătrânul a scos un brici, o foarfecă și o bucată mare de săpun galben.

— Briciul a trebuit să-l cumpăr, a spus. Da' foarfeca-i a mea. V-aduc acuși și hainele.

— Mulțam, a spus Andrews. Și-ar fi bine să mai încălzești niște apă.

Omul a încuviințat din cap.

— M-am gândit io că n-o să v-ajungă. Am pus-o deja pe foc.

Andrews a mai așteptat câteva clipe după ce a ieșit bărbatul din cameră. Apoi, cu săpunul în mână, a intrat în apa călduță și s-a cufundat în ea. Şi-a stropit bine partea de sus a corpului și s-a săpunit viguros, privind cu un soi de extaz cum jegul, frecat cu săpunul zgrunțuros, se desprinde în fâșii lungi. Pielea, plină de pișcături de insecte încă nevindecate, îl ustura de la săpunul aspru; cu toate astea și-a scrijelit pielea cu unghiile, frecând ca să

intre săpunul, până s-a umplut de dâre încrucișate, lungi și roșii. Și-a săpunit părul și barba și a privit şiroaiele de apă neagră care se scurgeau în hârdău. Duhoarea pe care o răspândea propriul trup, acum că se curăţa în sfârşit, se ridica din apă făcându-l să-ți țină respirația.

Când bătrânul s-a întors cu și mai multă apă, Andrews, gol și lăsând zoaie cenușii pe podeaua goală, l-a ajutat să târâie hârdăul până la fereastră. L-au golit pe trotuarul de dedesubt. Apa s-a întins până în stradă, înghiţită pe loc de praf.

— Pfui, a făcut bătrânul. Da' rău mai pute apa asta. Îi adusese hainele noi lui Andrews și le aruncase pe pat înainte să golească hârdăul; acum a arătat spre ele. Sper să vă vină; altele n-am găsit să semene mai bine cu alea de le-am aruncat.

— O să fie bune, a spus Andrews.

S-a îmbăiat acum mai în voie, acoperindu-se cu clăbuci și privindu-i cum plutesc pe apă. Într-un final a ieșit din hârdău și s-a șters cu prosopul, minunându-se de albeața propriei pieli și plesnindu-se ca să vadă cum apar pete rozalii. S-a dus apoi la lavoar, unde bătrânul lăsase briciul și foarfeca. Și-a ridicat ochii spre oglinda care atârna strâmb deasupra.

Cu toate că-și mai văzuse chipul, în oglinda tulbure și întunecată a bălților și pâraielor din care băuseră, sus la munte și în mijlocul preriei, și cu toate că se obișnuise să simtă pe față și sub degete barba și părul lungi și încâlcite, ce a văzut în oglindă l-a luat pe nepregătire. Barba, încă umedă după baie, era răsucită în fuioare lungi, castanii-deschise care-i acopereau jumătatea de jos a feței, încât parcă îşi cerceta propriul chip acoperit cu o mască de om oarecare din închipuirea lui. Jumătatea de sus a feței era de un cafeniu lipsit de orice rumeneală, mai închis decât barba și părul; se asprise de la vreme, de nu mai recunoștea nici o expresie și nici o identitate, oricât se uita. Părul îi crescuse peste urechi și îi atârna aproape până la umeri. S-a holbat la propria imagine multă vreme, întorcând capul când într-o parte, când în cealaltă; apoi, încet, a luat foarfeca și a început să-și taie barba.

Foarfeca era tocită și șuvițele de păr pe care le apuca și le întindea cu mâna alunecau printre lame, așa că era nevoit să ţină pieziş foarfeca, pe jumătate retezând, pe jumătate smulgând firele subțiri și tari. Când din barbă au mai rămas doar ţepii, și-a

frecat fața cu săpunul galben pe care îl folosise la baie și a început să se radă cu mișcări scurte și precaute. După ce a terminat, și-a spălat săpunul de pe față și s-a privit din nou în oglindă. Acolo unde fusese acoperită de barbă pielea era de un alb veștejit, care sărea în ochi pe lângă cafeniul frunții și al obrajilor. Și-a încordat mușchii feței, lățindu-și gura într-un rânjet lipsit de veselie, și s-a pişcat de falcă; pielea părea amorțită și moartă. Întreaga față i se împuţinase și îl privea palidă de sub părul încâlcit. A luat din nou foarfeca și a început să taie părul care îi atârna în șuvițe groase în jurul feței.

După câteva minute a făcut un pas în spate și s-a studiat. Părul era tuns stângaci și inegal, dar cel puțin aşa nu mai arăta ca un copil. A adunat șuvițele căzute pe masă, le-a strâns în mână și le-a aruncat pe fereastră, unde s-au împrăștiat în aer și au plutit încet spre pământ sclipind scurt în ultimele raze ale soarelui, după care s-au făcut nevăzute pe trotuar și în praful străzii.

Hainele pe care i le adusese bătrânul erau scorțoase și nu-i veneau bine, dar a simţit atingerea pânzei curate și aspre pe trup cu o însufleţire şi o sensibilitate pe care nu le mai cunoscuse de luni bune. Și-a suflecat peste ghetele noi și țepene cracii pantalonilor negri de stofă groasă, călcați cu dungă, și și-a desfăcut primul nasture de la cămașa albastră și grea. A ieșit din cameră și s-a oprit în fața ușii lui Miller și Charley Hoge. Dinăuntru a auzit plescăit de apă. A coborât scara, a luat-o prin hol și s-a oprit pe trotuarul lat din fața hotelului, în căldura stătută a după-amiezii târzii.

Şipcile inegale din care era clădit trotuarul se strâmbaseră peste iarnă și multe aveau marginile ridicate, așa că trebuia să fie atent pe unde calcă cu ghetele lui noi. A privit în susul și în josul străzii. La stânga hotelului, în partea de est a orașului, o bucată de pământ fără iarbă lucea în ultimele raze ale soarelui. Gândindu-se o clipă, Andrews și-a amintit că acolo, într-un cort mare de armată, fusese stabilimentul lui Joe Long, Bărbăria. S-a întors și a pornit încet în cealaltă direcție, dincolo de hotel. A trecut pe lângă un bordei săpat în pământ, părăsit acum și pe cale să se surpe, și nu s-a oprit până nu a ajuns la grajduri. În semiîntunericul dinăuntru cei doi cai care-i purtaseră înapoi în Butcher’s Crossing rumegau agale, aplecați deasupra unui jgheab cu grâne. A dat să

intre în grajd, dar s-a răzgândit. S-a întors încet și a luat-o înapoi spre hotel. S-a sprijinit de tocul ușii și a măsurat din ochi bucata de oraș pe care o vedea din locul în care stătea, așteptându-i pe Miller și pe Charley Hoge să coboare.

Soarele apusese și magnifica lumină risipită dinspre vest se oglindea în ceața prăfoasă care plutea peste oraș îmblânzind contururile tăioase ale clădirilor când Miller și Charley Hoge au ieșit din hotel și s-au apropiat de Andrews, care aștepta pe trotuar. Chipul lui Miller, fără barba neagră, părea mare și alb deasupra umerilor puternici; Andrews l-a privit cu oarecare mirare; în afară de hainele rupte și jegoase, arăta întocmai ca în urmă cu atâtea luni, când îl căutase la cârciuma lui Jackson. Cel mai profund schimbat arăta Charley Hoge. Barba lungă fusese tăiată cât se putea de scurt, dar era limpede că Miller nu se încumetase să pună mâna pe brici; sub firele cărunte, chipul lui își pierduse suplețea și aerul viclean; acum era scofâlcit, pierdut și supt; avea gropiţe adânci în obraji, ochii erau adânciţi în orbite și pustii, iar gura îi atârna moale; buzele i se mișcau strâmb peste dinții galbeni și stricați, dar nu se auzea nici un sunet. Charley Hoge stătea fără vlagă lângă Miller, cu brațele atârnându-i pe lângă corp și cu ciotul mâinii stângi ieșind din mânecă.

— Haideți, a spus Miller. Tre' să-l găsim pe McDonald.

Andrews a dat din cap și au coborât tustrei de pe trotuarul lat în praful străzii, traversând-o oblic în direcția fațadei joase a cârciumii lui Jackson. Unul câte unul, cu Miller în frunte și cu Andrews încheind șirul, au intrat în cârciuma îngustă, cu tavan jos. Era pustie. Numai una dintre cele vreo şase lămpi atârnate de grinzile afumate era aprinsă și pâlpâirea ei slabă se încrucişa cu lumina năvălită de afară pe ușă, aruncând umbre uriaşe şi şterse în încăpere. Pe tejgheaua din scânduri era o sticlă de whisky pe jumătate goală; lângă ea era un pahar gol.

Miller s-a apropiat de tejghea și a izbit-o zdravăn cu palma, făcând paharul să sară și să se clatine pe margine.

— E cineva? a strigat Miller, după care a strigat din nou: Hei, cârciumarule!

Nu i-a răspuns nimeni.

Miller a ridicat din umeri, a apucat sticla de gât și a turnat în pahar până aproape de buză.

— Bea, i-a spus lui Charley Hoge, întinzându-i paharul. E din partea casei.

Charley Hoge, care stătea în picioare lângă Andrews, s-a uitat o clipă fără să se mişte la paharul de băutură. L-a luat la ochi pe Miller, apoi iar whiskyul. Apoi mai că s-a prăbușit spre tejghea, mişcându-şi picioarele doar cât să nu-și piardă echilibrul. A luat tremurând paharul, vărsându-l peste mână și peste încheietură, după care și l-a dus însetat la buze, lăsând capul pe spate și gâlgâindu-l cu înghițituri lungi și zgomotoase.

— Ia-o-ncet, a spus Miller, apucându-l și scuturându-l de mâna ciungă. N-ai mai băut de multă vreme.

Charley Hoge a dat din braț de parcă mâna lui Miller ar fi fost o muscă așezată pe piele. A pus jos paharul gol; ochii îi lăcrimau și gâfâia de parcă ar fi alergat mult şi bine. Apoi s-a crispat, palid la faţă; și-a ținut răsuflarea o clipă; cu nonșalanță aproape, s-a aplecat peste tejghea și a vărsat pe podeaua din spatele ei.

— Prea repede, a spus Miller. Ți-am zis. A turnat whisky în pahar, însă doar un deget. Mai încearc-o dată.

Charley Hoge l-a dat pe gât dintr-o înghiţitură. A așteptat o clipă, după care i-a făcut semn din cap lui Miller. Miller a umplut din nou paharul. Sticla aproape se golise A așteptat până a mai băut Charley Hoge din whisky; apoi a golit sticla în paharul lui și a azvârlit-o în spatele barului.

— Hai să vedem dacă-i cineva în camera ailaltă, a spus.

Iar înșiruiți, cu Miller în frunte, cei trei au intrat pe ușa care ducea în încăperea mare de lângă bar. Camera era în semiîntuneric, luminată doar de amurgul vaporos care pătrundea prin ferestrele înguste tăiate sus, aproape de tavan. Doar două dintre numeroasele mese erau ocupate; la una dintre ele, în cealaltă parte a camerei, stăteau două femei, care au ridicat privirea când cei trei au intrat în cameră. Andrews a făcut un pas spre ele, privindu-le cercetător prin lumina slabă; i-au întors privirea, plictisite; s-a uitat în altă parte. La cealaltă masă stăteau doi bărbați care le-au aruncat o privire și s-au întors la discuţia lor potolită. Unul era în cămașă albă și șorț; era foarte scund și gras și avea o mustață mare și o față perfect rotundă care lucea în lumina scăzută. Miller a luat-o cu paşi apăsaţi prin cameră și s-a oprit lângă masa lor.

— Tu ești cârciumaru’? l-a întrebat pe cel scund.

— Io-s, a răspuns bărbatul.

— Îl caut pe McDonald, a spus Miller. Unde stă?

— N-am auzit de nici un McDonald, a spus cârciumarul și s-a întors spre tovarășul lui.

— Era tipu’ care cumpăra piei, a spus Miller. Stă la marginea orașului, lângă pârâu. Îl cheamă J.D. McDonald.

Cât timp a vorbit Miller, cârciumarul nici nu s-a mai întors spre el. Miller și-a lăsat mâna pe umărul lui. L-a apucat și l-a sucit cu fața spre el.

— Ia aminte la mine când vorbesc cu tine, i-a zis Miller încet.

— Da, domnule, a spus cârciumarul.

Nici n-a crâcnit sub apăsarea mâinii lui Miller. Acesta și-a slăbit strânsoarea.

— Așa, ai auzit ce-am spus?

— Da, domnule, a răspuns cârciumarul. Și-a lins buzele, apoi și-a dus mâna la umăr, frecându-l. Am auzit. Da’ n-am auzit în viața mea de el. Io-s aici abia de-o lună sau poate ceva mai mult. Nu știu nimic de nici un McDonald și de nimeni care să cumpere piei.

— Bine, a spus Miller. S-a dat câțiva pași mai încolo. Fă bine și adu-ne o sticlă de whisky și ceva de mâncare. Prietenu’ meu – a arătat spre Charley Hoge – a dat la rațe după tejghea. Ai face bine să cureți.

— Da, domnule, a spus cârciumarul. Tot ce pot să v-aduc e niște carne friptă și niște fasole-ncălzită. E-n regulă?

Miller a încuviințat din cap și s-a îndreptat spre o masă la câțiva pași de a celor doi. Andrews și Charley Hoge l-au urmat.

— Nenorocitu’ ăla de McDonald, a spus Miller. A șters-o și ne-a lăsat cu buza umflată. Acu’ probabil că n-o să scoatem nici un ban din pieile-alea de le-am lăsat până nu le aducem încoace.

Andrews a spus:

— Probabil că domnul McDonald s-a săturat de hârțogăraie și a plecat o vreme. Sunt prea multe piei lângă biroul lui, nu se poate să le fi lăsat baltă.

— Nu știu ce să zic, a spus Miller. N-am avut niciodată încredere-n el.

— Nu-ți face griji, a spus Andrews și s-a uitat neliniștit în jur.

Una dintre cele două femei i-a șoptit ceva celeilalte și s-a ridicat de la masă; și-a agăţat un zâmbet pe chip și a venit alene la ei. Avea fața smeadă și osoasă, iar părul negru și rar o încadra în smocuri.

— Iubire, a spus cu o voce subțirică, privindu-i pe toți trei cu un zâmbet care-i dezvelea dinții, să v-aduc ceva? Ați vrea ceva?

Miller s-a lăsat pe spătarul scaunului și a privit în sus spre ea fără absolut nici o expresie. A clipit lent de două ori și a spus:

— Stai jos. Poți să bei ceva când ne-aduce sticla.

Femeia a oftat și s-a așezat între Andrews și Miller. I-a studiat rapid, cu o privire de cunoscătoare, cu ochii ei mici și negri care se mișcau ţeapăn sub pleoapele umflate. A zâmbit și zâmbetul i-a înmuiat trăsăturile.

— S-ar zice că n-ați mai fost de mult prin oraș, băieți. Vânători?

— Mda, a făcut Miller. Ce se-ntâmplă aici? Orașul ăsta a murit sau ce?

Cârciumarul s-a întors cu o sticlă de whisky și trei pahare.

— Iubire, i-a spus femeia, mi-am lăsat paharul la masa cealaltă și domnii ăștia m-au rugat să beau ceva cu ei. Adu-mi-l și mie, bine?

Cârciumarul a mormăit și i-a adus paharul de la cealaltă masă.

— Vreți să vină și prietena mea? a întrebat ea făcând cu degetul spre masa unde aștepta toropită cealaltă femeie. Am putea să punem de-o petrecere.

— Nu, a spus Miller. E bine-așa. Deci, ce s-a-ntâmplat cu orașu'?

— E cam mort de câteva luni, a răspuns femeia. Nici picior de vânător. Da' stați numa'. Stați să vină toamna. O să se-nvioreze iar.

Miller a scos un mormăit.

— Nu mai merge treaba cu vânătoarea?

Femeia a râs.

— O, nu mă-ntreba pe mine. Nu mă pricep deloc. A făcut cu ochiul. Io nu prea vorbesc cu bărbații. Nu mă ocup cu din astea.

— Ești de mult aici? a întrebat-o Miller.

— Mai bine de-un an, a spus ea și a dat din cap cu tristețe. Mi-a mers bine-n orășelu' ăsta. Nu-mi place să văd că nu mai merge

treaba.

Andrews și-a dres glasul.

— Dintre fetele… vechi mai sunt multe aici?

Când nu zâmbea, femeii îi atârna pielea feței în pliuri. A încuviințat din cap.

— Unele. Da’ multe au întins-o. Nu și io. Mie mi-a mers bine-n orașu’ ăsta; am de gând să mai stau pe-aici o vreme.

A luat o dușcă zdravănă din paharul de whisky pe care și-l turnase.

— Dacă ești pe-aici de un an, a vorbit Miller, trebuie să fi auzit de McDonald. Tipu’ care cumpără piei. Mai e prin preajmă?

Femeia a tușit și a dat din cap.

— N-am auzit să fi plecat.

— Unde stă? a întrebat Miller.

— O vreme a stat la hotel, a spus ea. Ultima dată când am auzit de el stătea la baracă, aicea-n spate.

Miller a împins paharul de whisky din care abia dacă gustase în fața lui Charley Hoge.

— Termină-l, a zis, și hai să mergem de-aici.

— Ei, haide, a spus femeia. Credeam c-o să petrecem un pic.

— Ia tu ce-a mai rămas din sticlă, a zis Miller, și poți să petreci cu prietena ta. Noi avem treabă.

— Ei, haide, iubire, a spus femeia și și-a pus mâna pe brațul lui Miller.

Miller s-a uitat o clipă la mâna ei și apoi simplu, cu o fluturare din degete, i-a dat-o la o parte de parcă ar fi fost o insectă care se așezase acolo.

— Păi atunci, a spus femeia cu un zâmbet înghețat, mulțam pentru sticlă.

A apucat-o de gât cu degetele osoase și s-a ridicat de la masă.

— Așteaptă, a spus Andrews când dădea să plece. Era o fată aici anul trecut… o chema Francine. Mă-ntrebam dacă o mai găsesc.

— Francine? Sigur. E înc-aici. Da’ nu mai stă mult. De câteva zile-și strânge lucrurile. Vrei să mă duc s-o chem?

— Nu, a spus Andrews. Nu, mulțumesc. O s-o caut mai târziu.

S-a lăsat pe spătarul scaunului fără să se uite spre Miller.

— Ce Dumnezeu, a făcut Miller. Avea dreptate Schneider.

Chiar ți-a rămas gându' la curvulița aia. Aproape că uitasem de ea. Păi, treaba ta ce faci cu ea, da' acu' avem treburi mai importante.

— Nu vrei să așteptăm mâncarea? a întrebat Andrews.

— Poți să mănânci mai târziu dacă vrei, a răspuns Miller. Da' acuma să rezolvăm treaba asta cu McDonald.

L-au trezit pe Charley Hoge din contemplarea paharului gol și au ieșit din cârciumă în amurgul de afară. Nici o lumină nu străpungea întunericul tot mai des. Au luat-o poticnit pe scândurile trotuarului, în susul străzii. Odată ce au trecut de cârciuma lui Jackson, au făcut la dreapta, lăsând în urmă scara care ducea la etaj. Din mers, Andrews a aruncat o privire spre palierul întunecat și dreptunghiul și mai întunecat al ușii și a rămas cu ochii într-acolo cât au mers pe lângă clădire. Din spate, a văzut la o fereastră pâlpâirea slabă a unei lămpi; dar nu se zărea nici o mișcare în camera unde era lumina. S-a împiedicat în iarba înaltă ce creștea pe câmpul pe care o luaseră; după aceea s-a uitat numai în față și l-a ajutat și pe Charley Hoge, care mergea lângă el.

La vreo două sute de yarzi în spatele cârciumii lui Jackson, peste câmp, înspre vest, se profila nedesluşit baraca joasă în întuneric.

— E cineva înăuntru, a spus Miller. Se vede lumină.

Pe ușa întredeschisă se vedea o pâlpâire anemică. Miller a luat-o cu câțiva pași înaintea celorlalți și a deschis ușa cu piciorul. S-au înghesuit toți trei în cadrul ușii; Andrews a văzut că era o singură încăpere uriașă, perfect pătrată și cu grinzi joase. Douăzeci, treizeci de paturi erau împrăștiate prin cameră; unele erau răsturnate, iar altele erau așezate în diferite unghiuri unele față de altele. Nici unul nu avea saltea și nici unul nu era ocupat. În capătul îndepărtat al camerei, într-un colț, ardea slab un felinar care lăsa în umbră silueta unui bărbat așezat pe marginea patului și aplecat deasupra unei mese joase. Auzindu-i că intră, a ridicat capul.

— McDonald! a strigat Miller.

Silueta s-a ridicat de pe pat și s-a dat din lumina felinarului.

— Cine-i acolo? a întrebat cu o voce tulbure, arțăgoasă.

Cei trei au înaintat înspre el printre paturile împrăștiate.

— Noi suntem, domnule McDonald, a spus Andrews.

— Cine?

McDonald și-a înclinat capul și şi-a mijit ochii la ei afară din lumină.

Cei trei au intrat în raza felinarului agățat într-un cârlig de o grindă din colț. McDonald s-a apropiat de ei și le-a studiat pe rând chipurile, clipind rar din ochii lui bulbucați pe măsură ce îi recunoştea.

— Dumnezeule mare! a spus. Miller. Will Andrews. Dumnezeule mare! Eram sigur c-ați murit. S-a apropiat de Andrews și l-a apucat de amândouă brațele cu mâinile lui subțiri și încordate. Will Andrews.

Mâinile îi tremurau încleștate pe brațele lui Andrews și apoi a început să tremure din tot corpul.

— Ușor, a spus Andrews. Stați jos, domnule McDonald. N-am vrut să vă zgudui atât de rău.

— Dumnezeule mare! a repetat McDonald și s-a prăbușit pe marginea patului; se holba la cei trei clătinând din cap dintr-o parte în alta. Lăsați-mă să-mi revin. După o clipă s-a îndreptat de spate. Nu mai era încă unul cu voi? Unde vă e jupuitoru'?

— Schneider, a spus Miller. Schneider e mort.

McDonald a dat din cap.

— Ce s-a-ntâmplat?

— S-a-necat, a spus Miller. La întoarcere, când am trecut râul.

McDonald a dat din nou din cap, cu o expresie goală.

— Care va să zică ați găsit bizonii.

— I-am găsit, a spus Miller. Exact cum ți-am spus.

— Mulți, a spus McDonald.

— Mulți, a spus Miller.

— Câte piei ați adus?

Miller a tras adânc aer în piept și s-a așezat pe marginea unui pat, față în față cu McDonald.

— Nici una, a spus. Le-am pierdut în râu, când a murit Schneider.

McDonald a dat din cap.

— Și carul la fel, bănuiesc.

— Tot, a spus Miller.

McDonald s-a întors spre Andrews.

— Ai pierdut tot?

— Da, a răspuns Andrews. Dar nu contează.

— Nu, a spus McDonald. Îmi închipui că nu.

— Domnule McDonald, a spus Andrews. Ce se-ntâmplă aici? De ce staţi în casa asta? Am trecut pe la biroul dumneavoastră când ne-am întors în oraș. Ce s-a-ntâmplat?

— Cum? a făcut McDonald. S-a uitat la Andrews și a clipit. Apoi a râs sec. E mult de povestit. Da, domnule. Mult de povestit. S-a întors spre Miller. Deci te-ai întors cu mâna goală din toată expediția. V-a prins zăpada în munți, bănuiesc. Și te-ai întors cu mâna goală după o iarnă-ntreagă.

— Avem trei mii de piei de iarnă, calitatea-ntâi, puse bine sus în munți. Ne-așteaptă să le luăm. Nu ne-am întors cu mâna goală.

Miller l-a privit posomorât.

McDonald a râs din nou și râsul i s-a înecat într-un acces de tuse.

— Doamne sfinte, omule. Tu n-ai ochi? Nu te-ai uitat în jur? N-ai vorbit cu nimeni din oraș?

— Am avut o înțelegere, a spus Miller. Tu și cu mine. Patru dolari bucata pentru piei a-ntâia. Nu-i așa?

— Așa e, a spus McDonald. Așa e și nu altfel. Nimeni nu te-ar contrazice-aicea.

— Și am de gând să te silesc s-o respecți, a spus Miller.

— Ai de gând să mă sileşti s-o respect, l-a îngânat McDonald. O, Doamne, tare-aș vrea să poți. S-a ridicat de pe pat și s-a uitat în jos spre cei trei bărbați așezați în fața lui. S-a răsucit pe loc și, ajungând din nou cu fața la ei, și-a ridicat brațele și și-a trecut degetele osoase prin părul rar. Apoi și-a întins mâinile, cu palmele în sus, în fața lor. Nu mă poți sili să respect nimic. Nu-nțelegi? Fiindcă n-am nimic. Treiș', patruș' de mii de piei lângă iazuri, pe care le-am cumpărat și le-am plătit toamna trecută. Toți banii pe care-i aveam. Le vrei? Ți le dau cu zece cenți bucata. S-ar putea să scoți un mic profit din ele – la anu' sau peste doi ani.

Miller și-a lăsat capul în jos și l-a legănat încet încolo şi încoace.

— Minți, a spus. Pot să mă duc la Ellsworth.

— N-ai decât, a strigat McDonald. Du-te la Ellsworth. O să-ți râdă-n nas. Tu nu pricepi odată? S-a prăbușit toată piața; s-a

terminat cu comerțu' cu piei. Definitiv. Și-a lăsat capul în jos și a venit aproape de Miller. Și s-a terminat și cu tine. Și cu ăștia ca tine.

— Ești un mincinos! a tunat Miller și s-a tras de lângă el. Am avut o înțelegere, ca între bărbați. Ne-am dat duhu' pentru pieile alea, n-o să ne lași baltă acuma.

McDonald s-a dat un pas în spate și s-a uitat la el fără să clipească. Şi-a stăpânit vocea.

— Nu prea văd cum aș putea s-o respect. Nu poți să scoți apă din piatră seacă. A dat din cap. Ce chestie. V-aţi întors cam cu șapte luni prea târziu. Dac-ați fi venit înapoi când trebuia v-ați fi primit banii. Atunci aveam. M-aţi fi adus şi voi la sapă de lemn.

— Îmi torni gogoși, a zis Miller, mai potolit acum. E-o șmecherie de-a ta. Păi, nu mai departe de anu' trecut pieile a-ntâia… pieile a-ntâia…

— Asta a fost anu' trecut, a spus McDonald.

— Da' ce putea să se schimbe într-un an? Într-un singur an?

— Ții minte ce s-a-ntâmplat cu blana de castor? a întrebat McDonald. Cândva puneai capcane la castori, nu-i așa? Când lumea a-ncetat să mai poarte căciuli de castor nu mai puteai să dai blănurile nici gratis. Ei bine, se pare că toată lumea care-și dorește mantii de bizon are deja; și nimeni nu mai vrea încă una. De ce le-or fi vrut din capu' locului pe mine mă depășește; nu poți să scoți putoarea din ele în veci.

— Dar într-un singur an, a repetat Miller.

McDonald a ridicat din umeri.

— Era clar c-așa o să fie. Dacă m-aș fi dus în est aș fi știut și io… Dacă mai poți s-aștepți patru, cinci ani, poate c-o să se găsească un rost ceva pentru pieile alea. Și-atunci ale tale o să valoreze ca alea subțiri de vară. Ai putea să iei treiș', patruș' de cenți pe bucată.

Miller s-a scărpinat în cap, ca năucit de-o lovitură.

— Da' pământu' pe care-l ai pe-aici? a întrebat. Ce Dumnezeu, ai putea să vinzi o bucată și să ne plătești.

— Tu nu m-asculți, așa-i? a spus McDonald. Și mâinile au început să-i tremure din nou. Vrei pământu'? Ți-l dau și pe ăla. S-a întors și a început să cotrobăie într-o ladă de sub pat. A scos o foaie de hârtie, a pus-o pe masă și a început să mâzgălească ceva

pe ea cu un ciot de creion. Uite, ți-l dau ție. Poți să-l iei pe tot. Da' tre' să fii gata să te descurci fără apă dacă vrei să creşti ceva; fiin'că va trebui să-l păstrezi; sau să-l dai de pomană, cum ți-l dau eu ție.

— Calea ferată, a spus Miller. Spuneai că pământul o să fie aur curat când o să vină calea ferată.

— A, da, a spus McDonald. Calea ferată. Păi vine. Chiar acu' se clădesc șinele. Doar că o să treacă la vreo cinzeci de mile mai la nord. McDonald a râs iar. Vrei să-ți zic ceva haios? Vânătorii vând carne de bizon la compania de căi ferate... și pieile le lasă unde le jupoaie, să putrezească-n soare. Gândește-te la toți bizonii de i-aţi omorât. Ai fi putut să scoți poate cinci cenți pe livra de carne pe care-ai lăsat-o acolo s-o mănânce muștele și lupii.

S-a lăsat tăcerea.

— Lupii i-am omorât io, a spus Charley Hoge. I-am otrăvit cu stricnină.

Parcă ameţit de cap, Miller s-a uitat la McDonald, apoi la Andrews și iar la McDonald.

— Deci nu mai ai nimic, a spus Miller.

— Nimic, a zis McDonald. Văd că eşti cumva mulţumit.

— Să ştii că da, a spus Miller. Doar că, ajuns la sapă de lemn, acolo ne-ai adus și pe noi. Tu stai aici și noi ne spetim și promiți c-o să ne plătești de parcă putem să ne bizuim pe tine. Și p-ormă te nenoroceşti singur și ne tragi după tine. Doamne, aproape că merită osteneala. Aproape.

— Eu vă nenorocesc? a râs McDonald. Tu te-ai nenorocit singur, tu și ăilalți ca tine. În fiecare zi, orice faci. Nimeni nu poa' să-ți zică *ție* ce să faci. Nu. Tu faci ce te taie capu', lași numai duhoare-n urma ta de la mortăciunile tale. Năpădeşti piața cu piei și o distrugi și p-ormă vii și te plângi la mine că te-am nenorocit. Dac-ai fi ascultat măcar – și tu, și toți ăilalți. Nu sunteți cu nimic mai breji decât dobitoacele pe care le omorâți.

— Pleacă de unde-ai venit, a spus Miller. Pleacă din ținutul ăsta. Nu te vrea.

Respirând greu, McDonald stătea pleoștit în picioare, fără vlagă, în lumina felinarului; fața îi era cufundată într-o umbră adâncă. Miller s-a ridicat de pe pat și l-a săltat după el și pe Charley Hoge. S-a îndepărtat câțiva pași de McDonald, trăgându-l

pe Charley Hoge cu el.

— Încă n-am terminat cu tine, i-a spus lui McDonald. Ne mai vedem noi.

— Foarte bine, a spus McDonald istovit. Dacă tu crezi c-ajută la ceva.

Andrews și-a dres glasul, spunându-i lui Miller:

— Cred că eu mai rămân puțin să stau de vorbă cu domnul McDonald.

Miller l-a privit impasibil o clipă; părul negru îi era una cu întunericul din jur, doar fața lată și palidă îi ieșea la iveală, cu o expresie îngândurată.

— Fă ce vrei, a spus. Pentru mine-i totuna. Nu mai avem nimic de împărţit.

Și cu asta s-a întors și a ieșit pe ușă, în bezna de afară.

După plecarea lui Miller și a lui Charley Hoge au urmat câteva minute de tăcere. McDonald s-a întins spre felinar și a mai tras de fitil, astfel că lumina din jurul lor a devenit mai clară și trăsăturile lor mai deslușite. Andrews a tras patul pe care stătea un pic mai aproape de cel pe care stătea McDonald gheboșat.

— Așa deci, a spus McDonald, ai avut parte de vânătoare.

— Da, domnule.

— Și ți-ai pierdut coada, exact cum am zis c-o să se-ntâmple.

Andrews nu a spus nimic.

— Asta ai vrut, n-am dreptate? a întrebat McDonald.

— Poate că da, la început, a spus Andrews. În parte, cel puțin.

— Voi, tinerii, a spus McDonald. Mereu vreţi s-o luaţi de la capăt. Știu. Nu te-ai prins nici o clipă că mai știe cineva ce-ncerci să faci, așa-i?

— Nu m-am gândit niciodată la asta, a spus Andrews. Poate fiindcă nici eu nu știam ce vreau să fac.

— Și acum știi?

Andrews s-a foit neliniştit.

— Voi, tinerii, a spus McDonald cu dispreț. Mereu aveţi impresia că e ceva de descoperit.

— Da, domnule, a spus Andrews.

— Ei bine, nu e, a spus McDonald. Te nești, te hrănești cu minciuni, ești înțărcat cu minciuni și pe urmă înveți alte minciuni mai fandosite la școală. Îți trăiești toată viața cu minciuni și

poate, când ești gata să mori, te prinzi – că nu e nimic, nimic în afară de tine și de ce-ai fi putut să faci. Doar că n-ai făcut nimica, fiin'că minciunile ți-au zis că există altceva. Și atuncea știi c-ai fi putut să ai lumea la picioare, fiin'că ești singurul care știe secretul; numai că-i prea târziu. Ești prea bătrân.

— Nu, a spus Andrews. O groază nedeslușită se ridica din bezna din jur, gâtuindu-i vocea. Nu e așa.

— Înseamnă că n-ai învățat, a spus McDonald. N-ai învățat încă… Uite. Îţi risipeşti aproape un an din viață și din puteri fiin'că ți-ai pus încrederea în visul unui nesăbuit. Și cu ce te-ai ales? Cu nimica. Ai ucis trei, patru mii de bizoni și le-ai stivuit frumos pieile; și bizonii o să putrezească unde i-ai lăsat, și șobolanii o să-și facă cuib în piei. Cu ce-ai venit înapoi? Un an pierdut din viață, un car distrus din care poate doar castorii să-și mai facă zăgazuri, niște bătături în palme și amintirea unui om care-a murit.

— Nu, a spus Andrews. Nu e doar asta. Nu m-am ales doar cu asta.

— Atunci cu ce? Cu ce te-ai ales?

Andrews a rămas tăcut.

— Nu știi ce să răspunzi. Uită-te la Miller. Știe ținutul ăla unde v-ați dus ca nimeni altul și avea încredere că tot ce știe el se adeverește. Și la ce bun? Și Charley Hoge cu Biblia lui și cu whiskyul lui. V-a făcut asta iarna mai ușoară sau a salvat pieile? Și Schneider? Cu Schneider cum rămâne? Așa-l chema?

— Așa îl chema, a răspuns Andrews.

— Și asta-i tot ce-a mai rămas din el, a spus McDonald. Numele. Că omul care-l purta nu mai e. McDonald a dat din cap, fără să se uite la Andrews. Sigur, știu. Nici eu nu m-am ales cu nimic. Fiin'c-am uitat ce-am învățat acu' multă vreme. M-am lăsat în voia minciunilor. Am avut și eu un vis și, fiin'că era altceva decât visul tău și al lui Miller, m-am păcălit singur că nu e un vis. Da' acuma știu, băiete. Și tu nu știi. Și asta-i diferența dintre noi.

— Ce-o să faceți acum, domnule McDonald? l-a întrebat Andrews cu o voce blajină.

— Să fac? McDonald s-a îndreptat de spate cum stătea așezat pe pat. Păi o să fac ce-a zis Miller c-ar trebui să fac; o să plec din ținutul ăsta. Mă duc înapoi în St. Louis, poate înapoi în Boston,

poate chiar la New York. Ținutul ăsta te copleşeşte prea tare câtă vreme ești în el; e prea mare și gol și îţi împuie capul cu minciuni. Tre' să fii departe de el ca să poți să-i faci față. Și gata cu visurile; o să pun mâna pe ce pot când se ivește ocazia și nu-mi fac griji cu nimic altceva.

— Vă urez succes, a spus Andrews. Îmi pare rău că a ieșit așa.

— Și tu? a întrebat McDonald. Tu ce-o să faci?

— Nu știu încă, a răspuns Andrews. Încă nu știu.

— Nu e nevoie să știi, a spus McDonald. Vino înapoi cu mine. Am putea să ne descurcăm bine-mpreună; amândoi cunoaștem ținutul de-acuma; departe de el am putea să ne-alegem cu ceva de pe urma lui.

Andrews a zâmbit.

— Domnule McDonald, s-ar spune că acum vă puneți încrederea în mine.

— Nu, a spus McDonald. Nu-i asta, nici vorbă. Doar că nu pot să sufăr hârțogăraia și tu ai putea să mi-o iei de pe cap.

Andrews s-a ridicat de pe pat.

— O să vă dau un răspuns după ce mă mai gândesc puțin, a spus. Dar vă mulțumesc pentru propunere. I-a întins mâna lui McDonald; McDonald i-a strâns-o fără vlagă. Stau la hotel; să nu plecați fără să treceți pe la mine.

— În regulă, băiete. McDonald s-a uitat în sus spre el; pleoapele i s-au lăsat încet peste ochii bulbucați, după care s-au ridicat din nou. Mă bucur c-ai scăpat cu viaţă.

Andrews s-a întors iute și a ieșit din cercul de lumină tot mai slabă în întunericul camerei și mai departe în întunericul mai întins care îl aștepta afară. Secera subțire a lunii atârna sus pe cerul de la vest, dând ierbii care îi foșnea sub picioare un lustru slab, aproape nevăzut. A pășit încet pe pământul gol, cu hârtoape, spre clădirea joasă și întunecată care era cârciuma lui Jackson; lumina galbenă a unei lămpi se vedea încă la o fereastră de sus, aproape de mijlocul clădirii.

Trecuse de scările înalte şi abrupte, o luase pe trotuarul de scânduri, se întorsese și chiar făcuse câțiva pași pe trotuar dincolo de prima treaptă a scării când şi-a dat seama că avea în minte să urce. S-a oprit și s-a întors încet ca s-o ia spre capătul scărilor. A simțit o slăbiciune în picioare, care i s-a întins până sus

în trup, așa încât brațele îi atârnau fără vlagă. Preț de câteva clipe a rămas nemișcat. Apoi, parcă împins de o forță dincolo de voința lui, un picior i s-a ridicat să pășească pe prima treaptă. Încet, fără să atingă cu mâinile nici balustrada din stânga, nici peretele din dreapta, a început să urce. Pe palierul din capul scării s-a oprit din nou. A tras adânc în piept aerul cald, cu miros de fum, care învăluia orașul, până când toată slăbiciunea din trup i s-a adunat în plămâni și de acolo a fost dată afară, în aerul din jurul lui. A bâjbâit după ivărul ușii, l-a ridicat și a împins ușa înspre interior. A intrat în hol și a închis ușa în urma lui. L-a înconjurat aerul fierbinte și stătut, care s-a lipit de el; a clipit și a respirat greu. Au trecut câteva clipe până să-și dea seama că se găsea într-o beznă totală; nu vedea nimic; a făcut un pas în față, orbește, ca să-și păstreze echilibrul.

A dat de perete în stânga și și-a lăsat mâna să alunece ușor pe el, orbecăind mai departe. Mâna i-a trecut peste firidele a două uși până să ajungă la o alta pe sub care se prelingea o dâră subțire de lumină gălbuie. A rămas o clipă aproape de ușă, ascultând; a auzit mișcări foșnite dinăuntru, apoi tăcere. A mai așteptat o clipă, după care a făcut un pas în spate și, făcându-și mâna moale pumn, a bătut de două ori. A auzit din nou foșnet de haine și sunetul ușor de pași desculți; ușa s-a deschis de o palmă; nu vedea nimic în afară de lumina gălbuie care i s-a revărsat pe față. Foarte încet, ușa s-a deschis mai larg și a văzut-o pe Francine, o siluetă conturată în lumina lămpii care strălucea în spatele ei, cu o mână pe tocul ușii și cu cealaltă ținând gulerul unui capot larg care îi atârna aproape până la glezne. Andrews a rămas încordat, fără să se miște, așteptând să spună ea ceva.

— Tu ești? a întrebat ea după câteva clipe lungi. Ești Will Andrews?

— Da, a răspuns el, tot încordat și fără să se miște.

— Am crezut că ai murit, a șoptit ea. Toată lumea a crezut că ai murit. Tot nu s-a mișcat din ușă. Andrews stătea stângaci în fața ei, mutându-și greutatea de pe un picior pe altul. Intră, a spus ea. N-am vrut să te țin în ușă.

A intrat în cameră, trecând pe lângă Francine, și a rămas în picioare lângă marginea covorului subțire; a auzit ușa închizându-se în urma lui. S-a întors, dar fără s-o privească în

faţă.

— Sper că nu te-am deranjat, a spus. Știu că e târziu, dar ne-am întors abia acum câteva ore și voiam să te văd.

— Ești bine? l-a întrebat Francine, apropiindu-se și uitându-se la el în lumină. Ce-ați pățit?

— Sunt bine, a spus el. Ne-am înzăpezit; a trebuit să rămânem în munți toată iarna.

— Și ceilalți? a întrebat Francine.

— Da, a spus Andrews. Toți în afară de Schneider. A murit pe drumul de întoarcere, când treceam un râu.

Aproape cu reticență, a ridicat privirea și s-a uitat la ea. Părul lung și blond îi era împletit strâns și îi stătea aproape lipit de cap; câteva riduri de oboseală îi porneau de la colțurile ochilor; buzele palide îi erau întredeschise, lăsând să se vadă dinții o idee cam mari.

— Schneider, a spus ea. Bărbatul ăla solid care mi-a vorbit în germană.

— Da, a spus Andrews. El era Schneider.

Pe Francine a trecut-o un fior, cu toată căldura din cameră.

— Nu mi-a plăcut de el, a spus. Dar nu mă încântă să ştiu că e mort.

— Așa e, a spus Andrews.

Francine a început să se miște prin cameră, plimbându-și degetele de-a lungul ramei de lemn sculptat de pe spatele canapelei și reașezând agitată nimicurile de pe măsuța de lângă canapea. Când și când ridica ochii spre Andrews cu un zâmbet rapid, nedumerit. Andrews îi urmărea cu atenție mișcările, fără să spună un cuvânt și aproape fără să respire.

Francine a scos un râs jos, din gât, și s-a dus la ușă, unde rămăsese el. I-a atins mâneca.

— Vino la lumină ca să te văd mai bine, a spus ea și l-a tras cu blândețe de mâneca de pânză a cămășii.

Andrews s-a lăsat condus spre masa de lângă canapea. Francine l-a studiat cu atenție.

— Nu te-ai schimbat mult, a spus. Ești mai bronzat la față. Ești mai bătrân. L-a prins cu amândouă mâinile de antebrațe și i le-a ridicat, întorcându-i palmele în sus. Mâinile tale, a spus cu tristețe, trecându-și ușor degetele peste o palmă. Sunt aspre. Țin

minte că erau așa de moi.

Andrews a înghițit în sec.

— Ai spus tu că o să fie aspre când mă întorc. Mai ții minte?

— Da, a spus ea. Țin minte.

— A trecut multă vreme de atunci.

— Da, a spus Francine. Toată iarna te-am crezut mort.

— Îmi pare rău, a spus el. Francine… S-a oprit și s-a uitat în jos la chipul ei. Ochii ei de un albastru pal, mari și străvezii, așteptau continuarea. Andrews și-a strâns degetele în jurul mâinii ei. Am vrut să-ți spun… Toată iarna, cât timp am stat înţepeniţi în zăpadă, m-am gândit la tine.

Ea nu a spus nimic.

— Cum am plecat de lângă tine în seara aia, a continuat el. Am vrut să știi… nu a fost vina ta, a fost vina mea. Am vrut să înțelegi.

— Știu, a spus Francine. Ți-era rușine. Dar n-ar fi trebuit. Nu era așa de important cum credeai. E… A ridicat din umeri. Așa pățesc unii bărbați cu iubirea, la început.

— Bărbații tineri, a spus Andrews. Și tu ai spus că sunt foarte tânăr.

— Da, a zis Francine. Și te-ai înfuriat. Așa pățesc bărbații tineri cu iubirea… Dar ar fi trebuit să vii înapoi. Ar fi fost în regulă.

— Știu, a zis el. Dar am crezut că nu mai pot. Și pe urmă am fost prea departe.

Francine l-a privit cu atenție; a încuviințat din cap.

— Ești mai bătrân, a repetat; se desluşea o urmă de tristețe în glasul ei. Și m-am înșelat: te-ai schimbat. Te-ai schimbat ca să poți să vii înapoi.

— Da, a spus el. M-am schimbat măcar în privința asta.

Francine s-a îndepărtat de el și s-a întors cu spatele, rămânând aşa, conturată clar în lumina lămpii. Preț de o clipă s-a lăsat tăcerea între ei.

— Păi, a spus Andrews, am vrut să te văd din nou, să-ți spun…

S-a oprit și nu a mai terminat ce voia să spună. A dat să se îndepărteze de ea, s-o ia spre ușă.

— Nu pleca, a spus Francine. Nu s-a mișcat. Nu pleca iar.

— Nu, a spus Andrews; a rămas pe loc unde se întorsese. N-o să plec iar. Îmi pare rău. N-am vrut să te fac să mă rogi. Vreau să rămân. Ar fi trebuit să…

— Nu contează. Vreau să rămâi. Când credeam că ai murit, am… A tăcut și a scuturat tare din cap. O să rămâi cu mine o vreme. S-a întors și a scuturat iar din cap; lumina roșie-aurie a lămpii i-a tremurat în păr. O să rămâi cu mine o vreme. Și trebuie să înțelegi. E altfel decât cu ceilalți.

— Știu, a spus Andrews. Să nu vorbim despre asta.

S-au privit fără un cuvânt câteva clipe, fără să facă vreo mișcare unul spre celălalt. Apoi Andrews a zis:

— Îmi pare rău. Nu mai e ca înainte, așa-i?

— Nu, a răspuns Francine. Dar nu-i nimic. Mă bucur că ai venit înapoi.

S-a întors cu spatele la el și s-a aplecat spre lampă. A micșorat fitilul; încă aplecată, s-a uitat peste umăr spre Andrews și i-a studiat chipul vreme îndelungată; nu zâmbea. Apoi a suflat scurt în lampă și întunericul a înghițit camera. Andrews auzea foșnetul hainelor ei și i-a zărit pentru o clipă silueta nedesluşită când a trecut prin dreptul ferestrei. A auzit foșnetul cearșafurilor date la o parte și apoi sunetul mai înfundat al unui trup care alunecă peste ele. O vreme nu s-a mișcat din loc. Apoi a început să-şi descheie pe bâjbâite nasturii de la cămașă, luând-o prin cameră, spre locul unde îl aștepta Francine în întuneric.

II

S-a întors în întuneric și a simțit sub el cearșafurile jilave de propria sudoare. Se trezise brusc dintr-un somn adânc și preț de o clipă nu a știut unde e. De lângă el se auzea o respirație liniştită, egală și șuierată; a întins mâna; a simțit carne caldă și a rămas acolo, mișcându-se încet în ritmul respirației cărnii.

Cinci zile și nopți la rând, Will Andrews rămăsese cu Francine în cămăruța stătută, ieșind doar ca să mănânce și să bea sau să-și cumpere articole de îmbrăcăminte din oferta sărăcită a băcăniei lui Bradley. După prima noapte cu Francine pierduse cu totul noțiunea timpului, la fel cum i se întâmplase și în munți în timpul viscolului, în adăpostul lui de zăpadă și piei de bizon. În camera slab luminată, cu singura fereastră acoperită mereu de perdea, dimineața nu se mai deosebea de după-amiază; atâta vreme cât

lampa ardea, îi era greu să-și dea seama dacă era zi sau noapte.

În această lume micuţă şi înăbuşitoare a eternului amurg s-a afundat cu totul. Cu Francine vorbea rar; o lipea de el și se auzeau vorbind numai prin respirația greoaie și strigătele fără cuvinte, până când asta a ajuns să i se pară singura lui existență. Dincolo de cei patru pereți care îl înconjurau nu-și imagina decât un neant întruchipat doar prin ameninţarea luminii și a zgomotului de afară, gata să-l strivească. Dacă privea prea îndelung și prea atent, pereții înșiși păreau să-l strivească, iar obiectele din raza lui vizuală – canapeaua roșie, covorul, mărunțișurile împrăștiate pe mese – păreau, cumva, să-i amenințe tihna din penumbra în care se găsea. Gol în întuneric alături de trupul moleşit al lui Francine, cu ochii închiși, părea să plutească uşor în el însuși ca un fulg; și chiar și în stare de veghe avea parte de aceleași virtuți ale somnului profund de după ce făcea dragoste cu Francine.

Treptat, desele și disperatele împreunări cu Francine au ajuns să i se pară faptele altcuiva. De la distanță, parcă, nevăzut, se studia pe sine și propriile senzații în timp ce își satisfăcea nevoile cu un trup căruia îi asocia fără sens un nume. Uneori, stând întins alături de Francine, își privea trupul palid ca și cum n-ar fi avut nici o legătură cu el; își atingea pieptul, unde firele de păr rare și fine ca puful se cârlionțau pe pielea albă, și se minuna de senzația pe care i-o dădea propria mână mângâindu-i pielea. Întinsă alături, în asemenea momente, Francine părea să nu aibă nici o legătură cu el; era doar o prezență care îi potolea o nevoie de care nici nu fusese conștient până nu i-a fost satisfăcută. Uneori, întins deasupra ei și pierdut în bezna propriei pasiuni, descoperea cu mirare în el însuși senzații de un fel nemaiştiut înainte; iar când deschidea ochii și întâlnea sub el ochii lui Francine, larg deschiși și de nepătruns, aproape se mira că o găsea acolo. Mai târziu își amintea de privirea din ochii ei și se întreba la ce se gândea ea oare, ce simțea ea în toiul pasiunii lor.

Într-un final, tot punându-și întrebări, mintea și privirea i s-au desprins de centrul propriului eu și s-a concentrat asupra lui Francine. Pe furiș, o privea cum se mișcă prin camera slab luminată, abia acoperită de capotul ei gri și subțire, sau când stătea, goală, întinsă pe pat lângă el. Fără să o atingă, își lăsa privirea să-i cutreiere trupul și chipul rotund și netulburat de

gânduri, încadrat de părul blond care, în semiîntunericul din cameră, părea negru pe cearșafurile din jur; peste sânii plini străbătuți de o dantelărie delicată de vinișoare albastre; peste pântecul ușor ridicat, care se unduia sub firişoarele fine şi pale, lucind în pâlpâirile slabe de lumină care se strecurau în cameră; și mai jos peste picioarele puternice, cu carnea tare, care se îngustau spre tălpile mici. Uneori adormea pe nesimțite privind-o și se trezea tot pe nesimțite, cu ochii tot asupra ei, dar fără s-o recunoască, așa că prindea iar să-i studieze chipul și trupul de parcă le vedea prima dată.

Spre sfârșitul săptămânii l-a cuprins un fel de nelinişte. Nu-l mai mulțumea doar să zacă toropit în camera caldă și întunecoasă și a început să iasă tot mai des și să se plimbe fără țintă pe singura stradă din Butcher's Crossing. Rar vorbea cu cineva; și niciodată nu zăbovea mai mult de câteva minute oriunde se oprea. Se mulțumea să se lase pătruns de lumina soarelui, clipind din ochi în razele strălucitoare. Odată s-a dus la hotelul Butcher's ca să-și ia aşternutul, să plătească pentru scurta ședere acolo și să-i dea de ştire angajatului că nu se mai întoarce; altă dată a luat-o pe drum înspre vest și a stat la umbra pâlcului de plopi, privind spre locul ticsit cu legături de piei unde McDonald își avusese cândva afacerea; de câteva ori a intrat în cârciuma lui Jackson și a băut câte un pahar de bere călâie. Odată, când era la tejghea, l-a văzut pe Charley Hoge așezat la o masă din spate, singur, doar cu o sticlă de whisky și un pahar pe jumătate plin. Cu toate că Andrews a stat minute bune la tejghea, sorbindu-și berea, și privirea lui Charley Hoge a trecut de mai multe ori peste el, acesta nu a dat nici un semn că l-ar fi văzut.

Andrews a luat-o pe lângă tejghea și s-a așezat la masă; a dat din cap spre Charley Hoge și l-a salutat.

Bătrânul s-a uitat la el cu o privire goală și nu a răspuns.

— Unde-i Miller? a întrebat Andrews.

— Miller? Charley Hoge a clătinat din cap. Unde-i mereu. La bordeiu' de lângă râu.

— S-a supărat rău? a întrebat Andrews.

— Ce? a făcut Charley Hoge.

— Treaba cu pieile, a spus Andrews. Și-a așezat pe masă paharul aproape gol și a început să-l răsucească leneș între

palme. Mă gândesc c-a fost o lovitură urâtă pentru el. Cred că nu mi-am dat seama de fapt cât de mult însemna pentru el.

— Pieile? a spus Charley Hoge pierdut și a clipit. Miller e bine. E la bordei, se odihnește. O să vină și el acuși.

Andrews a dat să zică ceva, dar apoi s-a uitat mai atent în ochii mari și goi care-l priveau fix.

— Charley, a spus, tu ești bine?

O încruntătură scurtă de nedumerire a apărut o clipă pe chipul lui Charley Hoge; apoi expresia i s-a şters, chipul rămânându-i la fel de gol ca mai înainte.

— Sigur. Sunt bine. A dat repede din cap. Ia să vedem. Tu ești Will Andrews, așa-i?

Andrews nu-și putea desprinde privirea de la ochii tot mai mari care îl fixau.

— Te caută Miller. Și Charley Hoge a continuat cu vocea lui ascuțită și monotonă: Miller zice să mergem cu toții undeva, la vânătoare de bizoni. Știe el un loc în Colorado. Cred că vrea să vorbească cu tine.

— Charley, a spus Andrews cu glas nesigur și a apucat paharul strâns ca să nu-i mai tremure mâinile. Charley, adună-te.

— Mergem la vânătoare, a continuat Charley Hoge cu vocea lui cântată. Tu cu mine și cu Miller. Miller știe un jupuitor, o să-l găsească în Ellsworth. O să fie bine. Nu mai mi-e frică să merg acolo-n munți. Domnu' o să mă aibă în pază. A zâmbit și a încuviințat, dând mai departe din cap spre Andrews, cu toate că privirea i se mutase spre paharul de whisky.

— Nu-ți mai amintești, Charley? a spus Andrews cu voce seacă. Nu-ți mai amintești nimic?

— Să-mi amintesc? a întrebat Charley Hoge.

— Munții… vânătoarea… Schneider…

— Așa-i zice, a spus Charley Hoge. Schneider. Ăsta-i jupuitoru' din Ellsworth de-o să-l tocmească Miller.

— Nu-ți amintești? a spus Andrews cu glas frânt. Schneider e mort.

Charley Hoge s-a uitat la Andrews, a clătinat din cap și a zâmbit; un strop de salivă i s-a adunat pe buza de jos, s-a mărit și s-a scurs în perii cărunti de pe bărbie.

— Nu moare nimeni, a spus moale. Domnul o să ne aibă în

pază.

Preț de încă o clipă, Andrews l-a sfredelit pe Charley Hoge cu privirea; ochii lui albaștri și stinși erau ca două petice de cer gol reflectate într-o apă murdară; nu era nimic acolo, Andrews putea să se uite o veşnicie în ei. Aproape cu groază, s-a tras în spate și a scuturat zdravăn din cap. S-a ridicat de la masă și a făcut câțiva pași în spate; Charley Hoge a continuat să privească în gol, nedând nici un semn că i-ar fi observat mișcările. Andrews s-a întors și a ieșit iute din cârciumă. Pe trotuar, în lumina puternică a soarelui, senzația îl urmărea încă; era nesigur pe picioare și îi tremurau mâinile. Cu pași iuţi, dar poticniți a pornit în lungul străzii și a luat-o în sus pe scările care urcau, pe laterala cârciumii, spre odaia lui Francine.

A deschis larg ochii în penumbra camerei; respira mai departe greu. Francine, care stătea întinsă pe pat, s-a ridicat într-un cot și s-a uitat la el; mișcarea a făcut capotul larg să i se desfacă în dreptul pieptului și un sân i s-a lăsat pe braț, palid pe fundalul pânzei cenușii. Andrews s-a repezit spre pat; aproape brutal, i-a smuls capotul și a început s-o mângâie cu mișcări repezite, disperate. Un surâs a înflorit pe chipul lui Francine; și-a întins mâinile spre Andrews, apucându-l la întâmplare de haine, și l-a tras peste ea.

Mai târziu, stând lungit lângă ea, tumultul din suflet i s-a domolit; a încercat să-i povestească despre întâlnirea cu Charley Hoge și despre groaza pe care i-a trezit-o în suflet întâlnirea aceea. Nu venea, a încercat s-o facă să înțeleagă, atât din recunoașterea faptului că în privirea cuprinzătoare, dar oarbă a lui Charley Hoge era ceva ce fiecare dintre ei – Miller, Charley Hoge, Schneider și chiar el însuși – purtase în suflet de la bun început. Era mai degrabă ceva – a încercat să-i spună – despre care îi vorbise McDonald la lumina pâlpâitoare a felinarului în baraca mare și goală în seara în care se întorseseră în Butcher’s Crossing. Era ceva ce văzuse pe chipul lui Schneider, când rămăsese drept și țeapăn în mijlocul râului, chiar după ce copita calului îi despicase țeasta. Era ceva…

Urma vagă a unui zâmbet plutea încă pe buzele pline și palide ale lui Francine; a încuviințat din cap; mâna i s-a plimbat ușor, liniștitor, pe pieptul lui gol.

Era ceva, a continuat el în fraze dezlânate care nu reușeau să spună ce avea în minte, era ceva ce simțise și el înlăuntrul lui, din când în când, în lunga călătorie prin prerie și în timpul vânătorii, când vedea măreţul animal clătinându-se și prăbușindu-se la pământ și în duhoarea fierbinte și înăbușitoare care însoţea jupuitul, și în imensitatea albă a viscolului. Oare fiecare om poartă aşa ceva în sine? a întrebat fără să rostească cuvintele. Pândeşte oare în fiecare om, așteptând să țâșnească, să devoreze și să sfâșie, până nu mai rămâne decât neantul din ochii albaștri cu care Charley Hoge priveşte acum lumea? Sau așteaptă undeva afară, ghemuită ca un lup în spatele unei stânci, ca să se repeadă fulgerător și fără noimă asupra oricui îi apare în preajmă? Sau poate că, fără să știe nici ei, oamenii o caută stăruitor, această întruchipare a groazei, trecându-i prin față în speranța tainică, perversă, că o să se repeadă asupra lor? În clipa aceea fulgerătoare din mijlocul râului oare bușteanul căutase înadins burta calului lui Schneider și copita calului, mai târziu, țeasta lui? Sau era pe dos – Schneider a trecut anume în căutarea întruchipării cenușii și a găsit-o? Ce însemnau toate astea? voia să știe. Unde a fost?

S-a întors; lângă el, Francine se cufundase într-un somn ușor; respirația delicată i se auzea de pe buzele întredeschise și mâinile îi atârnau, puţin îndoite, pe lângă corp. Andrews s-a ridicat în liniște, a traversat camera, a micșorat fitilul lămpii și a suflat în ea, stingând-o. Prin singura fereastră, cu perdeaua trasă, se strecurau ultimele raze de lumină cenușie; afară se întuneca. S-a întors în pat și s-a întins cu grijă alături de Francine, pe o parte, privind-o.

Ce înseamnă toate astea? s-a întrebat iar. Chiar și asta, această – ezita s-o numească iubire – foame după Francine, ce înseamnă? S-a gândit iar la Schneider; și dintr-odată și l-a imaginat în locul lui, viu, întins lângă Francine. Fără pic de mânie sau ciudă, l-a văzut întins acolo, l-a văzut întinzând mâna și mângâind sânul lui Francine. A zâmbit, fiindcă știa că Schneider nu și-ar fi pus întrebări cum făcea el; nu s-ar fi mirat; nu ar fi lăsat o simplă privire a lui Charley Hoge să-i stârnească în suflet atâtea îndoieli și atâtea temeri. Cu un soi de cordialitate aspră și acră, s-ar fi bucurat de plăcere în brațele lui Francine și și-ar fi văzut de

drum; și nu i-ar mai fi dedicat vreodată vreun gând anume.

Și nici Francine nu s-ar mai fi gândit la el. La fel cum, a adăugat dintr-odată, probabil că nu se va mai gândi nici la el, Will Andrews, care stătea acum întins alături de ea.

În somn, șoptit, buzele lui Francine au rostit un cuvânt pe care nu l-a înțeles; a zâmbit, și-a ținut o clipă răsuflarea, apoi a respirat adânc și s-a foit puțin lângă el.

Cu toate că ar fi vrut să-şi alunge gândul, știa că și el, asemenea lui Schneider, avea s-o părăsească, să-și vadă de drum; deși, spre deosebire de Schneider, el avea să se gândească la ea, s-o țină minte într-un fel pe care deocamdată nu putea să şi-l imagineze. Avea s-o părăsească și să nu mai știe nimic de ea; n-avea să știe niciodată cine e ea. În odaie se lăsase un întuneric aproape total; abia dacă-i mai vedea fața. Cu ochii ațintiți în beznă, și-a plimbat degetele de-a lungul brațului ei până i-a găsit mâna și a rămas aşa liniștit lângă ea. S-a gândit la toți bărbații care îi cunoscuseră poftele și trupul așa cum le cunoscuse și el – singurul lucru din lume pe care-l cunoscuse așa; s-a gândit la toți acei bărbați fără supărare. În întuneric nu aveau chipuri și nu vorbeau, ci stăteau liniștiți, respirând, ca și el. După o bună bucată de vreme, încă ținând-o ușor de mână pe Francine, a adormit.

S-a deșteptat brusc, fără să știe ce l-a făcut să se trezească. A clipit în întuneric. În partea cealaltă a camerei o pâlpâire slabă a luminat o clipă fereastra cu perdeaua trasă, apoi s-a stins și iar a pâlpâit. Un țipăt, răzbătând îngroșat din depărtare, a pătruns până în cameră; copitele unui cal au ropotit pe stradă. Andrews s-a ridicat cu grijă din pat și a rămas în picioare, scuturând tare din cap. Din stradă s-a auzit încă o rafală de voci agitate; trotuarele din scânduri au duduit sub bocancii grei. Și-a găsit hainele pe întuneric și s-a îmbrăcat la repezeală; a ciulit urechea să mai prindă și alte sunete; auzea respirația regulată, liniștită a lui Francine. A ieșit iute din cameră; închizând cu grijă ușa în urma lui, a traversat în vârfurile picioarelor coridorul care ducea spre scara din exteriorul clădirii.

Spre vest, în direcția râului, înălţându-se limpede pe deasupra clădirilor joase din Butcher’s Crossing, se zărea o flacără undeva în depărtare. Preț de o clipă, Andrews s-a agățat de balustradă,

nevenindu-i să creadă. Focul venea de la baraca lui McDonald. Ațâțat de un vânt puternic dinspre vest, lumina pâlcul de plopi înalți de peste drum, încât trunchiurile gri-deschis și frunzișul verde-viu se vedeau clar în întunericul din jur. Focul lumina fumul pe care îl scotea, care se ridica răsucindu-se în vălătuci groşi și apoi se risipea, purtat de vânt înspre oraș; Andrews simţea în nări un miros rânced, înțepător. Tropotul alergăturii de dedesubt l-a dezmeticit din încremenire; a coborât repede scara, s-a poticnit pe trotuar și a luat-o la fugă pe drumul plin de praf în direcţia focului.

De cum a ajuns în punctul în care poteca cu șleauri de roți ieșea din drumul mare, chiar înainte de pâlcul de plopi, a simțit dogoarea focului pe care vântul o purta înspre el. S-a oprit în capătul șanțurilor paralele de pământ golaş, care se vedeau clar în lumina galbenă-roșiatică a focului; respira sacadat de la cât alergase, dar mintea îi era încă tulburată de rămășițele somnului. Răsfiraţi într-un semicerc larg, neregulat, în jurul focului stăteau cincisprezece, douăzeci de inşi, mărunţi și încremeniţi, profilându-se limpede pe fundalul vâlvătăilor. Câte unul sau în grupuri mici de doi sau trei priveau, fără să strige sau să se miște; doar trosnetul îndesat și greu al flăcărilor rupea liniștea nopții și doar dansul flăcărilor făcea să se miște umbrele oamenilor. Andrews s-a frecat la ochi, care începeau să-l usture de la pâcla pe care o iscau vălătucii încolăciți de fum, și a alergat spre pâlcurile de oameni. Pe măsură ce se apropia, căldura intensă l-a făcut să-și ferească fața și să nu se mai uite pe unde aleargă, așa că s-a ciocnit de un grupuleț, îmbrâncind pe cineva cât colo. Bărbatul în care intrase nici nu s-a uitat la el; stătea cu gura căscată, cu privirea țintă la pălălaia imensă, a cărei lumină îi juca pe figură, colorând-o în nuanțe vii și schimbătoare de roșu.

— Ce s-a întâmplat? a icnit Andrews.

Ochii bărbatului nu s-au mișcat; nu a spus nimic; a clătinat din cap.

Andrews s-a uitat de la un chip la altul, dar nu a văzut pe nimeni cunoscut. A mers de la un om la altul, zgâindu-se la fețele care păreau niște măști diforme în lumina fremătătoare.

Când a dat peste Charley Hoge, care stătea mai ferit de căldură și lumină, și totuși ghemuit ca un arc gata să țâșnească, aproape

că nu l-a recunoscut. Charley Hoge stătea cu gura deschisă și strâmbă, ca înţepenită într-un țipăt de groază sau de extaz; iar ochii, înlăcrimaţi de la fum, îi erau larg deschiși și nu clipeau. Andrews vedea în ei imaginea oglindită a focului, aproape de parcă focul ardea acolo, în adâncul privirii lui Charley Hoge.

Andrews l-a apucat de umeri și l-a zgâlțâit.

— Charley! Ce s-a întâmplat? De la ce a pornit?

Charley Hoge a alunecat din strânsoarea lui şi s-a dus repede câţiva paşi mai încolo.

— Dă-mi pace, a zis răguşit, cu ochii aţintiţi înainte. Dă-mi pace.

— Ce s-a-ntâmplat? a întrebat din nou Andrews.

Pentru o clipă Charley Hoge s-a întors spre el, cu spatele spre foc; sub sprâncene, ochii îi erau morți și goi.

— Focu', a zis. Focu', focu'.

Andrews a dat să-l zgâlțâie iar, dar s-a oprit, cu mâinile așezate moale pe umerii lui Charley Hoge. Dinspre mulțime s-a auzit un murmur, jos dar intens, ridicându-se în cor deasupra șuierăturilor și trosnetelor focului; mai degrabă a simțit decât a văzut cum mulțimea din jurul lui se dă ușor mai în faţă.

S-a întors în direcția acelei mișcări. Preț de o clipă l-a orbit intensitatea flăcărilor – albastre, albe și galben-portocalii, brăzdate cu negru – și a mijit ochii în lumina puternică. Apoi, printre legăturile împrăștiate de piei de bizon, deasupra cărora flăcările se răsuceau uriaşe, a văzut ceva negru, mișcându-se frenetic. Era Miller, călare pe un cal care se dădea înapoi și necheza de groaza flăcărilor, ținut în frâu de Miller cu toată încrâncenarea. Smucind furios hățurile, astfel încât zăbala tăia în botul însângerat al calului, și lovindu-l zdravăn cu călcâiele, Miller și-a silit animalul să se repeadă printre legăturile împrăștiate. Câteva clipe Andrews a rămas cu gura căscată, fără să înțeleagă; nebunește, Miller s-a repezit chiar spre miezul flăcărilor, a lăsat calul să se tragă în spate și apoi s-a repezit din nou.

Andrews s-a întors spre Charley Hoge.

— Ce face? O să se omoare. O să…

Colțurile gurii lui Charley Hoge s-au ridicat într-un rânjet pustiu.

— Uită-te, a spus. Uită-te la el.

Atunci Andrews a văzut, întâi fără să înțeleagă, apoi a priceput ce făcea Miller. Azvârlindu-se cu calul în mormanele de piei stivuite lângă baraca în flăcări, le împingea ca să cadă direct în inima focului. Acolo unde era câte o singură legătură pe jos, silea calul să se împingă în văpaie cu pieptul, lovindu-l neîncetat în burtă, până când legătura era urnită, târâită pe pământ până la marginea pârjolului.

Un strigăt s-a ridicat din gâtul uscat al lui Andrews.

— N-are minte! a urlat. E nebun! O să se-omoare!

Și a dat să pornească într-acolo.

— Dă-i pace, a spus Charley Hoge. Vocea îi suna ascuțită și limpede și dintr-odată pătrunzătoare. E focu' lui. Dă-i pace.

Andrews s-a oprit și s-a întors spre Charley Hoge.

— Vrei să spui că… El a pus focul?

Charley Hoge a dat din cap.

— E focu' lu' Miller. Să-i dai pace.

După prima pornire nestăpânită de a se da mai aproape, oamenii din oraș nu se mai mișcaseră. Acum stăteau locului și-l priveau pe Miller cum galopează nesăbuit printre legăturile fumegânde. Andrews s-a îndoit de șale, slab și neputincios. Ca și ceilalți, urmărea spectacolul nebunesc al lui Miller.

După ce a răsturnat în foc legăturile aflate cel mai aproape de baracă, Miller s-a îndepărtat puţin de foc și a legat frâiele de oiștea uneia dintre căruțele împrăștiate peste tot prin jur. O siluetă întunecată, fără contur, la marginile cercului de foc, Miller s-a apropiat de o legătură răsturnată pe o parte aproape de căruță. S-a aplecat și, dispărând în umbră, nu-l mai puteai distinge de legătura de piei. Apoi s-a îndreptat de spate și contururile s-au desluşit din nou, iar legătura s-a ridicat odată cu el, părându-le celor care priveau un fel de prelungire uriașă a umerilor lui. Preț de o clipă, s-a clătinat sub povara gigantică; apoi a pornit dintr-odată înainte, în fugă, oprindu-se brusc aproape de căruță, astfel că povara i s-a prăvălit de pe umeri și a căzut peste ea, iar căruța s-a clătinat o clipă de la forța impactului. Iar și iar Miller s-a învârtit adunând legăturile, bălăngănindu-se sub greutatea lor și alergând cu genunchii îndoiți înapoi spre căruță.

— Dumnezeule mare! a spus cineva din spatele lui Andrews. Legăturile alea tre' s-aibe trei, patru sute de livre.

Nu a mai spus nimeni nimic.

După ce a aruncat și a patra legătură în căruță, Miller s-a întors la cal, a dezlegat o funie de la oblânc și a legat-o de vârful triunghiului de lemn care fixa oiștea de patul căruței. Ținând în mână capătul liber al funiei s-a întors la cal, a urcat în șa și a răsucit de două ori funia în jurul oblâncului. A strigat un îndemn și și-a împlântat călcâiele în burta animalului; acesta s-a opintit; funia s-a întins și oiștea căruței s-a ridicat de la pământ. Miller a strigat încă o dată și a lovit calul cu palma peste crupă; plesnetul palmei a răsunat pe deasupra șuieratului și trosnetelor focului. Roțile au început să se miște încet, scârțâind pe osiile ruginite. Încă o dată Miller a strigat și a dat pinteni calului; căruța a început să se miște mai repede; calul respira horcăit și copitele făceau șanțuri în pământul uscat. Apoi și căruța, și calul, azvârliți parcă dintr-o catapultă, au luat-o împleticindu-se pe pământul neted. Cu încă un strigăt, Miller a mânat și calul, cu tot cu căruță drept spre flăcările care se ridicau din baracă și stivele de piei. Chiar înainte să pară că și calul, și călărețul vor dispărea în vâlvătăi, Miller a tras de hățuri făcând animalul să cotească brusc, și totodată, cu o mișcare iute, a desfăcut funia de pe oblânc, astfel încât căruța, liberă acum, s-a năpustit cu elan drept în mijlocul flăcărilor, împrăștiind scântei la o sută de picioare împrejur. Preț de câteva clipe după ce carul și încărcătura de piei s-au prăvălit în flăcări, focul s-a înnegrit, ca și cum furia atacului l-ar fi stins, pentru ca apoi, când căruța a luat foc, să se aprindă cu și mai mare înverșunare; iar oamenii s-au dat câțiva pași în spate în fața furiei flăcărilor.

Andrews a auzit din spatele lui zgomot de pași în fugă și un strigăt care aproape aducea cu un zbieret, ascuţit și animalic în intensitatea lui. Amorțit, s-a întors. McDonald, cu pulpanele hainei negre fâlfâindu-i, fluturând frenetic din brațe, cu părul rar zburlit, venea în fugă spre oamenii adunați strâns în jurul focului – dar ochii lui priveau înnebuniţi dincolo de aceştia, fiind ațintiți asupra biroului său care ardea și a stivelor de piei în flăcări. Și-a făcut loc printre oameni și ar fi alergat mai departe dacă Andrews nu l-ar fi prins și nu l-ar fi ținut locului.

— Dumnezeule! a spus McDonald. Arde! Privea înnebunit în jur la oamenii nemișcați și tăcuți. De ce nu face careva ceva?

— Nu se mai poate face nimic, a spus Andrews. Stați cuminte aici. O să vă răniți.

Apoi McDonald l-a văzut pe Miller cum trage încă o căruță plină de piei spre focul care se întindea tot mai tare. S-a întors spre Andrews cu o privire întrebătoare.

— Ăla-i Miller, a spus. Ce face? Și apoi, uitându-se mai departe la Andrews, a rămas cu gura căscată și ochii mari pe sub sprâncenele încâlcite. Nu, a spus McDonald hârâit, clătinând capul dintr-o parte în alta ca un animal rănit. Nu, nu. Miller. El a...

Andrews a încuviințat din cap.

Încă un strigăt, aproape de agonie, s-a înălţat de pe buzele lui McDonald. S-a răsucit cu spatele la Andrews și, cu pumnii strânși ca două bâte deasupra capului, a luat-o peste câmpul care ardea mocnit către Miller. Urcat pe cal, acesta s-a întors să-i iasă în întâmpinare; fața înnegrită de fum i s-a lățit într-un rânjet rece. A așteptat ca McDonald să ajungă aproape până la el cu pumnii ridicați neputincios, gata să lovească; în clipa aceea Miller a dat pinteni calului, ferindu-se, iar McDonald a lovit în gol. Și-a oprit calul la câțiva yarzi de locul unde îl așteptase; McDonald s-a întors și a luat-o iar la fugă spre el. Râzând de data asta, Miller a sărit într-o parte; și încă o dată pumnii lui McDonald au lovit doar aerul. Preț de poate trei minute cei doi bărbați au continuat să se miște în salturi, ca niște marionete, în spațiul gol din fața uriașului foc; McDonald, aproape plângând printre dinții încleștați și îngălbeniți, alerga încăpățânat și zadarnic după Miller, iar Miller, cu buzele lățite într-o grimasă fără urmă de veselie, era mereu la câțiva pași în fața lui.

Apoi, dintr-odată, McDonald a rămas locului; brațele i-au căzut fără vlagă pe lângă corp și i-a aruncat lui Miller o privire calmă, aproape contemplativă, clătinând din cap. Umerii i s-au pleoștit; cu genunchii moi, s-a întors și a venit spre locul unde stăteau Andrews și Charley Hoge. Avea fața mânjită de funingine și o sprânceană pârlită de la jarul luat de vânt.

Andrews i-a spus:

— Nu știe ce face, domnule McDonald. Se pare că și-a pierdut

mințile.

McDonald a dat din cap.

— Așa se pare.

— Oricum, a continuat Andrews, ați spus și dumneavoastră că pieile alea nu mai valorează nimic.

— Nu-i asta, a spus McDonald încet. Nu-i vorba că mai valorau ceva. Da' erau ale mele.

Cei trei au rămas locului tăcuți și aproape nepăsători, și l-au privit pe Miller cum cară legăturile și pieile și trage căruțele spre foc, să nutrească flăcările. Cu un interes care părea aproape detașat, McDonald l-a privit pe Miller cum urnește căruțele și le face vânt peste rămășițele celorlalte, care se mai vedeau ca niște siluete scheletice în mijlocul focului. Legătură după legătură, căruță după căruță, au nimerit în mijlocul vâlvătăii până când focul a ajuns de două ori cât era la început. Aproape o oră i-a luat lui Miller să-și încheie treaba. Când și ultima căruță cu încărcătura ei s-a prăbușit în flăcări, Miller s-a întors și a pornit călare spre cei trei bărbați care stăteau unul lângă altul, privindu-l.

A tras de frâu; animalul s-a oprit brusc în loc; coastele îi zvâcneau atât de spasmodic, încât picioarele lui Miller se mișcau vizibil în scări; din gura sfâșiată și zdrelită de zăbală, sângele picura și se strângea în praf. Calul e terminat, și-a spus Andrews placid; nu mai rezistă până dimineață.

Fața lui Miller era neagră de la fum; sprâncenele îi arseseră aproape de tot, iar părul îi era aspru și pârlit; de-a lungul frunții avea o dâră roșie, lungă, care începea să se umfle într-o băşică. O bună bucată de vreme, Miller a privit pe deasupra capului plecat al calului, țintuindu-l pe McDonald cu o căutătură sumbră. Apoi buzele i s-au lățit peste dinții albi și a scos un râs hârâit, din gât. S-a uitat la McDonald, la Charley Hoge şi la Andrews și iar la McDonald. Rânjetul i s-a şters încet de pe față. Cei patru s-au uitat unul la altul, fiecare plimbându-și privirile încet și iscoditor peste chipurile celorlalți. Nu s-au mișcat și nici nu au scos vreun cuvânt.

Avem ceva să ne spunem, s-a gândit Andrews nedeslușit, dar nu știm ce; e ceva ce-ar trebui să ne spunem.

A deschis gura, a întins mâna și a făcut un pas spre Miller, ca

și cum ar fi vrut să vorbească. Miller s-a uitat în jos spre el; privirea îi era nepăsătoare și absentă și goală; nu părea să-l recunoască. S-a lăsat moale în șa și și-a împlântat călcâiele în burta calului; animalul a țâșnit în față. Mișcarea l-a luat pe nepregătite pe Andrews; stătea cu mâna încă întinsă și ridicată. Pieptul calului l-a lovit în umărul stâng și l-a făcut să se răsucească; s-a împleticit, dar nu a căzut. Când i s-a limpezit vederea l-a văzut pe Miller, adus de spate în șa, dispărând în beznă, în depărtare. Când Miller s-a îndepărtat, Charley Hoge s-a desprins de ceilalți doi și a pornit târșâindu-și picioarele după el. Preț de câteva clipe după ce i-a înghițit bezna, Andrews a rămas locului privind în direcția în care dispăruseră. S-a întors spre McDonald; s-au uitat în tăcere unul la altul. După o vreme McDonald a clătinat din cap și a plecat și el.

III

Spre zori răcoarea care s-a lăsat i-a mânat încet de la spate pe cei câțiva oameni care rămăseseră să se uite cum ard mocnit ultimele rămășițe. S-au dat câțiva pași mai aproape de marginea uriașului cerc pârjolit. Flăcăruile jucau pe lemnele mistuite ale barăcii, albăstrui pe fundalul negru-cenuşiu al tăciunilor, cu galben la vârf; zeci de mormane fumegânde, stive de piei care se prăbușiseră, ardeau mocnit, într-un roșu stins și neuniform, scoțând fuioare groase de fum care se ridicau în întuneric. Flăcările inegale luminau slab, astfel că bărbații care mai rămăseseră stăteau separat, fiecare anonim în crâmpeiul lui de umbră. Mirosul rânced și înțepător al pieilor arse sporea pe măsură ce vânticelul dinspre est se domolea. Unul câte unul, bărbații care așteptaseră să se stingă focul s-au întors și au luat-o înapoi spre Butcher’s Crossing, într-o tăcere care părea aproape prestabilită.

Până la urmă n-a mai rămas decât Will Andrews. S-a îndreptat spre o legătură pârlită; părea doar înnegrită, nu mistuită de foc. I-a dat un șut într-o doară și s-a prăbușit, năruindu-se într-o mică explozie de cenușă. Aproape de centrul pârjolului, în care stătea acum Andrews, o bârnă a luat foc de tot, cu un pocnet ușor; o

clipă flăcările s-au ridicat de parcă furia lor istovită ar fi prins un suflu nou. Până s-a potolit scurta vâlvătaie retrezită, Andrews a rămas cu ochii la ea, fixând-o absent. Se gândea la Miller și la expresia goală care-i apăruse pe chip în clipa dinainte să dea pinteni calului și să plece de lângă prăpădul pe care tot el îl iscase; își amintea cât de limpede îl văzuse pe Miller, imaginea lui puternică, cu trăsături apăsate, pe fundalul vâlvătăilor furioase pe care muncise atâta să le ațâțe; și își amintea cum aceeași siluetă țeapănă se făcuse una cu bezna din jur când Miller a plecat de lângă ei pe calul lui muribund. Și-l amintea pe Charley Hoge și imaginea focului arzând infernal în ochii lui goi; și și-a amintit mișcarea scurtă, stângace a lui Charley Hoge când a luat-o după Miller, întorcând spatele focului, oamenilor din oraș și orașului însuși, ca să meargă după tot ce-i mai rămăsese pe lumea asta. Și-l amintea şi pe McDonald fluturând din brațe în fața figurii întunecate și animalice care nu voia să stea locului pentru a-i îndura furia, o figură care trădase o încredere pe care McDonald nu voia să o recunoască. Își amintea cum McDonald se încovoiase dintr-odată fără vlagă în clipa când a renunţat la lupta zadarnică și expresia pierdută, aproape uluită de pe chipul lui când privea fix în față, căutând parcă înțelesul propriei furii.

La răsărit, deasupra orizontului, prima geană de lumină cenușie înmuia negrul cerului. Andrews s-a urnit din loc, înțepenit după lunga veghe la foc, și a pornit prin întunericul care se risipea înapoi spre camera lui din Butcher’s Crossing.

Francine dormea încă. În timpul nopții se dezvelise și acum stătea tolănită stângaci pe pat – o siluetă palidă care părea să strălucească în întuneric. Andrews s-a dus fără zgomot la fereastră și a tras în lături perdelele. Lumea de afară se întindea vastă și golită de culoare în fața ochilor lui, îngroșată și ireală prin pâcla cenușie care lua o tentă trandafirie de la lumina răsăritului. S-a întors de la fereastră, îndreptându-se spre patul unde dormea Francine; a rămas în picioare deasupra ei.

Părul ei, lipsit de strălucire în lumina dimineții, îi atârna în șuvițe încâlcite în jurul feței; ținea gura întredeschisă și respira profund în somn; ridurile subțiri care porneau din coada ochiului abia dacă se vedeau; o peliculă lucioasă de transpirație acoperea carnea moale în starea ei de repaos. Nu o mai văzuse niciodată

așa cum o vedea acum, surprinsă în urâțenia somnului; sau, dacă o văzuse, nu-și lăsase ochii să stăruie asupra ei. Dar văzând-o acum, lipsită de apărare în adormire și în inocența somnului, l-a copleșit o milă prietenească și candidă. I se părea că o privește pentru prima dată, că niciodată nu mai văzuse această parte din ea care i se dezvăluia acum; își amintea prima noapte în care venise în camera ei, cu luni în urmă, și mila care îl năpădise gândindu-se la umilințele și grosolăniile pe care se învățase singură să le îndure. Acum sentimentul acela de milă i se părea meschin și demn de dispreț.

Nu, nu o mai văzuse până atunci. S-a întors din nou spre fereastra deschisă. Ținutul neted de dincolo de Butcher's Crossing se întindea ca-n palmă în lumina limpede care creștea la răsărit. Pe coasta de est, soarele era deja sus pe cer, strălucind pe stâncile care mărgineau golfurile din partea de nord și oglindindu-se în aripile pescărușilor care se roteau sus în aerul sărat; lumina deja străzile pustii ale Bostonului și sclipea pe turlele bisericilor goale de pe Boylston Street și de pe St. James Avenue, de pe Arlington și Berkley și Clarendon; sclipea în ferestrele înalte ale casei tatălui său, luminând camerele în care nu locuia nimeni.

O tristețe ca o prevestire a doliului îi cuprindea încet, încet mintea; s-a gândit la tatăl lui, o figură uscăţivă și austeră pe care o vedea cu ochii minții mişcându-se ca un străin, topindu-se apoi, intangibilă, într-o pâclă cenușie. A închis ochii, cutremurat de regret și de milă, copleşit de întunericul iscat de această mișcare măruntă a pleoapelor lui. Știa că nu se va întoarce. Nu se va întoarce cu McDonald acasă, în ținutul care îi dăduse naștere, care îl crescuse până atinsese înfăţişarea de acum și starea pe care abia începea să şi-o recunoască și care îl părăsise în pustiul unde crezuse că va găsi un sine mai adevărat. Nu, nu se va întoarce niciodată.

Ca și cum și-ar fi ținut cu greu echilibrul pe marginea hăului, s-a întors dinspre fereastră și s-a uitat din nou la silueta adormită a lui Francine. Abia dacă-și mai amintea acum pasiunea care-l atrăsese spre camera și trupul acesta, ca printr-un magnetism subtil; nu-și amintea forța celeilalte pasiuni care-l mânase peste jumătate de continent spre o sălbăticie unde visase că-și va găsi, ca într-o viziune, sinele neschimbător. Aproape fără nici un

regret era gata acum să recunoască vanitatea care dăduse naștere acelor pasiuni.

Era acea nimicnicie de care vorbise McDonald în baracă, așezat sub felinarul care pâlpâia slab în beznă; era nimicnicia foarte albastră din ochii pustii ai lui Charley Hoge în care privise o clipă și despre care încercase să-i vorbească lui Francine; era privirea disprețuitoare pe care o aruncase Schneider râului chiar înainte ca lovitura de copită să-i șteargă de pe chip orice expresie; era încrâncenarea oarbă și tenace a lui Miller în fața asaltului alb al viscolului, în munți; era scânteia pustie din ochii lui Charley Hoge când a întors spatele focului care se stingea ca să-l urmeze pe Miller în noapte; era disperarea fățișă ce a preschimbat chipul lui McDonald într-o mască lividă în timpul atacului nebunesc asupra lui Miller în timpul incendierii pieilor; era ce vedea el acum pe fața adormită a lui Francine, moale și inertă pe pernă.

S-a mai uitat o dată la Francine, dorindu-și să întindă mâna și să-i atingă blând chipul tânăr, care îmbătrânea. Dar n-a făcut-o, de teamă să n-o trezească. Fără zgomot s-a dus și și-a luat aşternutul din colțul camerei. Din chimirul așezat deasupra a scos două bancnote și și le-a îndesat în buzunar; restul bancnotelor le-a așezat frumos pe măsuţa de lângă canapea. Oriunde voia să plece, Francine va avea nevoie de bani; îi vor trebui ca să-și cumpere un covor nou și perdele pentru ferestre. S-a uitat încă o dată la ea; văzută din celălalt colț al camerei, în patul acela mare, părea foarte mică. A luat-o în liniște spre ușă și nu s-a mai uitat înapoi.

Dâre roșii pluteau în vălătuci moi spre răsărit. În liniștea străzii pustii a mers la grajd și și-a luat calul, trezindu-l pe grăjdar ca să-i dea una dintre bancnotele pe care le păstrase. Și-a înșeuat iute calul în penumbra grajdului, a încălecat și s-a întors să-i facă semn de rămas-bun grăjdarului; dar omul adormise la loc. A ieșit de acolo și a luat-o pe strada prăfuită din Butcher’s Crossing. În curând nu va mai fi nimic aici; clădirile din bușteni vor fi dărâmate ca să fie folosite lemnele care mai erau bune de ceva, bordeiele se vor nărui de la intemperii și iarba preriei va năpădi încet drumul. Chiar și acum, în lumina primelor raze ale soarelui, orașul arăta ca o ruină măruntă; lumina se reflecta în muchiile clădirilor, sporind pustiul care se înstăpânise deja acolo.

A trecut călare pe lângă rămășițele încă fumegânde ale barăcii lui McDonald și pe lângă pâlcul de plopi de pe partea dreaptă. După ce a traversat râul îngust și-a oprit calul. S-a întors. Muchia subțire a soarelui învăpăia orizontul la răsărit. S-a întors la loc și a privit ținutul neted care i se întindea în față, unde umbra se vedea lungă și dreaptă, zdrențuită la margini de firele proaspete de iarbă. Simţea frâiele tari și alunecoase în palme; simțea limpede netezimea ca de piatră a șeii de sub el, mișcările domoale ale coastelor calului care se umflau cu fiecare respirație. A tras adânc în piept mirosul de iarbă nouă amestecat cu mirosul înțepător al calului. A apucat frâiele strâns cu o mână, a lovit uşor burta calului cu călcâiele și a pornit spre orizontul deschis.

În afara direcției în care o apucase, nu știa încotro merge; dar știa că o să-și dea seama la un moment dat, pe măsură ce treceau orele. Înainta fără grabă, simțind cum, în spatele lui, soarele se înalţă încet în aerul tot mai tare.